Întoarcere pe Planeta Albastră

ÎNTOARCERE PE PLANETA ALBASTRĂ

ÎNTOARCERE PE PLANETA ALBASTRĂ

(avertisment ecologic)

Îngrijirea ediției și cuvînt înainte :
LUCIAN HANU

1989

EDITURA POLITICĂ
București

Redactor : NICULIȚĂ VUȚĂ
Coperta : CONSTANTIN NIȚULESCU

ISBN 973-28-0035-6

Omul în luptă cu natura — iată o formulă care prin rulare tinde să mențină o mentalitate simplificatoare, chiar falsă. Aceeași atitudine, „de pe poziții de forță" proclamă dezideratul omului ca stăpîn *al naturii. În realitate, numai rațiunea, cunoașterea îi asigură umanității primatul, însă aceasta nu ar trebui să conducă la o stare conflictuală, dimpotrivă. Cu timpul s-a conturat din ce în ce mai clar ideea unității lumii materiale și cea a complexității de sistem a lumii viului, de la organismul unicelular și pînă la om, deci interdependența diferitelor forme de organizare biologică. Și, totuși, zilnic au loc agresiuni împotriva mediului, provocate sau accidentale, cu rezonanțe perceptibile timp îndelungat și uneori cu implicații imprevizibile : deversări de substanțe toxice în apele rîurilor și oceanelor, poluarea diversificată a atmosferei, depuneri de deșeuri radioactive sau scăpări accidentale de radiații, vînătoarea, pescuitul și defrișările excesive etc. etc. Cele mai multe dintre aceste evenimente nu fac parte din categoria celor întîmplătoare. Cu diverse motivații, grupuri umane acționează împotriva tezaurului de neprețuit și uneori de neînlocuit al întregii umanități : mediul înconjurător.*

Conștientizarea pericolului grav care se conturează pentru civilizația umană, pentru generațiile viitoare — amenințare în care cursa înarmărilor cu toată panoplia ei bacteriologică, chimică și nucleară ocupă un loc obsedant — nu mai poate fi o atitudine de campanie, ci o necesitate a educației contemporane. Pentru educația ecologică nu sînt suficienți „cei șapte ani de acasă" în care se deprind regulile comportamentului civilizat și cele

de igienă, ci o amplă și nuanțată strategie de lungă perspectivă. Țara noastră se află printre primele care au adoptat legi de protecție a mediului înconjurător, iar inițiativele României menite să asigure pacea și dreptul fundamental la viață al tuturor oamenilor sînt binecunoscute pe plan internațional.

Sîntem răspunzători pentru fiecare gest al nostru și, dintre toate, cele cu implicații ecologice au, în majoritatea cazurilor, termene de scadență îndepărtate. Aceasta pare să liniștească și să ușureze unele conștiințe, cînd de fapt tocmai aceste consecințe pe termen lung și îngemănări imprevizibile pot afecta grav sau ireversibil mediul generațiilor viitoare.

Planeta albastră nu e numai a noastră, a celor de azi, ci a întregii civilizații umane, cu istoria și viitorul ei de speranțe.

Atunci cînd este necesar, adevărurile simple, vitale trebuie reluate cu rigoarea și gravitatea pe care le merită. E dificil, poate chiar obositor, însă numai așa poate fi îndepărtată amenințarea lui „prea tîrziu".

Povestirile din acest volum de literatură de anticipație sînt departe de a epuiza numeroasele fațete ale temei. Indiferent de cheia stilistică în care au fost scrise, o trăsătură le apropie : caracterul vădit militant, atitudinea fără ambiguitate în favoarea apărării vieții, a naturii, a valorilor profund umane.

Glasuri din țara noastră, din țări și continente diferite ne cheamă să ne întoarcem gîndul spre Planeta Albastră, *spre o lume a rațiunii, a păcii, a încrederii și armoniei.*

LUCIAN HANU

Sănătate!

Jarek s-a întins peste masă interpunîndu-şi palma pe direcţia unei raze subţiri şi verzi de laser ce ricoşa de-a lungul pereţilor cu ferăstruici.

„Ce dorrriţi ?" hîrîi sita difuzorului îngropat în tablou. Partea din faţă a tabloului, din ceramică, imitînd lemnul, lăsa să se vadă transportorul de plastic deplasîndu-se parcă pe cauciuc. Banda părea destul de roasă.

Se căută prin buzunare. Fiţuica, unde să fie amărîta de fiţuică pe care îşi notase tot ce trebuia să cumpere ? ! Eva îi dictase totul la repezeală, prin uşa băii (în timpul acesta el îşi lua micul dejun) şi, cu toate astea, îl sunase de două ori ca să mai adauge ceva. Parcă spre propriu-i necaz, îl văzu pe Krul tocmai acum rătăcind şi el pe acolo, pe acel Krul care nu uita niciodată să vorbească despre cei sub papuc şi despre emanciparea bărbaţilor atunci cînd Jarek voia s-o şteargă englezeşte de la vreo serată a întreprinderii. Îi e uşor să vorbească, doar e divorţat. Ultima dată Eva îşi dorise încă un filtru solar, asta ţinea minte, îşi notase undeva, dar unde a pus hîrtiuţa numai dracu' ştie.

„Ce dorrriţi ?" — repeta difuzorul cu răbdare, întocmai cum fusese programat, adică la fiecare 30 de secunde.

În sfîrşit. Şi-a rostit repede numărul de identificare şi a citit primul articol de pe listă.

„Lac de protecţie pentru ten. Ambalaj de voiaj". Deasupra uneia dintre ferăstruici a licărit o diodă. DA. Îndată a apărut în deschizătură un recipient înalt, albastru cu vaporizator. Mîna metalică l-a împins afară pe

transportor şi aceasta a luat-o la dreapta, spre maşina de ambalat.

„Hrană proteinică pentru peştişori. Bec de 60 de waţi cu reglarea consumului de energie. Blocuri de memorie pentru calculatorul de bucătărie Mates 200, un cartuş întreg. Gulii hibride, 4 porţii", citi Jarek aşteptînd de fiecare dată să licărească LED-ul şi să apară în dreptul deschizăturii cuvenite mîna de metal cu cele cerute.

„Hîrtie igienică. Rebus şi Cuvinte încrucişate — ultimul număr. Untdelemn. Pastă de vitamine — ambalaj pentru familie. De două ori ceară pentru skiuri. Un litru de lapte fără colesterol. De scos copiii."

S-a aprins dioda roşie : NU.

Transportorul s-a oprit brusc şi cutia cu lapte fără colesterol s-a răsturnat.

„Rectificare" a cerut Jarek. „Ultimul articol nu e valabil. Siguranţa regulatorului pentru captarea căldurii. Spray pentru condimentarea cremvurştilor sintetici".

Din nou dioda roşie şi oprirea transportorului.

„Sprayul pentru condimentarea cremvurştilor sintetici nu se găseşte momentan în depozit" — gîjîi difuzorul. „Într-o cantitate suficientă vă stă la dispoziţie în unitatea 213, pe şoseaua Heyrovský. Prima la dreapta după piaţa Echilibrul ecologic, vă rog".

„Filtru solar de damă", mai spuse Jarek. „Şi asta e tot".

„Mulţumesc", a gîjîit difuzorul. „Faceţi loc pentru alt client, vă rog, la revedere, poftim".

Căruciorul remorcabil se umpluse pînă sus. Pipăi cu grijă pachetele de deasupra, le aşeză să nu se piardă nici unul şi scoase căruciorul pe spirala neagră, jos în garaj. Parcase în boxa a treia de la margine. Introduse cîrligul oiştei căruciorului în ochiul aripii de protecţie a roţii din spate, îşi trecu piciorul peste şasiu şi, încet, porni spre ieşire. În faţa porţii de fum a camerei de trecere se opri şi spuse în para microfonului numărul de identificare. Dintr-un coşuleţ de sîrmă de pe ghidon luă o mască de respirat, şi-o puse pe faţă şi, cînd se deschise poarta, ieşi în stradă.

Pe încheietura mîinii îi bîzîi telefonul-brăţară. Îl consultă prin intermediul căştilor.

„Ai totul ?" voi să ştie Eva.

„Evident, gîndăcelule“ spuse el îngăduitor. „Numai sprayul pentru cremvurşti lipseşte. Dar se găseşte pe Heyrovský. Tocmai mă duc acolo“.

„Dacă o să fie coadă, las-o baltă. Bine că ai filtrul ăla. Dacă mă gîndesc cîte trebuie să aibă omul cu el şi că unde vom merge un Eda...“

Astă-vară un scurt-circuit a blocat trei *Eda*, aparate electronice de alimentare, şi o zi întreagă tot oraşul a trebuit să-şi poarte singur de grijă. O mulţime de oameni niţel mai labili nu şi-au revenit nici pînă astăzi, şi nici Eva.

„Numai că astăzi Eda a fost în ordine, gîndăcelule. Numai după spray trebuie să mă duc, o să iau copiii şi fug acasă.“

„Copiii ! Sprayul lasă-l baltă, Jarek. Du-te direct după copii, doar ştii că, cu cît ajungi mai devreme acolo, cu atît e mai bine. Nu le place să apari în ultimul moment“.

„Fii fără frică, gîndăcelule“.

Pedala încet pe o stradă ticsită de lume şi se plasă în stînga, pe banda de mijloc, pentru a putea coti spre piaţa Echilibrului ecologic. Începu să urce strada şi împinse maneta schimbătorului de viteze pe doi.

La roata din spate se auzi un zgomot înfricoşător. „Ar trebui să iau un nou schimbător de viteză — îşi zise — cel mai bine ar fi cu 12 viteze — URAN. Toţi cei care-l au îl laudă. Ce să spun ? cînd ai bicicleta în ordine, toată lumea-i a ta“.

Cineva claxonă foarte aproape de el. Se sperie că-i răsărise cineva în cale ; să cazi pe asfaltul ud şi rece, n-ar fi tocmai plăcut.

„Salut“, auzi înfundat prin mască.

Ridicîndu-şi privirea, dădu de Krul care astăzi se pare că-i tot apărea în cale.

L-a recunoscut după modelul Eska de acum 2 ani, cam scorojit, şi după filtrul de culoare portocalie cu două dungi albastre pe masca de respiraţie. Cele portocalii cu 2 dungi albastre sînt grozave, susţine Krul, sînt potrivite pentru alergii la alge şi pentru evaporarea iodului — situaţii destul de rare însă. Jarek avea o mască obişnuită, de culoare bleu deschis, care apără de exhalate comune şi de polenul de spectru larg, precum şi de ceea ce provoacă forme curente de guturai.

Krul făcu semn ciocănindu-şi filtrul. „Conectează-ţi căştile" — însemna gestul. Nu se putea spune că Jarek avea poftă s-o facă.

„Ce timp !" — auzi îndată glasul lui Krul direct în urechi, de-o vioiciune supărătoare. „Îţi aminteşti de ultima ninsoare ? De acele timpuri de aur cînd mai era ger".

„Mie nu mi-a plăcut prea mult" spuse Jarek. „Se mergea prost cu bicicleta. Tot timpul eram pe jos".

„Trebuia să ai anvelope cu cuie. Cuiele erau cele mai bune. Dar trebuia să fii atent să nu dai peste cineva şi să-l agăţi. Şi nu susţine că-ţi place iarna asta de seră pe care o avem acum tot timpul."

„Dacă vreau o iarnă ca lumea, mă duc după ea".

„Dar, acum, nu mergi la *una mică* ?" zise Krul arătînd spre o firmă luminoasă de deasupra unei case din faţa lor.

OAZA — anunţa firma şi, pe lîngă literele mari şi strălucitoare, cîteva tuburi la fel de vizibile închipuiau forma unui pahar cu picior înalt din care se ridicau atrăgătoare băşicuţe. Şi, ca să nu fie nici un dubiu în privinţa calităţii băuturii, pe băşicuţe erau desenate O_2 şi O_3.

„Uite, eu plec mîine cu familia la munte. Şi mai am de luat copiii".

„Era să uit, tu eşti în concediu ! Totuşi n-o să-ţi fie frică să LUĂM ceva, nu-i aşa ? !" Ridică mîna să facă semn că o ia spre trotuar ; scuturătorul lui de oase, din perioada de dinaintea potopului, n-avea semnalizator de direcţie.

„I-am promis Evei c-o s-o ajut şi mai trebuie să iau copiii".

„Ei şi tu ! Doar nu vrei să cred că ţi-e frică de bătrîna ta. Să fii oare unul din ăia sub papuc ?"

„Dar numai un păhărel", zise repede Jarek şi claxonă o blondă cu filtru verde (praful casnic sau poate o alergie alimentară suplimentară), care o lua la stînga fără a semnaliza schimbarea direcţiei. „Atenţie, madam !"

Se aşezară deci la o măsuţă aflată imediat lîngă uşă. Prin camera de trecere, prost etanşată, pătrundea un uşor miros neplăcut. Jarek miji ochii şi căzu pe gînduri. Da, e clar, amoniac şi un uşor adaos sulfitic.

Krul întinse palma în calea razei. „Ce dorrriţi ?" răsună deasupra mesei.

„Optzeci şi doi, zero şase cincisprezece, a-ce-e treizeci şi trei cincizeci şi şase“ zise Krul. „Aş dori de două ori rom. Oxigenat şi cu vitamina B_{12}“.

„Ia te uită, te sună cineva“ exclamă Krul. „Îţi lichereşte brăţara“.

Eva ! îşi dădu seama dintr-o dată Jarek. Cînd au sosit la OAZĂ întrerupsese semnalul sonor al telefonului şi uitase complet de el. Copiii, trebuie să iau copiii !

Dincolo de geamuri se întunecase. Apăsă butonul telefonului de mînă. „Da, gîndăcelule“ — spuse nesigur. „Eu sînt“.

„Jarek, pe unde-mi rătăceşti ? Sînteţi pe drum spre casă ? Stau aici ca pe spini !“

„Sîntem pe drum, gîndăcelule“.

„Şi băieţii ? Dă-mi-i la telefon. Victore, Benjamine, aici e mama“.

Încremeni şi înghiţi în sec. „Nu sînt aici, Eva“ îi veni ideea salvatoare. „Tocmai sînt la garderobă. O domnişoară amabilă mă ajută să-i îmbrac. Peste o secundă pornim“.

„Jarek, tu ai băut ! Simt că ai băut ceva ?“

„Nu fi stupidă, ce să fi băut. M-am oprit cu Krul la o cafea“.

„Ai înnebunit, Jarek ? Mîine plecăm, n-avem nimic împachetat şi tu umbli prin cîrciumi şi nici nu-ţi pasă. Eşti de-a dreptul îngrozitor“.

„Linişteşte-te, bondărel ! Iau băieţii şi într-o clipă sîntem acasă. Ştii că aproape tot drumul îl fac pe deal. Aşa că aşteaptă niţel“. Şi înainte să mai audă ceva, întrerupse brăţara. „Mare necaz“ — îi spuse lui Krul. „Am uitat că trebuie să iau copiii“.

„Nu trebuia să mai ceri un rînd“ dădu din umeri Krul. „Şi nici la al treilea rînd nu te-ai împotrivit“. Aşa că, ce să faci ? Ce-ar fi să merg cu tine şi să-ţi ameţesc gîndăcelul ?“

„I-ar fi făcut, serios, plăcere“ spuse jenat Jarek, ieşind în camera de trecere. Abia mirosul intens de amoniac îi aminti că nu şi-a pus masca. Se răsuci şi se propti în pedale.

Cînd ajunse la o clădire joasă, plasată în mijlocul parcului cu pomi rezistenţi, văzu aprinse luminile numai la două ferestre de la parter. Toate celelalte erau întunecate. Pentru o clipă îi stătu inima, ca apoi să-i bată cu putere. „Poate că băieţii mă aşteaptă la poartă“ îşi spuse.

Poate s-au gîndit că întîrzii și i-au îmbrăcat. Sau i-a sunat Eva.

Apăsînd clanța, portița se deschise. O luă grăbit spre ușa camerei de trecere a intrării și bătu în ea. Prin sticla opalescentă văzu conturul unei siluete. Îi păru că nici nu se mișcă. Bătu iarăși în ușă.

„Ce este ?" răsună un glas de om bătrîn. Se auzi cheia și apăru o față fără mască. „Ce atîta gălăgie ?"

Jarek se strecură înăuntru zicînd „Am venit să-mi iau copiii".

„Întîi scoateți-vă mascarada aia" spuse bătrînelul cu cheia în mînă. „Nu se-nțelege ce spuneți".

Își smulse masca. „Am venit să-mi iau copiii" zise din nou.

„Ai ghinion, tinere. E tîrziu. Nu mai e nimeni aici".

„Nu se poate. Ce, nu-i nimeni de serviciu ? Am avut de luat copiii, era comandat".

„Eu sînt de serviciu. Ceilalți au plecat acasă, ce, credeți că, din cauza dumneavoastră or să zacă aici toată noaptea ? Cînd voiați, vă rog, să veniți ? Oamenii aceia au și ei dreptul la odihnă".

„N-ar putea să se facă totuși ceva ? încercă Jarek, să spuneți cuiva să mi-i predea".

„Cui, domnule ? Veniți mîine, îi primiți, de exemplu, dimineața. Dacă ați comandat..."

„Dar noi plecăm dimineață la munte. Înțelegeți, voiam să-i luăm pe copii cu noi la aer curat, am primit bilet într-o zonă la peste 3 000 de metri".

„Domnule, eu la o asemenea altitudine n-am fost niciodată" spuse bătrînul. „Cum e acolo ?"

„Habar n-am" — făcu Jarek dînd din umeri. „Nici eu n-am mai fost acolo. Și, după cum se pare, nici n-am să ajung. Dacă n-o să plec dimineață, biletul își pierde valabilitatea".

„Așa" dădu din cap bătrînelul. „Trebuia să vă gîndiți mai devreme. De ce să lăsați pînă în ultimul moment ? Ce, pînă în ultimul moment... deja e tîrziu !"

Jarek vîrî mîna în buzunarul jachetei. Scoase o butelcuță aurie cu muștiuc. „Fumați ?" îl iscodi pe bătrînel.

Acesta cercetă butelcuța. „E marfă străină ?"

„Nepal" comentă Jarek. „Cel mai pur oxigen himalaian. Mi l-a adus cumnatul meu, lucra acolo la montaj. Gustați."

Bătrînelul bagă lacom muştiucul între dinţi şi strînse de două ori căpăcelul. „Are gust bun" spuse în sfîrşit.

„Mai trageţi" îl îmbie. „Şi chiar nimic nu s-ar putea face ? Eventual am putea suna pe cineva care locuieşte în apropiere... ? Zău, n-ar fi pe gratis".

„Nu se poate. Numai dacă aş face-o singur. Dar asta îmi este interzis, n-am hîrtiile. Poftim" şi-i înapoie lui Jarek butelcuţa.

„Vă rog", stărui Jarek, şi-i împinse îndărăt butelcuţa. „Păstraţi-o. E aproape nouă".

Bătrînelul îngăimă cîntărind-o din ochi. „Numai să n-am probleme. Daţi-mi numărul de identificare. Ştiţi oare ce risc pentru dumneavoastră ?"

Jarek îi înmînă cartea de vizită cu adresa şi numărul său de identificare precum şi cu cel al Evei. „Acasă mai am un spray din Caucaz" spuse. „Cînd voi înapoia copiii, vi-l aduc".

Bătrînelul se întoarse şi, cu paşi tîrşiţi, se apropie de masa maronie. Ascunse butelcuţa într-un sertar şi începu să apese temeinic pe claviatura calculatorului, cu pauze lungi, diverse coduri. De fiecare dată se oprea pentru a se uita îndelung într-un caiet negru. Jarek crezuse cu adevărat că nu are *hîrtiile* şi acum îi era frică să nu-i încurce copiii cu alţii străini.

Iată că s-a luminat ecranul de deasupra mesei şi pe el a apărut o casetă translucidă care se deplasează lent printr-un coridor lung. În interiorul casetei, două culcuşuri. Victor stă pe cel de sus, iar cel mic, Benjamin, e sub el.

„Acum au minus o sută optzeci şi cinci" spuse bătrînelul. „Peste 30 de minute or să ajungă la cele treizeci şi şase normale".

Jarek încuviinţă din cap fără vreun cuvînt. Ca fermecat, se uită la feţele celor 2 băieţi. Din vară, cînd i-am depus aici pentru subrăcire, nu s-au schimbat deloc. Sînt încă bronzaţi, chiar dacă el a albit de mult. Dintr-o dată realiză cît de mult îi iubeşte.

„Cînd îi aduceţi înapoi ?" întrerupse bătrînelul liniştea.

„Peste 14 zile. Tot timpul vor fi la munte. În aer curat".

„Aş spune că acolo le va fi mai bine" arătă moşul cu capul spre ecran. „Priviţi, deja se mişcă".

Victor se ridică în şezut. Benjamin stătea culcat încă, dar îşi freca de zor ochii cu pumnişorii.

„Să mă duc după ei ?“ întrebă Jarek.

„Liniște ! Ajung ei și singuri aici“, Bătrînelul se aplecă deasupra claviaturii și tastă din nou ceva. „Așa, peste 14 zile“ întrebă pentru mai multă siguranță din nou. „Tot mă mir că nu renunțați“, spuse bătrînelul. „Tot timpul să-i aduceți aici și să-i lăsați să hiberneze. Eu unul i-aș fi lăsat afară, să se obișnuiască. O mulțime de oameni, cică, procedează deja așa. Nu iau seama la indicații și își lasă copiii acasă.

„Ce, n-ați văzut prognoza exhalatelor pentru anul acesta ? — chestionă Jarek — „cantitatea dublă a compusului de clor. Și sulfitele, nici ele n-or să scadă chiar așa de repede. Măcar perioada cea mai grea s-o petreacă aici așteptînd în congelator. Doar omul o face pentru ei, nu sînteți de părere ? Poftim, la munte, în concediu, are un rost. Dar în oraș ?“

„Cum credeți“, spuse bătrînelul. „La urma urmei, este treaba dumneavoastră“. Trase sertarul, scoase butelcuța și o mai examină o dată cu vădită plăcere. „Nu vreți să mai trageți, măcar pentru ultima dată ?“ îl întrebă pe Jarek.

Jarek dădu din cap că nu.

Bătrînelul își băgă mușțiucul între dinți, zise „sănătate“ și apăsă.

„Sănătate“ dădu Jarek din cap.

din limba cehă de *Izabela Voinea*

Punctul de belvedere

„Traseul nr. 4 : orașul P. — vîrful Trăsnit — cabana Prăvălita. Ca și cel precedent, traseul nr. 4 pornește din orașul P. și urmează drumul național 219, principala cale de acces dinspre vest în Munții Albi. Șoseaua urcă pe culmi golașe, cu doar cîteva pîlcuri de foioase. La km 6 cotim brusc la stînga, continuînd traseul pe un drum forestier. După circa 30 de minute începem un urcuș în serpentină, înșurubîndu-ne pe muntele Plaiul Ciorii (1 500 metri înălțime). Întreg peisajul înconjurător este de o deosebită măreție. Traversăm de cîteva ori torentul Gălăgiosu și, după un scurt popas, care poate fi făcut sub un grup de pini înalți și pitoresc plasați, continuăm pieptiș pe culmea destul de largă, dar mult înclinată. După 8 km lăsăm în urmă ultimele pîlcuri veritabile de conifere. Ascensiunea continuă cu o zonă de tatonare între pășune și jnepeniș pînă la vîrful Trăsnit, înălțimea maximă a masivului, pietros și ascuțit, rezultat al unor puternice frămîntări geologice. Aici, * *punct de belvedere* * — vîrful Trăsnit domină întreg ansamblul Munților Albi și oferă, într-o zi cu atmosferă limpede, un peisaj încîntător : în zare culmile Masivului Răsturnat, în vale apele torentului Gălăgiosu și Plaiul Ciorii, cu pășunile și turmele lui. Jos de tot, orașul P. și drumul național 219 abia se mai zăresc. Partea cea mai grea a traseului s-a terminat. După 2 km întîlnim iar pădurea, prin care coborîm. Traversăm un nou torent, trecem domol peste muntele Viperelu și continuăm coborîșul pînă la cabana Prăvălita (condițiile de cazare : anexa 1). De aici putem urma traseele 5, 29, 30, 31 sau 32. Traseul nostru, nr. 4, considerat cel mai pitoresc

din Munţii Albi, are marcaj cu triunghi roşu. Este accesibil în tot cursul anului ; pe vreme furtunoasă nu se recomandă ascensiunea pe vîrful Trăsnit. Timp de mers, vara, în condiţii normale, $4^1/_2$—5 ore pentru avansaţi, $5^1/_2$—6 ore pentru începători. Iarna posibile avalanşe."

Degetele lungi şi foarte articulate ale Inspectorului închiseră cu grijă micul volum intitulat „Munţii Albi — ghid turistic". Alături, avînd o surprinzătoare formă rubicondă, aştepta ajutorul său, un robot din ultima generaţie, care ajunsese la înalte performanţe în înţelegerea şi sintetizarea caracteristicilor diferitelor civilizaţii.

— O serie de cuvinte nu-mi sînt deloc clare, deşi am studiat cu atenţie limba locurilor, zise Inspectorul. Astfel, ce poate să însemne „turist" ?

Robotul răspunse imediat :

— O serie de cuvinte de pe Terra nu au echivalent în limba noastră. Dicţionarele marchează cuvîntul „turist" ca semnificînd „acţiunea de a călători pentru propria plăcere".

— Fără sens, nu-i aşa ?

— Fără sens, într-adevăr.

— Dar cuvîntul „belvedere" ?

— Fără sens.

— Fără sens...

În privinţa funcţionalităţii lucrurilor, civilizaţia Inspectorului avea punctul *ei* de vedere, care era total diferit de acela al pămîntenilor. Aşa se face că, în cazul în care s-ar hotărî într-o bună zi colonizarea planetei, urma să se procedeze la o curăţire sistematică a terenului de tot ceea ce a fost creat de om. Pînă una-alta, misiunea cîtorva roboţi teleportaţi era ca, sub directa supraveghere a Inspectorului, să determine cu exactitate ce a construit omul, ce a fost influenţat cît de cît de acesta. Aşezările, drumurile urmau să dispară. Terra trebuia preluată aşa cum era de la natură, fără vreo urmă a activităţii omeneşti. Perfect logic, din moment ce arhifuncţionala civilizaţie avea o mare adaptabilitate la mediu, netrebuind deci să-şi confecţioneze un noian de lucruri şi obiecte, neavînd nevoie de edificii sau căi de acces, cu atît mai puţin de ale pămîntenilor. Trecuseră deci la treabă, începînd cu punerea la punct a planurilor de purificare.

— Vom cerceta acest traseu, spuse Inspectorul. Orașul P., mormăi el, privind în jur. Oraș... mda, „un ansamblu de clădiri". Toate aceste forme sînt construite de om ?

— Întocmai, răspunse robotul ; au la bază materiale obținute prin lungi procese tehnologice. Întortocheatul sistem de drumuri are ca scop facilitarea comunicării. Formele metalice de pe margini sînt mijloace de deplasare. Ciudatul lor design se datorează primitivismului gîndirii umane. Dar există și forme aparent inutile, cum ar fi acel *copac*. Funcția lui în oraș nu a putut fi precis stabilită. Nu are o utilizare rațională. Pare mai degrabă un obiect de cult. Este totuși o formă de viață specifică planetei și omul nu a avut nici un amestec în dezvoltarea speciei. Oricum, copacul a fost plasat acolo, într-o zonă circulară cu iarbă, pietriș și bănci, a cărei funcție de asemeni n-am descoperit-o. Și încă ceva : copacul nu crește din proprie inițiativă, fiind hrănit artificial cu ajutorul unui vehicul dotat cu furtun. Poate că adevăratul lui rol este acela de a decora locul, oricît de abstract ar părea cuvîntul. De altfel am depistat o aberantă înclinație a oamenilor spre ceea ce ei numesc *artistic*...

— Bine, bine ; dar clădirea aceea bizară ? Inspectorul își îndreptase vîrful unuia dintre degetele sale multiarticulate spre silueta Bibliotecii Centrale a orașului.

— Rostul acestei clădiri, începu robotul, ar putea fi clar dacă ar conține în rezumat numai cunoștințele științifice ale omenirii. Există însă și o secție, cea mai importantă de altfel, a cărții *beletristice*, ca să folosesc cuvîntul omenesc. Respectivele scrieri nu conțin informații pertinente din nici un domeniu al tehnicii. Este posibil ca acest gen de carte să urmărească progresul speciei, fiind un gest instructiv, întreținut din credința pseudo-științifică a posibilității creșterii capacității intelectuale a individului pe parcursul vieții. Oricum clădirea, cu tot ce are în interior, este un produs al omului și deci va trebui distrusă. Aceeași funcție... artistică pare a fi îndeplinită și de construcțiile numite teatru, cinematograf, restaurant, muzeu...

— Bine. Dar asta ce e ? întrebă deja plictisit Inspectorul.

— Se numește *tren* și are o funcție, în ordinea lor, plauzibilă, folosind ca și micile vehicule metalice la o mai rapidă deplasare. Nu-mi explic motivele pentru care acest

mijloc de transport este folosit, atîta vreme cît au inventat aparate mult mai eficiente, cum ar fi avioanele. Cu atît mai mult cu cît este întrebuinţat şi în zone plate, unde aparatele de zbor ar fi fost mai potrivite. Trenurile sînt însă, neîndoielnic, produse ale omului şi nu ale naturii. Nu sînt o formă specifică de organizare a substanţei. Vor fi deci distruse.

— Dar drumurile ? Sînt produse evident de om, nu ?

— Da, cu certitudine. Folosesc la obţinerea unei mai bune aderenţe a vehiculelor la teren, mărind randamentul acestora.

Robotul şi Inspectorul urmară drumul, întorcînd spatele oraşului. Se orientau exclusiv după ghidul Munţilor Albi. După cîţiva kilometri, reprezentantul arhicivilizaţiei începu să răsufle greu. Obosise. Robotul propuse să-i dea un propulsor, dar fu refuzat :

— Scrie în ghid că traseul trebuie parcurs pe jos ?

— Da, este conceput anume pentru a fi străbătut de fiecare cu propriile-i mijloace.

— Aşa să facem. Studiem doar o civilizaţie ciudată. Vrem să ştim ce e omenesc pe traseul ăsta şi ce nu. Nu trebuie să greşim distrugînd în plus.

În mintea Inspectorului se strecurase însă o idee : n-o fi aici un truc, o capcană ? Ciudată capcană în orice caz ; ce rost are un marş forţat pe atît de mulţi kilometri ? Şi urcînd ?

— Poate pentru sănătatea organismului lor...

— Nu, refuză Inspectorul presupunerea. Priveşte în afara drumului, în jos : e prăpastie. Comportă prea multe riscuri. Şi doar n-avem de-a face cu o lume de nebuni !

Cotiră pe drumul forestier, robotul depistînd prompt marcajul cu triunghi roşu.

— Ce e cu acest semn ? întrebă Inspectorul. Triunghi roşu...

— Nu mi-am putut forma încă o părere. Am două ipoteze : prima, că sînt urme lăsate de om pentru recunoaşterea drumului. Improbabil. Nu este de înţeles de ce nu foloseau, în acest caz, mijloacele moderne, precum sistemele de detecţie radar, bine cunoscute de ei. În treacăt fie spus, nu înţeleg utilitatea străbaterii porţiunilor celor mai accidentate de teren pe jos, cînd ele puteau fi survolate cu mijloacele de zbor existente. A doua ipoteză sînt un fel de forme parazite ce se prind de copaci. Nu

înțeleg atunci de ce ele apar și pe stînci. Și de ce sînt plasate atît de... folositor pentru om. De asemeni, de ce nu se regăsesc și în parcurile orașelor ?

„O capcană, desigur, continuă Inspectorul să gîndească, nici o logică în acest traseu".

— Există, continuă robotul, și alte tipuri de „planete" parazite, avînd aceeași compoziție chimică : benzi galbene, roșii, albastre, apoi puncte galbene și albastre...

Inspectorul nu spuse nimic. Continua să fie îngrijorat. „Să fie oamenii mai puțin primitivi decît par ? Oare au pregătit anume această capcană sofisticată ? Atît de sofisticată încît eu să nu înțeleg ce ne așteaptă ?"

Drumul forestier continua să urce domol. Inspectorul pășea cu greutate, iar robotul căuta triunghiul roșu.

— De cîtă vreme am început traseul, în timp terestru ?

— Trei ore, răspunse prompt Rubicondul.

Începură să urce serpentinele muntelui Plaiul Ciorii.

— Totul aici e natural ?

— Da, cu excepția acestor panouri metalice privitoare la apărarea complexă a pădurii.

— Dar aceste obiecte ? mai întrebă Inspectorul, arătînd cîteva hîrtii și cutii goale.

— Naturi amorfe, proprii pădurii.

Traversară torentul Gălăgiosu, care se dovedi a fi natural. Trecură și pe lîngă pinii aceia înalți, menționați în ghid. După cîteva ore reușiseră să ajungă sus, pe coasta muntelui, la 1500 de metri altitudine. Atacară culmea pieptiș și după încă 8 km, aproape pe întuneric, străbătură pîlcurile de pădure, jnepenișurile și pășunile, ajungînd în sfîrșit pe vîrful Trăsnit. Se făcuse noapte adîncă.

— Ce trebuie făcut aici, după ghid ? se interesă Inspectorul.

— Trebuie privit !

— Trebuie privit ?

— Da. Este un * *punct de belvedere* *

— Adică ?

— Expresia este lipsită de sens.

— Fără sens... Evident. „E o capcană".

Toată noaptea Inspectorul se gîndi la ceea ce urma să vadă a doua zi dimineață. Oare ce-l aștepta ? Oamenii erau ori complet trăsniți, ori mult mai inteligenți decît se credea. Va privi și va înțelege. „Trebuie totuși să fie o capcană. Nu poate fi concepută o acțiune fără un scop".

Nu va mai coborî la cabana Prăvălita, ci se va întoarce și își va înainta raportul. Îndatoririle sale fuseseră de rutină, dar s-ar putea ca semnalarea de acum să fie importantă pentru desfășurarea colonizărilor viitoare.

Dimineața, în zori, sprijinindu-se de umărul robotului, privi îndelung peisajul înconjurător.

— Nimic.

— Nimic.

Inspectorul zîmbi trist și își spuse : „Exact cum prevedeam. Nici un sens. Au făcut un drum inutil, au scris ghiduri și au construit cabane. Pentru ce ? Natura aceasta n-o foloseau, n-o atingeau deloc..."

Civilizația lui avea o mare putere de adaptabilitate la naturi oricît de stranii, dar nu și la obiceiuri stranii. Puteau să șteargă toate urmele oamenilor. Dar nu aveau nici un motiv logic pentru a distruge munții și marcajele. Coloniștii se vor lăsa atrași în capcană, vor urca mereu, inconștienți, pe vîrful Trăsnit și nu vor găsi nimic ! Neînțelegerea îi va afecta grav.

Inspectorul ceru un propulsor și survolă într-o clipă muntele, Plaiul Ciorii, torentul Gălăgiosu și orașul P. Ajunse la nava sa și transmise raportul : Planeta nu poate fi locuită ; motivul : * *punctul de belvedere* *.

Primăvara nucleară

Zăpada era tot mai moale și, într-o zi cu vînt, începu să se topească. Apa picura din streșini și se aduna în bălți lîngă pereții caselor.

Fusese o iarnă lungă și grea ca niciodată, iar zăpada căzută se ridicase pînă la un metru. Băgă mîna și luă un pumn de cristale mari, sferice și sticloase. A strîns pumnul și apa rece a șiroit pe dosul mîinii, înghețîndu-i-o.

Pe douăzeci și opt martie ieși soarele și cerul era albastru, așa cum uitase că este. Printre insulele de zăpadă de pe dealuri se scurgeau fire de apă. Pîrîiașele se umflaseră și curgeau grăbite și mocirloase.

Trecu martie, și se făcu călduț. Bălțile nu mai înghețau noaptea și, din cînd în cînd, se putea lăsa geamul deschis. Dimineață, se uită afară, pe dealuri, pînă departe, ca să vadă covorul de fire proaspete de iarbă pe care-l așteptase. Dar pămîntul era negru și încă îmbibat de apă.

În mai, pămîntul se uscase de tot. La sfîrșitul lunii plouă, apoi ieși soarele, dar iarba nu răsărise încă. Întinse mîna și pipăi creanga unei tufe — era netedă și lucioasă, fără muguri.

Veni iunie, și copacii rămaseră cenușii și uscați. În iulie și august sosiră furtunile de vară, și copacii bătrîni și găunoși se prăbușiră.

Dar pămîntul continua să fie negru, iar în păduri căzură și ultimele frunze uscate care rămăseseră agățate de

anul trecut pe crengi. Nimic nu înverzi, nu ieşi nici o floare, nici un fir de iarbă.

În septembrie nu se întîmplă nimic. Şi nici în octombrie. Numai din cînd în cînd treceau valuri mari de ceaţă. La începutul lui noiembrie, însă, începu să ningă. Apoi veni viscolul şi pămîntul negru şi îngheţat se acoperi repede cu o saltea de zăpadă ; atunci fu din nou frumos.

Exod în țara făgăduinței

Cu multă, multă vreme în urmă a avut loc pe planeta Gamma din nebuloasa sferică 18—20—22—0 o adunare a Consiliului General Planetar al gammezilor.

„Prieteni ! Fraților ! Gammezi !" spuse vicepreședintele Consiliului. „Știți cu toții că resursele naturale de pe Gamma sînt ca și epuizate. Pretutindeni s-au depozitat deșeuri radioactive, poluarea oceanelor, apelor curgătoare și stătătoare a căpătat forme alarmante, apele din cele mai multe regiuni de coastă sînt poluate de petrol, și nimeni nu-și mai poate aduce aminte de frumoasele timpuri cînd prin rîurile noastre curgea încă apă adevărată. Pînă și procentajul de oxigen din atmosferă scade într-un mod amenințător și, în ciuda mecanismelor celor mai moderne de întreținere a curățeniei străzilor, orașele noastre sînt tot mai murdare. Procesul acesta nu mai poate fi făcut reversibil, și de aceea propun să părăsim planeta noastră și să ne căutăm altă patrie."

O clipă membrii Consiliului tăcură surprinși, apoi începură să vorbească toți odată, unii în favoarea, alții împotriva propunerii. Și, din cauza gălăgiei, cei care dormiseră pînă atunci se treziră și începură și ei să vocifereze pro sau contra, apoi se interesară despre ce era vorba de fapt.

Președintele Consiliului ascultă cîteva minute, apoi îi invită să se înscrie la cuvînt.

După cum se vădi, cei mai mulți dintre membrii Consiliului fură de acord cu propunerea și cei care mai întîi fuseseră împotrivă se lăsară convinși de ceilalți. Numai

Quintilius Meier, care, pe lîngă numele său extravagant, mai avea şi opinii extravagante, nu se lăsă lămurit.

El se adresă astfel Consiliului :

„Gammezi şi gammeze !" vorbi el. „E adevărat că am reuşit să poluăm din temelii planeta noastră şi că lucrul acesta va deveni treptat de-a dreptul neplăcut. Este însă acesta un motiv s-o rupem pur şi simplu la fugă ? Nu ! Ar trebui, mai bine, să facem totul pentru a face cît de cît ordine pe planeta noastră. Nu va fi uşor, dar oricum e mai bine decît să abandonăm atît de laş Gamma noastră maternă, spre veşnica ruşine a noastră şi a civilizaţiei noastre ! Înainte, spre o Gamma liberă de orice poluare !"

După aceea, preşedintele Consiliului acordă cuvîntul preşedintelui Comisiei economice.

„Prieteni ! Fraţi gammezi !" pledă acesta. „Sînt convins că, vorbind astfel, colegul Meier urmăreşte ţeluri cu totul lăudabile, însă nu trebuie să ne lăsăm conduşi de sentimentalisme, oricare ar fi ele, ci trebuie să facem apel la raţiunea noastră sănătoasă de gammezi. Astronomii noştri au descoperit lîngă soarele Delta în constelaţia Equus gigantus un mare sistem planetar, la care putem ajunge cu hipernavele noastre cosmice doar în cîţiva ani. Printre multele planete de acolo vom găsi, garantat, una sau chiar mai multe tocmai bune pentru colonizare. O asanare temeinică a planetei noastre ar dura multe secole şi succesul ar fi îndoielnic. Peste patru ani şi jumătate hiperspaţiul va avea exact curbura optimă pentru zborul spre Delta, şi pînă atunci putem face toate pregătirile pentru transbordare. Pe deasupra, această transbordare este substanţial mai ieftină decît măsurile propuse de colegul meu Meier. Înainte, gammezi, spre noi lumi !"

Argumentul cheltuielilor mai reduse fu în cele din urmă decisiv, şi Consiliul hotărî Marea Emigrare. Un anumit dezavantaj fu considerat faptul că noua patrie nu fusese încă vizitată de vreo navă de pe Gamma. Cea mai apropiată curbură a hiperspaţiului era de aşteptat, cum se spusese, peste patru ani şi jumătate, următoarea însă doar peste şaptezeci şi patru de ani. Gammezii preferau să riste zborul spre necunoscut decît să rămînă încă şaptezeci şi patru de ani pe propria lor planetă.

În afară de cîteva abţineri, doar Q. Meier votă împotriva Emigrării. Spuse, spre a-şi justifica votul „Gammezi şi gammeze ! Protestez împotriva acestei hotărîri. Făcînd cu totul abstracţie de faptul că această fugă este dezono-

rantă şi ne duce spre necunoscut, trebuie să ne mai gîndim şi că noua planetă — dacă se va găsi vreuna — va arăta peste cîteva sute de ani la fel de jalnic cum arată Gamma acum. Fac deci apel la toţi gammezii să nu participe la această emigrare demenţială şi să rămînă acasă. Trebuie să respect decizia majorităţii, dar mă spăl pe mîini în totală neculpabilitate."

Cu aluzia la această măsură igienică transcendentă consfătuirea luă sfîrşit.

Trebuie spus că apelul lui Q. Meier nu găsi ecoul dorit. Cînd în cele din urmă flota hipernavelor spaţiale purcese spre Delta, pe Gamma rămaseră doar cîţiva locuitori ai planetei, aproximativ 1,5% din totalul populaţiei. Celor mai mulţi dintre gammezi planeta lor le ieşise literalmente pe nas, şi cînd se urcară în hipernave cîntau noul imn :

„Cu vechea Gammă s-a sfîrşit !
Plecăm prin spaţiul infinit,
Viteza-i nouă zecimi din c ;
Pe Gamma aer nu mai e !
Ademeniţi de noul soare
Ca să scăpăm de grea duhoare
Spre noi şi pure lumi zburăm
Deci, tălpăşiţa ne-o luăm !"

Apoi decolară, navele spaţiale se micşorară încet pe cerul Gammei — şi dintr-o dată dispărură în hiperspaţiu.

Puţinii gammezi care rămăseseră pe planeta lor natală, aleseră din rîndurile lor un nou Consiliu General Planetar şi pe Quintilius Meier ca preşedinte al acestuia. Drept mulţumire, Q. Meier îi numi pe restul locuitorilor Gammei : gammezi de onoare, la care ei îi conferiră demnitatea de prim gammez pe viaţă şi Ordinul Marii Raze Gamma. În sfîrşit, Q. Meier îi declară pe toţi cei care zburaseră spre Delta renegaţi şi pe sine însuşi dictator.

După ce afacerile cele mai presante fură rezolvate astfel, Q. Meier anunţă un ambiţios Program de Mare Asanare. Într-un interval de şase ani şi mobilizîndu-se toate forţele, planeta urma să fie eliberată complet de orice substanţe poluante, şi gammezii de onoare se apucară mai mult sau mai puţin voluntar de muncă.

Trecură cinci ani. Între timp se vădise că măsurile trasate de Q. Meier nu duceau la succesul dorit, şi că şi acţiunea „Fiecare cu lada sa de gunoi" eşuase şi ea. Planeta arăta la fel de murdară ca mai înainte. Q. Meier anunţă că teoria Marii Asanări fusese o eroare şi că, de fapt, lupta împotriva poluării mediului înconjurător avea să dureze cinci mii de ani.

Şi, într-o bună zi, deasupra planetei Gamma se ivi o flotă de nave spaţiale, la fel de pe neaşteptate pe cît dispăruseră cu cinci ani înainte navele emigranţilor în hiperspaţiu. În timp ce această flotă se apropia încet de planetă, Quintilius Meier convocă Consiliul General Planetar la o şedinţă extraordinară.

„Gammezi şi gammeze de onoare", spuse el. „Ascultaţi ! O flotă spaţială a apărut în apropierea Gammei. Probabil că renegaţii şi-au băgat minţile în cap şi s-au întors. Dar aceasta este de natură să provoace cele mai mari dificultăţi economiei noastre. Din nefericire, renegaţii au o superioritate numerică de-a dreptul covîrşitoare şi noi..." Îşi aruncă privirile pe un bileţel pe care tocmai i-l întinsese un mesager şi continuă „Tocmai aflu însă că nu e vorba de flota emigranţilor, ci de nave spaţiale de provenienţă necunoscută. În cazul acesta ne mai rămîne deci speranţa că emigranţii se vor stabili totuşi pe o planetă locuibilă a Deltei şi că nu se vor mai amesteca în treburile noastre interne. Ce urmăreşte flota străină rămîne de văzut. Cu aceasta, şedinţa a luat sfîrşit".

Douăsprezece minute mai tîrziu, flota străină ateriză pe Gamma, pe platoul imens din faţa capitalei de pe care cu cinci ani în urmă porniseră emigranţii spre Delta.

Navele se aşezară pe sol, dar numai la cea mai mare dintre ele se deschise trapa şi coborîră cîteva sute de făpturi. Erau aidoma cu locuitorii Gammei, care se înghesuiseră în spatele îngrăditurii. Un timp rămaseră locului cercetîndu-i pe gammezi, în vreme ce gammezii stăteau locului şi-i studiau pe ei. Apoi treisprezece dintre străini se desprinseră de grup, o escortă de onoare le ieşi întru întîmpinare şi-i însoţi pînă la tribuna pregătită, unde îi aştepta deja Consiliul General Planetar al Gammei.

Cei treisprezece străini urcară la tribună și unul din ei, după toate aparențele comandantul lor, manevră un mic aparat plat care era fără îndoială un traducător universal cibernetic. Îl plasă în fața microfonului și din megafoane se auzi vocea sa, adică vocea traducătorului universal.

„Dragi și mult stimați băștinași ! Venim în pace și ca prieteni, la drept vorbind venim ca oaspeți. Ne-am părăsit planeta natală pentru că nu mai puteam rezista pe ea — resursele solului sînt aproape epuizate, oceanele sînt poluate cu petrol, pretutindeni s-au așternut deșeuri radioactive, și atmosfera noastră a ajuns abia respirabilă. De aceea am pornit în căutarea unei planete noi, virgine, și sperăm că am găsit-o aici. Din nefericire nu am putut explora planeta voastră în prealabil ; pur și simplu nu am avut timp. În afară de asta, nici nu ne-am gîndit că ar putea fi deja locuită. Vă rugăm totuși să ne îngăduiți să rămînem aici ; căci nu vrem să ne mai întoarcem pe planeta noastră veche, murdară. Oricum, n-am putea porni din nou îndărăt decît peste cîteva zeci de ani, cînd curbura spațiului va deveni din nou optimă. Să n-aveți nici o grijă — nu vă vom deranja — nu sîntem decît cîteva miliarde..."

La aceasta luă cuvîntul Q. Meier. Ce-i mai rămăsese de făcut decît să le explice străinilor pe ce fel de planetă virgină ajunseseră ? Le zugrăvi deci situația și încheie, ca să scape cît mai repede de vizitatori, cu aceste cîteva fraze : „Dragi prieteni, vedeți aici doar o mică parte a neamului nostru. Cei mai mulți au pornit, ca și voi, spre o altă planetă, și anume spre soarele Delta. Vă dați seama și voi că nu puteți rămîne aici. Porniți spre soarele Delta și alăturați-vă la descoperirea noii planete curate !" Și deodată Q. Meier luă o hotărîre îndrăzneață : „Și, dacă lucrul acesta nu vă deranjează, puteți să ne luați și pe noi !"

Dar se părea că ceva anume îl deranja pe comandantul străin. El lăsase să-i scape traducătorul cibernetic, se încleștase de microfon și rămăsese cu ochii — ficși și goi — la propria sa flotă spațială. Încet, încet de tot, i se muiară genunchii și începu să alunece în jos, de-a lungul stativului microfonului.

Quintilius Meier nu înțelegea nimic. „Ce e atît de rău în propunerea de a zbura spre soarele Delta, de a coloniza acolo o nouă planetă și de a ne lua și pe noi cu voi ? La urma urmei vrem să..."

Comandantul străinilor era acum lungit la pămînt și zăcea după toate aparențele lipsit de cunoștință alături de traducătorul său universal cibernetic. Deodată apucă aparatul, se ridică, se propti cît mai aproape de microfon și spuse încet, cu expresia iluminată a unui martir căruia nu i se mai poate întîmpla nimic, pentru că i s-a întîmplat deja totul : „Soarele Delta, deci... Dar de unde credeți că venim noi ? !"

din limba germană de *Isolde Huber*

Orașul din marginea pustiei

Cupola salvatoare

Anul trecut, am fost în orașul asfixiat Rahabal.

Înaintam cu greu pe bulevardul central acoperit de dune de nisip. Un oraș măreț și pustiu. Fără iarbă și fără suflare umană. Copaci uscați. Clădiri aproape intacte, construite în beton, după proiecte arhitectonice îndrăznețe. Mă întrebam de ce a pierit suflarea acestui oraș. Tot atunci, o echipă de ecologi studia cauzele dispariției vieții în Rahabal.

Spre seară, șoferul se grăbea să plece, mă zorea. Nu voia să înnoptăm acolo. Se temea. I-am spus șoferului că am putea să ne instalăm în camera de porfir a palatului părăsit, unde patul era pregătit ca pentru culcare. Aveam cu noi un bidon cu apă și niște provizii de alimente. Dar șoferul mi-a răspuns speriat că el nu rămîne peste noapte aici, ferească sfîntul ; dacă vreau, pot să rămîn singur și el va veni a doua zi să mă ia. Avea o frică terifiantă de acel oraș fără suflet de om. Nici cei din echipa de ecologi nu înnoptau acolo.

Orașul asfixiat Rahabal e o culme de frumusețe arhitectonică. Are monumente, edificii hexagonale și cubice, săli geodezice, statui de cîrmuitori, pe care le înghițeau treptat dunele de nisip. Odată cu lăsarea serii, se strecura în noi o frică irațională, frica de ceva nevăzut și extrem de primejdios pentru existența noastră.

La întoarcere, ghemuit în mașină, mă întrebam : cine ține oare echilibrul planetei ? Armele, viclenia politică sau emanațiile mentale ale gînditorilor ? exploziviî cum-

pliţi sau norii de unde cerebrale ? Oare armele sînt ele însele deriva minţii, damnarea noastră de a ne săpa propria groapă ? Maşina mă clătina şi, la un moment dat, şoferul a oprit ; a coborît, a luat o lopată şi a curăţat porţiunea de drum năpădită de nisip. Apoi a pornit iarăşi motorul. Conducea cu prudenţă şi crispare. Panica lui, rău mascată, mi se transmitea ; şi, adăugînd frica stîrnită de viziunea oraşului asfixiat Rahabal, mă întrebam : CE puteam face şi n-am făcut ? ce se va alege din copilul meu, din planetă ? cine va moşteni pămîntul ?

Procesul hominizării continuă. Omul n-a ajuns la o formulă definitivă, în genomul lui încă se produc schimbări. Gheara selecţiei naturale e ascunsă în perniţe de catifea. Se pare că, în acest final de secol 20, omul o sabotează. Şi totuşi ea continuă să lucreze. La nivele pe care medicina, ştiinţele încă nu le pot controla. La nivelul alpha, al circuitelor mentale.

Asta mă învăţa experienţa oraşului asfixiat Rahabal.

El se afla în marginea deşertului Parîn-Sah. Era un oraş prosper. Se lăuda cu vechimea lui. Se fălea cu durata lui. Dispariţia lui s-a petrecut rapid, în numai cîteva decenii. Ecologii au studiat cauzele, au fost publicate primele concluzii, au fost dispute, nici un consens de opinie. Unul dintre ecologi, Maxutovici, a conchis că polisul s-a stins din cauza asfixiei mentale. Ipoteza lui a fost privită cu uimire, pentru că încă n-a fost dovedită dispariţia vreunei localităţi, în istorie, avînd drept cauză directă asfixia mentală. Au existat oraşe distruse de calamităţi naturale, oraşe înghiţite de pămînt, de nisip, de apă, de foc, de cutremur. Alte oraşe au fost nimicite de demenţa umană, invazii, incendieri, ruinare. Aşa că ipoteza lui Maxutovici a stîrnit mirare şi a fost considerată o fantezie ştiinţifică, o metaforă a vieţuirii prin spirit.

Dar ecologul Maxutovici ne cerea să citim ipoteza lui la propriu, nu la figurat. El susţine că minţile mari contribuie la echilibrul unei aşezări umane nu doar prin liantul cultural formidabil, nu doar prin soluţiile existenţiale pe care le inspiră, nu doar prin faptul că ne salvează de la rudimentar, deci de la starea de maximă vulnerabilitate biologică. Este şi asta, desigur, lucrul minţilor mari. Dar mai există ceva. Acţiunea de cugetare profundă,

sau cugetările însumate ale oamenilor, creează binele, generează un cîmp energetic benefic. Eu numesc asta : cumul de soartă bună. Un om sau nişte oameni care ţin cugetul treaz fără contenire sporesc recoltele, lîna oilor şi laptele vitelor unui ţinut. S-a propus şi un experiment care a confirmat aceste efecte. Mai mulţi oameni, într-o acţiune conştientă de a gîndi, produc un rezultat neaşteptat porumbul creşte mai mare, fructele sînt abundente, păsările ouă de două ori pe zi... Cîmpul *psi* serveşte oricărei fiinţe vii, de la amibă pînă la om. Şi acum, fiţi atenţi. Emanaţiile mentale se însumează, se stratifică şi formează un fel de scut... un fel de hrană pentru colectivitate... O cupolă, o reţea binefăcătoare. Mîinile sînt mai îndemînatice şi produc mai eficient în zonele unde gîndirea formează o densă reţea noetică, un tir concentrat de unde cerebrale. În decursul timpului, dacă obişnuinţa şi practica de a gîndi este constantă, neîntreruptă, crescîndă, se creează un strat tot mai dens, o boltă de emanaţii mentale care constituie un înveliş protector pentru om, precum atmosfera. Un înveliş respirabil. O cupolă saturată de gînd. O cupolă de fluiduri cerebrale. Sub cupola aceasta, toţi oamenii şi toate vietăţile au un tonus vital mai ridicat.

În schimb, în locul unde bolta aceasta se rarefiază... prin sărăcia lucrului cu capul... survine dificultatea de a vieţui ; apar stîngăcia umană, agresiunea, urîţenia. Încep poticnirea, bolboroseala, agitaţia disperată de a te menţine la o înălţime omenească. Apoi se arată eşecul : oamenii iau decizii tot mai proaste, tot mai neinspirate. Pierd cu toptanul, pierd tot. Regresie vizibilă. După care, în scurt timp, asfixia mentală, moartea. Dispariţia !

Acesta e cazul oraşului Rahabal, un experiment sau un avertisment al naturii. Astăzi acolo este un pustiu. Ziduri. Măreţie. Case goale. Unele se surpă. Altele sînt năpădite de nisipuri. Dinţii nisipului muşcă mai lacom decît ploaia sau decît rugina. Era un oraş modern, el dădea lecţii de frumuseţe şi de orgoliu : avea şcoli şi blocuri, avea săli de biliard, bursa aurului, puşcărie modernă cu televiziune color ; avea vespasiene de marmoră, cinematografe şi ambiţii. Ecologul Ygrec zice că viaţa a dispărut acolo pentru că a înaintat deşertul şi au secat

fîntînile. Dar profesorul Maxutovici i-a răspuns dar de ce a înaintat deşertul ? Deşertul a înaintat din cauză că oamenii, asfixiaţi prin lipsă de oxigen mental, au slăbit şi n-au putut face faţă nisipului... deşertului... şi au dispărut.

A doua zi, am revenit în acele locuri.

Eram în oraşul asfixiat Rahabal şi-mi făceam promisiuni absurde. Mă bucuram că sînt în viaţă şi credeam, pueril, că se poate învăţa ceva din istorie. Poate că omul viitorului va participa intens şi continuu la bolta gînditoare, va spori-o şi va fi apărat de ea. Cei care caută claritatea mentală deplină, cei care au găsit-o... reţeaua de unde cerebrale, cupola gînditoare sub care oamenii, semenii tăi, sînt mai întăriţi şi trăiesc mai mult.

Oare asta e problema lumii la apusul secolului ? Soarele nostru alb, soarele nostru adult. Eu am adunat o cazuistică a precarităţii şi a nelegiuirii globului, iar cu voi vorbesc despre linişte ! Tribunalele sînt încă folositoare, dar tăcerea cogitativă este superioară oricărui tribunal.

Sub ochii mei, în Rahabal s-a mai surpat un palat.

Seara, i-am spus iarăşi şoferului : eu rămîn peste noapte aici.

Şoferul a răspuns : Domnule din est, cu forţa nu pot să vă iau, dar nici nu-mi face plăcere să vin mîine să vă culeg oasele.

N-am stat să mă tocmesc cu el, nici să-i ascult exagerăţiunile şi lamentările, cum că locul acesta e blestemat.

Adio ! i-am zis. Iar el a plecat să doarmă în oraşul vecin, la 115 kilometri. Aveam lanternă, provizii, apă, echipament de protecţie, tub de oxigen. Şi o mare curiozitate. Am rămas sperînd că poate voi afla vreun detaliu revelator cu privire la dispariţia vieţii din Rahabal. Nu am rezistat mult în singurătatea aceea ostilă. Aveam dificultăţi de respiraţie. Tubul de oxigen, aflat asupra mea, nu-mi servea. Era o sufocare mai cumplită decît cea a lipsei de oxigen. Mă cuprindea o panică a sîngelui, o alarmă iraţională, din aceea care-i scoate pe lupi din bîrlog cînd percep infrasunete şi inframişcări ce anunţă o catastrofă.

Am lăsat acolo echipamentul și proviziile și am început să alerg. O fugă rușinoasă spre ieșirea din oraș. Înaintam greu, respiram greu. Soarele apunea, starea de sufocare psihică se accentua, alergam. Nu știu cît timp mi-a trebuit să ajung pînă la marginea orașului, dar mi s-a părut foarte lung, nesfîrșit. Am zărit mașina. Șoferul mă aștepta, bănuise că voi veni. Mi-a dat un întăritor. Goneam spre adăpost. Îmi reveneam treptat. Șoferul era satisfăcut, se considera salvatorul meu în acea zi, fredona ceva într-o limbă guturală. Ce puteam face și n-am făcut ? mă întrebam.

Dincolo

Jim Carrington se bălăcea în undele singurului rîu din Hillsboro, la cîţiva metri de Zid, şi îi tot ademenea pe tovarăşii lui de joacă. Nici unul nu ştia să înoate, aşa încît, atunci cînd vru să-i dea brînci lui Jack Barker, acesta se crispă, cuprins de o spaimă puternică.

— Adunătură de fricoşi ! urlă Jim. Zări un păstrăv punctat şi sări în apă să-l prindă. Se lovi de pietrele de pe fundul rîului şi, în vreme ce urca la suprafaţă, lovi cu palma baza Zidului. *Atinsese cu palma baza Zidului !* Nu mai rămăsese decît un pic şi, dacă ar fi avut chef, ar fi putut trece înot pe dedesubt şi ar fi pătruns în Exteriorul interzis.

— Ştii că n-ai voie să te apropii de Zid, observă Barker. Radiaţiile pot să te omoare.

— Pe naiba ! azvîrli Jim, căţărîndu-se pe malul aşternut cu iarbă. Dac-ar fi radiaţii... să nu mai vorbim !... Cît pe-aci să spună că, dacă ar fi fost într-adevăr radiaţii atomice în Exterior, apele ar fi trebuit să fie otrăvite şi peştii contaminaţi, aşadar toxici. Şi totuşi el bea din apa aceasta şi mănîncă din acest peşte de cînd se ştie. Alţi peşti în afară de cei veniţi din Exteriorul interzis nu existau. Deci : toate manualele greşeau.

Se îmbrăcă în viteză, îşi adună cărţile de şcoală şi alergă împreună cu ceilalţi spre Hillsboro. Tata era la volanul tractorului, ca de obicei, cu ochiul său de fermier fixat asupra acelui soare ca o bucată de hîrtie aprinsă lipită de Zid. Soarele se afla la 150 de milioane de km distanţă, afirmau cărţile, dar pentru Jim păruse dintotdeauna că făcea partea din alcătuirea Zidului.

— Te-ai distrat bine ? întrebă tata. Punea invariabil aceeaşi întrebare, în acelaşi fel, exact ca mama.

— Ei, destul, răspunse Jim. Sper că Barker o să-şi rupă gîtul într-o bună zi. Mă calcă pe nervi.

Îşi puse cărţile în şură şi îndeplini stoic cele cîteva corvezi ce-i reveneau, ca de pildă hrănitul porcilor, găinilor, vacilor şi cailor.

— Tată, se interesă cînd acesta se întoarse de la cîmp, de ce ţinem cai, dacă nu-i folosim ? Mai bine i-ai vinde.

Tata reflectă o vreme.

— Nu ştiu exact, dar noi, fermierii, am avut dintotdeauna cai. Te supără ?

— Nu, tată.

Bătrînul doctor Barnes, singurul medic din Hillsboro, sosi a doua zi în amurg la fermă şi îl examină pe Jim cu meticulozitate. Îi ascultă inima, îi luă probe de sînge şi transpiraţie, le studie sub un microscop portativ şi apoi făcu nişte însemnări într-o uriaşă carte cu coperţi negre, pe care era scris numele lui Jim.

— Sănătate excelentă, zise Doc Barnes, împachetînd instrumentele în cele trei sacoşe. La fel de solid ca programul electoral al lui Robinson. Şi n-ai nimic care să nu se vindece cu o friptură.

Jim se îmbrăca.

— De ce mă examinaţi aşa des ?

Doc Barnes îl privi uimit :

— Bine, dar medicina a devenit o afacere socială de cînd cu alegerea lui Robinson. E lege. Încă n-ai învăţat asta la şcoală ?

— Ba da. Dar de ce nu-l examinaţi niciodată pe tata ? Şi el e cetăţean, şi totuşi nu vă ocupaţi decît de mine.

O expresie fugară de nesiguranţă străfulgeră ochii medicului, care reluă cu acelaşi glas moale şi vesel :

— Ei, mă ocup şi de el. Însă nu eşti niciodată acasă cînd îi văd pe părinţii tăi. Oricum, bine că mi-ai amintit. E cazul să le fac un examen fizic complet. Avem nevoie lunar de cîte unul, ştii, nu ?

— Bineînţeles, confirmă Jim. Cînd medicul intră în camera tatălui, băiatului îi veni o idee. Era o indiscreţie, în oarecare măsură, dar de mult ghicise ceva nefiresc în prietenia lui Barnes. Nu era ceva palpabil. Avea Jim vreo boală secretă din pricina căreia medicul să-i poarte de grijă într-atît ? Pierdea două sau trei ore cu exami-

narea lui lunară. În ritmul acesta putea să vadă maximum cinci persoane pe zi, deci 150 pe lună. 150 pe lună ! Hillsboro avea vreo 10 000 de locuitori şi Doc Barnes era unicul medic despre care auzise vorbindu-se vreodată.

Urcă pe furiş în pod şi mişcă din loc o mică bibliotecă ce ascundea o crăpătură în podea. Aplecîndu-se, izbuti să distingă interiorul camerei de dedesubt şi să audă discuţia.

— Băiatul m-a întrebat de ce nu vă examinez, rostea Barnes cu voce incoloră, monotonă. O să rămînem aici o vreme ca să-i facem pe plac.

Şi rămaseră aşezaţi în fotolii ca nişte statui de piatră... mama, tata şi Doc Barnes.

Jim coborî tiptil pînă pe verandă şi aşteptă cuminte să iasă din casă Doc Barnes.

— I-aţi examinat pe părinţi ?

— Desigur ! I-am supus celui mai atent examen. Fii liniştit, fiule, nu suferă de nimic. Îl bătu uşor pe umăr şi se urcă la volan, îndreptîndu-se spre oraş. Jim îl urmări cu privirea. Doc Barnes nu se opri în faţa nici unei alte ferme de pe drum.

— Uite ziarul de azi, fiule, îi spuse tata întinzîndu-i un exemplar din „Hillsboro Daily Chronicle". Nimic nou pe plan mondial, iar preşedintele Robinson şi vicepreşedintele Koshbino îşi petrecuseră ziua comunicînd rapoarte anoste asupra programului de redresare economică. Citirea ştirilor locale îl izbi pe Jim ca şi cum cineva i-ar fi azvîrlit o cărămidă în faţă : Jack Barker murise. Căzuse dintr-un pom şi-şi rupsese gîtul. Lui Jim i se făcu greaţă.

— Am vîndut azi caii, anunţă tata. Am luat preţ bunicel.

— Groaznic ! murmură Jim, dar cuvintele aveau gust de cenuşă. I se învîrtea capul. Nu mai izbuti să-şi concentreze privirea asupra literelor din ziar şi nedesluşita bănuială care-l rodea de mult se limpezise într-o fracţiune de secundă. Ştia că Jack Barker nu înota niciodată şi, mai mult, nu se căţăra niciodată în copaci ; amintirea că-i dorise moartea îi dădea senzaţia că e un ucigaş. Ca un mîrîit dintr-un abis volburos, vocea tatălui său se făcu auzită

— Şi la şcoală cum merge ?

— Oribil, răspunse Jim, simţind cum tensiunea interioară slăbea în timp ce i se întăreau bănuielile. Din cauza celorlalţi băieţi, care... Nu ştiu cum să-ţi explic : ori ştiu prea multe, ori nimic. Cred că mai degrabă aş învăţa singur, la bibliotecă.

Odată exteriorizată, furia i se potoli şi curînd uită întîmplarea. Îşi îndeplini sarcinile la fermă şi-şi petrecu timpul liber înotînd în rîu, într-un loc unde malurile se apropiau de Zid. Nu se bălăci de-a lungul Zidului şi nu încercă să treacă pe dedesubt pentru a ajunge în Exteriorul în care aburii otrăviţi şi gazele toxice jupuiau pămîntul şi făceau ca o gură de aer să echivaleze cu o condamnare la moarte. Şi totuşi apa era limpede şi bună...

După cîteva zile tata îi dădu o scrisoare de la Oficiul de învăţămînt din Hillsboro. Era o comunicare lapidară datorită creşterii contribuţiilor la programul naţional de redresare, Hillsboro se vedea obligat să reducă subvenţiile acordate instrucţiunii publice. În consecinţă, şcoala se închidea, iar elevii care doreau să-şi continue studiile puteau beneficia de aceleaşi avantaje ca adulţii la Biblioteca municipală, unde va avea plăcerea să-i primească miss Wilson.

Era un privilegiu la care Jim visase dintotdeauna. Adeseori privirile înfometate i se umpluseră de spectacolul nesfîrşitelor şiruri de rafturi îngreunate de straturi groase de colb, ca şi cum toate cunoştinţele terestre ar fi fost adunate aici şi apoi uitate. În paginile acestor cărţi va găsi explicaţia morţii lui Barker, a minciunilor lui Barnes şi poate explicaţia misterului Zidului şi a ceea ce se afla cu adevărat dincolo.

Miss Wilson, bibliotecara şefă a secţiei pentru adulţi, era o femeie cu faţa îngustă şi albă, cu un surîs mecanic, în genul celui arborat de Doc Barnes. Şedea cocoţată pe un taburet înalt în dosul biroului de la intrare.

— Ce-ai vrea să citeşti ? Am aici un excelent tratat de istorie naturală, care ţi-ar plăcea... sau preferi un roman pentru adulţi ? Iată o splendidă...

— Dacă nu vă deranjează, aş vrea să arunc o privire.

— ...istorie despre viaţa la ţară şi despre un tînăr care a inventat un mijloc de a dubla randamentul culturilor.

— Pot să intru ? întrebă Jim, exasperat de discursul debitat monoton de buzele lui miss Wilson. Aceasta se

întrerupse brusc, privind prin el ca şi cum ar fi ascultat pe altcineva, apoi surîse :

— Sigur ! Poţi lua ce cărţi vrei. Ştii să utilizezi catalogul ?

— Da, da, se grăbi Jim, intrînd iute în biblioteca pustie. Lungile rafturi cu cărţi înghesuite se întindeau cît vedeai cu ochii în uriaşa sală boltită. Mirosul de mucegai şi vechime degajat de legăturile în pînză şi piele îi gîdilau nările. Cercetă cîteva titluri, trase cărţile din raft şi suflă praful de pe muche înainte de a le răsfoi. Beletristica, ce ocupa mai mult de jumătate din etajere, nu-l interesa. Se plimbă prin secţia ştiinţifică şi mai ales în dreptul numerelor 900, unde se găseau cărţile de istorie. Spre deosebire de romanele aproape neatinse, aici văzu pe rafturi mari spaţii în care metalul lucea gol acolo unde dintr-o singură mişcare fusese luat cîte un braţ de volume. Pe coperţile prăfuite ale unor cărţi se zăreau stranii zgîrieturi, ca şi cum mîini bizar alcătuite le-ar fi atins, apoi le-ar fi pus la loc. „Poate lucrările referitoare la Zid au fost clasificate separat", reflectă Jim. Se duse la nenumăratele sertare ale catalogului din mijlocul sălii şi-l trase pe cel cu eticheta Wo-Zy. Nu figurau cărţi anume despre Zid şi foarte puţine cu informaţii asupra acestui subiect. Mai multe cuprindeau cuvîntul *Exterior*, dar nici una nu vorbea despre ceea ce se înţelegea la Hillsboro prin *Exterior*. Îşi spuse că exista poate un alt termen, necunoscut, pentru a desemna „Zidul" şi începu să scotocească sub rubricile „Ecran", „Plafon", „Barieră", „Baricadă şi aşa mai departe — toate cuvintele care îi veniră în minte sau pe care le găsi în dicţionare. Catalogul părea bine ţinut la zi. Mai multe fişe fuseseră smulse — lucru dovedit de bucăţelele de carton rupte, rămase pe fundul sertarelor. Dar nimic despre Zid, nicăieri.

Contrariat, fu nevoit să se mulţumească cu cîteva cărţi de istorie pe care le duse la miss Wilson să le înregistreze. Aceasta citi titlurile, zîmbi şi notă pe fişă data restituirii.

— Ai găsit ce căutai ?

— Nu, răspunse iritat, strecurîndu-şi cărţile sub braţ. N-am găsit nimic despre Zid.

Zîmbetul lui miss Wilson îngheţă :

— Despre Zid ?

— Da, strigă el furios în fața acestei noi tentative de a-i ascunde adevărul. Zidul, Plafonul, Bolta, numiți-l cum vreți, chestia aia care împrejmuiește Hillsboro. De ce nimeni nu-l pomenește ? Nici măcar n-aș fi știut că există dacă n-aș fi înotat în apropierea lui. Nu e nici o lucrare despre el în toată biblioteca !

Miss Wilson își recăpătase calmul :

— Bineînțeles că există, rosti împăciuitoare, de parcă s-ar fi adresat unui copil îndărătnic. Ai consultat catalogul ?

— Da, și nu sînt fișe la cuvîntul ăsta.

— Precis te înșeli. Am să te ajut eu să cauți săptămîna viitoare, cînd aduci cărțile înapoi.

— De acord, făcu Jim, deși era convins că și atunci se va găsi o scuză. Intuia o ciudată conspirație. Ce era de ascuns ?

— Tată, întrebă cînd, după ce-și terminase corvoada de fiece seară, se instalară pe verandă să asculte greierii și să privească norii ce se rostogoleau în fața lunii. De fapt ce e Zidul ?

Tata lăsă ziarul și privi gînditor spre orizont, unde Zidul transparent se înfunda în pămînt dincolo de linia colinelor :

— Era deja acolo mult înainte de a te naște. E un... mijloc de apărare împotriva Exteriorului, dacă-mi amintesc bine.

— Ce e Exteriorul ? nu-l slăbi Jim, calm.

Tata începu să citească ziarul pentru a-i demonstra că nu are chef de vorbă.

— Ei ! Toată lumea știe ! Gaze otrăvitoare, raze gamma, chestii de felul ăsta. Ne-ar ucide pe toți dacă ar pătrunde înăuntru.

Jim se gîndi la apa limpede și proaspătă și la peștii buni care veneau pe sub Zid. I-ar fi plăcut să-l întrebe pe tatăl lui despre asta, însă ziarul se așezase între ei ca o barieră.

Nu mai era lumină pentru citit, așa că Jim contemplă cîmpia pînă la Bolta prin care se vedeau stelele. În Exterior păreau să domnească pacea și mulțumirea, iar nu moartea și oroarea la care făcuse aluzie tatăl său. Cînd acesta plecă de pe verandă, Jim îi luă locul sub lampă și începu să răsfoiască cărțile de istorie. Cele mai multe

erau vechi, pînă la 1970. Cum nu erau menţionate nici Zidul, nici războaiele atomice care au făcut Zidul indispensabil, Jim conchise că Zidul fusese construit între 1970 şi 1975, anul naşterii sale.

Luă altă carte, „Istoria Naţiunilor Unite", publicată în 1992. Nu apăruse decît de un an şi totuşi lăsa impresia de vetust, cu paginile pătate şi şifonate. Cercetă cu atenţie foaia de titlu şi descifră minusculele litere care-i făcură inima să bată : „Ediţia a noua", spuneau acestea. „Revăzută şi corectată de autor, ianuarie 2039".

E o impresie falsă, se strădui Jim să se stăpînească, *pentru că nu sîntem decît în 1993.* Căută totuşi cu înfrigurare ultimele pagini şi citi :

„F. M. Robinson, preşedinte într-o perioadă de pace durabilă graţie activităţii Naţiunilor Unite, a murit în 2001, cînd racheta care-l transporta s-a sfărîmat la aterizare. Koshbino a preluat funcţia de preşedinte pînă la expirarea mandatului, în 2002 ; în anul următor a fost ales Ghafa Benjamin.

În decursul administraţiei Ghafa Benjamin, Comisia planetară a continuat eforturile în vederea construirii unei nave extragalactice, dar fără rezultat pînă în 2038.

Eliminarea progresivă a comunităţilor agricole, începută în timpul lui Robinson, a continuat şi sub noua administraţie. Fabricarea pe cale artificială a alimentelor, prin recuperarea şi refolosirea deşeurilor industriale, a provocat o revoluţie în obişnuinţele sociale, mai ales prin frecventele şi dezastruoasele deplasări economice..."

Jim Carrington puse cartea alături, năucit de această expunere istorică încărcată de evenimente ce urmau să se întîmple. Preşedintele Robinson încă trăia, doar îi văzuse adeseori la televizor figura liniştită şi demnă. Cît despre faptul că fabricarea artificială a alimentelor a răvăşit economia ţării, la Hillsboro nu exista nici cel mai mic semn ! Tata îşi lucra pămîntul cu tractorul şi trimitea grîu, ovăz şi secară în oraş, unde se înmagazinau în silozuri, fără îndoială în vederea expedierii ulterioare spre alte oraşe înconjurate de cîte un Zid. Dacă era posibil să manufacturezi hrana, atunci era inutil să o scoţi din pămînt. Dacă era imposibil să o fabrici, atunci toată această lucrare de istorie nu era decît o mistificare, o farsă.

Citi paginile în diagonală, căutînd vreo explicaţie raţională. Cu cît citea mai mult, cu atît mai mult se zăpăcea. Nu se pomenea despre nici o conflagraţie atomică mondială în 1970 şi nu era nici cel mai mic indiciu că existau oraşe închise în spatele unui Zid, nici măcar că s-ar fi avut în vedere această soluţie.

Jim auzi scrîşnetul pietrişului pe alee, înălţă capul şi văzu oprindu-se maşina cea veche a lui Barnes. Medicul îi făcu semn cu mîna, apoi urcă treptele verandei gîfîind.

— Bună seara. Mi-am zis să trec să vă văd.

— Tata şi mama sînt în salon, dacă vreţi să vorbiţi cu ei.

Doc Barnes oftă, se lăsă să cadă în balansoar şi-şi şterse fruntea cu o batistă mototolită.

— Nu-i nimic important. Treceam pe-aici şi m-am hotărît să mă destind un pic. Privi împrejur şi zări lîngă Jim, pe jos, cărţile. Citeşti mult, fiule ?

— Da, confirmă acesta circumspect. Ceva cărţi de istorie.

— Mie niciodată nu mi-a plăcut istoria. Am avut mereu impresia că ştiinţele fizice sînt mult mai interesante. Ce-i mai pasionant decît să studiezi o insectă la microscop ? Treci să mă vezi la laborator şi am să-ţi destăinui cîteva lucruri pasionante despre cercetarea ştiinţifică.

Doc Barnes continua să pălăvrăgească şi Jim simţi cum încet-încet i se risipesc şi prudenţa şi neîncrederea. Abia dacă înţelegea, jumătate din cuvintele folosite de medic pentru a-i explica structura atomilor sau modul de a măsura viteza moleculelor.

— Istoria e total lipsită de semnificaţie şi în ea n-ai să afli niciodată adevărul. Studiază ştiinţele, unde totul se poate cîntări şi măsura ! E unicul drum către adevăr.

— Ce e Zidul ? azvîrli deodată Jim.

— Materie degenerată, răspunse medicul fără să ezite. Un amestec de nuclee dezgolite şi electroni liberi. În mod normal, un asemenea gaz electronic ar trebui să se risipească dacă n-ar fi straturile de materie transparentă care să-l menţină în limitele fixate. Zidul e deci total impenetrabil la orice, în afară de lumina inofensivă a soarelui şi stelelor. Îl putem atinge fără teamă. A fost construit în 1975, în timpul războiului mondial care

a făcut ca o mare parte a pămîntului să devină periculoasă prin radioactivitate.

— Dacă e aşa, interveni Jim, ştiind că a sosit momentul decisiv, de ce nu e menţionat Zidul şi nici măcar războiul în cartea asta de istorie ?

Cu un gest de triumf, o deschise şi i-o întinse medicului. Nu-i era clar în ce consta conspiraţia, dar era sigur că Doc Barnes făcea parte din ea. Zidul era un element foarte însemnat din viaţa lor, şi cu toate acestea nu apărea nicăieri în Biblioteca ce ar fi trebuit să cuprindă suma cunoştinţelor umanităţii. Faţa lui Doc Barnes se înăspri şi se crispă pe măsură ce citea paginile vîrîte sub ochi de Jim. Răsfoi cartea privind anii indicaţi în susul paginilor : 1970, 1980, 1990, 2000, 2035. Nu era doar istoria trecutului, ci şi a viitorului, însă nicăieri nu apărea o cît de mică aluzie la Zid.

— În ce an sîntem ? întrebă Jim. În sfîrşit, avea prilejul să atace misterul vieţii lui. Cine era ? Ce era ? Din copilărie nu-şi amintea decît de tata, mama şi ferma din Hillsboro, dar, crescînd, începuse să descopere tot felul de contradicţii. Cele mai vagi dorinţe ale sale păreau să se metamorfozeze automat în legi. De pildă, Doc Barnes părea că trăieşte doar pentru a se ocupa de el şi că tot oraşul se unise într-o conspiraţie urmărind să-i ascundă anumite lucruri. Poate îşi închipuia toate astea... dar întîmplările deveniseră prea frecvente ! Cartea era prima bază serioasă a bănuielilor lui. Demonstra nu numai că nu fusese un război atomic şi, deci, nu era nevoie de Zid, dar şi că data actuală era o mistificare.

— În ce an sîntem ? insistă.

— În 1993, bineînţeles, răspunse Doc Barnes stingherit.

— Atunci ce-i cu cartea asta ? se repezi violent. E posibil să prevezi viitorul ?

— Sigur că nu, viitorul e închis pentru noi. Cît priveşte cartea asta, îmi pare rău că te-a întors pe dos, pentru că nu este, evident, decît o farsă. A fost, fără îndoială, publicată ca teză universitară în domeniul istoriei ipotetice. În unele universităţi e un obicei ; candidatul e supus unei probe pentru a se verifica dacă a asimilat cum se cuvine diferitele teorii privitoare la istoria socială. Unele facultăţi consideră că factorii economici şi antropologici sînt determinanţi în desfăşurarea

istoriei. Spune, ţi-ar plăcea să mergi la universitate într-un an sau doi ? Am nişte prieteni la Harvard, care te-ar primi...

Jim smulse cartea din mîinile lui Barnes :

— Nu-mi spuneţi adevărul ! se mînie. Nu e o teză filosofică şi nici o încercare de mistificare. E pur şi simplu un manual, dar unul venit din viitor şi care nu pomeneşte nici războiul atomic, nici Zidul din jurul oraşului Hillsboro sau al oricărei alte localităţi. De ce nu e pomenit Zidul nicăieri ? M-am uitat în toate cărţile de istorie de la bibliotecă şi n-am descoperit nimic despre Zid. De ce ?

— Haide, haide, zise Doc Barnes, scotocind în trusă. Sigur te înşeli. Cînd ai să te întorci la bibliotecă, roagă un bibliotecar să te ajute.

Jim se uită la mîna medicului, care ieşea din sacul negru ; între arătător şi degetul mijlociu, sprijinit de degetul mare, strîngea corpul transparent al unei seringi.

— Ce vreţi să faceţi ? se alarmă Jim.

— Nimic grav, îl asigură Barnes. Vitamine. Ca să-ţi crească pofta de mîncare.

— Am poftă de mîncare, protestă Jim şi se ridică încet, dîndu-se înapoi spre peretele verandei. Doc Barnes se ridică şi el şi se apropie.

— Nu-ţi fie teamă, n-o să-ţi facă nici cel mai mic rău.

Jim se aruncă pe sub braţul ridicat ameninţător şi sări peste cărţi. Dar nu destul de iute ; braţul lui Barnes căzu şi acul îi pătrunse în umăr.

— Tată ! Mamă ! strigă Jim. Apoi totul se făcu negru...

A doua zi se trezi în zori să mănînce împreună cu tatăl său şi se întrebă dacă întîmplările din seara trecută nu fuseseră un vis.

— Doc Barnes a trecut pe-aici aseară.

— Da ? se miră tata. Nu l-am auzit.

— Am vorbit o grămadă, continuă nesigur Jim. Cred... cred că am leşinat.

— Citeşti prea mult. Mie mi s-a părut că erai bine cînd te-ai dus să te culci.

Jim mestecă în tăcere. Luă de pe verandă patru cărţi — a cincea lipsea — şi se duse la Bibliotecă. În locul lui miss Wilson, la birou şedea un tînăr cu faţa

rotundă, îmbrăcat în gri. Trase spre el cărţile şi puse ştampila pe fişa de abonat a lui Jim.

— Nu mai e aici, îi răspunse la întrebare. Biroul a transferat-o la altă bibliotecă. Pentru incompetenţă, dacă am înţeles eu bine ! De fapt, o serie de cărţi nu erau la locul lor pe rafturi şi nici nu figurau în catalog.

Jim îşi luă fişa şi cercetă coloana „restituiri".

— Mai am o carte.

Bibliotecarul scutură capul.

— Pesemne te înşeli. Ai adus toate cărţile trecute pe fişă. Ce titlu avea ?

— „Istoria Naţiunilor Unite".

Tînărul consultă o listă aflată în faţa lui :

— Îmi pare rău, nu văd titlul acesta. Ştii cumva cînd a apărut ?

Jim îşi muşcă buza :

— În 2038.

Bibliotecarul surîse :

— Glumeşti, nu ?

Pricepînd că nu slujeşte la nimic continuarea discuţiei, Jim intră în sală. N-o să regăsească niciodată cartea aceea, era sigur, fiindcă o luase Doc Barnes. Injecţia cu „vitamine" nu fusese decît un sedativ care-i permisese medicului să pună mîna pe ea în linişte, lăsîndu-i impresia că totul n-a fost decît un vis. Noul bibliotecar făcea şi el parte din conspiraţia care se urzea în jurul lui, la fel ca miss Wilson. Dacă aflase ceva din discuţia cu Doc Barnes, atunci era că nu trebuia să aibă încredere în nimeni. Toţi bărbaţii şi toate femeile din Hillsboro, inclusiv propriii părinţi, făceau parte din misterioasa ligă ce îl împiedica să afle adevărul... oricare ar fi fost acesta.

Se apropie de sertarele catalogului, hotărît să caute pentru ultima oară o carte cu referinţe despre Zid sau războiul atomic din pricina căruia devenise necesară construirea lui. Observaţia întîmplătoare a noului bibliotecar despre incompetenţa lui miss Wilson îl pregătise pentru surprize. Într-adevăr ; o treime din sertarul Wo-Zy era ticsit cu fişele unor cărţi referitoare la Zid.

Se duse să cerceteze secţia „Istorie" şi spaţiile mai înainte goale erau acum pline de cărţi noi, cu coperţi strălucitoare, tipărite pe hîrtie satinată. Pe toate foile de titlu scria „Copyright 1993". Pe cărţile astea nu

era praf. Înainte de a deschide una singură, avu certitudinea că nu cuprindeau decît genul de lămuriri pe care *era de dorit* să le accepte. Citi :

„În 1970, după începerea dezastruosului război atomic intercontinental, care a depopulat lumea, s-a trecut la construirea oraşelor împrejmuite de Ziduri. Datorită Zidului, impenetrabil la atacuri sau radiaţii atomice, civilizaţia a putut supravieţui. Astăzi, în 1993, mai există doar cîteva oraşe împrejmuite de Ziduri, în care omul continuă lupta pentru conservare pe o planetă bîntuită fără încetare de furtuni atomice, ai căror vapori otrăvitori sînt stăviliţi numai de Zid".

Jim medită la apa limpede şi proaspătă care curgea pe sub Zid şi puse cartea la loc. Doar prima carte spusese adevărul. N-a fost război atomic şi Zidul nu a fost construit pentru a împiedica vaporii toxici să pătrundă, ci *pentru a-l închide pe el în Hillsboro.*

De ce ? Nu putea întreba pe nimeni, căci toţi făceau parte din acea conspiraţie nedefinită şi tainică, impersonală. Care le era scopul ? Cine era Jim Carrington, de ce se depuneau atîtea eforturi de a-l menţine în ignoranţă ? Adunase destule indicii din acea carte pentru a le pretinde o explicaţie, dar Doc Barnes i-o luase. Foarte bine. În acest caz va găsi dovezi în plus şi, cînd îi va pune în faţa minciunilor lor, vor fi siliţi să recunoască adevărul.

Chiar în aceeaşi seară Doc Barnes veni iar în vizită.

— Sînt în trecere, zise medicul, instalîndu-se în balansoar. Nu te-am văzut de mult. Merge bine totul ?

Jim aprobă din cap.

— Ciudat. V-am visat azi-noapte.

Doc Barnes îşi făcea vînt.

— Visele nu prea au semnificaţie. În locul tău nu m-aş mai gîndi.

— Doc, reluă Jim cu voce înceată, dacă v-aş pune o întrebare serioasă, mi-aţi răspunde cinstit ? Ştiţi că nu e vorba de un simplu vis şi o ştiu şi eu.

Medicul continuă să-şi facă vînt, rămînînd cu ochii fixaţi dincolo de cîmpie, unde licăreau stelele prin Zidul invizibil.

— Să auzim, rosti fără să se întoarcă spre a-l privi în faţă.

— Spuneţi-mi, sînt eu... sînt *diferit de toţi ceilalţi ?*

Aurora boreală părea o draperie tremurătoare ale cărei culori lucioase spînzurau deasupra oraşului. Medicul şi băiatul o contemplau.

— De ce mă întrebi ?

— Pentru că am impresia asta.

Doc Barnes căzu pe gînduri şi, cu o neaşteptată nuanţă de regret în glas, întrebă :

— Nu eşti fericit aici ?

Jim scuturâ capul, neîndrăznind să scoată o vorbă.

— Atunci ce dorinţe te macină ?

Jim îi arătă aurora boreală, ale cărei culori vii păreau să-şi unduiască faldurile între orizont şi bolta nicicînd percepută, dar permanent simţită a Zidului.

— Vreau să merg în Exterior, rosti el, formulînd dintr-o dată ceea ce îl chinuise atîţia ani. Vreau să văd ce e dincolo de Zid.

Pe chipul lui Doc Barnes se întipări o expresie de mîhnire, de parcă ar fi ştiut ce era dincolo, însă nu ar fi putut să exterioreze această cunoaştere. Nu era ceva care să inspire groază sau oroare — cum ar fi făcut-o o lume îmbîcsită cu otrăvuri atomice —, ci un lucru trist, dezolant.

— Îmi pare rău, zise Barnes. Nu mai rămăsese nimic de adăugat ; Jim ghicise în tonul medicului refuzul la cererea sa de a părăsi Hillsboro.

— Foarte bine, spuse Jim, cu toate că nu avea de gînd să se resemneze în faţa refuzului celuilalt de a-i destăinui adevărul. Înţelese că, dacă va fi să descopere vreodată motivul acestui secret, acestei înşelătorii, îl va descoperi numai în Exterior... dincolo de Zid.

După ce Doc Barnes plecă şi el se duse la culcare, în minte i se înfiripă un plan. Casa lor se înălţa la marginea oraşului, doar la cîţiva kilometri de Zid. Aurora boreală dispăruse şi luna era acoperită de nori. Ar ajunge la Zid în cîteva ceasuri...

Se strecură din aşternut, se îmbrăcă iute şi se căţără pe pervazul ferestrei, păşind apoi prudent pe acoperişul verandei. Sări pe pămîntul afînat şi se îndreptă spre rîu. În ciuda întunericului, merse repede şi după trei ore sosi în locul unde rîul ieşea de sub Zid.

Se opri un moment să calculeze riscurile, apoi se aruncă în apă. Îşi ţinu respiraţia cînd alunecă de-a lungul substanţei Zidului, asemănătoare sticlei, pipăind cu degetele să-i găsească marginea. O atinse, se prinse temeinic

şi-şi făcu vînt pe dedesubt, luptînd împotriva curentului puternic. Ceva îi plesni obrazul şi, îngrozit, zvîrli cu piciorul spre umbra nedesluşită, însă îşi dădu seama că trebuie să fie un peşte. Cu puţin aer în piept, începu să urce spre suprafaţă. Dacă Doc Barnes şi manualele aveau dreptate, va muri la cea dintîi inspiraţie, imediat ce va ţîşni din apă, şi peste cîteva zile îi vor descoperi trupul descompus în albia rîului.

Continuă să urce şi, îndată ce capul străpunse suprafaţa apei, plămînii i se umplură de aer curat, proaspăt. Gîfîind, se odihni lipit de Zid cu spatele, ţinînd piept curentului descendent, care ameninţa să-l ducă înapoi în Hillsboro. Nu distingea nimic în beznă. După ce îşi trase sufletul, îşi făcu vînt departe de Zid şi înotă spre locul unde trebuie că se afla malul. Se agăţă de el cu mîini ostenite şi se tîrî afară din apă. Se lungi în iarba umedă.

În timp ce respira adînc aşteptînd să i se potolească bătăile inimii, ştiu că a trecut cu bine primul obstacol din calea cunoaşterii adevărului. Exteriorul nu era ucigător. Aerul mirosea a proaspăt şi nicăieri în jur nu se zăreau vulcani atomici, care, se zicea, împroşcau Zidul cu emanaţii toxice. N-avea instrumente de măsurat radiaţiile, dar din moment ce nu existau aburi otrăvitori — ca dovadă că el încă trăia — putea presupune că toată povestea asta fusese inventată şi că aici nu era nici cea mai neînsemnată radiaţie primejdioasă.

Era prea întuneric pentru a distinge măcar o umbră în zare. Cîteva raze de lună străpunseră norii şi, preţ de o clipă, avu impresia că vede un şir de bolţi imense în depărtare. Luna se ascunse iarăşi, şi rămase lungit în beznă. Pipăind Zidul cu degetele, înaintă precaut şi-şi dădu seama că se afla pe un soi de pantă care se ondula urcînd de-a lungul Zidului. În loc de trepte, simţi sub picioare o serie de scobituri adînci prin care păşea cu greu. Descoperi lîngă Zid, la înălţimea ochilor, o balustradă care probabil slujea drept ghid. O folosi pentru a urca panta.

Cînd luna străpunse iarăşi norii, încremeni uluit să vadă întregul Hillsboro întins la picioarele lui ca o imensă diorama. Distingea limpede fiece stradă, fiece casă şi păduricea unde se jucase în copilărie.

Drumul pe care păşea urca tot mai sus, mereu lipit de Zid, şi Jim realiză că, dacă vedea oraşul prin Zid, vederea nu era posibilă decît din această direcţie. De atîtea ori înlemnise în faţa aceleiaşi porţiuni a Zidului, scrutîndu-l fără a zări nimic decît o vagă transluciditate despre care toţi îl asigurau că e ceaţă.

De la acea înălţime Hillsboro nu semăna nici cu New York, nici cu Moscova, cu nici unul dintre oraşele cu adevărat mari ale Pămîntului, pe care le văzuse fotografiate în cele mai vechi cărţi de istorie. Hillsboro avea un pic din toate ; atunci înţelese cine era el şi de ce avea atîta însemnătate.

Acest adevăr deveni evident cînd ajunse aproape la un sfert din înălţimea pantei şi atinse cu mîna prima din cele trei protuberanţe de sub balustrada-ghid.

În aceeaşi clipă, un gînd clar şi desluşit i se formulă în minte :

Specia : umană.

Se uită în jur, crezînd că vorbise cineva. Atinse iar prima manetă. Şi de astă dată gîndul îi răsună în creier :

Specia : umană.

Pricepu că era vorba despre un fel de comunicare telepatică.

Habitat : A treia planetă, Soare. Regiune agricolă în zona temperată a emisferei nordice.

A treia manetă :

Remarcă particulară : Trăsătura notabilă a acestui spectacol unic e prezenţa reală a unui Om viu, cu sînge cald, care respiră oxigen, printre roboţii-imitaţie. De-a lungul secolelor, Muzeul a depus eforturi să păstreze exemplare vii, dar toate experienţele au eşuat. Cînd a Treia Planetă a fost populată de colonişti veniţi din..., a devenit tot mai dificil să se procure specimene umane. Se crede că Jim Carrington — cum se numeşte specimenul uman pe care îl vedeţi aici — este ultimul din specia lui, micul său trib preferînd să moară mai degrabă decît să se supună dresajului savanţilor din... Jim Carrington a fost adus la... şi această machetă a fost construită de directorii Muzeului. E completă şi are roboţi care reproduc exact toate tipurile umane cunoscute. Grija extraordinară, dovedită cu prilejul reconstituirii, e atestată de faptul că nici măcar acum Jim Carrington nu cunoaşte situaţia reală. Macheta pe care o vedeţi este a

unei comunități terestre tipice, așa cum a existat acum 200 de ani.

Jim Carrington știa în sfîrșit cine e. Auzi un fîșîit ca o lunecare pe pantă, se întoarse și se pomeni în fața gardianului acestei „Grădini zoologice în habitat natural".

Însă chiar înainte de a distinge făptura venită din altă lume, un ultim și ascuns gînd-mesaj i se întipări în minte :

Atenție ! Nu hrăniți și nu păstrați specimenele care au evadat. Predați-le imediat sălilor de disecție.

din limba engleză de *Doina Hanu.*

Visul lui despre mare

E greu de închipuit că universul cenușiu de clădiri cu nenumărate etaje ar putea să se sfîrșească undeva, că după ziduri fără geamuri, din oțel și mase plastice, ar putea să se ivească o fîșie din solul vechi și că acolo ar putea să înceapă lumea verde a apei — cu limpezimea și liniștea ei inimaginabile.

Jean Audedat nu văzuse niciodată marea ; nu cunoștea pe nimeni care să o fi văzut și nu știa unde se află. Și totuși nu se gîndea la nimic altceva. Pe vremuri Paradisul se afla sus, în ceruri, printre nori, acolo unde sînt înălțimile luminoase, dar aerul nu mai era de multă vreme străveziu. Norii fuseseră înlocuiți de un clopot de ceață impenetrabil și pentru a ajunge la niște zone luminoase ar fi fost nevoie de rachete, care nu mai existau de mult. Nu, Paradisul se găsea astăzi sub apă. Toți văzuseră benzile magnetice video ; ele proveneau din vremea cînd marea nu fusese încă declarată zonă de rezervație. Pe atunci oamenii aveau voie să pătrundă acolo cu vase și submarine și se întorceau. Ei relataseră ceea ce văzuseră. Adunaseră filme cu bancuri de pești înotînd peste recife și înregistrări cu cîntecul balenelor. Marea era un rezervor de forme de viață de o extraordinară diversitate. Unde mai existau pe uscat plante și animale ? În laboratoare și muzee. În sere și colivii, în acvarii și terarii. Obiecte de cercetare, material demonstrativ. Asta era totul. Iată de ce fusese corectă decizia de a se închide accesul la ocean — pentru a-l păstra. Mult prea multe elemente se aflau în ruină — instalații de foraj, mine subacvatice, centrale electrice acționate de maree. Mult prea

multe elemente fuseseră pierdute pentru totdeauna prin desecare, prin zăgăzuire, prin umplere, prin poluare... Acest ultim ungher însă... era bine că poziţia lui era ţinută în secret. Ce mai puteai spera pe lumea asta ? Ce răsplată mai putea să existe ? În ce Paradis să mai fi putut crede ?

Jean Audedat era controlor la Ministerul Statisticii şi Demoscopiei al Guvernului Mondial. O viaţă întreagă verificase date, adunase cifre şi valorificase informaţii. Organizaţia era însărcinată cu chestionările. Controlul, sistematizarea, validarea, analizarea materialului relevant : înscrieri la cursuri de perfecţionare, liste de împrumuturi de la biblioteci, comenzi de bilete, călătorii. Nivelul de cultură al populaţiei. Dinamica acesteia. Presiunea exercitată de ea la nivel comunicaţional. Rata sinuciderilor. Structura socială. Indicele tulburărilor sociale. Speranţa de viaţă. Densitatea populaţiei. Audedat zăbovise în toate colţurile lumii, cunoştea centralele de supraveghere ale tuturor districtelor şi îşi dăduse seama că pretutindeni apar aceleaşi probleme, pretutindeni se ivesc aceleaşi supărări şi crize...

Cînd coborî de pe scara rulantă pe banda rapidă de transport, reuşi să privească prin geamurile holului de legătură pînă în hăul străzilor : aici, sus, domnea un amurg tulbure şi prin aburul de peste căile de circulaţie clipeau lumini izolate. Audedat dădu din umeri şi coborî de pe banda rapidă de transport.

Biroul în care intră era acoperit pe trei laturi cu biblioraft uri burduşite cu microfilme. Secretara şefului său stătea ghemuită între ele ca într-o vizuină uscată. Avea deja o vechime de 60 de ani — şi totuşi erau puţine şanse să atingă limita de puncte. Doar puţini o atingeau — o elită de funcţionari ireproşabili, de oameni neobosiţi, de obsedaţi ai datoriei. Nici el nu ar fi avut nici o perspectivă să o atingă dacă nu s-ar fi oferit voluntar, încă de la începutul activităţii sale profesionale, la munca cîmpului. Asta însemna o existenţă fără familie, fără prieteni, fără domiciliu stabil. Din zilele acelea, cînd văzuse nişte fotografii subacvatice în centrul de instruire, nu mai avusese alt ţel în viaţă.

— Trebuie să aşteptaţi puţin, spuse femeia grasă care şedea în scaunul confecţionat din ţevi de oţel,... acum e într-o videoconferinţă.

— Am timp, răspunse Audedat.

În ochii secretarei se ivi un licăr de interes.

— Aţi atins-o ?

— Depinde de estimare. Totuşi cred că da. Ultima însărcinare în Brazilia... cred că am contul complet.

— Sînteţi demn de invidiat, mormăi femeia şi se cufundă din nou în mormanul de acte.

Audedat se aşeză. Visa. Vedea bule argintii de aer care se roteau, fiinţe zvelte jucîndu-se cu valurile, plante verzi, rămuroase, întinse deasupra nisipului alb, scoici, corali şi deasupra domnea o lumină care se revărsa din belşug. Nici urmă de murdărie sau gunoi. Nici vorbă de îngustime. Libertate în trei dimensiuni. Imponderabilitate...

— Puteţi intra !

Audedat tresări. Văzu semnalul verde deasupra uşii, se ridică şi o deschise.

— Am în faţa mea raportul dumneavoastră. Aţi lucrat bine. Directorul îi făcu un semn, şi Audedat se aşeză sfios pe marginea scaunului destinat oaspeţilor. Privirea sa rămăsese aţintită asupra filelor pe care le scrisese ; din timp în timp ea aluneca pe chipul şefului său, care se încruntă. Audedat simţi brusc că îl copleşeşte pentru o clipă un fel de indispoziţie — teama că iarăşi ar putea să nu fie de ajuns... Însă şeful închise brusc mapa şi se ridică. Ieşi din spatele biroului său şi zîmbi.

— Aţi fost unul dintre cei mai buni colaboratori ai mei, spuse el. Pentru prima oară se simţea o umbră de interes personal.

— Asta înseamnă că eu... Am adunat destule puncte ?

— Da, răspunse şeful. Stătea în faţa lui Audedat şi îl privea aproape părinteşte, cu toate că era mai tînăr.

— Şi sînteţi ferm hotărît ?

Audedat încuviinţă.

— Cînd ? întrebă şeful. Mai aveţi ceva de reglementat ? Aveţi rude sau cunoştinţe ? Ce se va întîmpla cu proprietatea dumneavoastră ?

— Nimic, răspunse Audedat. Nu am nimic. Nici rude. Aş vrea... aş vrea să nu pierd timp.

Şeful îi petrecu mîna pe după umăr.

— Atunci, veniţi !

Merseră împreună la lift. Staţiunea de transformare se afla la etajele inferioare — cu mult sub benzile rapide de transport şi benzile rulante. Aici nu existau ferestre — doar pereţi din mase plastice, acoperiţi de un abur provenit din condens. Aerul era umed. Trecură prin

preajma a diverse aparate : encefaloscoape, dispozitive de focalizare, acumulatoare de solide, staţii de observare şi selectare a datelor. Între acestea se găseau cronometre, higrometre, rezervoare de soluţii, instalaţii de anestezie. Ici, colo, între aparate de măsură, se aflau oameni, care însă nu-şi ridicară privirea spre ei.

Audedat simţi că îl cuprinde o neliniște surprinzătoare, care făcu şi mai stăruitoare bucuria trezită în el de aşteptare.

— Ce specie îmi revine mie ? întrebă el. Un delfin ? Sau o balenă albastră ?

Altădată nu ar fi îndrăznit să-i pună directorului o întrebare personală. Acum însă totul era altfel.

— Nu ştiu, răspunse cel mai tînăr. Cred însă că este totuna.

— Şi ce se întîmplă cu amintirile ?

— Chiar vă interesează asta ? întrebă şeful. Ce amintiri vreţi să luaţi cu dumneavoastră ? Credeţi-mă pe cuvînt : nu o să simţiţi lipsa nici unui lucru. Tocmai în aceasta constă răsplata — nici o povară, nici o urmă de teamă — nici un ieri, nici un mîine.

— Şi cît timp...

— Nu vă faceţi griji. Acolo nu există limite. Veţi uita ce înseamnă timpul.

Se opriră în faţa unei bariere. Directorul îi întinse asistentei medicale un mic pachet de hîrtii. Aceasta băgă o cartelă magnetică într-un orificiu al maşinii şi aşteptă. Din maşină ieşi apoi o listă cu date cifrate.

— Încă o întrebare, spuse Audedat. Vorbea febril, ca şi cum s-ar fi grăbit deodată. Unde este marea ? Desigur că acum am dreptul să aflu, nu-i aşa ?

Directorul zîmbi cu un aer liniştitor.

— Dar este totuna ! Sau nu este ? Tocmai acum acest lucru este complet indiferent.

Audedat ezită. Se gîndi pentru puţin timp.

— Aş fi dorit mult să o ştiu. Toată viaţa m-am gîndit la asta... Dar, desigur... Aveţi dreptate ! Nu este chiar atît de important.

Cu acestea se spusese tot ce era de spus. Relaţia dintre ei se rupse brusc. Directorul ar fi putut să plece, dar rămăsese pe loc — aproape stingherit — şi aştepta.

Asistenta se sculă în picioare.

— Totul este în regulă, spuse ea şi îi făcu semn cu mîna.

Şeful ezită o clipă, apoi îi întinse mîna lui Audedat.

— Mult noroc, spuse el.

Jean Audedat trecu de o poartă şi ajunse la barieră. Se dezbrăcă şi intră în cabina de adaptare. Se întinse pe masă şi aşteptă înţepătura fină a automatului de injecţii. Un dispozitiv de focalizare coborî deasupra frunţii sale. În jurul lui se produse un gol şi se făcu întuneric, ca după aceea să înceapă să se dizolve vechea sa existenţă. Ultimul lucru pe care îl simţi a fost presiunea uşoară a unei umezeli care îl cuprindea...

Cînd asistenta medicală se întoarse, directorul tot mai stătea în faţa barierei. Fata îl privi uimită.

— Unde este acum ? întrebă el. Aş vrea să văd unde este.

— Asta-i un lucru neobişnuit, răspunse asistenta care era impresionată neplăcut, şi adăugă... şi este lipsit de sens.

— Nu dumneavoastră sînteţi în măsură să apreciaţi acest lucru, spuse directorul cu asprime. Eu sînt funcţionar de rangul întîi. Îşi aruncă legitimaţia pe masă. Aş vrea să văd unde sînt duşi.

— Bine, spuse asistenta. O luă înainte şi el o urmă. Intrară într-o sală imensă. Nenumărate recipiente de sticlă erau aliniate în rafturi de aluminiu, suprapuse cîte zece. În fiecare dintre acestea se aflau cîteva fragmente de tuf, cîteva cochilii de scoici din mase plastice, ceva iarbă şi puţin nisip. În fiecare dintre recipiente intra o mică ţeavă, din care ieşeau bule de aer, rămînînd agăţate de ea pentru o clipă, ca apoi să se desprindă, să urce şi să se spargă. În fiecare recipient pluteau cîteva smocuri de măcriş de apă, mai multe frunze cu un aspect spongios şi o masă mare de alge. Şi în fiecare se deplasa un banc de minusculi peşti transparenţi, care o luau un pic într-o parte, apoi urma o întoarcere fulgerătoare — înapoi, încolo şi încoace.

Directorul privi un timp în tăcere, se răsuci pe călcîie şi părăsi încăperea fără să se uite înapoi.

din limba germană de *Peter Sragher*

Cucul

Cînd zboară, este uneori confundat cu coroiul, dar acesta din urmă are aripile late şi rotunjite... Îşi strigă numele, adăugîndu-i din cînd în cînd o silabă.

(Peterson-Mounfort-Hollom)

I.

Lilo Anderson junior — cel din strada 87 — urlase cît îl ţinuse guriţa lui de copil de zece ani neîmpliniţi, pînă cînd tatăl său — om de treizeci şi cinci de ani — l-a asigurat că va respecta programul zilei următoare, dînd aprobator din cap. Lilo Anderson senior detesta să viziteze grădina zoologică şi îndeobşte nu putea suferi nici un animal. Totuşi îi făgăduise fiului că-l va duce la Zoo cînd va împlini zece anişori.

II.

Lilo Anderson senior şi-a smuls în ultima clipă odrasla din uşa ce se închidea automat. Garnitura a accelerat, iar mulţimea revărsată pe peron a pornit haotică spre benzile celor douăsprezece scări rulante.

ZOO

S-au îndreptat spre numărul nouă. Au examinat oamenii care coborau. Au căscat ochii la tăbliţa fixată deasupra ieşirii. Şaizeci şi opt de secunde.

ZOO

O săgeată purpurie indica direcţia. În sus, înspre suprafaţă. Au pornit agale spre intrare, clipind des datorită luminii diurne.

ZOO
NEW YORK
BRONX

BINE AȚI VENIT ÎN CEA MAI MARE GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ DIN LUME !!!

— Doi dolari, mormăi casierul.

S-au oprit neajutorați în fața hărții.

SCELETORIUM

S-au cutremurat conștiincioși văzînd maxilarele saurienilor, au admirat oasele delicate ale păsărilor colibri.

— Nu, băiatul tatii, gîndacul-rinocer n-are schelet... De unde să știu de ce ? N-are nimic comun cu rinocerii... Cum să muște ?

DERMATORIUM

— Rădașca n-are piele... Cum adică ? Neramificate. Are coarne bourești... Nu-s coarne de cerb... Ce ciută ? Ce vrei cu ea ? Ciuta nu-i cornută, boule ! Da, și boul are coarne... Lasă ciuta în pace, că n-a încornorat-o nimeni... Hai să mergem !

PREPARATORIUM

— Aceștia ? Nu, aceștia-s împăiați... De ce-ar avea păr ?... Cum să-i fie frig ? Nici hipopotamului nu-i este... De unde antilopă ? Nu vezi ce blană poartă, cum să răceacă ?... Ce prostii poți să scoți din tine ! Bine, bine, hai, să vedem animalele...

ZOOPANORAMA

Priveliștea uluia. Toate animalele din lume. Pietrele albe, strălucitoare, se aliniau milităreşte pe pajiște întinse pe două sute de hectare. Lilo Anderson jr. silabisi inscripția :

— *Panthera Leo-2047.* Cine este ? își întrebă tatăl.

— Leul. Un animal feroce din Africa.

— *Loxodonta africana-2089.*

— Elefantul.

— Era periculos ? s-a interesat băiatul.

— Depinde.

— *Gorilla gorilla-2110.*

— Gorila.

Lilo Anderson jr. s-a oprit buimăcit. Oare nu fusese înțeles ?

— Gorila ? întrebă temător.

— Gorila, confirmă un bărbat. Adusese o tăbliță :

— O rudă îndepărtată.

— Rudă ? făcu neîncrezător Lilo. Tăbliţa purta o inscripţie.

— *Cuculus canorus-2147*, citi cu glas tare.

— Cucul, spuse bărbatul.

Lilo Anderson jr. l-a privit cumva ciudat :

— Cine ?

— O zburătoare. Se spune că-şi depunea ouăle în cuiburile altor păsări, iar acestea le cloceau. S-a stins, ca şi alte specii.

— Cum, şi el ? întrebă Lilo.

— Poţi fi sigur, zise tatăl.

III.

Lilo Anderson jr. nu s-a lăsat amăgit. O pasăre atît de şireată !... Cucul n-avea cum să piară ! Desigur, cu viclenia-i caracteristică, îşi creşte prin alte părţi puişorii. Iar oamenii îşi închipuie că a dispărut. Aşa, surîse binedispus cînd descoperi rezolvarea. Se simţi mai şiret decît un cuc.

— Nu există alte păsări, grăi într-un tîrziu Lilo Anderson sr. Nu mai sînt nici de sămînţă. El a fost ultimul.

— Nu-nu ! făcu misterios Lilo. Dacă vii cu mine, îţi voi arăta ceva.

Lilo Anderson sr. se ridică de la masă :

— Bine. Dacă ai pus la cale vreo imbecilitate, jur că-ţi trag o pereche de palme de-ai să faci precum cucul o săptămînă întreagă !

Au coborît două nivele. Apoi au cotit-o spre dreapta şi şi-au continuat drumul pe jos, prin coridorul central al uriaşei clădiri. Lilo şi-a condus tatăl ţinîndu-l de mînă, apoi s-a oprit pe neaşteptate în faţa unei uşi.

— Uite, aici ! a spus victorios.

Lilo Anderson sr. s-a holbat mai întîi la fiul său, apoi la uşă.

— Cu-cu ! Cu-cu ! Cu-cu ! s-a auzit de trei ori din spatele ei. Înaintea lor s-au aprins luminile unei reclame :

REPAR CU GARANŢIE CEASURI VECHI !
ADRESAŢI-VĂ CU ÎNCREDERE !

Era ora 3 p.m.

din limba maghiară de *György Györffy*

Jerold și pisica

Ochii robotului se mișcă și lansează scîntei multicolore ; are opt ochi, antene care se balansează. Jerold abia îl privește : bucătarul automat are mai mulți ochi, mai multe lumini, e mult mai nostim, sau mult mai înspăimîntător. Sau cel puțin părea nostim sau înspăimîntător pe cînd ochii lui Jerold încă nu puteau aprecia în mod clar, dincolo de ceața minunată a primei copilării, formele nete și dure ale casei părintești. Astăzi, totul a dobîndit o formă definitivă, o stabilitate liniștitoare, fără mister ; lumii lui Jerold i se adăugase o dimensiune suplimentară : aceea a plictisului.

Băiatul ăsta se plictisește, spune Tata, pentru a zecea sau a suta oară. Mama ridică din umeri, răspunde, pentru a zecea sau a suta oară, că, în trei luni, casa va fi branșată la educatorul automat și că Jerold va putea urmări opt ore de curs pe zi și că totul va merge mai bine pentru el. Jerold are aproape patru ani, are ochi albaștri ca Tatăl său, părul blond ca Mama sa, îi place tot ce mișcă, tot ce este sau pare viu, rămîne ceasuri întregi în fața telecranului, urmărind fără să înțeleagă mare lucru reportajele despre războaiele din Asia și războaiele din Lună și din Marte.

Într-o zi, tatăl l-a surprins în fața ferestrei — era vară în BVille — urmărind din ochi o formă în viteză care se învîrtea printre blocuri. Pasărea, ultima, singura, poate, în BVille, trasa mari opturi în spațiul închis de cerul crenelat de beton. Avea o coadă în V și mari aripi ascuțite. Tatăl nu-i distinse culoarea, pasărea era prea rapidă, prea departe. prea mică. Apoi, fu o strălucire în

cer, cînd pasărea necunoscută traversă fără teamă o rază ucigaşă ce aducea în case imaginile şi sunetele telecranului.

Micul avion e mort, spuse simplu Jerold. Dar mai rămase încă mult după aceea lîngă fereastră, căutînd pe cerul întunecat şi gol alte mici avioane vii, improbabile.

Cred că i-ar trebui un animal, un animal viu, spuse Tata. Eşti nebun ! spuse Mama ; un animal viu ! Pentru ce ?... De altfel, aşa ceva nu există în BVille, adăugă ea. Voi vedea, murmură Tata.

Seara, după masă, îl luă pe Jerold pe genunchi, îi scoase casca de cosmonaut care îi acoperea faţa şi-l întrebă dacă i-ar plăcea să aibă, pentru el, un mic animal viu, o pisică, un cîine, ceva care se mişcă, mănîncă, face zgomot, care să fie adevărat. Jerold îşi privi tatăl fără să înţeleagă prea bine, ochi un punct imaginar cu puşca laser jucărie, apăsă pe trăgaci. O serpentină de foc sfîrîi, roşie, în tubul spiralat al armei sale de copil. Înainte de a intra în cortul de dormit, Jerold îşi privi tatăl cu seriozitate şi spuse : aş vrea un tigru. Vei avea unul, răspunse Tata.

A doua zi începu să caute o pisică.

Dar în BVille nu mai sînt pisici, nu mai e nimic viu, în afară de oamenii care trăiesc aici, de păsările rătăcite care apar cîteodată şi mor aici. După mai multe convorbiri la vifon, Tata cedă evidenţei. Un prieten îi sugeră totuşi că ar putea găsi aşa ceva undeva în întinderile deşertice ce îşi insinuează lepra verde între braţele în stea ale oraşelor AVille, BVille, CVille, care se unesc prin extremităţile tentaculelor lor rutiere. Acolo, unde nu mai există nimic folositor, deoarece culturile cresc în sere, trăiesc cîteva familii de inadaptaţi nepericuloşi, care mai au, cîteodată, animale.

Eşti nebun ? a spus Mama. Pentru Jerold o fac, a spus Tata.

A profitat de cele patru zile de concediu săptămînal, un monobuz l-a dus pînă la marginea unei faleze abrupte care plonjează într-un ocean înspăimîntător de verdeaţă ultimul bloc din BVille, năpădit la picioare de mareea cîmpurilor în paraginâ.

Mirosul ierbii, strălucirea brutală a soarelui, căldura necontrolată, cîte obstacole ! Dar dragostea unui tată, susţinută şi de o mică doză de curiozitate, ajunge pentru a trece peste ele. Într-o veche fermă, Tata putu să-şi procure o pisicuţă, contra unei monede care, îşi dădu

seama, mai avea curs aici : cîteva cărți vechi, pe care exilații voluntari și ultimii descendenți ai țăranilor le apreciau, lipsiți fiind de plăcerea tridimvizorului.

Pisica era un mic animal plăpînd, în vîrstă de circa 3 luni, cu blana roșcată și capul devorat de doi imenși ochi verzi. Se zbătu cu sălbăticie în mîinile tatălui, îl mușcă cu dinții ei mici și ascuțiți, îl zgîrie cu ghearele. Tata trebui s-o închidă în sacul său de voiaj, deschizînd fermoarul adeziv doar atît cît animalul să-și poată scoate capul. Atunci pisica începu să miaune, pe un ton strident și pițigăiat, cu o regularitate exasperantă. Atîta vreme cît Tata se găsi pe cîmp, suportă singur această mică neplăcere ; dar, mai tîrziu, în monobuzul care-l ducea spre centrul orașului, pisoiul continuă să miaune și tatăl constată cu o jenă crescîndă că ceilalți călători priveau în direcția lui cu figuri dezaprobatoare. Încercă să liniștească pisica cu mîngîieri timide pe cap, dar nu rezolvă nimic ; animalul continua monotona litanie a micilor sale strigăte (cam o dată la șapte secunde), întorcînd niște ochi mari și speriați și deschizînd nemăsurat botișorul roz. Unul dintre călători, un domn voinic, cu un aer sever, îl apostrofă pe tată întrebîndu-l dacă nu cumva duce acasă o asemenea porcărie. Jenat, tatăl lăsă ochii în jos. După cîteva clipe, mormăi că era pentru băiețelul lui, care avea patru ani și se plictisea.

Fu fericit, ajuns acasă, la al 102-lea etaj, să deschidă sacul și să lase să iasă animalul, care fugi, minuscul ghemotoc de blană, să se ascundă sub bufetul din bucătărie. La început, Jerold nu părea prea interesat. Dar, cu trecerea timpului, descoperi o nouă plăcere în a urmări cu încăpățînare pisica, pe care o numise „Tigrul", prin toate camerele. Tigrul era sălbatic, din cauza înstrăinării, de bună seamă, și se lăsa cu greu prins. În prima noapte reîncepu să miaune, trezind-o pe Mama, care, furioasă, îl trezi pe Tata. Au avut atunci o nouă discuție pe tema pisicii, căreia tatăl îi puse punct întorcîndu-se cu spatele și apăsînd ostentativ pe butonul de dormit al cortului.

A doua zi (a patra și ultima zi de concediu a tatălui), casa răsuna de strigătele vesele ale lui Jerold, care-l hăituia pe Tigru din cameră în cameră, trăgîndu-l de coadă sau lovindu-l cu o vergea. Vezi, zise tatăl către soția sa : acum se distrează... Mama se interesă atunci ce-ar trebui să-i dea de mîncare acestui animal ; propuse deșeuri fierte. Ba nu, zise tatăl : omul de la care am luat-o m-a sfătuit

s-o hrănesc numai cu lapte şi, de două ori pe săptămînă, cu carne.

Seara, cînd ieşi din camera tridimvizorului — unde Jerold nu-i mai ţinea companie — tatăl descoperi pisoiul ghemuit sub o masă, scîncind jalnic şi lingîndu-şi insistent una din labele din faţă. Tata se plecă, trase animalul spre el, îl palpă. Sub degetele sale, laba era moale, i se păru că bucăţele de os umblau sub carnea delicată. Pisoiului îi scăpă un geamăt lung şi ascuţit.

Ce i-ai făcut ? îl întrebă Tata, sever, pe Jerold. Vînătoarea de tigri, răspunse mîndru Jerold. Tata surîse, îl ridică pe Jerold în braţe, la înălţimea privirii sale şi îi recomandă mai multă atenţie, îi spuse că nu trebuie să maltratezi un micuţ tigru. Jerold îşi privi îndelung tatăl, făcu o mutră bosumflată şi îl aprobă în silă.

Cînd, a doua zi după-amiază, Tata veni de la birou, Mama îi spuse pe un ton indiferent că nu se întîmpla nimic bun cu pisica şi că fusese o idee proastă de a i-o fi dat lui Jerold. Tatăl găsi pisica şi pe Jerold în bucătărie, Jerold îi dădea pisicii lovituri bine ţintite cu un instrument ascuţit care trebuie să fi fost un lung ac decorativ. Cînd îşi văzu venind tatăl, Jerold îşi întrerupse activitatea, se ridică încet şi plecă cu paşi mici către altă cameră, fără a da bună ziua, cu o faţă impasibilă. Pisoiul abia mai mişca, un firişor de sînge roşu se prelingea pe portocaliul blănii. Tatăl tresări cînd pisica îşi mişcă încetişor capul, dezvăluind o orbită goală, neagră. Întinse mîna, dar îşi opri gestul la jumătate. Orbita deschisă şi picurîndă părea că îl priveşte, pisica nu mai mieuna, nu mai mişca.

Trebuie să facem ceva, îi spuse el soţiei, pisica va muri. Ce-ai vrea să facem ? Nu ştiu ; aş putea chema un medic... Cheamă dacă vrei...

Tatăl deschise vifonul, formă un număr, mai multe : i se răspundea mereu că orele de consultaţii trecuseră şi că, oricum, nimeni nu s-ar putea deranja pentru un animal. Descurajat, tatăl abandonă, se duse la bucătărie şi lăsă să curgă într-un vas puţin syntholact de la robinetul distribuitor ; apoi i-l duse pisoiului care rămăsese în acelaşi loc întins pe pardoseala înroşită, dînd încetişor din cap, răsucindu-se cu greutate, întinzîndu-şi micile membre către direcţii imposibile, unde durerea n-ar mai fi existat. Animalul îşi înclină capul spre vas, adulmecă lichidul, scoase o limbă roşie şi fragedă, rămase un mo-

ment nehotărît. Apoi capul i se prăbuşi alături, ca un hoit dezgustător.

Tatăl suspină şi se ridică. Manifestă puţin interes în seara aceea la tridimvizor, unde se transmitea totuşi un mare reportaj despre progresele războiului din Asia. Înainte de culcare, îşi îmbrăţişă tandru fiul.

A doua zi, după muncă, o întrebă pe Mamă : Ce noutăţi ? Pisica a murit, îi răspunse ea. Nedesluşit, Tata o auzi spunînd că se debarasase de ea aruncînd-o în crematoriu. Se duse în sufragerie, apropiindu-se de fereastră, unde Jerold, cu ochii pierduţi, contempla, fără s-o vadă, panorama pe care i-o oferea BVille. Jerold, un băieţel de patru ani, cu ochi albaştri ca tatăl său, cu părul blond ca mama sa. Tatăl îi petrecu braţul pe după umeri, adulmecînd noaptea care cădea. La etajul o sută al hotelului Printania, două ferestre se luminează. Şantierul aerian al Gării Noi mirosea obositor a lemn verde şi umed ; mîine, în BVille va ploua.

din limba franceză de *Sorin Simion* şi *Dan Merişca*

Broasca

Cînd mă gîndesc la vara aceea şi mă întreb cum a fost cu putinţă să trec cu vederea peste cele ce se întîmplau zilnic lîngă mine îmi răspund că insolitul nu-şi află locul printre coordonatele existenţei mele. Sînt un statistician înnăscut, om al realităţii cuceritoare. Educat în respectul acestei realităţi, caut în ea explicaţia raţională a fenomenelor cu care vin în contact, ceea ce mi se pare logic şi firesc. Numai că neprevăzutul m-a găsit, de aceea, descoperit. De cum a pătruns în mediul meu m-am grăbit să-i fac faţă, alcătuind un lanţ de raţionamente valabile pentru tot ce rutina vieţii mele a ştiut să acumuleze şi a cărui singură slăbiciune consta într-o neconcordanţă fundamentală cu natura deosebită a fenomenului. Căci insolitul scapă din plasa judecăţilor cotidiene, aşa cum primejdia nu se lasă conjurată de ingeniozitatea struţului care-şi ascunde capul în nisip. La un moment dat, firește, orbirea nu mai e cu putinţă. În vara aceea, de pildă, am renunţat la autoliniştirea cu ajutorul unor subterfugii, considerate pînă atunci perfect raţionale, în ziua cînd frunzele nucului s-au înroşit în iulie, iar micile lui fructe, abia formate, au început să iradieze lumini purpurii.

Dar ştiu acum că totul începuse cu o lună mai devreme, încă pe cînd Ioana se juca singură în grădină. Eu plecasem în zori către locul pe care mi-l alesesem pe malul Dunării, acolo unde trunchiul unei sălcii căzute îmi îngăduia să arunc undiţa mai departe, şi nu-mi amintesc să fi înregistrat nimic deosebit. După muncă de un an de zile într-un birou capitonat cu dosare şi tapisat cu diagrame, mă lăsam furat de imaginile vacanţei. Cîte un

șlep luneca somnoros, la uriașă depărtare de uliul ce se rotea pe cerul transparent, soarele încălzea pămîntul, din care urca dulceagul miros al verii, în vreme ce, destrămat în liniștea apei, urmăream fără pasiune legănarea jucăușă a plutei. Nici o presimțire nu m-a avertizat că nu voi mai trăi multe asemenea pașnice zile.

Cînd soarele s-a ridicat binișor, mi-am strîns undița. Cum nu-mi propusesem să prind mai mulți pești decît știam că pot prinde, m-am îndreptat cu inima ușoară către casă, legănînd cele cîteva mărunte vietăți argintii care mai tresăreau în minciog și pe care le destinam pisicii gazdei. Eram toropit de soare și abia așteptam să mă lungesc în răcoarea odăii pe care o închiriasem. De-a lungul gardurilor de nuiele mărginind malul am lunecat încet, bucurîndu-mă de oboseala răspîndită în mine ca o apă densă, și am intrat pe portița grădinii dînd către Dunăre, așa cum privesc toate grădinile din Solzosu, cătun ce pare trecut printr-un laminor și ale cărui case puține se înșiră între Dunăre și șosea.

În grădină, Ioana m-a întîmpinat plîngînd. N-a avut parte de mîngîierile maică-si, moartă cînd i-a dat viață și, ca și cum nenorocirea abătută atunci asupra noastră ar fi însemnat-o pentru totdeauna, a vădit încă din primii ani o neobișnuită maturitate. E o fetiță smeadă, cu fața prelungă, încadrată de torsadele cozilor negre. Tăcută, privește gînditor de parcă ar cîntări lumea și oamenii, dar e cuprinsă uneori de izbucniri de veselie care mă înspăimîntă. Atunci sare ca o minge și rîde, aparent fără pricină. Doctorii mi-au spus că e o veselie „de compensare". Altminteri, gravă, se mișcă puțin, deși e îndatoritoare și gata să împlinească orice rugăminte căreia îi pricepe rostul. Împotriva convingerilor ei însă, nimeni n-o poate hotărî să ridice un deget. Un asemenea copil plînge rar. De aceea m-au înspăimîntat lacrimile cu care m-a întîmpinat în dimineața cînd mă înapoiam liniștit de la pescuit.

— Ce s-a întîmplat ? am strigat, zvîrlind minciogul cu undița și repezindu-mă s-o iau în brațe.

— Broasca ! a îngăimat, printre hohote. O broască rea...

— Care broască ?

— Una roșie ! O broască rea.. Am vrut să ne jucăm împreună. Am luat-o în mînă... dar ea m-a înțepat...

Și mi-a întins mîna dreaptă. Palma și pielea degetelor erau într-adevăr roșii, ca urzicate.

— Unde e broasca ? am întrebat.

— Am aruncat-a în groapă. Drept pedeapsă...

N-am mai stat să întreb în ce groapă o zvîrlise şi, ca un orăşean care auzise ceva despre existenţa unor broaşte rîioase, am luat-o în casă şi i-am dezinfectat palma cu alcool, după care am uns-o cu alifie. Se plîngea de mîncărimi şi toată ziua am văzut-o frecîndu-şi palma şi pielea gingaşă a degetelor. Cînd s-a culcat, a lăsat să-i atîrne braţul drept, ca şi cum n-ar fi putut răbda ca palma să-i atingă cearşaful sau faţa de pernă. De cîteva ori mi s-a părut că vorbeşte prin somn, dar n-am fost sigur că rostise într-adevăr cuvintele „broasca roşie". Ea, care doarme cu liniştea obiectelor, s-a zvîrcolit întruna şi a trecut anevoie noaptea.

— Ce-ai visat ? am întrebat-o, de aceea, dimineaţa.

Nepăsătoare, a ridicat din umeri

— Am uitat !

Deşi încă roşie, palma n-o mai supăra. Cînd am ieşit în grădină, Ioana părea cea dintotdeauna, aşa că am întrebat-o dacă-şi amintea că zvîrlise ceva cu o zi înainte.

— Sigur, a spus. O broască rea.

— Unde ai zvîrlit-o ?

Lăsîndu-mi privirile să lunece peste straturile de legume şi flori, mi-am adus aminte că gazda noastră săpase într-adevăr, cu două zile înainte, nişte gropi puţin adînci, în care voia să planteze nu mai ştiu ce. Acum gropile erau astupate. Ioana a făcut cîţiva paşi printre straturi, s-a repezit într-o direcţie, într-alta, apoi a şovăit, mărturisind :

— Nu mai ştiu...

— Şi broasca era chiar roşie, roşie ?

— Da, a spus Ioana. Şi n-avea picioare.

Am privit-o mirat.

— Cum aşa, n-avea picioare ?

— Bine. N-avea ! Şi făcea uite-aşa, uite-aşa...

Lipindu-şi palmele, a început să le depărteze şi să le apropie ritmic, încercînd să sugereze palpitarea ciudatei vietăţi.

— Prostii ! am spus. Nu există broaşte fără picioare. Pesemne că n-ai apucat să le vezi...

De astă dată m-a privit lung şi a zîmbit cu îngăduinţă.

— Am văzut-o bine, tăticule. Am luat-o şi în mînă. Era roşie.

Şi s-a uitat la palma iritată de atingerea pielii rîioase a animalului. Firește, eram intrigat. Dar nu acordam prea multă încredere observațiilor unei fetițe de șase ani, care avusese pînă atunci prilejul să vadă o broască mai degrabă în cărțile cu poze. N-aveam însă nimic de făcut și cred că mai mult din pricina asta am prelungit, cu încă o clipă, discuția.

— Și cum avea pielea ? am reluat deci, cam în zeflemea.

A răspuns îndată, fără să stea pe gînduri :

— Netedă. Ca o minge roșie.

Edificat, am rîs de-a binelea și am schimbat vorba. Nu era pentru prima oară cînd mă încredințam de puterea imaginației copiilor. Mi-am amintit că la ultima aniversare a Ioanei am intrat pe neașteptate în odaia ei, plină de prichindei, pe care i-am surprins strînși roată în jurul unui scaun răsturnat.

— Sst, mi-a șoptit Ioana, întorcînd către mine o fețișoară schimonosită de groază. Să nu-l trezești !

Scaunul era un leu adormit...

Cam de aceeași natură trebuie să fie fost și broasca roșie, mi-am spus și, luînd-o de mînă, am pornit amîndoi la plimbare. Mergeam ca doi oameni mari, schimbînd arar cîte o vorbă și mulțumindu-ne să admirăm în tăcere, căci Ioana simte cînd n-am chef să mă las copleșit de cascada întrebărilor și știe să respecte tăcerea. Ne-am plimbat cu barca pe Dunăre, am făcut o baie și ne-am întors acasă. Ziua a trecut fără incidente.

Dar a doua zi am fost martorul unei întîmplări care m-a pus pe gînduri. Îmi luasem o carte și mă instalasem sub coroana nucului crescut într-un colț al grădinii, în vreme ce Ioana juca, „urma scapă turma" cu țîncii gazdei și cu alți copii din vecini. În atmosfera calmă a vacanței strigătele și rîsetele lor nu mă supărau, dimpotrivă, mi se păreau odihnitoare, și cred că am aţipit chiar, cu cartea pe genunchi. Cînd am deschis ochii am văzut că, lipită cu tot trupul de trunchiul nucului, Ioana „se făcea". Își vîrîse fața în îndoitura brațului stîng, în vreme ce brațul drept îi atîrna moale, cu palma răsucită în afară. Țin minte că am observat roșeața pielii și că m-a mirat persistența iritației, de care, din fericire, nu se mai plîngea.

— Gata ? a strigat Ioana, fără să-și ridice capul.

A mai așteptat o clipă și, neprimind răspuns din partea tovarășilor de joacă grijulii să nu-și trădeze pozițiile, s-a

întors cu spatele către nuc. Apoi, spre marea mea mirare, am auzit-o strigînd :

— Marioara ! După salcia de lîngă gard, un, doi, trei.. Ghiţă ! După coteţul porcului, un, doi, trei... Vasile ! Cocoţat în măr, un, doi, trei...

Şi aşa, pe rînd, a numit ascunzătorile în care ceilalţi se pitiseră. Unul cîte unul, copiii ieşeau acum la vedere şi se apropiau de noi, privind pe sub sprîncene. Înţelegeam că se sfiesc din pricina mea, dar că, dacă n-aş fi fost de faţă, ar fi contestat jocul. Era limpede că Ioana nu „se făcuse" cinstit. Mi-am vîrît nasul în carte, prefăcîndu-mă că nu observam nimic. Ioana era surescitată, veselă şi mîndră că descoperise toate ascunzătorile fără să schiţeze măcar gestul de a-i căuta pe cei care se străduiseră s-o deruteze.

— Cine „se face" acum ? a întrebat, dar nimeni nu i-a răspuns.

Mutîndu-se de pe un picior pe altul, toţi o priveau neprietenos.

— Eu nu mă mai joc, a îndrăznit Ghiţă, unul scurt şi îndesat.

Apoi, trăgîndu-şi hotărît nasul, s-a răsucit pe călcîie şi a pornit către poartă.

— Nici eu, a spus Marioara.

Dezamăgită, Ioana îi privea cu aerul că nu înţelege ceea ce m-a mîhnit îndeosebi.

— De ce ? a strigat. E încă devreme...

Dar, tăcuţi, copiii se depărtau încet. Apoi o luară la goană şi, curînd, le auzirăm glasurile de cealaltă parte a gardului de nuiele.

Eram supărat şi mîhnit. Aveam o încredere deplină în fetiţa mea şi iată că o surprinsesem trişînd, mai mult, prefăcîndu-se a nu înţelege că toţi îi descoperiseră înşelătoria. N-am vrut să mă amestec în joaca lor, dar simţeam că acum trebuia să lămuresc lucrurile. Cred că glasul mi-a tremurat puţin cînd am întrebat :

— De ce ai făcut una ca asta ?

A întors către mine o faţă deznădăjduită.

— Dar ce-am făcut ? De ce s-au supărat ?

— Înţelegi, prin urmare, că s-au supărat...

— De ce ? Doar n-am făcut nimic rău !

Am tăcut o clipă. Apoi i-am întins mîna.

— Ioana, vino-ncoa' ! Aşa. Uită-te în ochii mei.

S-a uitat. Mi-a răbdat privirile, apoi s-a înroşit şi şi-a dus degetele la buze.

— Cum ?... Crezi că eu... ? Şi ei ?...

Îşi juca atît de bine rolul, încît, dacă n-aş fi fost de faţă la joaca lor, aş fi jurat că fusese învinuită pe nedrept. Ochii i se umpluseră de lacrimi. Apoi am simţit-o îndîrjindu-se şi tot sîngele i-a fugit din obraji.

— Să le fie ruşine ! a strigat. I-am găsit repede şi s-au supărat.

Deşi nu-mi venea lesne, am hotărît să-mi păstrez calmul şi i-am vorbit rar şi apăsat :

— Nu s-au supărat pentru că i-ai găsit. S-au supărat pentru că te-ai uitat şi ai văzut unde s-au ascuns.

— Nu-i adevărat !

— Nu ? Cum de ai ştiut unde se pitise fiecare ?

Atunci am văzut-o descumpănită. Oricît de curios ar părea, am avut impresia că se întreabă şi ea cum îi descoperise atît de repede.

— Nu ştiu, a şoptit. Am ştiut. M-am întors şi am ştiut.

Mi-a fost cu neputinţă să scot altceva de la ea. Nu s-a învoit în ruptul capului să recunoască o vină evidentă şi, cu atît mai puţin, să le-o mărturisească şi tovarăşilor de joacă. Ceea ce nu părea decît o greşeală copilărească devenea dovada unui caracter rău, aşa că am pedepsit-o, neîngăduindu-i să se plimbe cu mine a doua zi. Pentru Ioana, pedeapsa era suficientă. Dar, cum copiii se ceartă şi se împacă ascultînd de legile lor, am găsit-o la întoarcere jucîndu-se cu cei cărora socoteam că avea a le cere iertare. O făcuse poate ? Nu păreau să-i poarte pică, deşi pe mine întîmplarea mă tulburase, zdruncinîndu-mi încrederea în propriul meu copil.

Au urmat zile calme, cînd n-am avut de înregistrat decît surpriza de a descoperi că, pe o mică porţiune a grădinii, iarba şi frunzele de păpădie îşi schimbaseră culoarea. Lîngă ele vegetaţia era verde, dar pe o jumătate de metru pătrat, mai exact înăuntrul unui cerc cu raza de o jumătate de metru, iarba şi frunzele se înroşiseră. N-aş fi dat probabil atenţie faptului dacă nu m-ar fi izbit natura neobişnuită a culorii. Îmi amintesc că mi-am întrebat gazda dacă nu cumva răsturnase acolo vreo oală cu vopsea, dar omul se arătă şi el intrigat. Nu am alt cuvînt decît *roşu* pentru a numi culoarea pe care o

căpătaseră frunzele şi iarba, deşi ştiu că nu era ceea ce sîntem obişnuiţi să recunoaştem ca atare. Nici una dintre nuanţele familiare ale culorii nu se potrivea tonalităţii de roşu ivită acolo, în grădină. Veţi înţelege ceva din precizarea că roşul acela părea să conţină încă cel puţin trei culori, absolut nedetectabile în gama de roşu ? Albul, negrul şi o culoare nedefinită, poate vînătă... Compusul era şi nu era roşu. Mi-am spus că un copil vărsase probabil acolo o sticlă de cerneală care, în amestec cu pămîntul şi atacînd clorofila, dăduse naştere uimitoarei combinaţii de culori. Apoi, fără a-mi mai bate capul, am plecat la pescuit.

La întoarcere am descoperit-o pe Ioana culcată lîngă pata roşie, peste care îşi plimba întruna palma, ca şi cum ar fi mîngîiat locul. Absorbită de jocul ininteligibil, nu m-a observat şi am putut-o privi o vreme, descoperind cu mirare expresia de duioşie îngîndurată cu care mîngîia iarba.

— Ce faci acolo ? am întrebat-o fără a ridica glasul, ca să n-o sperii.

A tresărit totuşi şi şi-a ascuns palma la spate.

— Ştii ? Poate că nu era rea, a spus.

— Cine ?

Şi-a întors privirile către pata roşie şi a şoptit, abia auzit

— Broasca...

Abia atunci am făcut legătura dintre culori şi, cu un simţămînt neplăcut pe care n-am încercat să-l definesc, am întrebat-o :

— Vrei să spui că aici... ai aruncat-o ?

— Poate că era o fată fermecată, a rostit cu un firicel de glas în care tremura o căinţă fără margini. S-a speriat cînd am luat-o în mînă. Şi s-a apărat...

— Dar ai căutat o dată şi n-ai mai găsit locul !

— Nu...

— Şi acum, numai pentru că iarba s-a înroşit ?...

A întors către mine o faţă deznădăjduită şi am văzut că-i tremurau buzele.

— Cred că n-am făcut bine...

Vacanţa aceea, era limpede, nu-i pria. Ceva îmi sensibilizase fetiţa, făcînd-o să-şi piardă echilibrul, calmul pe care i-l admiram.

— Eşti mică şi prostuţă, am spus, aplecîndu-mă şi ridicînd-o. Iar ca dovadă, uite, o să săpăm aici şi ai să vezi că nu găsim nici o broască !

Ca o zvîrlugă mi-a ţîşnit din braţe şi a alergat către magazia în care ştia că se păstrează uneltele. Urmărind-o cu privirea, mă întrebam ce mă îndemnase să-i fac neaşteptata propunere şi mi-am dat seama că simţeam nevoia să verific povestea broaştei roşii. *Uite cum se prosteşte omul !* mi-am spus, fără convingere. Apoi am luat din mîna Ioanei sapa şi m-am pus pe treabă. N-am găsit, firește, nimic, dar în pămîntul negru, ca oricare pămînt, rădăcinile plantelor erau roşii.

— Ai văzut ! am întrebat-o pe Ioana, astupînd groapa. Hai să ne spălăm pe mîini şi să nu ne mai gîndim la broaşte fermecate !

Tăcută, a ridicat o păpădie pe care nu apucasem s-o replantez, aşa cum făcusem cu celelalte şi cu smocurile de iarbă. De la rădăcină şi pînă la floare, era toată roşie. Am intrat în casă şi Ioana a pus păpădia într-un pahar cu apă, aşezat pe o laviţă de lîngă patul ei. Nici la masă şi nici după aceea n-am mai vorbit despre broasca îngropată, dar am surprins-o de mai multe ori privind floarea, cu o curiozitate parcă temătoare. Ştiam că eroii poveştilor pe care le citea trăiau după moarte în plantele crescute pe mormîntele lor şi nu mă îndoiam că aştepta să deslușească vreun semn al metamorfozării broaştei în păpădia din paharul de pe laviţă. Ca să n-o tulbur degeaba nu i-am mai spus însă nimic şi m-am prefăcut că nu-i înţeleg privirile.

În noaptea aceea am avut un vis ciudat. Adormisem pesemne în gînd cu poveştile, pentru că am văzut cum din palma Ioanei ţîşneau nişte văpăi roşii, care oscilau neîntrerupt, tremurînd. Săltau brusc şi, îndată, ca înspăimîntate de avîntul cu care porniseră, se retrăgeau pentru a se repezi iarăşi, într-un elan lipsit de vigoare. Şi deodată am văzut că şi din floarea de păpădie de la căpătîiul ei pornesc, înălţîndu-se şi coborînd într-un joc şovăitor, aceleaşi licăriri purpurii. Intensitatea fluxului a crescut treptat şi razele au înaintat, pîlpîind din amîndouă părţile ca nişte degete luminoase care se căutau, apoi au alcătuit un pod incandescent. Şi s-au unit.

Îmi amintesc sentimentul bizar cu care am privit imponderabila punte ce lega, în bezna încăperii, palma Ioanei de floarea din pahar. Dacă mă gîndesc bine, nu

era numai mirare, ci şi simţămîntul complex al detectării unei anomalii care, ciudat, nu trezea în mine oroare. Mă miram de ceea ce vedeam, dar înţelegeam că era efectul poveştilor la care mă gîndisem înainte de a adormi şi — nu ştiu cum să spun — aş fi dorit să contribui la consolidarea fragilei legături luminoase, boltită ca un minuscul curcubeu sub tavanul scund. E poate curios, dar nu încercam nici un fel de spaimă, ci resimţeam, dimpotrivă, regretul neputinţei de a participa la strania comuniune şi o admiraţie pe deplin conştientă.

Dimineaţa, de cum s-a trezit, Ioana mi-a cerut „ceva alb, care se mănîncă". Dar copiii formulează ades dorinţe ciudate, aşa că nu i-am dat atenţie. După un timp, ca şi cum s-ar fi gîndit mai bine, a precizat că vrea o bucată de zahăr.

— Aşteaptă să-ţi bei laptele, am spus.

— Dar nu-i pentru mine ! Vreau să i-o dau păpădiei în apă...

Veţi spune că sînt lipsit de imaginaţie : n-am stabilit însă nici o legătură între cuvintele ei şi visul, sau ceea ce mai consideram încă drept visul din noaptea trecută. De altfel, de visat visasem eu, iar cuvintele Ioanei nu puteau avea nici o legătură cu ceea ce mi se năzărise în somn.

— Ce ţi-a venit ? m-am mulţumit să întreb, fără să bag de seamă că avea să răspundă aşa cum mi-a răspuns şi cînd o întrebasem cum de ştiuse unde se ascunseseră copiii cu care se juca

— Aşa... M-am uitat la ea şi am ştiut !

Zona plantelor roşii se întindea în grădină şi gazda noastră mi-a arătat că pînă şi albele flori ale reginei-nopţii se împurpuraseră. Cînd s-au deschis pe seară mi s-a părut că deveniseră strălucitoare, că iradiau o palidă lumină roşie. Poate din pricina nuanţei neobişnuite n-am socotit niciodată roşul acela drept sinistru, de asociat cu culoarea sîngelui, de pildă. Ca în visul meu, sugera mai degrabă noţiunea de feerie, cu toată frumuseţea excesivă şi nefamiliară pe care ea o presupune. Erau feerice florile incandescente împodobite cu frunze roşii, pe tulpini roşii crescute printre ştergarele de iarbă roşie. Feerice, deci tulburătoare.

Pescarul la care şedeam în gazdă şoptea că nu-i lucru curat şi eram nevoit să-i dau dreptate. Vorbeam cu glas scăzut, aşa cum se vorbeşte în locurile ce inspiră

teamă sau respect, cînd ceva a filfîit moale peste capetele noastre. Ioana a scos un țipăt.

— Un liliac, a spus gazda.

Am văzut uluit că Ioana își ridică palma dreaptă, cu gestul pe care-l facem cînd vrem să verificăm dacă plouă. Apoi a rostit cît se poate de firesc :

— Nu, nene. Trei lilieci !

Omul a rîs îngăduitor, dar a fost prima dată înaintea înroșirii nucului cînd mi-am dat hotărît seama că se întîmplase ceva. Am intrat repede în casă și am privit cu luare-aminte palma fetiței mele. Palma avea temperatura celeilalte palme, a celei normale. Culoarea ei însă era culoarea pe care abia o admirasem în grădină.

Am stins lampa.

— Cîte degete am aici ? am întrebat cu glasul sugrumat, ridicînd o mînă și îndoind degetul mic.

Am simțit cum își ridică și ea mîna dreaptă, întorcîndu-și palma către mine. Glasul Ioanei a răsunat firesc, liniștit :

— Patru.

Tremurînd, am repetat experiența de cîteva ori, dar încercările n-au făcut decît să confirme ceea ce știam : Ioana vedea cu palma mîinii drepte.

— E un joc nou ? a întrebat de la o vreme. De unde-l știi ?

— Un joc nou, da, am bîiguit.

Curînd mi-am dat seama că vede și prin lucruri, dar numai dacă erau făcute din materie organică. Vedea prin tăblia de lemn a patului, prin pielea pantofului, dar nu distingea pîinea aflată într-o cutie de tablă. Și, în tot timpul cît au durat experiențele la care am supus-o, am simțit ciudata strălucire roșie a păpădiei din paharul de pe laviță, ca o tăcută și atentă prezență.

Nu mai e nevoie să arăt cît eram de tulburat. Nu puteam dormi și n-aveam cu cine să mă sfătuiesc. Ceva se petrecuse, dar nu înțelegeam nimic și, dacă făceam totuși un efort de înțelegere, ajungeam la explicațiile naive ale basmelor Ioanei. Încercam să mă conving că mă înșelasem, fără să pot acorda o clipă crezare unei asemenea absurde ipoteze. Ceva se întîmplase, cu siguranță că se întîmplase, dar nu știam ce și nu puteam întreprinde absolut nimic. În cele din urmă, istovit, am aținit către ziuă.

Cînd am ieşit din casă am găsit nucul roşu de la tulpină şi pînă la nucile abia rotunjite. Vegetaţia de pe o jumătate din suprafaţa grădinii îşi schimbase culoarea şi gazda scotea din pămînt rădăcini de ţelină şi de păstîrnac, care păreau sfecle şi morcovi şi pe care se temea să le mănînce. Dacă pînă atunci ciudăţeniile din grădină atrăseseră mai mult copiii şi stîrniseră comentariile babelor, de astă dată autorităţile intervenire. Se perindară prin grădină oameni de la sfat, apoi de la raion şi regiune. Apărură reporteri ai presei centrale şi, într-o dimineaţă, un omuleţ care se prezentă drept profesorul Cornea de la Institutul de biologie al Academiei. Ceea ce ziarele numiră curînd „Evenimentele de la Solzosu" intră, din punctul de vedere al receptării şi interpretării faptelor, într-o nouă fază.

De astă dată ştiam. Destul de puţin, firește, dar neliniştea mea cu privire la Ioana nu se mai putea mulţumi cu jumătăţi de explicaţii. I-am spus asta profesorului, care se mutase lîngă casa noastră şi care întocmi, în cea dintîi seară, un bilanţ.

— Trebuie să credem că Ioana a văzut într-adevăr ceva, că a ţinut acel ceva în palmă, căpătînd însuşiri miraculoase dacă le raportăm la scara însuşirilor umane, mai mult, ale însuşirilor faunei cunoscute, în genere. Bun... Acum, ce era ? O fiinţă ? Un obiect ?... Greu de spus. Ar trebui să recuperăm broasca roşie, ceea ce mi se pare dificil dacă nu improbabil. Dar o să încercăm. Oricum, indiferent de natura ei, cunoaştem efectele prezenţei acestei „broaşte" în grădină. În primul rînd, transmiterea culorii roşii. Apoi, o sensibilizare neobişnuită a materiei organice. Palma Ioanei a devenit atît de sensibilă, încît vede. Dar plantele roşii ? Ce însuşiri noi li s-au comunicat ? Iată ce va trebui să stabilim în primul rînd.

Îl urmăream în vreme ce vorbea şi admiram echilibrul natural dintre înfăţişarea obişnuită a omului şi banala claritate a gîndurilor sale. Profesorul era mărunt, slab şi chel. Numai sprîncenele lui puteau atrage atenţia, dar nu cred că valoarea cuiva se măsoară după cantitatea de materie piloasă care-i străjuieşte privirile. Neînsemnatul profesor nu avea nimic din caracterul impozant al unui om de ştiinţă, aşa cum mi-l închipuiam, şi am regretat că cei de la Bucureşti trimiseseră la Solzosu doar un cercetător de mîna a treia. În seara aceea m-am arătat destul de sceptic, după ascultarea bilanţului pe care-l întoc-

mise şi i-am replicat că tot atîta ar fi putut spune şi Ioana. A rîs neaşteptat de vesel, declarîndu-mi că, de cum îmi văzuse fetiţa, nu se îndoise de inteligenţa ei. N-am gustat aprecierea implicită la adresa inteligenţei mele, aşa că ne-am despărţit cu destulă răceală.

A doua zi, în vreme ce o echipă de săpători răscolea grădina, încercînd să dea de rămăşiţele broaştei roşii, profesorul a stat din nou de vorbă cu Ioana.

— Ce mai face păpădia noastră ? au fost primele lui cuvinte şi, mărturisesc, m-a mişcat faptul că i se adresa astfel fetiţei.

Dar mi-a fost dat să-mi amintesc îndată cu neplăcere de felul cum îmi apreciase, cu o seară înainte, însuşirile intelectuale.

— E tristă, i-a răspuns Ioana, fără să se înşele asupra cuvintelor, aşa cum mă înşelasem, şi îndreptîndu-şi privirile către floarea din pahar.

Oricît de ciudat ar părea, Cornea se referise într-adevăr la păpădie. Abia acum îmi dădeam seama că nu uitase visul pe care i-l povestisem, deoarece mă rugase să nu omit nimic ce putea fi pus în legătură cu fenomenele la care asistasem. *Ce dumnezeu,* mi-am spus, *doar nu crede într-adevăr...?*

— De unde ştii ? a întrebat şi, spre marea mea mirare, Ioana a şoptit :

— Mi-a spus azi-noapte...

— Asta-i altceva, s-a învoit Cornea. Într-un basm care-mi plăcea tare mult, floarea se dădea de trei ori peste cap şi se făcea om...

— Adevărat, a spus Ioana. Dar ea nu s-a dat peste cap. A venit pe întuneric.

— Vrei să spui, în timp ce dormeai ? A intrat în visul tău ?

— Nu, a spus Ioana. Nu dormeam. Stăteam aşa, în pat, dar nu dormeam.

— E greu să-ţi aminteşti cînd dormi şi cînd nu, a rostit sentenţios Cornea, clătinîndu-şi chelia.

— Da, dar eu ştiu. Numai cînd nu dorm văd podul de foc.

Am tresărit, încercînd să mă conving că nu auzisem bine. Auzisem perfect. Calmă şi gravă, aşa cum o cunoşteam, Ioana îmi dovedea că nu visasem. Mă deşteptasem fără să-mi dau seama şi, la hotarul dintre conştiinţă şi

somn, luasem drept vis ceea ce se petrecea sub nasul meu. Totul era şi mai neliniştitor decît socoteam...

— Poate că podul ăsta creşte de la palma ta la floare şi cînd dormi...

Ioana a tăcut o clipă, cîntărind în minte greutatea argumentului. Apoi a rostit liniştită :

— Poate, dar atunci nu-l văd.

— Ai dreptate, a rîs Cornea. Eşti o fetiţă deşteaptă şi-mi place să stau de vorbă cu tine. Aşadar, nu dormeai... A venit pe întuneric.

— Nu, n-am zis bine, s-a încurcat Ioana. N-a venit chiar ea. A venit lumina, a făcut podul şi atunci... eu...

— Înţeleg, a ajutat-o Cornea. Cînd se face podul, începi s-o auzi. Altfel n-o auzi deloc ?

— Nu. Dar ştii... glasul Ioanei a coborît pînă într-atît, încît abia i-am mai prins vorbele Eu aud cu palma...

Îl privea cu teamă, aşteptîndu-se să nu fie crezută. Nici eu n-aş fi crezut-o, mărturisesc. El însă i-a apucat mîna dreaptă, i-a întors palma în sus şi a zis firesc, fără umbră de ironie :

— Bineînţeles.

După care a scos din buzunar o lupă şi, aplecîndu-se, a prins să examineze palma roşie, ca mînjită cu vopsea.

— Un lucru nu pricep, a mai adăugat, urmîndu-şi cercetarea. Cum vorbeşte păpădia ? Aşa cum vorbim noi doi, folosind cuvinte ?

Feţişoara Ioanei a vădit efortul pe care mintea ei îl făcea, străduindu-se să găsească răspunsul potrivit.

— Eu... nu, nu cred... Nu sînt cuvinte. Deodată, fără să vreau, ştiu. S-a oprit o clipă şi a făcut ochii mari Se poate ? a întrebat cu teamă, mirată parcă şi ea de ceea ce descoperise.

— Se poate, a liniştit-o Cornea. Aşa mi-am şi închipuit... Dar ce ţi-a mai spus ?

— Că vrea să fim prietene. M-a rugat să n-o părăsesc, să n-o las să moară...

— O punem noi în pămînt şi-o îngrijim cum trebuie. A mai spus şi altceva ?

— Nu, a răspuns Ioana. Atît. I-e tare frică...

— Dar, tu nu-i vorbeşti deloc ?

— Îi spun că n-o s-o părăsesc, c-o s-o iau acasă, la Bucureşti...

Ochii lui Cornea luciră deodată sub periile aspre ale sprîncenelor. Mi s-a părut că sprîncenele i se zburlesc

şi se înfoaie ca doi pui de arici, încercînd să acopere, să ascundă strălucirea ochilor.

— Şi te înţelege ?... Iţi răspunde ?...

— Sigur că da, a spus Ioana. Sîntem prietene.

Cornea a răsuflat o dată adînc şi, pentru o clipă, a închis ochii. Nu m-am vîrît în discuţia puerilă pe care o începuse cu Ioana, înţelegînd că voia să se împrietenească şi să-i cîştige încrederea. Admiţînd realitatea punţii luminoase, dialogul dintre ea şi floare nu era totuşi cu putinţă şi nu mă îndoiam că profesorul ştia asta mai bine decît mine. Aflasem că are un băiat şi-mi dădeam seama că se pricepe să maimuţărească gîndirea copiilor într-un fel care, e drept, m-a cam sîcîit întotdeauna. N-am intervenit, poate şi pentru că n-am crezut nici o clipă că pune temei pe elucubraţiile unei fetiţe de şase ani, deşi mimase un interes nelalocul lui, sau, mai bine-zis, tocmai de aceea.

Între timp săpătorii răscoleau grădina, ajutaţi chiar de către gazda noastră, care voia s-o vadă repede „curăţată", odată ce se hotărîse să nu se atingă de legumele „spurcate". Oamenii au muncit pînă spre seară, dar — ca şi mine — n-au izbutit să găsească nici urmă de broască. Grădina, în schimb, părea devastată ca un cîmp de bătălie şi Ioana privea cu strîngere de inimă florile roşii răsturnate de cazmale, rupte şi strivite sub picioare. L-a ajutat de aceea cu dragă inimă pe Cornea, care aduna şi sădea în ghivece cîte un exemplar din fiece floare sau legumă. De bună seamă, n-a uitat nici păpădia din pahar pe care a mutat-o cu mîinile ei în cea mai frumoasă glastră.

Împreună cu profesorul, săpătorii au plecat în cele din urmă şi grădina s-a cufundat într-o tăcere pe care nici glasurile păsărilor n-o mai tulburau. Întunericul ascundea pămîntul răscolit, iar stelele scăpărau mari şi multe, aşa cum n-aveam prilejul să le vedem de la fereastra blocului în care locuiam la Bucureşti. Odată cu strălucirea lor a crescut şi văpaia roşie a nucului.

Închipuiţi-vă pomul cu fructe de rubin din basmele copilăriei şi veţi înţelege simţămîntul cu care nu numai Ioana îl privea. Aşezaţi la oarecare depărtare, ne lăsam furaţi de vraja pe care o răspîndea şi tăceam amîndoi. Din nou m-a izbit faptul că nucul, transfigurat şi părînd un somptuos personaj de feerie, nu-mi inspira nici nelinişte şi nici teamă. Aş fi rămas multă vreme cu ochii la pîlpîirile lui, fără gînduri şi fără dorinţe, dacă cineva

nu s-ar fi apropiat de noi, rupînd farmecul. L-am recunoscut cu neplăcere pe profesor, care venise cu un scaun și se așezase acum lîngă Ioana.

— Frumos, nu ? am spus într-o doară, nevoind să îngădui tăcerii să-i arate că prezența lui ne stînjenea.

Dar Cornea nu părea dispus să-mi aprecieze politețea. Din capul locului se așezase lîngă Ioana, care stătea cuminte, cu mîinile pe genunchi. L-am văzut întinzînd brațul, apucîndu-i mîna dreaptă și răsucind-o cu palma în sus. Așa cum stătea, Ioana părea să ceară de pomană. Parcă te ruga să-i pui un ban în palma desfăcută.

— Ioana, stai frumos, am protestat, dar Cornea și-a lăsat mîna peste palma ei.

— Nu, lasă. Rămîi așa !

Am fost gata să-i spun vreo două, pentru că era culmea să-nceapă să-mi dea lecții în privința felului cum se cuvenea să mă port cu Ioana, dar cuvintele mi s-au oprit pe buze. De unde fructele micuțe ale nucului iradiau fiecare o lumină roșie egală, adunîndu-se în masa pîlpîitoare din fața noastră, ca și cum cineva ar fi deschis deodată nenumărate robinete invizibile, un fel de țîșnituri luminoase crescură din nucile abia împlinite. Aș fi putut jura că sub ochii mei fusese răsucită cheia unor neobișnuite fîntîni arteziene, ale căror jeturi de apă prindeau să salte cu tot mai multă putere, sub strălucirea purpurie a reflectoarelor. Era un spectatcol atît de neobișnuit, multiplicînd și realizînd în mare ceea ce luasem drept o plăsmuire de vis în noaptea cînd aceleași raze porniseră din floarea păpădiei, încît am încremenit și mi-am încleștat degetele pe lemnul scaunului. Întorcîndu-mi privirile către Ioana, am văzut, după cum mă așteptam, că mărunte țîșnituri roșii izvorau și din palma ei. Dacă m-aș fi speriat, aș fi oprit imediat totul, dar feerica privelițe nu deștepta în mine, din nou, decît o mirare neîncrezătoare, o exaltare ciudată și amarul sentiment al izolării, al excluderii de la ininteligibila legătură dintre Ioana și straniile fenomene luminoase.

Colosala arteziană purpurie și-a înălțat spre cer coloana, în care deslușeam firicelele strălucitoare pornite din bulbul fiecărei nuci, a tremurat o clipă într-o supremă încordare, apoi, descriind brusc o curbă, și-a prăbușit șuvoiul scăpărător în palma Ioanei. Am scos un strigăt, temîndu-mă că masa incandescentă o va strivi, dar fata mea a primit torentul de raze fără o tresărire și, la para-

doxala lumină de cuptor *rece*, ca a unui indescriptibil amurg, i-am văzut fața pe care încremenise un zîmbet extatic. Nările-i fremătau și printre buzele întredeschise răsuflarea i se precipita în ceea ce mi s-a părut a fi un straniu gîfîit *calm*.

— Îți vorbește ? a șoptit Cornea.

Am înțeles prea tîrziu că premeditase „întîlnirea". Ioana a tăcut o clipă, apoi a prins a rosti repede, cu glasul întretăiat, de parcă s-ar fi grăbit să transmită mesajul, pe măsură ce-l recepționa :

— Durere... oh, durere ! De ce ? Grădina... totul răvășit, ucis...

Nu-mi credeam urechilor, deși aveam confirmarea faptului că profesorul nu se jucase dimineața cu Ioana, încercînd să afle ce-i spusese păpădia. Încă nu puteam crede, nu voiam să cred, dar șuvoiul razelor roșii era prin el însuși un spectacol greu de crezut și-mi dădeam seama că-l admiteam numai pentru că țîșnea acolo, sub ochii mei. Dacă mi s-ar fi povestit ceea ce vedeam, dacă altcineva ar fi văzut nucul prefăcut într-o extraordinară arteziană luminoasă, cu siguranță că nu i-aș fi dat crezare.

— Ce s-a întîmplat ? întreba acum Cornea. Ce era broasca roșie ?

Înmărmurit, priveam ploaia de foc. Ioana se zbuciuma pe scaun și cuvintele i se îngrămădeau chinuit pe buze.

— E greu, nu pot... nu înțeleg... Nu știu să spun...

— Spune cum înțelegi, a îndemnat-o Cornea cu o nefirească răbdare.

— Totul e una... iarba, piatra și omul... La ei nu sînt oameni. Sînt copaci, copaci mari, mari... cu frunze roșii, cu gînduri în fructe, pentru că sînt roșii. Fructele verzi n-au gînduri, numai fructele roșii...

— Unde, la ei ?

— Departe, departe... unde copacii sînt roșii. De mult voiau să vină, dar nu se mișcă, nu merg. Stau și se gîndesc. Multe, multe gînduri... Și acum a venit broasca și noi am stricat totul și... oh, cîtă durere !

— Cum a venit ?

— Nu știu, e greu... Un băț de foc roșu. Nimic nu-l oprește... Au murit pentru el copacii, mulți, mulți... ca să-i dea puterea lor. Au zis că mor, dar să ajungă la noi. Și noi am stricat totul...

— Dar broasca ? Ce era broasca ?

— Nu era broască, era bățul. Puterea bățului... Ei gîndesc, fructele roșii gîndesc... Pe pămînt bățul s-a strîns, s-a ghemuit. Toată puterea copacilor era acolo, ca un pumn roșu. Un pumn de gînduri.

— Dar de ce ? De ce l-au trimis ?

— Ca să știe. Și să știm și noi... Copacii roșii gîndesc. Să gîndim împreună...

— N-a fost zadarnic ! Spune-i așa, n-a fost zadarnic. O să cercetăm frunzele și fructele roșii. O să aflăm. Știm și noi că totul e una și o să ajungem să înroșim cîțiva dintre copacii de pe Pămînt, dacă trebuie... Ca să gîndim împreună. Pe el o să-l ocrotim. Să nu se teamă !

— Cercetați, aflați ! El are să moară la iarnă. Frunzele și nucile au să-i cadă și la anul va avea din nou frunze verzi și nuci proaste, verzi. Puterea se duce, se schimbă... La noi nu-i ca la ei...

— Spune-i așa... a început din nou Cornea, dar Ioana s-a ghemuit pe scaun și a șoptit istovită :

— Nu mai pot...

Cu un gest reflex și-a răsucit palma, lipind-o de genunchi, și am avut impresia că închide o carte. Arteziana luminoasă s-a retras brusc. Coloana scăpărînd purpuriu a mai tremurat o vreme pe cer, descrescînd într-un tremur dureros, apoi nucile au rămas învăluite în aura lor rubinie.

Cornea și cu mine ne-am răsucit în același timp către Ioana.

— Te-am obosit prea tare ? a întrebat, în vreme ce o luam în brațe.

— Mi-e somn, a șoptit Ioana, lăsîndu-și capul pe umărul meu.

Cred că adormise înainte de a o vîrî în pat.

— Nu trebuie s-o obosim peste măsură, mi-a spus mai apoi Cornea, de parcă eu aș fi obosit-o. Are mănuși ?

— Ce să aibă ?

L-am privit cam cu îndoială, dar tot ce se întîmpla era atît de neobișnuit, încît nu știu de ce m-am mai mirat. De altfel, m-am auzit răspunzîndu-i așa cum li se răspunde nebunilor, pe un ton blajin :

— E vară. Ce să facă vara cu mănuși ?

— Adevărat, a încuviințat. Atunci învelește-i mîna dreaptă cu un fular, cu o cîrpă, cu orice... Înțelegi, trebuie să se odihnească. Să se refacă.

De astă dată l-am înțeles.

— Crezi că și prin somn păpădia... ?

— Nu știu. Poate chiar nucul, pe fereastră... Și acum Ioana trebuie să doarmă.

M-am întors în odaia în care păpădia strălucea, dar amintindu-mi că razele străbăteau materia organică am învelit mîna Ioanei cu foița de staniol a unui pachet de ciocolată, legînd-o pe deasupra cu sfoară. Afară, în tindă, Cornea încă nu plecase.

— Ce spui de toate astea ? m-a întrebat, deși înțelegeam că simte nevoia să vorbească mai mult pentru a pune rînduială în propriile lui gînduri. De altfel, nici n-a așteptat să-i răspund și a și început Copaci care gîndesc ! O lume a copacilor care gîndesc... De ce nu ? Plantele noastre conțin adevărați semiconductori infinitezimali, transformînd lumina în energie electrică direct întrebuințată de celulele vegetale pentru producerea proteinelor necesare dezvoltării lor. Copacii cu frunze roșii sînt mai evoluați. Au în structura lor laboratoare perfecționate, de tipul laboratoarelor din celulele umane. Știi că influxul nervos superior nu se datorează decît energiei provocate de schimbul ionilor de potasiu și sodiu, prin membrana neuronilor ? E clar că, în condiții speciale, printre celulele copacilor gînditori s-au dezvoltat și celule nervoase. Poate de alt tip decît cele din substanța sistemului nostru neurovegetativ, dar celule alcătuind un sistem în stare să capteze informații venite din mediul exterior, pe care le transmite unui centru, putînd elabora, pe baza lor, hotărîri. Ai observat că numai florile și fructele iradiază lumina purpurie ?... Poate că nucul a devenit o făptură pluricefală, sau o colonie de indivizi. Or fi existînd, în lumea copacilor gînditori, anotimpuri ? E cu putință ca viața conștientă să se dezvolte din primăvară pînă în toamnă, pentru a se stinge iarna ? Ar însemna să excludem păstrarea amintirilor... De ce ? Copacul rămîne. Trunchiul și rădăcinile, în care se întipăresc cunoștințele perfecționate din generație în generație, constituie depozitele memoriei colective. Și, dacă există, nu știm cît durează acolo un anotimp... Admițînd că nucul nostru e pluricefal, închipuie-ți cît de complexe sînt procesele lui de gîndire, raportate la cele ce se desfășoară în creierul nostru. Dacă e o colonie de indivizi, ce orînduire superioară a trebuit să dezvolte ! Ai să-mi spui că nu se poate mișca ?... Dar cu energia pe care știe s-o concentreze, pentru a o proiecta în afară, e în stare să facă minuni !

Ai uitat că pădurile gînditoare au izbutit s-o trimită pe Pămînt, de vreme ce nu vei contesta că „bățul roșu" e un flux colosal de energie... Și încă de natură să-și transmită, prin iradiere, însușirile... Ce prostie, săparea grădinii ! Dar cum era să bănuim ? Energia scursă în pămînt a trecut în plante, s-a transformat, s-a degradat, s-a irosit... Te gîndești la plantele sădite în ghivece ? Fleacuri ! Cît crezi că le poate ajunge energia ? Nu, dragul meu, am făcut o gogomănie cît noi de mare... Și nu putem comunica decît cu ajutorul Ioanei. Obligați s-o cruțăm... Efectele radiațiilor sînt necunoscute... În ce lună ne aflăm ?

S-a oprit brusc din vorbă și m-a privit încruntat.

— Eu... păi, în iulie, am îngăimat.

— Doar două luni ! Ce să faci mai întîi ? a strigat deznădăjduit și, dînd din mîini, a pornit în goană, fără măcar să-și mai ia rămas bun.

Am încercat să-mi adun gîndurile, dar abia plecase și m-am pomenit cu un reporter, atunci sosit pentru a lua legătura cu profesorul. I se spusese că-l poate găsi pe Cornea la mine. I-am explicat că tocmai plecase și m-am mirat că nu se întîlniseră, dar n-aș pomeni toate astea dacă n-aș fi aflat din cele cîteva cuvinte schimbate cu reporterul că omulețul pe care-l socoteam neînsemnat era o autoritate în biologie, autorul a nenumărate lucrări fundamentale și membru al nu știu căror academii din străinătate.

Rămas singur, am întîrziat în tindă, privind fără să vreau către pomul cu nuci de rubin. Eram zguduit de revelația lumii necunoscute, care își trimisese solul pe bătrînul nostru Pămînt, și-mi dădeam seama cu îngrijorare că, dacă nu bănuisem măcar posibilitatea unei atît de fantastice explicații a fenomenelor la care asistasem, acum, dimpotrivă, nimic nu mi se mai părea cu neputință. Dacă mi s-ar fi spus că pădurile începuseră să se urnească, părăsind Carpații, aș fi crezut. Trecusem de limita cotidianului și acolo, pe imensul teritoriu al nepre-văzutului, riscam să devin victima tuturor aparențelor. Nimic nu mai era sigur, deși Cornea nu părea buimăcit de faptul în sine, ci de greșeala pe care o făcuse poruncind săparea grădinii și la consecințele căreia, nu știu de ce, mă asocia, ca și cum s-ar fi consultat cu mine în prealabil. Uluitoarea descoperire a unei flore gînditoare îl aflase înarmat cu explicații și ipoteze, în vreme ce eu parcă simțeam pămîntul fugindu-mi de sub picioare.

O altă lume, de pe o altă planetă, ne întinsese mîna şi noi nu ne pricepusem să-i venim în întîmpinare, nimicisem poate unicul prilej de a afla cîte ceva despre universul de gînduri al copacilor cu frunze roşii. Gîndurile copacilor... Spuneam „gîndurile copacilor" şi mi se părea firesc. Pe ce lume mă aflam ? Şi dacă experienţa izbutea ? Dacă nu un copac, doi, ci pădurile noastre ar fi început să gîndească ? Dacă am fi descoperit în fructele lor sediul unor gînduri înrudite cu ale noastre, în stare să ne înţeleagă gîndurile, să ne ajute la pătrunderea unor taine încă nebănuite ? Noi tăiam pădurile şi le foloseam lemnul. Ca statistician, cunoşteam însemnătatea industriei forestiere în ansamblul economiei noastre. În noile condiţii am mai fi putut exploata pădurile ? Nu doar pentru că pădurile s-ar fi opus, dar pentru că n-am mai fi putut vedea în ele o sursă de materie primă, ci nişte... Nu găseam alt cuvînt decît semeni, nişte semeni ! Prietenii noştri copacii... Era poate mai bine că totul se petrecuse aşa. Mă înspăimîntau concluziile la care aş fi ajuns urmărindu-mi firul gîndurilor pînă la capăt, aşa că am preferat să le abat către un alt subiect, din păcate tot îngrijorător, Ioana.

„Efectele radiaţiilor sînt necunoscute", spusese Cornea, iar cuvintele lui îmi stăruiau ameninţător în minte. Era curios că instinctul părintesc nu mă alarmase nici o clipă înainte de a-l auzi rostind constatarea care mă tulbura acum. Inefabila punte de raze nu deşteptase în mine noţiunea primejdiei, aşa cum nu mi-o sugerase nici arteziana strălucitoare a nucului, şi am avut nevoie de cuvintele lui pentru a vedea cu alţi ochi palma micuţă însemnată de strania culoare roşie, care-i îngăduia Ioanei să se înţeleagă cu plantele şi să zărească prin obiecte. Părea o însuşire inofensivă, în nici un caz vătămătoare... Dar cine ştia ceva şi cum puteam bănui efectele în timp ale neobişnuitei pigmentări, cine m-ar fi putut asigura că nu urmau s-o însoţească fenomene secundare şi toxice ?... Cît despre fluxul de energie luminoasă, pe care palma Ioanei îl captase, se găsea oare cineva în stare să afirme dacă era sau nu nociv ? Pînă şi Cornea se arăta prudent. Aveam dreptul să expun viaţa Ioanei pentru vaga speranţă că biologii vor afla prin intermediul unei fetiţe de şase ani unele date referitoare la organizarea materiei vii pe o depărtată şi necunoscută planetă ? Exemplul omului de ştiinţă sacrificîndu-se în cunoştinţă de cauză pentru descoperirea unei taine a naturii nu putea fi invocat în

cazul unui copil incapabil să înţeleagă măcar însemnătatea experienţei la care era supus. Cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît realitatea primejdiilor care-mi pîndeau fetiţa îmi apărea mai înspăimîntătoare şi începea să mă neliniştească tocmai inconştienţa de care dădusem dovadă, neintervenind la timp pentru a curma evoluţia ciudatelor fenomene la care asistasem.

Am dormit puţin în noaptea aceea şi i-am comunicat a doua zi lui Cornea că mă opuneam hotărît continuării experienţelor prin intermediul Ioanei. Spre mirarea mea, n-a protestat, dimpotrivă, mi-a spus că ceruse o expertiză medicală şi aştepta sosirea unor profesori din Bucureşti şi Cluj. Nici el nu voia să continue „convorbirile" cu nucul roşu decît dacă medicii considerau că razele lui n-ar avea o influenţă negativă asupra organismului fraged al Ioanei. Îmblînzit, l-am privit cu alţi ochi şi mi-am dat seama că e tulburat.

A desfăşurat o muncă neobosită în zilele următoare, cînd puţinele case din Solzosu s-au transformat în adevărate laboratoare. Echipe de specialişti soseau întruna cu tot felul de aparate, cărora le dădeau să analizeze probe de pămînt, de frunze şi flori roşii. Din păcate, în ciuda grijii deosebite cu care erau înconjurate, plantele din ghivece se uscară pe rînd, inclusiv păpădia Ioanei. Singur nucul îşi înălţa falnic coroana roşie, iar contoare speciale măsurau intensitatea radiaţiilor emise de nucile lui, strălucitoare ca nişte becuri, indicînd în noapte locul cătunului devenit celebru, deşi nu se afla încă însemnat pe nici o hartă.

Într-o după-amiază sosiră şi medicii aşteptaţi, care o examinară pe Ioana, supunînd-o la fel de fel de probe şi făcîndu-i toate analizele cu putinţă. Cu excepţia unei uşoare creşteri a globulelor roşii, nimic nu le atrase atenţia, în afara elementelor fotosensibile pe care i le descoperiră în palmă, receptoare de culoare caracteristice doar ochiului omenesc. Dar, cum asemenea receptoare sensibile fuseseră descoperite, pare-se, şi pe pielea degetelor unor oameni care nu se aflaseră în contact cu nici o „broască roşie", medicii se întrebară dacă Ioana nu le poseda încă dinainte, fără să-şi fi dat seama. Evident, rămînea de rezolvat problema pigmentării roşii a palmei, dar concluzia tuturor a fost că pigmentarea şi prezenţa elementelor fotosensibile constituiau fenomene independente. În schimb, într-un fel pe care nu l-au putut lămuri, pigmen-

tarea trebuia eventual pusă în legătură cu faptul că Ioana recepționa razele roșii, fiind în stare să le descifreze intențiile, să le „înțeleagă" mesajul. În sfîrșit, medicii considerară că încă o „convorbire" cu nucul părea inofensivă, dar se opuseră categoric la prelungirea experimentelor.

Această ultimă intrare în contact cu șuvoiul luminos emanat de nucile roșii a avut loc tot într-o seară, în prezența unor specialiști din diferite domenii ale științei. Cred că numai cu prilejul unor congrese pot fi întîlniți la un loc atîția savanți, ce-i vorbeau plini de respect profesorului Cornea, pe care, vădit, îl subestimasem. Pe lîngă aparatura științifică instalată de jur împrejurul trunchiului, camerele de luat vederi ale operatorilor cinematografici răsăreau ici și colo, neobișnuita „întîlnire" urmînd să fie înregistrată pe peliculă. Cum am descris mai înainte felul în care a decurs cea dintîi „convorbire" a Ioanei cu nucul roșu, mă voi mărgini de astă dată numai la comunicarea noilor informații pe care, datorită ei, le-a căpătat întreaga omenire.

Toți cei de față au asistat la splendidul spectacol al artezienei luminoase ridicîndu-se din nucile purpurii pentru a se prăbuși în mica și fragila palmă a Ioanei. Contactul s-a stabilit imediat. Profesorul Cornea a atribuit mai tîrziu amploarea noilor informații recoltate faptului că fructele nucului crescuseră de la precedenta experiență, proces pe care l-a asimilat cu dezvoltarea creierului unei vietăți terestre. Cu alte cuvinte, nucul se maturizase, știa mai multe și putea, evident, transmite cunoștințe mai interesante. Din păcate, orizontul Ioanei rămînea limitat de neputința înțelegerii unor noțiuni depășind stadiul copilăriei, ceea ce a făcut ca o însemnată parte a datelor ce i-au fost comunicate să se irosească, în vreme ce altele au fost fără doar și poate deformate, fie de către defectuoasa ei recepție, fie de către interpretările ulterioare, tinzînd să suplinească lipsa de precizie a unor termeni pe care-i folosise.

Cea dintîi surpriză a constat în faptul că lumea copacilor gînditori părea să fie localizată pe o așa-numită „planetă a doua" a unui alt soare. La cererea profesorului, Ioana a repetat de mai multe ori cuvintele „alt soare", precizînd într-un rînd chiar că era vorba de un soare albastru. Nici un fel de presupuneri n-au izbutit să localizeze în Galaxie acest soare albastru și, cu atît mai puțin,

misterioasa lui planetă a doua. Ioana a pomenit doar de căldura excesivă din patria copacilor gînditori, ca şi de furtunile năprasnice pe care aceştia s-au obişnuit să le înfrunte.

Planeta nu pare să cunoască decît formele vieţii vegetale. Plantele gînditoare s-au dezvoltat printr-o lungă evoluţie asemănătoare celei a faunei terestre, cu ai cărei reprezentanţi superiori pot fi comparate. Cuvintele puţine şi nu îndeajuns de clare ale Ioanei au fost totuşi destul de sugestive pentru a ne îngădui reprezentarea luptelor înverşunate purtate de copacii gînditori împotriva lianelor devoratoare, ierbivore evocînd ferocitatea fiarelor de pe Pămînt, împotriva infinităţii paraziţilor vegetali declanşînd molime ucigătoare printre triburile pădurilor primitive, împotriva obsesivei primejdii a trăsnetelor nimicind într-o clipă munca răbdătoare a generaţiilor. Inimaginabile aşezări vegetale s-au perindat pe faţa planetei, complicate înjghebări „sociale" s-au înfiripat, perfecţionîndu-se cu preţul unor lupte pe care doar prin analogii cu totul aproximative le putem presupune. Şi la baza tuturor cuceririlor uimitoarei flore a stat munca.

Munca plantelor... Bizară împerechere de termeni, cuprinzînd totuşi explicaţia surprinzătoarei dezvoltări a vieţii vegetale din lumea necunoscută. Ca şi oamenii Pămîntului, copacii celei de-a doua planete a soarelui albastru s-au ridicat pe treapta conştiinţei datorită muncii. Firește, ne vine greu să credem, pentru că antropomorfismul nostru inveterat consideră existenţa mîinii indispensabilă în procesul muncii. Dar plantele raţionale au înlocuit mîna omenească prin fluxul de energie pe care sînt în stare să-l dirijeze către exterior, aşa cum bine prevăzuse Cornea mai mult, fluxul acesta a devenit mînă, unealtă şi armă. Cine oare i-ar putea certifica omului că nu va izbuti şi el cîndva să utilizeze biocurenţii, pe care abia începe să-i studieze? Şi nu datorită lor vor fi în sfîrşit elucidate enigmele telepatiei şi ale teletransportului?

În orice caz, în măsura în care am putut înţelege spusele Ioanei, acesta pare drumul pe care civilizaţia vegetală s-a angajat. Produsele ei ne rămîn deocamdată inaccesibile, ininteligibile chiar, deşi Ioana s-a străduit să ne sugereze realitatea unei somptuoase aparaturi impalpabile, a unor aeriene şi complicate construcţii. O delicată împletitură de raze pare să apere flora roşie de primejdiile

fulgerelor, a căror energie captată și rațional utilizată dă naștere unor structuri pe care nu ni le putem închipui și al căror rost, cu atît mai mult, e indiscernabil.

Referirile incerte la o sămînță primordială venerată cîndva în luminișuri de raze indică probabil, în trecutul unor popoare vegetale, existența miturilor, a unei religii, poate. Dacă aceste presupuneri vor fi vreodată confirmate, miturile planetei soarelui albastru se vor dovedi fără îndoială de o factură cu totul neobișnuită. Căci o întrebare legitimă pe care toți oamenii de știință și-au pus-o se referă la cunoașterea sau necunoașterea realității sentimentelor de către flora gînditoare. Firește, e greu de răspuns, dar cum nimic nu ne îndreptățește să presupunem că și copacii gînditori pot iubi sau urî, pare temerar să se vorbească despre o artă a acestei stranii civilizații. Profesorul Cornea înclină să afirme că plantele roșii găsesc în abstractele jocuri ale rațiunii satisfacția pe care nouă ne-o oferă literatura, pictura sau muzica. Dacă recepționează frumosul, atunci înțeleg prin frumusețe echilibrul geometric, poate jocul colorat al unor suprafețe și linii. Ce înțeles ar avea pentru noi, în asemenea condiții, unul dintre miturile lor, iată ceea ce nici un pămîntean nu poate imagina, după cum nimeni printre locuitorii Pămîntului n-ar putea formula unul dintre idealurile inimaginabile înflorite în sînul colectivităților vegetale de pe astrul pe care nu-l putem deocamdată nici localiza în comuna noastră patrie galactică.

A trecut un an și, așa cum prevăzuse el însuși, nucul de la Solzosu nu se mai deosebește de ceilalți nuci din cătun. Iarna i-am văzut căzînd frunzele roșii, după ce profesorul Cornea a cules una cîte una nucile, a căror coajă părea strunjită într-un ciudat lemn exotic. Cercetătorii își pun unele speranțe în pomii ce vor crește din nucile purpurii. Pînă atunci, sub frunzișul verde al nucului, pomenit azi în toate tratatele de biologie, copiii se vor juca veseli încă multă vreme.

Și culoarea roșie din palma Ioanei a pălit. Nu știu dacă fata mea ar mai înțelege acum mesajele florei straniii despre care vorbește uneori cu o melancolică duioșie, dar e sigur că vede mai puțin bine cu palma. Medicii își mențin părerea cu privire la preexistența elementelor fotosensibile față de momentul contactului cu faimoasa

„broască roșie", fără a mai exclude posibilitatea stimulării lor de către iradiațiile planetei soarelui albastru.

După unele laconice informații de presă, Cornea ar fi descoperit, în cele din urmă, în țesătura plantelor pe care le-a analizat, niște enigmatice particule necunoscute. Ele ar fi mai dezvoltate în fructe și închircite în semințe. Așa cum se spune în asemenea cazuri, „cercetările continuă".

În ce mă privește, constat că mă uit mai des la cer, căutînd să descrifrez în lucirea depărtată a stelelor un mesaj inteligibil. Poate că nu-i ocupația cea mai firească pentru un statistician, dar într-o seară m-am surprins șoptind ca un adolescent :

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată.

Iar pe dinaintea ochilor mi s-au perindat păduri, nesfîrșite păduri roșii, peste care arcadele unor imense arteziene scăpărătoare străpungeau norii incendiați și zdrențuiți ca uriașele flamuri ale unei incomensurabile bătălii cosmice...

Anunțarea unei expediții.

Extrema dificultate în citirea Pinguinicei a fost în mare măsură înlăturată prin folosirea aparatului de filmat subacvatic. Filmul face posibile, cel puțin, repetiția și încetinirea paragrafelor fluide ale lucrărilor, pînă la punctul în care, prin repetare constantă și studiu îndelungat, multe elemente ale acestei — cea mai elegantă și vie — literaturi să poată fi sesizate, deși nuanțele și, probabil, esența continuă să ne rămînă pentru totdeauna neînțelese.

Profesorul Duby, atrăgînd atenția asupra îndepărtatei filiații a scrisului cu Low Graylag, a făcut posibilă realizarea celui dintîi glosar experimental de Pinguinică. Analogiile cu Delfinica, folosite pînă în acel moment, nu s-au vădit niciodată prea utile, ba chiar adesea complet eronate.

Într-adevăr, părea ciudat ca un limbaj scris în întregime prin aripi, gît și aer să poată oferi cheia poeticii unor scriitori acvatici cu gît scurt și aripioare. Însă nu e cazul să considerăm acest lucru atît de surprinzător, dacă ținem seama de faptul că pinguinii sînt, în pofida oricărei aparențe contrare, păsări.

Deși scrisul lor se aseamănă în *formă* cu Delfinica, n-ar fi trebuit totuși niciodată să presupunem că e obligatoriu să se asemene cu Delfinica și în *conținut*. Și, cu adevărat, nu se aseamănă. Există, desigur, același extraordinar spirit și aceleași sclipiri de umor nebun, aceeași inventivitate și inimitabilă grație. Din miile de literaturi ale curentului Peștic, foarte puține dau dovadă de umor, și aceasta de obicei la un nivel simplist și primitiv;

grația superbă a Rechinicei și a Tarponicei, de pildă, este absolut diferită de vigoarea veselă a tuturor operelor Cetaceice. Bucuria, vitalitatea și umorul sînt toate trei împărtășite de autorii Pinguinici ; și, într-adevăr, de mulți dintre cei mai buni autori Focici. Un rol însemnat joacă temperatura sîngelui. În schimb, construcția creierului și mai ales a pîntecului ridică o barieră considerabilă ! Delfinii nu depun ouă. Un univers întreg de deosebiri se bazează pe acest fapt atît de banal.

Numai cînd Profesorul Duby ne-a amintit că pinguinii sînt păsări, că ei nu înoată, ci *zboară prin apă,* numai atunci s-a putut apropia terolingvistica de literatura marină a pinguinilor ; numai atunci kilometri întregi de înregistrări deja efectuate au putut fi restudiați și, în cele din urmă, apreciați.

Dificultatea traducerii, însă, continuă să persiste.

Un progres satisfăcător s-a înregistrat, oricum, cu Adélie. Greutățile de a filma o reprezentație într-un ocean furtunos, gros ca supa de mazăre, plin de plancton, la o temperatură de 31°F, sînt considerabile ; dar perseverența Cercului Literar al Barierei de Gheață „Ross" a fost din plin răsplătită cu pasaje ca „Sub aisberg", din „Cîntec de toamnă" — astăzi celebru în toată lumea datorită traducerii și interpretării Annei Serebriakova din Ansamblul de Balet din Leningrad. Nici o redare verbală nu poate concura cu perfecțiunea versiunii propuse de Miss Serebriakova. Căci, pur și simplu, nu există vreo cale de a reproduce în scris atotsemnificativa *complexitate* a textului original, atît de frumos transpusă pe scenă de corpul de balet al Ansamblului din Leningrad.

Într-adevăr, ceea ce numim „traducerile" după Adélie — sau după oricare alt text kinetic — sînt, ca s-o spunem pe față, simple note ; libret fără muzică. Versiunea de balet e adevărata traducere. Nimic exprimat în cuvinte nu poate fi complet.

Sugerez prin urmare, deși știu că pot fi foarte bine întîmpinat cu încruntări furioase din sprîncene sau cu hohote de rîs, că, *pentru terolingvistică* — ca domeniu opus artistului și amatorului — scrierile marine kinetice în Pinguinică sînt *cel mai puțin* promițător domeniu de studiu și, implicit, că Adélie, cu tot farmecul și relativa sa simplitate, e un domeniu de studiat mult mai puțin generos decît Imperialul.

Imperialul !... Anticipez replica distinşilor mei colegi faţă de această aserţiune. Imperialul ! Cel mai dificil, cel mai greu de pătruns dintre toate dialectele Pinguinicei ! Limbajul despre care chiar Profesorul Duby remarca : „Literatura Pinguinului Imperial este la fel de intangibilă, de inaccesibilă, ca inima îngheţată a înseşi Antarcticei. Pot fi nepămîntene frumuseţile ei, dar sigur nu sînt pentru noi".

Poate. Nu subestimez dificultăţile — nu cea de pe urmă constînd în temperamentul Imperial, cu mult mai sobru şi mai distant decît al oricăror alţi pinguini. Dar, în chip paradoxal, tocmai pe această sobrietate se bazează speranţele mele. Imperialul nu e o pasăre solitară, ci socială şi, cît timp sălăşluieşte pe uscat, de-a lungul sezonului de împerechere, formează colonii, la fel ca Adélie-ii ; colonii însă mult mai mici şi mai liniştite decit cele ale Adélie-ilor. Legăturile dintre membrii unei colonii de Imperiali sînt mai curînd persoanele decît sociale. Imperialul e un individualist. Cred deci că literatura Imperială se va vădi compusă mai degrabă de autori singulari, decît corală ; şi prin urmare va fi traductibilă în vorbire umană. Va fi tot o literatură kinetică, desigur, dar cît de diferită de corurile compozite, rapide, spaţial-extensive ale scrisului marin ! Analiza detaliată şi traducerea nealterată vor deveni, în sfîrşit, posibile.

Cum ? ! vor întreba criticii, să ne facem acum bagajele şi să ne ducem la Capul Crozier, în întuneric, în viscol, în frigul de —60°, doar cu speranţa de a înregistra poezia problematică a cîtorva păsări ciudate care stau acolo, în bezna miezului de iarnă, în viforniţă, în ger de —60°, pe gheţurile veşnice, cu un ou la picioare ?

Iar răspunsul meu este : DA ! Pentru că, asemenea Profesorului Duby, instinctul îmi spune că frumuseţea acelei poetici e mai nepămînteană decît orice altceva am mai putea găsi vreodată pe Pămînt.

Acelora dintre colegii mei în care spiritul curiozităţii ştiinţifice şi al riscului estetic e puternic le spun imaginaţi-vă — gheaţa, zăpada măturată de vînt, întunecimea, şuierul şi ţipătul neîncetat al viscolului. În pustietatea neagră, un mic grup de poeţi stau ghemuiţi la pămînt. Flămînzesc ; nu vor mînca săptămîni în şir. Pe labele fiecăruia dintre ei, sub penele calde ale burţii, se odihneşte un ou mare, apărat în felul acesta de muşcătura mortală a gheţii. Poeţii nu se pot auzi unul pe altul ; nu se pot

vedea.. Nu-şi pot decît simţi unul altuia *căldura* trupului. Aceasta e poezia, aceasta e arta lor. Asemenea tuturor literaturilor kinetice, nu e decît imobilă, inefabil-subtilă. Freamătul unei pene ; mişcarea unei aripi ; atingerea, uşoara, fragila, calda atingere a celui de alături. În indicibilă, mizerabilă, neagră solitudine — afirmarea. În absenţă — prezenţa. În moarte — viaţa.

Am obţinut o subvenţie apreciabilă din partea UNESCO şi am pregătit o expediţie. Mai avem patru locuri libere. Plecăm joi spre Antarctica. Dacă vrea cineva să ne însoţească, e binevenit !

D. Petri

EDITORIAL

(Preşedintele Asociaţiei de Terolingvistică)

Ce este Limbajul ?

Această întrebare, fundamentală pentru ştiinţa terolingvisticii, şi-a primit răspunsul — în sens euristic — prin însăşi existenţa ştiinţei noastre. Limbaj înseamnă comunicare. Aceasta e axioma pe care se bazează toată teoria şi cercetarea şi din care derivă toate descoperirile ; iar succesul descoperirilor atestă validitatea axiomei. Dar pentru întrebarea înrudită, şi totuşi nu identică, „Ce este Arta ?" încă nu am găsit un răspuns satisfăcător.

Tolstoi, în cartea care poartă drept titlu chiar întrebarea în chestiune, a răspuns ferm şi clar : Arta este — şi ea — tot comunicare. Răspuns acceptat, cred, fără a fi examinat sau criticat de către terolingvistică. De exemplu de ce studiază terolingviştii exclusiv animale ?

Păi, pentru că plantele nu comunică.

Plantele nu comunică ; acesta este un fapt. În consecinţă, plantele nu deţin un limbaj ; foarte bine ; aceasta corespunde axiomei noastre de bază. Prin urmare, plantele nu cunosc nici arta... Un moment ! Aceasta *nu* mai corespunde axiomei, ci numai neexaminatului corolar tolstoian.

Ce-ar fi dacă arta nu ar fi comunicativă ?

Sau dacă unele arte ar fi comunicative, iar altele nu ?

Noi înşine animale active, rapace, căutăm (îndeajuns de natural) o artă activă, rapace, comunicativă ; iar cînd o găsim, o recunoaştem. Dezvoltarea acestei puteri de recunoaştere şi a abilităţilor de apreciere reprezintă o realizare recentă şi glorioasă.

Subliniez însă faptul că, în pofida progreselor apreciabile înregistrate de terolingvistică pe parcursul ultimelor decenii, sîntem abia la începutul vîrstei descoperirilor. Nu trebuie să devenim sclavii propriei noastre axiome. Încă nu ne-am ridicat ochii spre toate orizonturile vaste ce ni se deschid înainte. Încă nu am făcut faţă provocării aproape cutremurătoare a Plantelor.

Dacă există o artă non-comunicativă, vegetativă, atunci trebuie să regîndim multe elemente esenţiale ale ştiinţei noastre şi să învăţăm un întreg set de tehnici noi.

Pentru că e pur şi simplu imposibil să ne considerăm principiile şi tehnicile existente ca potrivite pentru a studia misterele omorurilor Nevăstuicilor sau erotica Batracienilor sau saga-urile de tunel ale Rîmelor, ca să nu mai vorbim de arta Sequoia sau Zucchini.

Acest lucru s-a demonstrat mai ales prin eşecul — nobil — al eforturilor Doctorului Srivas, în Calcutta, de a obţine, cu ajutorul filmării fotogramă cu fotogramă, un lexicon al Florii-Soarelui. Tentativa sa a fost îndrăzneaţă, dar sortită nereuşitei. Căci apropierea de subiect, la care a procedat, era kinetică — metodă potrivită artelor *comunicative* ale broaştelor ţestoase, stridiilor sau leneşilor. A văzut în extrema încetineală a mişcărilor plantelor, şi numai în ea, singura problemă pe care o avea de rezolvat.

Dar problema era cu mult mai amplă. Arta pe care a căutat-o domnia sa, dacă există, e o artă non-comunicativă — şi probabil non-kinetică. E posibil ca Timpul, elementul esenţial, matrice şi măsură a tuturor artelor animale cunoscute, să nu joace nici un rol în arta vegetală. Ca Plantele să folosească măsura eternităţii. Nu ştim.

Nu ştim. Tot ce putem bănui este că prezumtiva Artă a Plantelor e *totalmente diferită* de Arta Animalelor. Ce este ea nu putem spune ; încă nu am descoperit. Totuşi, prezic cu o oarecare certitudine că există şi, cînd o vom găsi, se va dovedi ca fiind nu o acţiune, ci o reacţiune ; nu o comunicare, ci o receptare. Va fi exact opusul artei pe care o ştim şi o recunoaştem. Va fi prima artă *pasivă* cunoscută.

Dar putem, în fapt, să o recunoaştem ? O vom putea înţelege vreodată ?

Va fi enorm de greu. Acest lucru e clar. Însă nu vom dispera. Să nu uităm că, pînă la jumătatea secolului al XX-lea, cei mai mulţi oameni de ştiinţă şi numeroşi artişti

nu-i considerau pe delfini nici măcar comprehensibili pentru mintea omenească — necum demni de a fi înțeleși ! Să mai lăsăm să treacă un secol și s-ar putea să ne vedem pe noi înșine deveniți caraghioși. „Îți dai seama", îi va spune fitolingvistul unui critic estet, „că nu erau în stare să citească nici măcar o Vînătă ?" Și vor zîmbi cu gîndul la ignoranța noastră, luîndu-și rucsacurile la spinare și pornind în sus să citească recent descifratele versuri ale lichenilor de pe versantul nordic al Vîrfului Pike.

Și odată cu ei sau după ei nu e exclus să apară un și mai temerar aventurier — primul geolingvist care, ignorînd versurile delicate și vremelnice ale lichenilor, va citi îndărătul lor și mai puțin comunicativa, și mai pasiva, totalmente atemporala, recea, vulcanica poezie a pietrelor ; fiecare dintre ele, un cuvînt rostit cine știe cînd de Pămîntul însuși, în imensa solitudine, în imensa comunitate a spațiului.

(din *Autorul semințelor de acacia și alte extrase din jurnalul Asociației de Terolingvistică*)

din limba engleză de *Mihnea Columbeanu*

STANISLAW LEM

Reginald Gulliver: „Eruntica"*

Introducere

Fără îndoială, pentru istoricii viitorului două explozii complementare majore vor sta la baza oricărui model al societății noastre. Consumatorii iau contact cu avalanșa de produse intelectuale, continuu deversată pe piață, prin coincidențe întîmplătoare, identice cu cele ce controlează ciocnirile moleculelor unui gaz : de mult timp, mulțimea acestor produse a devenit de necuprins. Nicăieri nefiind mai ușor să te pierzi decît într-o mulțime, impresarii culturii, publicînd tot ceea ce le dau autorii, persistă în preafericita dar greșita convingere că nimic din ceea ce e de valoare nu se mai pierde. Experții, eliminînd din cîmpul lor vizual tot ce se află în afara specialității proprii, consideră demne de atenție numai unele cărți. Această eliminare este reflexul defensiv al oricărui expert dacă ar fi mai puțin exigent, s-ar îneca într-un ocean de hîrtie. În consecință, orice noutate care sfidează canoanele clasificărilor e amenințată cu o lipsă de statut echivalentă cu moartea civilă. O nebunie ar putea duce la un astfel de rezultat, dar ar fi o nebunie cu metode precise ; la fel, o perfidie pseudologică, dar nu îndeajuns de perfidă, nemaifiind comercială.

Cartea pe care o prezint se află în *no man's land.*

O atare curiozitate ar putea fi trecută cu vederea, atît din bun simț cît și din neatenție, însă, învingînd lentoarea plictisitoare a textului, strălucirea unui spirit eretic ne reține calea. Acest titlu e înregistrat la eticheta science-fiction, zonă devenită de un timp încoace locul de acumulare a tot soiul de ciudățenii neisprăvite, refuzate în cercuri mai înalte. Dacă astăzi Platon ar publica *Republica* sau Darwin *Originea speciilor,* ambele

* George Allen & Unwin Limited, 40 Museum Street, London.

lucrări ar putea să poarte eticheta „fantasy", drept care ar fi citite de toți și apreciate de nimeni ; odată intrate sub incidența unei exprimări senzaționale, n-ar mai juca nici un rol în vehicularea ideilor.

Tematica acestei cărți o constituie bacteriile, dar nici un bacteriolog n-o va lua în serios. Stabilește o lingvistică în stare să facă părul măciucă oricărui lingvist. Ajunge la o viitorologie care o contrazice pe cea practicată de exponenții profesioniști ai viitorologiei. Iată de ce, respinsă de toate disciplinele științifice, trebuie să ajungă și să rămînă la nivelul science-fiction-ului, neputînd nici măcar conta pe cititori, pentru că nu oferă nimic din ceea ce satisface setea de aventură.

Nu mă aflu în situația de a judeca adecvat *Eruntica;* dar, în ce o privește, nici nu cred să existe un scriitor de prefețe competent. Îl voi înlocui ușor; cine poate ști cît adevăr se ascunde în spatele unei asemenea îndrăzneli ? La prima vedere, cu toate că nu e decît o sumă de absurdități, cartea pare un tratat științific. Nefiind ficțiune artistică, nu are pretenții de operă literară. Dacă descrie cumva adevărul, acest adevăr dezminte practic întreaga cunoaștere contemporană. Dacă minte, o face în proporții monstruoase.

După cum explică autorul, eruntica (die Eruntizitätslehre, eruntica, eruntique — numele provine din latinescul *erunt,* „vor fi", persoana a treia plural a indicativului viitor al verbului *esse*) nu este destinată a fi o formă de prognoză sau viitorologie. Eruntica nu se poate învăța, deoarece nimeni nu cunoaște principiile care o guvernează. Nu poate fi folosită pentru a prevedea tot ceea ce am dori să știm. Nu este „cunoaștere ezoterică", precum astrologia ori dianetica, nu este nici ortodoxism științific natural. Ne ocupăm de ceva condamnat să fie un „exilat al tuturor lumilor".

În primul capitol, R. Gulliver se prezintă el însuși drept un filosof-diletant și un bacteriolog amator care, într-o bună zi, acum optsprezece ani, s-a hotărît să le învețe pe bacterii limba engleză. Impulsul a avut o natură accidentală ; în ziua respectivă scotea din termostat niște vase Petri, conteinerele acelea subțiri de sticlă în care bacteriile *in vitro* sînt crescute pe geloză sau agar. Pînă în momentul acela, după spusele sale, se ocupase doar superficial de bacteriologie, care reprezentase pentru el un fel de hobby, fără nici o pretenție sau speranță de a descoperi ceva nou. Recunoaște că pur și simplu îi plăcea să observe

creşterea microorganismelor pe patul lor de agar; se minuna de „inteligenţa" invizibilelor „plăntuţe" ce alcătuiau pe suprafaţa delicată colonii de mărimea unei măciulii de ac. Pentru a studia eficacitatea agenţilor antibacterieni, depunea pe agar, cu o pipetă ori cu o spatulă, cantităţi mari de asemenea agenţi. În cazul în care acţionau, agarul rămînea neacoperit de haina bacteriană. La fel cum procedează uneori laboranţii, R. Gulliver înmuia un tampon de bumbac în antibiotic şi scria cu el, pe suprafaţa netedă a agarului, „YES". A doua zi inscripţia devenea vizibilă, deoarece înmulţirea continuă a bacteriilor ocupa cu tuberculii coloniei tot agarul, minus semnele lăsate de bumbacul folosit drept stilou. Atunci s-a gîndit prima oară că acest proces ar putea fi „inversat".

Inscripţia era vizibilă, fiind lipsită de bacterii. Dar, dacă microbii s-ar grupa ei înşişi în litere, ar scrie, şi astfel s-ar putea folosi de un limbaj. Ideea era în acelaşi timp şi tentantă şi, recunoaşte, total lipsită de sens. În fond, el scrisese cuvîntul „yes" iar bacteriile doar „dezvăluiseră" inscripţia, întrucît erau incapabile să se înmulţească în interiorul ei. De atunci încolo însă ideea nu i-a mai dat pace. În a opta zi s-a apucat de lucru.

Bacteriile sînt sută la sută negînditoare şi, mai mult ca sigur, neînţelegătoare. În virtutea poziţiei lor în Natură, sînt însă chimişti excelenţi. Cu sute de milioane de ani în urmă, agenţii patogeni au învăţat cum să depăşească barierele organismului şi forţele de protecţie ale animalelor. Lucru firesc, dacă ne gîndim că veacuri întregi n-au făcut nimic altceva, aşa încît, cu toate că mijloacele folosite erau oarbe, au avut destul timp pentru a pune la grea încercare zidurile de proteine ce apără organismele mari. Încă din momentul apariţiei omului l-au atacat şi pe el în decursul celor zece pînă la douăzeci de mii de ani de existenţă a civilizaţiei, au provocat boli în urma cărora au rezultat epidemii notorii şi, la momente diferite, moartea a populaţii întregi.

Acum mai puţin de optzeci de ani, omul a contraatacat în forţă, aruncînd asupra bacteriilor o armată proprie de otrăvuri sintetice selective, care lovesc procesele lor vitale. În această extrem de scurtă perioadă, omul a sintetizat peste 48 000 de arme chimice destinate să lovească în cele mai delicate puncte ale metabolismului, creşterii şi reproducerii bacteriilor. A făcut-o în speranţa de a eradica germenii de pe suprafaţa pămîntului, dar curînd a consta-

tat cu uimire (pe parcursul cercetării creşterii microbilor numiţi epidemici) că nu izbutise să lichideze nici măcar o singură boală. Bacteriile se dovedeau un inamic mai bine înzestrat decît socotiseră creatorii chimioterapiei selective. Indiferent ce noi produse ale retortei folosea omul, bacteriile, căzînd în hecatombe în această (s-ar părea) luptă inegală, îşi adaptau prompt otrăvurile ori se adaptau la otrăvuri şi îşi dezvoltau o nouă rezistenţă.

Ştiinţa nu ştie exact cum reuşesc acest lucru, iar ceea ce ştie e extrem de nesigur. Cu siguranţă, bacteriile nu au cunoştinţe teoretice în domeniile chimiei sau imunologiei. Sînt incapabile să elaboreze teste experimentale sau decizii strategice ; nu sînt în măsură să cunoască ce va îndrepta mîine omul asupra lor. Dar, chiar cu aceste lipsuri, izbutesc totuşi să se descurce. Cu cît medicina dobîndeşte mai multă cunoaştere şi îndemînare, cu atît are mai puţine speranţe să cureţe Pămîntul de germeni. Un lucru e sigur : viaţa rezistentă a bacteriilor e consecinţa mutabilităţii lor. Indiferent de tacticile la care recurg la nevoie bacteriile, e cert că ele acţionează inconştient, asemeni unor agregate chimice microscopice. Rezistenţa noilor generaţii e datorată unor mutaţii moştenite, în esenţă întîmplătoare. Dacă omul ar fi implicat, am obţine (mai mult sau mai puţin) următoarea imagine : un duşman necunoscut, ce posedă cunoştinţe necunoscute nouă, pregăteşte agenţi mortali necunoscuţi şi eliberează asupra oamenilor o enormă cantitate de asemenea agenţi, în vreme ce noi, murind cu miile, hotărîm — în căutarea febrilă a unui antidot — să tragem la sorţi pagini rupte dintr-o enciclopedie de chimie. Vom găsi, poate, pe una din ele, formula unei substanţe salvatoare-de-vieţi. E de presupus că o rasă care încearcă să înlăture o ameninţare mortală recurgînd la o astfel de metodă va fi exterminată încă înainte de apariţia lozului cîştigător.

Şi totuşi, aplicată la bacterii, metoda de mai sus funcţionează fără greş. Este în afara oricărei discuţii ideea că, providenţial, codul lor genetic ar fi putut conţine ereditar toate structurile posibile ale substanţelor chimice dăunătoare ce pot fi sintetizate. Aceste structuri sînt mai numeroase decît stelele şi atomii din univers. Mai mult, extrem de săracul aparat ereditar al bacteriilor nu poate cuprinde nici măcar informaţia despre cele 48 000 de substanţe folosite pînă acum de om în lupta împotriva germenilor. Un fapt e, aşadar, incontestabil : cunoştinţele

chimice ale bacteriilor, cu toate că sînt pur „practice", continuă să depăşească impunătoarea cunoaştere teoretică a omului.

Aşa stînd lucrurile şi deoarece bacteriile dispun de o asemenea versatilitate, de ce n-ar putea fi folosită aceasta în scopuri complet noi ? Privind obiectiv întrebarea, e limpede că a scrie cîteva cuvinte în engleză este o problemă mult mai simplă decît aceea de a pregăti nenumărate variante de apărare împotriva nenumăratelor tipuri de otrăvuri şi veninuri. Într-adevăr, în spatele acestor otrăvuri se află colosul ştiinţei moderne — biblioteci, laboratoare, savanţi şi computerele lor, —, dar toată această forţă nu e suficientă împotriva invizibilelor „plăntuţe". Aşa încît singura problemă este cum să determini bacteriile să înveţe engleza sau cum să transformi o comandă verbală într-o condiţie de supravieţuire. Trebuie construită o situaţie cu două, şi numai două, posibilităţi : ori să înveţe scrierea, ori să moară.

R. Gulliver afirmă că, în principiu, un stafilococ auriu sau un bacil de colon *(Escherichia coli)* pot fi învăţaţi să scrie — aşa cum învăţăm şi noi, în mod normal — cu toate că drumul spre această cunoaştere este deosebit de dificil şi împovărat de obstacole. E mult mai uşor să le învăţăm pe bacterii cum să folosească alfabetul Morse, compus din puncte şi linii — mai ales că avem deja punctele. La urma urmei, fiecare colonie e de fapt un punct. Patru puncte alăturate pe o axă formează o linie. Ce poate fi mai simplu ?

Acestea erau ideile şi preocupările lui R. Gulliver — suficient de nebune pentru ca orice specialist ajuns aici cu lectura să arunce cartea cît colo. Noi însă, nefiind specialişti, putem continua să citim. R. Gulliver s-a hotărît să facă din amplasarea de linii scurte pe agar o condiţie de supravieţuire.

Greutatea (după cum mărturiseşte autorul în capitolul 2) stătea în inexistenţa vreunei instrucţiuni în acest sens privitoare nu numai la oameni, dar chiar şi la animale, care pot dobîndi reflexe condiţionate. În cazul nostru elevul nu are sistem nervos, membre, ochi, urechi sau simţ tactil — nimic altceva decît o îndemînare neobişnuită în schimbările chimice. Ştim doar că această îndemînare e procesul său vital. De aceea acest proces trebuie îndreptat spre studiul caligrafiei — procesul, nu bacteriile, deoarece nu vorbim despre indivizi sau specimene ; tre-

buie instruit chiar codul genetic, deci trebuie atins acest cod, nu o bacterie anume.

Bacteriile nu se comportă inteligent, în vreme ce codul, cîrmaciul lor, le face capabile să se adapteze la situaţii complet noi, întîlnite pentru prima oară în milioane de ani de aşteptare. Numai pregătind condiţii alese în aşa fel încît singura tactică potrivită de supravieţuire să fie scrisul distinct vom pune codul în situaţia de a fi obligat să se descurce. Cele de mai sus transferă asupra experimentatorului întreaga dificultate a problemei, întrucît el este cel care trebuie să creeze aceste condiţii neobişnuite — neobişnuite, deoarece nu au mai fost întîlnite niciodată în decursul Evoluţiei !

Descrierea experienţelor ocupă restul capitolelor din *Eruntica*, şi este incredibil de plictisitoare din pricina pedanteriei, prolixităţii şi continuei alternări a textului cu fotograme, tabele şi grafice, toate concurînd în a-l face greu de urmărit. Vom rezuma rapid aceste 260 de pagini. Începutul a fost simplu. Pe agar se afla o singură colonie de bacili (*E. coli*), de patru ori mai mică decît litera *o*. Comportarea acestei pete cenuşii e vizualizată de un obiectiv conectat la un computer. În mod normal, colonia se extinde centrifug, în toate direcţiile în cazul acesta însă, dezvoltarea e posibilă numai de-a lungul unei axe, pentru că orice mişcare greşită declanşează un proiector laser care ucide cu raze ultraviolete bacteria „neascultătoare". Situaţia e similară cu cea descrisă iniţial, cînd pe agar apăreau inscripţii din cauza imposibilităţii de reproducere a bacteriilor pe locurile umezite cu antibiotic. Singura diferenţă este că, acum, bacteriile au voie să se dezvolte doar în interiorul unei linii (înainte puteau trăi numai in afara ei). Autorul a repetat experienţa de 45 000 de ori, folosind simultan două mii de vase Petri şi acelaşi număr de senzori conectaţi în paralel la un computer. Cheltuielile au fost considerabile, dar timpul consumat destul de mic, dat fiind că o singură generaţie de bacterii trăieşte între zece şi douăsprezece minute. În două din cele două mii de vase mutaţiile au produs un nou tip de bacil de colon *(E. coli orthogenes)*, incapabil să se dezvolte altfel decît în linii ; acest nou tip acoperea agarul în chipul următor : — — — — — — — — — — — — —

Creşterea de-a lungul unei singure axe a devenit astfel proprietate ereditară a bacteriilor mutante. Înmulţind acest tip, R. Gulliver a obţinut colonii în alte o mie de

vase şi, totodată, material nou pentru următorul stadiu al ortografiei bacteriene. Cu tipuri ce se dezvoltă în puncte şi linii alternante (— · — · — · — · —) a atins limitele acestei faze de instruire. Bacteriile se comportau conform condiţiei impuse, cu toate că, în mod natural, ele încă nu scriau, ci doar produceau elementele superficiale ale scrisului, lipsit de orice înţeles. Capitolele 9, 10 şi 11 explică modul cum a abordat autorul următorul pas sau, mai precis, cum le-a obligat pe *E. coli* să-l facă.

A gîndit în felul următor : bacteriile trebuie puse într-o situaţie la care să răspundă printr-un comportament specific, iar acest comportament specific, la nivelul lor pur chimic, să se transforme în semnale. De-a lungul a patru milioane de experienţe, R. Gulliver a macerat, uscat pînă la praf, prăjit, topit, tăiat, presat şi paralizat catalitic miliarde de bacterii pentru a obţine în cele din urmă un tip de *E. coli* care reacţiona la pericol dispunîndu-şi coloniile astfel : ... ...

Litera *s* (în alfabetul Morse, trei puncte înseamnă *s*) simboliza stresul. Evident, bacteriile nu înţelegeau încă nimic, dar numai această dispunere a coloniilor le putea salva, deoarece atunci şi numai atunci senzorul conectat la computer îndepărta agentul letal (otravă puternică, raze ultraviolete etc.). Bacteriile care nu respectau dispunerea în grupe de cîte trei puncte piereau pînă la ultima ; pe cîmpul de luptă al agarului (şi pe cel ştiinţific) rămîneau doar cele ce, datorită mutaţiilor, dobîndiseră această abilitate chimică. Bacteriile tot nu înţelegeau nimic, dar îşi semnalau starea — „pericol mortal" —, fapt datorită căruia cele trei puncte au devenit cu adevărat *un semn* definitoriu pentru o anume situaţie.

R. Gulliver avea deja posibilitatea de a obţine un tip care să „producă" semnale S.O.S., dar a considerat acest pas total superfluu. A ales altă cale, învăţînd bacteriile cum *să diferenţieze* semnalele în funcţie de *trăsăturile caracteristice* ale fiecărei ameninţări. De exemplu, tipurile. *E. coli loquativa 67* şi *E. coli philographica 213* puteau îndepărta din habitatul lor oxigenul liber, care le era fatal, numai folosind semnalul :· · · · — — — (*s o*, adică „stres produs de oxigen").

Autorul e eufemistic cînd spune că obţinerea de tipuri capabile să-şi semnaleze cerinţele s-a dovedit „destul de dificilă". Obţinerea lui *E. coli numerativa*, în stare să indice cea mai convenabilă concentraţie de ioni de hidro-

gen (pH), i-a luat doi ani, în timp ce *Proteus calculans* a început să facă socoteli elementare după alți trei ani de experiențe. N-a trecut de doi plus doi fac patru.

La următorul pas R. Gulliver și-a lărgit baza experiențelor, predînd Morse streptococilor și gonococilor, dar acești germeni s-au dovedit destul de puțin înzestrați. A revenit la bacilul de colon. Specia 201 se distingea prin adaptabilitate mutațională dădea formulări tot mai lungi, atît descrieri cît și cereri care indicau ceea ce deranja bacteriile sau nevoile lor nutritive. Continuînd să păstreze tipurile ce prezentau cele mai eficiente mutații, a obținut după unsprezece ani *E. coli eloquentissima,* primul tip capabil să scrie spontan și nu doar în urma unei amenințări. R. Gulliver spune că ziua cea mai fericită din viața lui a fost cînd *E. coli eloquentissima,* la aprinderea luminii în laborator, l-a întîmpinat scriind în Morse pe agar cuvintele „good morning".

Primul tip care a stăpînit sintaxa Basic English-ului a fost *Proteus orator mirabilis 64 ;* în schimb, chiar și după 21000 de generații, *E. coli eloquentissima* a continuat să facă erori de gramatică. Însă din momentul în care codul genetic al acestor bacterii a asimilat regulile gramaticale, semnalizările Morse au devenit una din funcțiile lor vitale caracteristice rezultatul a fost scrierea veștilor transmise de microbi. La început nu a fost deosebit de important. R. Gulliver voia să pună bacteriilor cîteva întrebări călăuzitoare, dar comunicarea reciprocă s-a dovedit imposibilă. El explică fiasco-ul după cum urmează : nu bacteriile scriu, ci codul genetic scrie prin intermediul lor. Or, acest cod nu moștenește trăsături obținute individual de către indivizi particulari. Codul se exprimă pe sine însuși și, cu toate că produce formulări, nu e capabil să și primească, la rîndu-i, altele. Acesta este un comportament moștenit, deoarece e întărit de lupta pentru supraviețuire mesajele emise de codul genetic, grupînd coloniile de *coli* în semnale Morse, sînt logice, dar în același timp prostești, lucru ce poate fi foarte bine ilustrat de o reacție familiară a bacteriilor : cînd produc penicilinază pentru a înlătura efectul penicilinei, ele se comportă logic, dar în același timp inconștient. Așadar, tipurile comunicative obținute de R. Gulliver rămîn în continuare „bacterii ordinare", meritul experimentatorului fiind acela de a fi creat condițiile de implantare a elocinței în bagajul ereditar al mutațiilor.

Deci, bacteriile vorbesc, dar e imposibil să le vorbim. Această limitare e mai puțin gravă decît s-ar crede, deoarece exact din această cauză a apărut, între timp, acea proprietate lingvistică a germenilor ce stă la baza eruncției.

R. Gulliver n-o prevăzuse cîtuși de puțin ; a descoperit-o accidental, în timpul unor noi experiențe destinate producerii lui *E. coli poetica.* Versurile scurte compuse de bacilii de colon erau extrem de banale și nepotrivite pentru recitare, fiindcă — din motive evidente — bacteriile nu cunoșteau nimic despre fonetica limbii engleze. Prin urmare, puteau stăpîni metrica versurilor, dar nu și regulile de rimare ; poezia bacteriană n-a produs nimic în afara unui cuplet de tipul „Agar agar is my love as Were stated above" [1]. După cum se mai întîmplă, norocul l-a ajutat pe Gulliver. Încercînd să imprime o mai mare elocință bacteriilor, le-a variat hrana și le-a imersat în preparate chimice a căror compoziție *(nota bene)* a păstrat-o secretă. Imediat au apărut formulări mai lungi. In cele din urmă, la 27 noiembrie, după o nouă mutație, *E. coli loquativa* a început să emită semnale de stres, deși nimic nu indica prezența unor compuși letali în agar. Dar, în ziua următoare, la douăzeci și nouă de ore după alarmă, o bucată de mortar a căzut din tavan peste masa de experiențe, zdrobind toate vasele Petri aflate acolo. La început autorul a luat acest ciudat eveniment drept o coincidență și, pentru a fi sigur, a elaborat un experiment de control care a dovedit că premonițiile sînt o caracteristică a cestor bacterii. De acum, această nouă sub-familie — *Gulliveria coli prophetica* — prezicea cu suficientă acurateță viitorul, adică se putea adapta la orice schimbări nefavorabile ce-ar fi amenințat-o în următoarele douăzeci și patru de ore. Autorul crede că n-a descoperit ceva absolut nou, ci doar a regăsit, din întîmplare, urma unui mecanism primitiv, caracteristic eredității microbilor, care le permite să contracareze cu succes tehnicile bactericide ale medicinei. Însă atît timp cît bacteriile rămîn mute, nu avem nici un indiciu privitor la existența unui asemenea mecanism.

Suprema realizare a autorului a fost obținerea lui *Gulliveria coli prophetissima* și *Proteus delphicus recte*

[1] „Agar agar e dragostea mea cum fuse * spus mai sus".
* Această greșeală e datorată chiar bacteriilor.

mirabilis. Aceste tipuri prezic viitorul și în afara plajei de evenimente ce le afectează direct. R. Gulliver consideră că natura mecanismului care dirijează acest fenomen este pur fizică. Bacteriile își dispun coloniile în puncte și linii deoarece această procedură este deja o proprietate intrinsecă a caracteristicilor lor profilactice ; nu sînt vreun „bacil Cassandra" sau „Proteus profet" care s-ar exprima în legătură cu evenimentele viitoare. Există pur și simplu anumite schimbări fizice, într-o formă încă atît de embrionară și fină încît scapă oricăror altor mijloace de detecție și care exercită o influență dobîndită asupra metabolismului — și implicit asupra chimismului — acestor tipuri mutante. În acest caz, acțiunea biochimică a lui *Gulliveria coli prophetissima* poate fi asemuită cu un transmițător ce leagă diferite intervale spațio-temporale. Bacteriile nu sînt altceva decît niște receptori hipersensibili ai anumitor probabilități. Viitorologia bacteriană a devenit, după cum se știe, o realitate, cu toate că, în ceea ce privește consecințele, rămîne în esență imprevizibilă, deoarece dezvăluirea viitorului de către bacterii nu poate fi controlată.

Uneori *Proteus mirabilis* înșira în Morse serii numerice despre care era foarte greu să afli la ce se refereau. Odată a prezis cu jumătate de an înainte indicația contorului de electricitate al laboratorului. Altă dată a știut cîți pisoi va avea pisica vecinului. Evident, bacteriilor le sînt indiferente prezicerile față de transmisiile Morse se află în aceeași relație ca și un receptor radio față de semnalele emise. Putem înțelege de ce prezic incidente vitale pentru ele ; în schimb sensibilitatea lor la alte categorii de evenimente rămîne o enigmă. S-ar putea să-și fi dat seama de fisurarea tavanului datorită schimbărilor electrostatice din atmosfera laboratorului sau poate alte fenomene fizice au fost implicate. Autorul nu știe însă de ce transmit vești privind, de exemplu, lumea de după 2050.

Următoarea lui sarcină a fost să facă deosebirea dintre pseudologia bacteriană — vorbărie goală — și prezicerile serioase. A reușit într-un mod pe cît de ingenios, pe atît de simplu : a format „rezerve de prognoză paralele", numite eruntori bacterieni. O rezervă era alcătuită din cel puțin șaizeci de tipuri profetice de *coli* și *Proteus*. Dacă fiecare din ele spunea ceva diferit, semnalul trebuia considerat inutil. Dacă formulările coincideau, puteau fi

făcute prognoze. Puse în termostate sau vase Petri diferite, bacteriile scriau în Morse un text identic sau foarte asemănător. De-a lungul a doi ani autorul a reunit o antologie de viitorologie bacteriană şi, cu prezentarea ei, şi-a terminat munca.

Cele mai bune rezultate au fost obţinute cu tipurile *G. coli bibliographica* şi *telecognitiva*. Acestea erau produse de enzime cum ar fi *futuraza plusquamperfectiva* şi *excitina futurognostica*. Prin intermediul acţiunii acestor enzime au putut fi dobîndite capacităţi precognitive, chiar de tipuri *coli*, cum ar fi *E. poetica*, care nu erau capabile decît de compunerea unor versuri proaste. Oricum, activitatea prezicătoare a bacteriilor a fost şi este foarte limitată. În primul rînd, nu prezic direct evenimentele, ci le transmit de parcă ar fi conţinutul unei publicaţii care se ocupă de aceste evenimente. În al doilea rînd sînt incapabile de concentrări prelungite ; eficienţa lor maximă este de aproape cinsprezece pagini bătute la maşină. În al treilea rînd, toate textele autorilor bacterieni se referă la perioada cuprinsă între 2003 şi 2089.

Acceptînd explicarea acestor fenomene în diverse moduri, R. Gulliver propune şi propria-i ipoteză. De-acum în cincizeci de ani, pe locul laboratorului său va fi înălţată o bibliotecă publică. Pentru selecţia aleatorie a volumelor de pe rafturi va fi folosit exclusiv codul bacterian. Acum nu există nici volumele şi nici biblioteca, dar, din dorinţa de a întări verosimilitatea predicţiilor bacteriilor, R. Gulliver şi-a redactat testamentul, care obligă pe edilii oraşului să-i transforme locuinţa în bibliotecă. Nu se poate spune că a fost împins la acest lucru de către microbii săi, ci mai degrabă invers ; ei au fost cei ce au prevăzut, înainte de a fi scris, conţinutul testamentului său.

Explicarea modului în care ar fi putut lua germenii cunoştinţă de cărţile inexistente ale unei biblioteci inexistente este o problemă ceva mai dificilă. O indicaţie ne e oferită de faptul că viitorologia microbiană se restrînge la fragmente de lucrări, mai precis la introducerile lor. Este ca şi cum un factor necunoscut (radiaţie ?) pătrunde cărţile *închise*, radiografiindu-le ; normal, primele pagini sînt mai uşor de cercetat, cele ce urmează fiind ascunse de grosimea foilor care le preced. Aceste explicaţii sînt departe de a fi precise. De altfel, Gulliver recunoaşte că e o deosebire mare între căderea de ieri a mortarului şi

poziționarea frazelor de pe paginile volumelor ce vor fi publicate peste cincizeci de ani. Obiectiv pînă la capăt, autorul nu pretinde drepturi exclusive în ceea ce privește bazele erunticii ; dimpotrivă, la sfîrșitul cărții îi încurajează pe cititori să-i continue eforturile.

Această carte răstoarnă nu numai bacteriologia, ci și întreaga noastră concepție despre lume. În prezenta introducere nu dorim să emitem judecăți asupra ei sau să luăm vreo poziție în ceea ce privește profețiile bacteriilor. Oricît de îndoielnică ar fi valoarea erunticii, trebuie să recunoaștem printre profeții istoriei, niciodată nu s-au aflat dușmani atît de periculoși — și, în același timp, atît de apropiați parteneri ai destinului nostru — precum microbii. Nu e lipsit de importanță să amintim aici că R. Gulliver nu mai este alături de noi. A murit la cîteva luni de la apariția cărții *Eruntica*, în vreme ce instruia în literatura microbiologică noi studenți, mai exact bacilii holerei. Conta pe competența lor deoarece, după cum chiar numele o indică, bacilul virgulă holeric se leagă, prin semnele de punctuație, de corectitudinea stilistică. Să ne înăbușim zîmbetul de tristă compasiune provocat de convingerea unei morți nedureroase, pentru că, mulțumită ei, testamentul a căpătat viață legală, iar fundația bibliotecii conține deja piatra de temelie și, în același timp, mormîntul cuiva considerat astăzi doar un excentric. Dar cine știe ce va deveni el mîine ?

din limba polonă de *Cristian Lăzărescu*

Părul auriu

— Da, l-am cunoscut în tinerețe pe străbunicul tău, a întărit moș Anatol, cunoscut de mulți drept Kiki Balaurul. Își confirmase porecla dragonică din prima clipă, cînd, cu aerul distrat al fizicianului rămas cu oul în mînă lîngă ibricul unde-și fierbea ceasul, a început să-și amestece cafeaua cu degetul mic, uitînd să folosească linguriţa sortită acestui scop. Ceaşca mea stătea plină, abandonată după prima sorbitură. Inofensivă pentru epiderma unui deget de „balaur", licoarea fusese suficient de fierbinte ca să-mi vătuiască limba.

Moș Anatol n-a dat semn că ar fi remarcat tulburarea mea, și a început să istorisească dus pe gînduri

— S-a întîmplat ca un amic să-mi relateze cele citite într-o revistă despre preocupările deloc obișnuite ale unui pensionar de la marginea orașului. Am parcurs rîndurile respective conștient că nu tot ce zboară are aripi ; faptele mi s-au părut gonflate, reporterul nu-și masca deloc entuziasmul, îi lipseau experienţa și simţul ridicolului caracteristice unui profesionist versat. Imaginea bătrînului păstrător al unor tehnici primitive cu ajutorul cărora ar fi reușit să surclaseze realizările tehnologiilor genetice merita un surîs înțelegător. Dacă ar fi fost să dau crezare pledoariei înfierbîntatului gazetar, tot arsenalul de nuclee celulare izolate, enzime-bisturiu și culturi „in vitro" se dovedea depășit de iscusința unui fost fierar înarmat cu un cuțit de altoit și cîteva alifii preparate din vegetale comune.

Moș Anatol își șterse alene degetul într-un șervețel și mă privi cercetător printre gene :

— Mă îndoiam, dar nu este cazul să mă învinovăţeşti. Oricare altul ar fi greşit la fel. Trăiam anii marii expansiuni tehnice, cînd la fiecare zece minute era proiectat un aparat sau un sistem nou. Nimeni nu credea în supravieţuirea trecutului, lumea îşi schimba înfăţişarea de la o clipă la alta. Evoluţia maşinii devansase şi aproape că blocase ascensiunea omului. Ne-am oprit pe buza prăpastiei.

— Eu cred în simplitatea lucrului bine făcut, m-am simţit dator să intervin. Străbunicul meu trebuie să fi gîndit la fel.

— Corect, s-a înviorat gazda mea. A fost o lecţie de neuitat. Într-o zi de toamnă neîncepută am trecut prin cartierul de la periferia Citadomului şi am căutat casa grădinarului din revistă. Am găsit-o după o jumătate de oră de rătăciri. Nu fusese construită la stradă, ci mai în spate, lipită de clădirea vecină. În grădiniţa din faţa casei gospodarul plantase la umbra unui păr cîteva tufe de trandafiri imperiali.

— Este pomul sădit în ziua cînd s-a născut tatăl meu, am ţinut să remarc. Moş Anatol se miră :

— De ce tocmai un păr ?

— Din cîte ştiu de la tatăl meu, străbunicul susţinea că fiecare pom are personalitatea lui. Mărul este mai marele grădinii : falnic, înveşmîntat în catifea şi bogat în roade. Caisul îşi risipeşte zadarnic frumuseţea exotică, pe cînd vişinul seamănă cu un filfizon primăvăratic. Corcoduşul stă modest în fundul grădinii şi-şi face cunoscută prezenţa abia la sfîrşitul verii, cînd crengile sale fumurii se înroşesc sub povara roadelor. Părul este cocîrjat şi are ramuri noduroase, frunze puţine şi fructe mari, zemoase. Nu poate fi decît pomul înţelepciunii şi al bătrîneţii senine, sfîrşitul unei vieţi împlinite.

— Am trăit treizeci de ani fără să-mi dau seama, recunoscu moş Anatol. Oricum, vorbă din prostime, mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Îşi roti ochii şi adăugă în şoaptă :

— Spaniolii zic că strada „Mai tîrziu" duce în piaţa „Niciodată". Potriveşte-le, dacă poţi, surîse viclean. Dacă eşti leneş, îţi poate da de gîndit.

— Nu sînt, l-am asigurat.

Dădu din mînă dezaprobator :

— Nu s-a născut încă un om sănătos care să nu lenevească din cînd în cînd. Poţi spune că eşti obosit,

nu te grăbești, ai răbdare, și să-ți trosnească oasele de lene. Dar ce faci, nu-ți bei cafeaua ? Cred că-i tocmai bună.

Am prins derutat urechea ceșcuței și am dus-o la gură. Avea dreptate, se răcise exact cît să-i savurez în pace gustul. Moș Anatol și-a dres glasul și a continuat

— Am sunat — nu era o țîrîitoare electrică, ci o sîrmă de oțel legată de un clopot —, și mi-a răspuns o bătrînică. M-am interesat dacă am nimerit adresa. Auzindu-mi vocea, femeia s-a oprit și s-a întors din drum. „Imediat. Așteptați, vă rog." Zgomotul unei uși și vocea bătrînei. „Tată, te caută cineva." *Cine-i ?* „Nu știu, nu-l cunosc. Un tînăr." *Spune-i, mamă, că vin imediat.* Apoi mai slab, dar suficient de clar ca să înțeleg. *O fi din nou vreun gură-cască trimis de nepotul nostru. Cînd o să mai treacă pe aici, să-mi aduci aminte să-i dau cîteva palme din moștenirea părintească.*

Mi-a deschis chiar el. Purta o salopetă gri, atît de uzată încît părea mai cenușie decît fusese odinioară. Mi-a strîns mîna cu forța unui fost fierar ; pînă astăzi mă îndoiesc uneori că degetele sale viguroase, obișnuite să strîngă coada barosului, au efectuat delicatele operații de chirurgie vegetală. S-a întunecat cînd am pomenit de articolul cu pricina și m-am temut că-mi voi primi pe loc partea cuvenită de *moștenire.*

— V-a speriat numai. Așa era străbunicul meu, morocănos cu necunoscuții, dar pe cei apropiați îi răsfăța.

— Da, mi-am făcut griji degeaba. M-am și văzut dat afară, cînd m-a invitat să-l urmez. Grădina începea din spatele casei. S-a oprit la fiecare cultură și mi-a explicat amănunțit tot ce vroiam să aflu

Vezi, aici sînt brîndușe comestibile. Bulbii se culeg, se fierb în sirop, apoi se coc la foc mic și se garnisesc cu frișcă. Eu le zic steluțe. Nepotului îi plac foarte mult, trebuie să sosească și el, acum e vremea lor. Aici am un soi de cartofi cu multă nicotină în frunze. Ce zici, i-am păcălit ? Știam eu că gîndacii de Colorado nu sînt fumători. Te miri că vezi și buruieni ? Le îngrijesc pentru că-mi stau în ajutor. Ele sînt spițerii rîndurilor de legume. Rădăcinile lor secretă substanțe cu efecte superioare fungicidelor și pesticidelor sintetice.

În spate de tot era o seră. Aici am întîlnit părul auriu. Nu l-am descoperit imediat, stătea ascuns în spatele unor lămîi. Cred că numele i se trage de la strălucirea cren-

gilor : un galben patinat, de bijuterie moştenită din generaţie în generaţie. Avea trunchiul scurt şi strîmb, răsucit într-un gheb, de unde se răsfirau ramurile. Coroana îi fusese modelată cu priceperea şi migala unui asiatic bătrîn, astfel încît să farmece ochiul privitorului. Creanga cea mai înaltă parcă susţinea bolta cerească, registrul mediu simboliza omul, iar restul, potrivit tradiţiei orientale, aparţinea pămîntului.

Făcu o pauză şi-şi trecu mîna printre pletele cărunte. Mă fixă cu atenţie.

— Spuneai că părul este pomul unei vieţi împlinite ?

— Străbunicul aşa credea.

— Şi tu ? Tu ce zici ?

Am tăcut încurcat. Era un simbol interesant, dar parcă-i lipsea ceva. Ori poate că eu nu eram suficient de „copt" ca să-l înţeleg ?

— Ţi-ar plăcea să vezi un păr auriu ? mi-a pus într-un tîrziu o întrebare fără răspuns.

— Există cu adevărat ? Unde ?

— Prin preajmă. L-am primit de la străbunicul tău. E o poveste lungă, poate o vei afla cîndva. Vino !

Ne-am ridicat şi am ieşit pe terasă, aproape de cerul netulburat. Aici, pe ultimul nivel al unui corp din Citadom, moş Anatol amenajase o grădină japoneză : o plajă de nisip alb, cernut printr-o sită deasă, greblat concentric în jurul unor bolovani de bazalt, stînci întunecate ca o noapte fără vise. Nostalgia unui petic de mare. Asimetria formelor îndulcea liniile şi unghiurile drepte turnate în beton.

Pe ţărmul pietros, de leagăn homeric şi ultim refugiu al destinelor furtunoase, se înălţa un păr auriu. L-am recunoscut imediat după descrierea lui moş Anatol. Fructe mici, mălăieţe punctau ramurile suflate cu metalul solar. Dintre frunzele înguste, cu peţiolul foarte fin şi alungit, atîrnau smocuri de fire albicioase. M-am interesat de rostul lor.

— Sînt un fel de corzi vocale, mi-a spus gazda mea. Ai în faţă pomul cîntător, minunata făptură din poveştile Şeherezadei. Primul soi a fost obţinut în urmă cu vreo două milenii dintr-o specie de păr sălbatic din Tibet. Prin selecţii şi ameliorări succesive s-a reuşit stabilizarea taliei la dimensiunile unei plante ornamentale de interior şi pigmentarea scoarţei. În Europa a intrat, ca şi hîrtia, cafeaua şi algebra, prin mijlocirea arabilor. A po-

posit mai întîi în Peninsula Iberică, apoi s-a răspîndit pretutindeni, fără să i se cunoască minunatele însuşiri. Smulgerea inesteticelor filamente fonatoare şi lipsa unei educaţii susţinute l-au păstrat mult timp în umbră. Străbunicul tău l-a descoperit într-un parc dendrologic şi a reuşit să-l îmblînzească. Rezultatul îl poţi admira cu ochii tăi.

— Părul auriu trebuie să fie educat ? nu mi-a venit să cred.

— De ce nu ? Un copil învaţă să vorbească numai între oameni. Lăsat de capul lui se sălbăticeşte, fără speranţa de a fi recuperat mai tîrziu. Mowgli, din poveştile lui Kipling, este o metaforă. Tarzan rămîne monstrul fabulos ; un prunc abandonat între gorile devine o maimuţă albă, nimic mai mult. Părul auriu există pentru că a fost îngrijit. Cît a fost puiet îi citeam poveşti în fiecare seară. Sau ascultam muzică. De obicei, clasicii. Am citit pe undeva că plantele nu agreează producţiile moderne.

— Chiar cîntă ?

Moş Anatol îmi făcu semn să mă apropii. Îmi prinse mîna deasupra încheieturii. Avea palma moale, de parcă ar fi fost căptuşită cu muşchi de pădure uscat într-un cuib de veveriţă.

— Atinge-l !

Degetele îmi tremurau. Mă aşteptam la un fel de şoc electric. Copăcelul şi-a ferit frunzele şi s-a auzit un fel de susur melodios, o vagă ordonare a unor sunete desprinse din aerul uşor al verii, aşa cum trebuie să fi sunat harfa de iarbă din nuvela lui Truman Capote.

— Chiar el cîntă ? mi-am arătat neîncrederea.

— Dar nu cîntă, hohoti moş Anatol. Vorbeşte. Spune că te-ai speriat ca o umbră.

— De ce tocmai ca o umbră ?

Răspunsul nu s-a lăsat aşteptat, un freamăt de trestii frînte, o alunecare pe corzile pescăreşti uitate în bătaia soarelui, cu momelile abandonate jocurilor din adîncuri.

— Pentru că doar umbrele se lipesc de pămînt, să nu le desprindă vîntul.

Mi-am smuls braţul.

— Sînteţi sigur să n-aţi poleit crengile, astfel încît atingerea lor să declanşeze un magnetofon ascuns ?

Moş Anatol nu se supără.

— Foarte sigur. Dacă vrei, convinge-te !

Am ezitat. Stăteam lîngă un singuratic. Ce anume l-ar fi determinat să măsluiască jocul ? Ca să atragă atenţia ? Nu. Moş Anatol se învăluise în pînzele unei iluzii ca o cadînă în voaluri. Îmbrăcase o plasă de camuflaj spre a-şi masca vocaţia pentru solitudine. Un naufragiat în mijlocul unei mări umane stă închis între zidurile întrebărilor indiscrete. Kiki Balaurul dorea ca lumea să-l bage în seamă atît cît să-şi trăiască liniştit viaţa. Porecla viza o mulţime de gesturi puţin ieşite din comun, dar nu incitante. Vecinii mi l-au prezentat ca pe un individ manierat, bonom, uneori distrat, tipul de om puţin ţicnit, dar inofensiv. Părul auriu nu se încadra în această imagine. De ce mi-l arătase ? Cred că norocoşii care-l văzuseră se puteau număra pe degetele de la o singură mînă. Nu exista decît un singur răspuns plauzibil. Amintirea străbunicului fusese o punte între sufletele noastre şi-mi înlesnise accesul într-o lume nebănuită.

— Vă rog să mă scuzaţi, am bîiguit tulburat.

— Nu-i nimic. Te-a surprins, nu-i aşa ? Despre lucrurile serioase ea discută numai în glumă.

— Ea ? Nu este un el ?

— Nu. Părul auriu are personalitate feminină. Străbunicul tău mi-a atras atenţia că, dacă ţin să cresc un astfel de pom, va trebui să am multă răbdare şi, mai ales, să pun suficientă dragoste în îngrijirea ei. Suficientă, acesta era cuvîntul. Nici prea multă, să n-o sufoc ; dar nici deloc, să nu se sălbăticească.

— Şi aţi iubit-o ? m-a luat gura pe dinainte.

Moş Anatol zîmbi inocent, ca un bisturiu sterilizat pus pe masa de operaţie.

— Ştiu eu ? Tu ce zici ?

I-am simţit ochii aţintiţi în adîncul sufletului meu. Apoi se întinse şi culese cîteva poame. Mi le oferi prietenos

— Serveşte-te cu încredere. N-o să devii mai înţelept, dar nu se cuvine să refuzi o doamnă.

Vă rog, nu trageţi în pomi!

— Tocmai eram în toiul dezbaterii *programului de economisire* a apei pentru perioada de vară ! strigă o voce. Asta trebuia să se spună odată pentru totdeauna

— Nici cu *peştii* n-am terminat încă ! se auzi şi mai strident o voce.

— Cine prezidează astăzi ?

— Şi *pomii*.... dar vocea se pierdu în larmă.

Elsie Gifford oftă zîmbitoare, însă era destul de interesată pentru a se îndrepta pe scaunul ei şi a arunca o privire în spate, încercînd să identifice persoanele care ţipau. Astăzi venise numai pentru a asculta ; în momentul de faţă n-o preocupa nici o problemă deosebită.

— *Să vă ia dracu' pe toţi !*

Rîsete. Aceasta fusese o voce din iad.

Elsie rîse la rîndul ei. Trebuia să i-o povestească lui Jack deseară, chiar dacă Jack era de părere că „Cetăţenii pentru viaţă" era o organizaţie de nerozi. Elsie şi Jack, ca şi majoritatea participanţilor la adunare, locuiau în Rainbow, o zonă rezidenţială aflată sub protecţie, situată suficient de departe spre sud de Los Angeles ca să fie ferită de smog. Industria şi locuitorii părăsiseră oraşul, însă cei săraci mai locuiau acolo. „Oamenii superiori" începuseră acum să riposteze. înaintînd cu zonele lor de protecţie pînă în mizeria din Los Angeles, Detroit, Philadelphia şi alte oraşe. Cetăţenii neprivilegiaţi, săracii erau obligaţi să se adune tot mai mult în oraşe, deoarece altundeva nu mai puteau să se ducă. Totul devenise atît de ordonat, încît nimeni nu mai avea voie să campeze,

să staţioneze cu vehiculul-locuinţă într-un loc oarecare sau măcar să-şi petreacă noaptea în pădure.

— Pomii ! zbieră strident aceeaşi voce încă o dată şi fu acoperită de ţipete.

De fapt, ce era cu zvonul ăsta despre pomi ? Elsie se întoarse spre o femeie din stînga ei, pe care o cunoştea din vedere, al cărei nume însă îi scăpa acum

— Ce-i cu povestea asta despre pomi ?

Ultimele ei cuvinte se pierdură în vacarm

Uşa din spate — mai degrabă uşa din faţă, care se găsea la o anumită depărtare în spatele lui Elsie — se deschise brusc. Un cor de voci strigă

— *A venit gruparea Patruzeci Şi Nouă !*

Alte rîsete ! Se auziră suspine adînci, chiar strigăte de „Ruşine !"

— *Afară* cu ei !

Se auziră însă şi aplauze izolate.

Elsie zîmbi din nou, căci ea se gîndise aşa gruparea Patruzeci Şi Nouă mai lipsea adunării acesteia. Era vorba de adolescenţi (cu o medie de vîrstă de nouăsprezece ani), care foloseau drept emblemă un furgon ; scopul lor era acela ca Vestul, în primul rînd California sau Golden Gate, să devină la fel de curat ca pe vremea goanei după aur din 1849. Jack zîmbea condescendent cînd venea vorba de ei, căci oamenii din epoca goanei după aur nu avuseseră gînduri atît de curate şi nici nu veniseră în California cu furgonul ci cu ponei sau poştalioane. Însă acum ne găseam în anul 2049, şi cei din gruparea Patruzeci Şi Nouă îşi alesesră ca simbol acest an.

Tinerii năvăleau acum în lungul culoarului din mijloc. Pe două bete era fixată o lozincă cu o lungime de trei metri, pe care era reprezentat un furgon şi erau scrise cuvintele FACEŢI VESTUL DIN NOU AURIU !

— Opriţi testele nucleare !

— Puteţi să le opriţi ! Voi, *femei !* Şi *bărbaţi !*

Cel mai clar se puteau distinge cîteva voci de fete.

Gruparea Patruzeci Şi Nouă era întotdeauna la unison. Numărul lor se limita la circa două sute o elită aleasă chiar de ei.

— Ne aşteaptă un cutremur ! Un cutremur o *să* vină ! cîntau cei din gruparea Patruzeci Şi Nouă.

Unii dintre participanţii mai în vîrstă la adunare ţineau mîinile încrucişate, zîmbeau cu indulgenţă, însă de asemenea împăcaţi cu ideea. Astăzi se terminase cu programul şedinţei. Gruparea Patruzeci Şi Nouă avea întotdeauna nevoie de cinci pînă la şapte minute pentru a-şi expune cauza, apoi se retrăgea, însă foarte mulţi dintre participanţi trebuiau să se ducă neapărat acasă sau la lucru (acum existau multe schimburi de lucru), încît restul punctelor care trebuiau dezbătute rămaseră nerezolvate.

Ce le-ar replica Jack, dacă ar fi aici ? se întrebă Elsie. Jack era fizician — pentru el energia nucleară era cel mai de preţ dar făcut omenirii care a fost vreodată creat sau descoperit în domeniul tehnicii. Cu siguranţă că le-ar aduce aminte copiilor ăstora că oamenii de ştiinţă de la Rainbow au evitat deja o catastrofă uriaşă, stingînd cu ajutorul chimicalelor miezul în curs de topire al unui reactor de la o centrală nucleară, chimicale care erau totdeauna pregătite pentru a putea fi utilizate la nevoie, aşa cum prevedea legea.

Mulţi dintre participanţii la adunare erau pe plecate, aşa cum observă Elsie. Se ridică şi ea.

— Ia te uită, ce mai miorlăiţi sînt şi ăştia ! remarcă Jane Newcombe, o femeie blondă, de vîrsta lui Elsie, o vecină.

Zîmbetul îi cuprinse lui Elsie întreaga faţă.

— Dar au intenţii atît de bune, replică ea pe un ton de ironie groasă, condescendentă, pentru a nu-şi dezvălui nici o slăbiciune. Vrei să te iau cu mine, Jane ?

— Mulţumesc, dar am elicopterul meu. Cum o mai duci ?

— O, ca de obicei. Excelent, spuse Elsie.

Se urcă în elicopterul ei propulsat de baterii, care se ridică lin de la sol. Zbură într-un regim confortabil, o luă la stînga şi pluti aproape fără zgomot pînă la Rainbow. De ambele părţi zburau luminiţe roşii şi verzi aparţinînd altor elicoptere, precum nişte fluturi inerţi în drum spre laboratoare, fabrici sau spre casă. La dreapta, în partea vestică, se aşternea întunericul Pacificului, mărginit de un lanţ subţire de lumini, staţiile radar, toate fiind echipate cu tunuri laser ; din înălţimi, luminile semănau cu un colier de diamante aruncat la întîmplare sau mai degrabă păreau să fie ceva natural, datorită ţărmului

de ocean. Vedea de asemenea conturul marc, depășind forma unui semicerc, realizat de luminile roșii și portocalii care mărginea Rainbowul în partea lui estică și ajungea pînă aproape de plajă. Cele două arcuri luminoase din Rainbow erau dispozitive cu laser ; puteau să taie pur și simplu în două orice obiect din metal, indiferent de grosime, care zbura spre Rainbow cu scopuri nepașnice. Elsie zbură mai jos, căci aproape ajunsese acasă. Elicopterul ei — ca majoritatea elicopterelor de uz personal — putea să atingă o viteză maximă de o sută de kilometri pe oră ; cele ale fiilor ei prindeau abia optzeci. Astfel de elicoptere erau considerate patriotice și conservatoare, fiindcă aveau un consum de combustibil redus și abia dacă făceau zgomot. Lui Elsie îi convenea asta, doar Jack mai bombănea din cînd în cînd cu privire la viteza prea redusă.

Elsie zbura acum deasupra hangarului ei, pe al cărui acoperiș se găsea un dispozitiv de detectare. Sub elicopterul ei se putea citi un număr acoperișul hangarului se deschise automat. Sistemul radar automat preluă și parcă aparatul. Jack nu venise încă acasă, însă băieții sosiseră , asta se putea vedea după elicopterele lor. Astăzi fusese după-amiaza cu ore de sport, deci rămăseseră la școală pînă la cinci după-amiază.

Era deja trecut de ora șapte seara, iar Elsie se hotărî să mănînce, așa că apăsă pe un buton. Mașina ei cuprindea treizeci și șase de feluri de mîncare, fiind însă acum pe jumătate goală. De fiecare dată se comanda cîte o cutie cilindrică, avînd partea frontală confecționată din sticlă, totul fiind congelat, însă fiecare secțiune putea fi încălzită cu un element de încălzire propriu. Existau cilindri cu carne, cilindri cu mîncare săracă în calorii, cilindri pentru vegetarieni și pentru diabetici, însă familiei Gifford îi plăceau cel mai mult mesele cu meniu variat, mai ales cu patru feluri chinezesc, mexican, grecesc, italienesc.

— Totul se găsește sub control, spuse Jack Gifford zîmbitor, atunci cînd Elsie îl întrebă despre zvonurile în legătură cu cutremurul. Cunoaștem fiecare detaliu privitor la falia de la San Andreas.

Elsie îi povesti despre adunare, deși nu erau multe de spus după întreruperea cauzată de gruparea Patruzeci Și Nouă.

Cînd auzi că se menționează gruparea Patruzeci Și Nouă, Richard — băiatul ei în vîrstă de zece ani — se ridică de la masă ca să ia ceva și se întoarse cu un avion de hîrtie.

— Le-au aruncat azi, spuse el.

— Da, da, așa este ! strigă fratele său mai mic, Charles. Din elicopter le-au aruncat, ăia, foarte multe.

Elsie despături micul avion de hîrtie și citi :

Gruparea Patruzeci Și Nouă anunță :
Ne amenință un cutremur,
însă „autoritățile responsabile nu vor să dezvăluie nimic !"
Vă este indiferent acest lucru ?
Luptați împotriva
exploziilor nucleare subterane !
Pămîntul nostru este acela care se cutremură !
Rădăcinile pomilor sînt distruse !
Pomii sînt atacați de boli
ciudate și mor !
Vă este indiferent acest lucru ?
Mărșăluiți cu noi la Golden Gate State
Capitol în următoarea sîmbătă după-amiază !
Punctul de întîlnire : Primăria Golden Gate
ora 11 (afară)
sau remiteți o donație pentru
Gruparea Patruzeci Și Nouă.
Box 435, Electron Blvd.
South San Francisco
Sau faceți amîndouă lucrurile !

Jack aruncă la rîndul lui o privire pe hîrtie.

— Tot timpul cer de pomană, te asigur că ăsta este adevărul. Copiii ăștia ! Părinții ar trebui să-i țină în casă. South San Francisco — numai cocioabe !

Elsie se gîndi la vremea cînd ea și Jack, înainte de a se fi căsătorit, spre sfîrșitul anilor treizeci, ieșiseră în stradă ca să demonstreze — pentru ce ? Elsie simțea un anumit sentiment de solidaritate pentru acești copii, chiar pentru gruparea Patruzeci Și Nouă, care dădea impresia că este mult mai bătăioasă și mai bine organizată decît grupurile pe care le cunoscuse ea și Jack atunci.

— Dar ce-i cu toată povestea asta cu cutremurul ? Pur și simplu o minciună, nu-i așa ? întrebă ea.

Jack puse deoparte beţigaşele sale confecţionate din material plastic — consuma o mîncare chinezească — şi răspunse

— În primul rînd, nu este adevărat, deoarece ştim că anul viitor nu se aşteaptă nici unul. Doi : dacă ar exista un astfel de pericol, am fi preveniţi cu cîteva ore înainte şi am putea să-l ţinem sub control prin explozii subterane cu efect compensator — acestea ar detensiona întreaga regiune. Lucrurile astea ţi le-am mai explicat.

Fără îndoială, şi Elsie o ştia la rîndul ei. Privi cu atenţie chipurile celor doi băieţi ai ei. Stăteau acolo şi ascultau discuţia cu acel zîmbet dezinteresat, uşor amuzat, pe care Elsie îl ura atît de mult şi care însemna „Pe noi nu ne poate surprinde nimic, căci noi nici nu ne sinchisim de asta, înţelegeţi ?" Elsie văzuse întipărit pe chipul lor acelaşi zîmbet cînd se uitau la cele mai înfricoşătoare programe de televizor — la fel a fost şi cînd, cu un an în urmă, ea le comunicase că bunicii lor, părinţii lui Elsie, muriseră într-o coliziune de elicoptere deasupra localităţii Santa Fé. Se stricase ceva la sistemul radar al celorlalţi, cum s-a constatat mai tîrziu. Coliziunile între elicoptere erau imposibile dacă sistemul radar era pus în funcţiune, chiar atunci cînd un elicopter încerca să intre în mod intenţionat în altul. Zîmbetul ăsta atotştiutor şi indiferent pînă la cruzime era modul de a se proteja al lui Richard şi Charles.

Cu patru sau cinci ani în urmă, Elsie şi Jack întîmpinaseră la fiii lor greutăţile mai mult sau mai puţin obişnuite : băieţilor nu le plăcea să citească şi arătau pentru orice lucru doar un interes superficial ; psihiatrul decretase atunci că suferă de semi-autism, amintise însă şi ceva despre „apatie", ceea ce lui Elsie îi plăcea să creadă că este cauza, căci concorda după părerea ei mai bine cu realitatea. A, da — greaca ! Reuşise să înveţe la universitate timp de un an limba greacă în ultimul an cînd mai fusese predată în America. Elsie îşi desprinse privirea de la copii şi întrebă

— Ce ? spuse Elsie, deoarece Jack continua să turuie.

— Da, dragostea mea, dacă nu asculţi...

— Am ascultat.

— Am eliberat Golden Gate şi America — în general întreaga lume — de spaima cutremurelor. Dacă ăia din

partea cealaltă a lumii, mă refer la Italia şi Japonia şi ceilalţi, ar avea parale să ne cumpere materialul...

Da, Jack, da. Însă Elsie nu o spuse. Cînd ea şi Jack avuseseră douăzeci şi unu de ani, nu vorbiseră aşa. Pe atunci mai era încă vie speranţa de a împărţi totul cu toţii — oricum, mulţi dintre oameni nutriseră această dorinţă, nu numai „Zgobelii", cărora le aparţineau pe atunci ea şi Jack — „Zgobeli" erau o contragere a cuvintelor „zgomot" şi „rebeli". În prezent, America era împărţită în patru mari „state", cel mai mare dintre ele fiind Golden Gate (întreaga Californie pînă sus, spre Canada) şi nu aveau de împărţit nimic cu nimeni altcineva. Oraşele cele mai mari deveniseră nişte închisori nesupravegheate aparţinînd săracilor şi negrilor, iar New York şi San Francisco erau adevărate insule, aşa cum fuseseră Detroit şi Philadelphia pe vremea bunicii lui Elsie.

— Şi pomii, Jack... ai auzit tu ceva privitor la nişte boli ale acestora ? Vorbeau astă-seară... şi nu numai gruparea Patruzeci Şi Nouă...

— Departamentul nostru pentru silvicultură nu a anunţat nimic, dragostea mea. Tu ştii doar cum copiii ăştia tot timpul fac atîta caz despre porcăriile alea de cînd lumea protecţia naturii, poluarea mediului înconjurător şi chestii de felul ăsta — vremurile nu s-au schimbat. Dacă centralele noastre nucleare sau testele ar prezenta cel mai mic pericol, atunci am înceta imediat cu ele. Este doar limpede. Avem pretutindeni suficiente rezerve acumulate în baterii.

Jack radia încredere şi siguranţă ; chiar şi obrajii lui aveau o culoare de un roz proaspăt, sănătos. Colaboratorii ştiinţifici din laboratorul său se duceau să înoate sau să joace tenis de cîmp de trei ori săptămînal, în marea sală de sport a laboratorului.

Şi astfel s-a liniştit Elsie. Jack îşi luase licenţa — în afară de fizică — şi în seismologie şi oceanografie. Ea studiase ştiinţele sociale, iar examenul de licenţă îi apărea astăzi la fel de important ca un doctorat la tricotat.

În dimineaţa următoare — o dimineaţă frumoasă şi însorită de octombrie — Elsie luă hotărîrea să se repeadă pînă la biblioteca de împrumut din Rainbow, care se găsea la o depărtare de circa doisprezece kilometri. Nici nu apucase bine să se aşeze în elicopterul ei, că şi văzu

coborînd lin din cer mai multe fituici galbene de hîrtie. Coborî şi luă una de pe drumul pietruit.

Băşici pe pomi...
de la seva care se ridică în sus clocotind !
Vă simţiţi afectaţi ?
Ocrotiţi-vă pomii !
Ocrotiţi Pămîntul !
Ocrotiţi-vă pe voi înşivă !
Opriţi testele nucleare !

Restul era o repetare a datelor privitoare la data şi locul următoarei adunări a grupării Patruzeci Şi Nouă. Sevă care se ridică în sus clocotind — ce însemna asta ? Foaia era tipărită în condiţii proaste, ca de obicei. Elsie se urcă din nou în elicopterul ei.

Nu era necesar ca Elsie să se ducă pînă la bibliotecă, deoarece puteai comanda telefonic oricînd cărţile audio-video, iar acestea erau apoi livrate cu elicopterul. În Rainbow, fiecare casă avea un turn cu comandă radar pentru mărfurile care trebuiau să fie ridicate sau livrate. Lui Elsie însă îi făcea plăcere să privească masa mare şi luminată pe care se înşirau noile titluri de cărţi sau să se întîlnească aici cu o serie de cunoscuţi, cu care să poată sta de vorbă în bibliotecă, la o ceaşcă de cafea. Casa era o clădire violetă cu forma literelor RL, fiind însă alcătuită ca unul din fiarele de înfierat vite : era uşor reperabilă din văzduh. Elsie înapoie doi cilindri şi luă alţi trei, care cuprindeau întreaga operă a lui T. S. Eliot, inclusiv eseurile, un roman contemporan şi o achiziţie nouă (a avut noroc să pună mîna pe ea) lirică chinezească şi rusească de dată recentă. Pe aceasta din urmă o punea deseori, cînd trebăluia prin casă sau cînd lucra prin grădină. O parte din cilindri ţineau opt ore. Acelaşi cilindru putea să fie pus şi la televizor, iar atunci îl vedeai pe recitator şi o serie de scene care se petreceau în fundal, potrivite textului. În opinia lui Elsie, cilindrii aveau avantajul de a conţine întotdeauna întreg textul original. În ziua de azi, cilindrii erau consideraţi clasici, greoi şi demodaţi.

— Mulţumesc frumos, Gwyn, spuse Elsie femeii de dincolo de masă, cu toate că ea obţinuse cilindrul printr-o simplă apăsare pe un buton. Ce linişte este astăzi de dimineaţă pe aici !

— Da, spuse Gwyn.

Avea în jur de patruzeci de ani, avea întipărită pe chip sănătatea şi era strălucită în domeniul sportului.

Era neobişnuit ca Gwyn să nu zîmbească nici un pic şi Elsie spuse :

— E ceva în neregulă ?

Gwyn păru pentru o clipă încurcată, apoi scuturâ din cap în semn că nu se întîmplase nimic şi spuse

— Nu, nu. Totul este în regulă, absolut sigur.

Poate că se întîmplase ceva în familia lui Gwyn, se gîndi Elsie. Un deces — poate unul din părinţii ei, deoarece Gwyn nu era căsătorită. Elsie ieşi, îndreptîndu-se spre elicopterul ei. Aproape că ajunsese la el, cînd privirea i se opri la înălţimea ochilor pe trunchiul unui copac. O ciupercă ciudată, îşi spuse ea. Era o umflătură albicioasă avînd o formă rotundă şi o culoare roz pal la mijloc — ca un sîn de femeie, gîndi ea şi îşi înăbuşi chicotitul. Se întoarse spre elicopterul ei — şi văzu o umflătură şi mai mare pe un pom mai mare. O ciupercă. Desigur că asta era problema la care se refereau cei din gruparea Patruzeci Şi Nouă. Nu părea să fie o problemă majoră. În Rainbow apăruseră cele mai ciudate micoze, şi tot le vindecaseră.

Rămăsese totuşi o fărîmă de nelinişte în sufletul ei, iar cînd ajunse acasă deschise televizorul şi ascultă ştirile, care sunau extrem de liniştitoare, ca de obicei. Elsie era tocmai pe cale să sune la firma Wiesbeliebt şi să comande o nouă serie de meniuri mixte congelate, cînd crainicul care citea buletinul de ştiri începu să zîmbească radios şi spuse :

— Şi acum urmează un anunţ special. Vă rugăm să nu puneţi cu nici un preţ mîna pe pomii dumneavoastră pînă la noi indicaţii. Excrescenţele cu un aspect ciudat nu sînt periculoase, dar *pot* să se extindă, iar unii copii trag din pur amuzament cu puşca pneumatică în ei şi apoi scormonesc în jurul locului ochit. Departamentul Silviculturii a luat lucrurile serios în mînă, oameni buni, nu există nici un motiv de îngrijorare. În decursul următoarelor douăzeci şi patru de ore va veni un funcţionar şi la dumneavoastră să vadă care e situaţia. Aveţi însă grijă să nu puneţi copiii mîna pe ei. E-n regulă, oameni buni ?

Un rînjet larg.

Lui Elsie nu-i prea plăcea asta. Anunțul provenea de la emițătorul local din Rainbow. Îl sună pe Jack, ceea ce făcea rareori în timpul lui de muncă.

— Ah, nu-ți face probleme, iubita mea ! Trebuie să vorbească și ei despre ceva.

Vocea lui Jack suna la fel de calmă ca întotdeauna. Cînd Elsie privi însă cu atenție sortimentele amestecate provenite de la firma Wiesbeliebt, care sosiseră pe la ora trei, văzu că instalația de congelat comutase automat funcționarea de la consum de energie nucleară la consum pe baterii. Intervenise deci un caz de urgență.

Elsie se duse imediat la telefon și o chemă pe Jane Newcombe.

— Da... tu nu știi ? spuse Jane. Probabil datorită faptului că la Jack totul este ultrasecret și nu îi este permis să dezvăluie nimic. Pomii împroașcă o sevă extrem de ușor inflamabilă, Elsie ! Ceva în genul fosforului sau a napalmului. Mai știi încă... napalmul ?

Da, Elsie îl știa.

— Ce înseamnă „împroașcă" ?

— Formațiunile alea ca niște ciuperci explodează. Nici măcar nu-i vorba de o ciupercă, este mai degrabă ca un fel de cancer. Draga mea, dar lucrul ăsta este cunoscut de mult timp... adică, vreau să spun, de azi dimineață. Copiii nu au voie să umble acolo, spune-le-o copiilor tăi.

— Dar este vorba de o boală a pomilor sau de altceva ?

— Habar n-am. Ce mai contează cum i se spune ? Chiar tu spui de fiecare dată că nu se îmbunătățește nimic cu asta.

Jane încearcă să rîdă.

— În orice caz, dacă aveți așa ceva pe pomii voștri, nu vă apropiați de ei — cîteodată pur și simplu împușcă.

— Ca o pușcă ?

— Nu mai pot să vorbesc, fiindcă Tommy tocmai intră pe ușă și trebuie să aflu imediat dacă știe deja. E-n regulă ?

După ce închise telefonul, Elsie se duse la ușa din spate, ieși, după aceea o a doua ușă și un hol pînă la hangarul elicopterelor și la garajul de mașini. O luă apoi mai departe, pînă ajunse la drumul pe unde se intra la ei în curte. Își iubea pomii ; plopii, stejarul tînăr, palmierii, cei doi pomi de ananas. Elsie avea grijă de grădină, îngrijea de trandafiri și urmărea ca totul să fie

cum trebuie. Lui Jack nici că-i păsa de munca în grădină. Păşi de-a lungul drumului pietruit, care era lat, pînă la poarta de fier ; acolo zăbovi pentru o clipă şi îşi aruncă privirea la peisajul cu mici dealuri, la pămîntul gălbui dar roditor cu feluritele nuanţe de verde ale pomilor şi — ceva mai departe — se vedea galben-oranjul slab al unei plantaţii de citrice. Divin, se gîndi ea. Şi arăta sănătos, atît cît putea să vadă.

Se întoarse spre casă. Acum observă o pată rotundă de culoare albicioasă pe trunchiul subţire al stejarului. Această imagine îi dădu o înţepătură în inimă, ca şi cînd ar fi descoperit o rană la unul dintre copiii ei. Cercul alb, aflat chiar în faţa ei, părea să o acuze. Avea un diametru de circa şase centimetri, fiind mai mic decît cele două pe care le văzuse la biblioteca din Rainbow, însă era, fără putinţă de tăgadă, chiar ceea ce părea. Descoperi şi zona de un roz pal de la mijloc.

O împuşcătură — de puşcă sau de pistol — o făcu pe Elsie să se înfioare, sandalele ei bocăniră pe pietre şi îşi dădu seama de ce tensiune este stăpînită. Familia Osbourne care le era vecină mai trăgea cîteodată în talere. Vînatul era interzis în Rainbow. Auzi încă două împuşcături venind dintr-altă direcţie, de la o depărtare mai mare.

Sună telefonul. Elsie fugi în casă şi apucă grăbită receptorul.

— Aici este Helen Ludlow de la Rainbow Academy, spuse o voce tînără cu un timbru plăcut. Doamna Gifford ?... Voiam să vă comunic că Richard a suferit un mic accident. Nu, nu, nimic serios, sigur că nu, dar îl aducem acasă şi asta o să fie mai tîrziu, deoarece acum îl mai... tratăm. Elicopterul lui îl aduce de asemenea cineva, ca să-l aibă la el acasă. Fratelui său, Charles, nu i s-a întîmplat nimic.

Elsie întrebă dacă era ceva în legătură cu pomii, însă telefonul era deja mort. Domnişoara Ludlow era profesoara de istorie, după cîte îşi aducea aminte Elsie.

Acum se puteau auzi alte împuşcături, unele foarte slab, de la mare depărtare. Elsie se duse din nou afară pentru a privi pata de pe stejar. Îşi imagina că o fi crescut în ultimele cinci minute. Marginea era plină de încreţituri ca cele ale pielii care a stat vreme îndelungată în apă — ca ceva care se va dilata nu peste mult timp. Pata părea

să tremure cînd se apropie de stejar. Sau totul se petrecea în închipuirea ei ? Se hotărî să sune la Departamentul Silviculturii.

Legătura cu Departamentul Silviculturii era încontinuu ocupată. Spitalul ? Aveau să răspundă pe ocolite. Poliţia ? I se va spune probabil să se adreseze Departamentului Silviculturii. Deschise televizorul. Se difuza o operă de Mozart, pe alt canal se putea urmări o oră de limba spaniolă, apoi gimnastică, un curs de gătit ; în sfîrşit îi trecu prin minte să pună canalul 30, care transmitea non-stop ştiri. Crainicul relata despre primirea cordială făcută preşedintelui într-o capitală din Extremul Orient.

Elsie băgă de seamă că o cuprinde panica.

Luă o jachetă şi se duse la elicopterul ei. De la înălţime va putea cel puţin să vadă ce se întîmplă.

Împuşcăturile sporadice continuau.

Zbură în aceeaşi direcţie ca şi dimineaţa, spre centrul Rainbow-ului, către aşa-numitul Forum, unde se aflau biblioteca, spitalul, primăria şi sala de concerte. Pe străzi vedea acum neobişnuit de multe maşini, care se îndreptau toate spre marginea estică a Rainbow-ului. Arătau ca nişte buburuze — unele aveau şi capotele punctate —, dar, cu toate că erau mici, aveau o capacitate mai mare decît majoritatea elicopterelor, pentru cazul că intenţionai să te muţi. O maşină cu baterii electrice era de două persoane, însă în spate era loc din belşug pentru geamantane, lăzi şi alte lucruri. Elsie zbură la o înălţime mai joasă, cînd se apropié de un grup de pomi. Vedea oameni cu puşti, însă nu putea să înţeleagă ce vorbeau.

— Hei — nu te apropia aşa de mult ! strigă unul dintre bărbaţi şi flutură din mîini.

— Atenţie — vibraţii ! Plecaţi de aici ! urlă altul.

— Şi asiguraţi-vă etanşeitatea, spuse primul.

Elsie văzu cum mai întîi doi pomi şi imediat după aceea un al treilea se înmuiară cu repeziciune şi apoi parcă se prăbuşiră în interiorul lor — totul se petrecu în zece secunde ! Siluetele se destrămau.

Din nou se auziră împuşcături.

Două „salvări" albe goneau într-o viteză nebună — erau mai rapide decît alte maşini, însă acţionarea lor se baza tot pe baterii — spre zona cu pomi. Elsie decuplă

acționarea „înainte" și rămase plutind deasupra regiunii. Se găsea acum deasupra altei zone a parcului, deasupra unor pomi din apropierea sălii de concerte.

— Plecați, vă rog ! strigă un om de vîrstă mijlocie care făcea semne cu un băț. Vibrații !

Purta uniforma de un verde închis a personalului silvic.

Elsie văzu apoi cum un jet alb venit de nicăieri îl țintește pe bărbat în față. Acesta țipă și căzu la pămînt, cu capul în mîini. Imediat, fără să se gîndească, Elsie coborî. Bărbatul căzuse pe un drum lat, deci ea putea să aterizeze. Coborî din elicopter și fugi pînă la el. Îl auzi gemînd.

— Sînteți...

Elsie încremeni. Obrazul lui ardea ; se ridicau aburi și simți un miros de carne arsă și ceva aromat care semăna cu o rășină. Îi trase în mod instinctiv mîinile de pe chip. Și palmele îi ardeau.

— Puteți să mergeți... pînă la elicopter ?

Privi disperată în jurul ei, sperînd să găsească ajutor, căci bărbatul nu dădea nici un semn că încearcă să se ridice, și nu era sigură dacă o să-l poată căra pînă la elicopter și să-l transporte apoi la spital, care se găsea la o distanță de un kilometru. Asta i se întîmplase și lui Richard ?

Îl apucă pe bărbat de subsuori și începu să-l care spre elicopter, dar își dădu seama că acesta își pierduse cunoștința. Nu, murise. Ochii lui, deschiși, se dăduseră peste cap, fiind de o culoare roz cu alb, afară de o semilună îngustă de culoare cenușie. *Era* cu adevărat mort ? Se aplecă repede pentru a-i căuta pulsul la încheietura mîinii.

— Faceți bine și dispăreți de aici, că-i *periculos* !

Cuvintele astea le spusese un bărbat înalt, îmbrăcat într-o uniformă verde și cu cizme înalte, tot unul de la silvicultură tînăr, mînios, cu o pușcă în mînă.

— Ce s-a *întîmplat* ?

— Împușcăm pomii, și nu poți ști niciodată pe ce parte „împușcă" ei. Luați-vă zborul de aici !

Elsie se uită în jurul ei, văzu mai mulți pomi înmuindu-se, auzi alte împușcături, iar apoi fugi spre elicopterul ei. I se părea că-i tremură pămîntul sub picioare, dar refuză s-o creadă. Tocmai văzuse murind un om, și nici nu-i de mirare dacă acuma își închipuia că pămîntul se

cutremură. Cînd porni elicopterul, văzu cum un bărbat trase într-un pom ghemuindu-se în acelaşi timp, ca şi cum s-ar fi ferit de un duşman viu. Un jet alb de sevă — sau de ceva asemănător — răbufni ca din puşcă dintr-o băşică spartă, numai că nu existau băşici de acest fel : jetul avea probabil forţa unui furtun de grădină aflat la presiune maximă — era o răzbunare bine ţintită a pomului.

Elicopterul se înălţă, iar Elsie privi spectacolul ce se desfăşura dedesubt. În grupul de pomi se legănau purtate de vînt cinci, şase coloane de fum subţiri. Focul putea să scape de sub control, se gîndi ea. Acolo jos, un om de-al Departamentului Silviculturii se furişa cu băgare de seamă printre pomii care se înmuiau şi fumegau. Ţinea o puşcă în mînă şi încerca să găsească o nouă ţintă. Un jet îl ţinti din plin în piept şi îl făcu să se prăbuşească la pămînt ; Elsie văzu cum îşi rupea jacheta de pe corp, cum începea să se ridice fum din materialul uniformei sale ; după aceea trebui să-şi consacre întreaga atenţie pilotării elicopterului. Zbură spre casă cît putu de repede.

Apa din bazinul de înot se încreţea şi se ridica aproape la fel de tare ca la un vînt puternic, şi cu toate acestea abia dacă se putea simţi vreo adiere. *Să-l chem încă o dată pe Jack,* îşi spuse Elsie. Cînd luă însă receptorul în mînă îşi dădu seama că forma numărul lui Jane Newcombe.

Nu răspundea nimeni, nici măcar după cel de-al zecelea apel. Poate că Jane era plecată la cumpărături. Însă un simţămînt mai puternic îi spuse lui Elsie familia Newcombe fugise. Familia, formată din patru membri, poate că stătea acum în patru din maşinile pe care le văzuse părăsind azi dimineaţă Rainbow.

Era tocmai pe cale să mai pună o dată canalul 30, cînd auzi sunetul de clopoţei, care vestea că se pregăteşte aterizarea unui elicopter. Acesta era un semnal prietenesc : era declanşat de un vizitator, care apăsa pe un buton în elicopterul său. Probabil că era Richard, care se întorcea acasă, şi Charles.

Un bărbat tînăr şi nervos, îmbrăcat în alb, coborî din elicopterul mare al spitalului pe drumul de la intrare. Cele două elicoptere ale copiilor aterizară în hangar. Bărbatul tînăr îl avea pe Richard cu el, care purta un pansament uşor de jur împrejurul capului, însă era pe picioare şi mergea ca de obicei.

— Nu este nimic serios, doamnă Gifford... s-a ars puţin, asta este tot. Pansamentul l-am făcut pentru ca totul să decurgă în siguranţă... antiseptic, ştiţi doar. Mîine puteţi să i-l scoateţi. E mai bine dacă ajunge acolo aerul... probabil.

— Cum s-a întîmplat... nu puteţi să-mi spuneţi ? insistă ea, deoarece tînărul se întorcea deja în grabă la elicopterul său, iar colegul acestuia venea în fugă de la hangar.

— Mai avem treabă, doamnă. Băiatul dumneavoastră este teafăr !

Richard şi Charles aveau întipărit pe chip zîmbetul lor obişnuit. Elsie se stăpîni şi spuse

— Intraţi, pentru numele lui Dumnezeu, în casă ! Ce s-a întîmplat, Richard ?

— A umblat la o băşică de la un pom, spuse Charles, cu o crosă de baseball. Tocmai aveam ora de sport, ştii ? Dar nu aveam voie să punem mîna pe pomi.

Zîmbetul liniştit al lui Charles nu era complet lipsit de o bucurie răutăcioasă.

— M-am ghemuit, însă băiatul din spatele meu... Richard încheie propoziţia frecîndu-şi palmele. Ăla a luat-o în plină faţă, Mort. A fost cu adevărat ca la televizor.

Vorbea pe un ton serios, cum rareori îl auzise vorbind, şi anume atunci cînd îi plăcuse mult o emisiune la televizor.

— Cine era băiatul ? întrebă ea.

— Toate şcolile o să se închidă ! spuse Charles. Începînd cu după-amiaza asta. Chestia aia din pom este ca un adevărat foc lichid, asta ar trebui să vezi măcar o dată, mamă !

Colţul gurii lui Richard continua să fie tras în sus.

— Te doare, Richard ? întrebă Elsie.

— Ar trebui să mă doară, dar m-au uns cu ceva deasupra, ca să nu mă doară.

— Pomii cutremură pămîntul, explică Charles. Seva cutremură rădăcinile... unul a spus la şcoală că o să fie cel mai mare cutremur care s-a înregistrat vreodată. Vorbise cu o patimă neobişnuită, însă acum îi apăru din nou zîmbetul palid şi îşi lăsă cu un aer somnoros să-i cadă pleoapele pe jumătate pe ochii lipsiţi de strălucire.

Elsie se întrebă dacă băieţii nu şi-au imaginat pur şi simplu totul.

— Cine v-a povestit asta ?

— Ia te uită — tabloul de pe perete ! spuse Richard şi rîse.

Cel mai greu dintre tablourile din salon atîrna oblic. În bucătărie se putea auzi clinchetul sticlei, iar Elsie se duse acolo pentru a vedea ce s-a întîmplat. O fructieră de sticlă plină cu portocale şi mere alunecase de pe bufet şi căzuse pe podea, care era confecţionată din cărămizi de şamotă. Toate paharele se clătinau la marginile raftu-rilor, unele se ciocneau între ele, producînd un joc de sunete de clopot disonant. Împinse paharele înapoi, cu toate că ştia că este inutil şi ridicol.

— Hei... s-a întors şeful ! strigă Charles.

Jack intră în salon, arăta foarte palid, dar avea zîm-betul său obişnuit... aproape zîmbetul său obişnuit.

— Jack... începu Elsie.

— Este vorba de o disfuncţionalitate a sevei rădăcinii, iubita mea, spuse Jack cu o voce liniştită al cărei timbru era grav. Încercăm să contracarăm acest fenomen, deci nu-ţi face probleme.

— Ştii că totul funcţionează pe baterii... poate chiar de azi-dimineaţă ? întrebă Elsie.

Acum auzi din depărtări un *buum* slab şi sec, iar ime-diat după aceea casa fu zguduită. O explozie subterană. Se auzi un scîrţîit în spatele ei tabloul cu rama grea căzu, rupînd cîrligul din perete.

— Ştiu, spuse Jack. Nu mi s-a părut atît de impor-tant, de aceea nu ţi-am spus nimic. Iar funcţionarea pe baterii este o simplă măsură de siguranţă. Am avut la dispoziţie doar o săptămînă ca să analizăm acest sindrom al sevei pomilor... prea puţin timp. O treabă ciudată. Oricum, nu am vrut să vorbim despre asta pentru ca să nu stîrnim frica opiniei publice.

— Aşa... deci eu sînt opinia publică ?

— Iubita mea, noi facem tot ce este necesar. Ai în-credere în mine, ai încredere în noi toţi. Falia San Andreas nu a dat nici un semn. Doar pomii. Nu există nici un proces legic care să se afle în curs de desfăşurare. De aceea este dificil să se efectueze o contraexplozie. Avem treabă.

Jack îşi privi fiii, ca şi cînd prezenţa lor ar fi remar-cat-o abia acum sau abia acum începuse să-l deranjeze.

— Ei, nu se poate, Ritchie...

— Da, spuse Elsie. A umblat la un pom. El...

Își dădu deodată seama că Jack se găsea într-un fel de stare de șoc... un fel de transă. Nu observase pansamentul lui Richard pînă acum, și îl privi deodată pe Richard cu niște ochi care erau la fel de lipsiți de strălucire ca ai băiatului.

— N-ar trebui să plecăm de aici, Jack ? Toți pleacă, nu-i așa ? Familia Newcombe a și plecat !

Întrebarea nu-l trezi pe Jack din starea de buimăceală, însă acesta începu să vorbească din nou. Se făceau bombardări periferice, ca să se canalizeze în altă direcție tensiunea, spuse el. Și ar trebui să bea toți patru un nescafe sau cacao în loc să mai zăbovească pe aici. Se auzi din nou un clinchet din bucătărie. Elsiei nu-i păsa de asta se baza pe cuvintele soțului ei, în care-și punea nădejdea sau spera cel puțin să primească informații.

— Dar dacă bombele activează mai degrabă seva...? și chiar Falia San Andreas ?

Băieții săreau rîzînd și țipînd în living și puneau mîna pe obiectele de mobilier, care se cutremurau și începuseră să alunece.

— Pur și simplu tragem, și atunci se prăbușesc. și gata, spuse Jack. Avem costume armate cu azbest. Și ăsta de aici e unul din acelea, uite..., își puse o cască de protecție în cap, și o privi pe Elsie prin geamurile de sticlă transparente.

— Ar trebui să fiu afară și să lupt. Trebuie să mă duc acum. Am vrut pur și simplu să văd cum vă merge. Haide să luăm mai întîi toate lucrurile, care pot cădea de sus. *Eu* nu aș vrea să las casa noastră frumoasă în plata domnului, dar tu ?

Urcară scările. Toate tablourile stăteau oblic și, ceea ce era mai rău, la baie se spărsese o conductă, iar apa fierbinte curgea cu presiune în cadă. Elsie se clătină, cînd casa se cutremură puternic sub ea.

Trosc !

Ea, Jack și copiii se uitară în sus și fața li se umplu de așchii ascuțite din material plastic. O fisură, de cel puțin patru centimetri lățime, brăzda întreg tavanul din hol și dispărea după ușa unui dormitor.

— Nu pot să omoare într-o jumătate de oră toți pomii ! spuse Elsie. Dacă tu crezi că toate astea vin de la *pomi*...

— Nu se întîmplă nimic, spuse Jack și dădu neîncrezător din mîna pe care o pusese de puține secunde într-o mănușă armată cu azbest.

Zdronc ! Zgomotul ăsta venea din baie. Elsie văzu că lavoarul se desprinsese din soclu și căzuse.

— Jack... probabil că ăia ți-au ordonat să spui că nu se va întîmpla nimic.

Elsie speră că îi va spune în sfîrșit adevărul. Îi dăduseră oare un drog ?

Telefonul sună.

Elsie fugi pe scară pînă jos, mirată că telefonul mai funcționa.

Se auzeau pîrîituri pe linia telefonică, puternice și îngrozitoare.

— De unde vorbești ?

— De la marginea de est a Golden Gate-ului. Toți se grăbesc să fugă ! Sînt fericită că te-am prins la telefon... aproape toate legăturile sînt distruse. Elsie, vine un *cutremur !* Jack trebuie să știe ! Unde e ?

— E aici. Ei încearcă să-l contracareze cu explozii, spune el.

— Dar Elsie, Golden Gate este...

Rssssss.

Acum legătura telefonică era moartă, cu adevărat moartă. Ce a vrut să spună... cumva „distrus" ? „Terminat" ? În orice clipă, se gîndea Elsie, casa putea să se ridice brusc și apoi să se facă țăndări. O capcană fatală.

— *Jack !* strigă ea urcînd scara.

Poate că tot mai căuta lucrurile care puteau să cadă. Îi auzea pe băieți exultînd de bucurie. Elsie își pierdu răbdarea sau nu mai putu să gîndească și deschise televizorul. Canalul 30 nu mai avea imagine și ea distinse doar o voce tulburată : „...*nu* se poate lupta de unul singur cu pomii. Repetăm următorul anunț : populația este chemată să părăsească Golden Gate pe cît posibil cu elicopterul, și anume imediat. Străzile sînt supraaglomerate..." Un gîfîit trădă panica de care era cuprins crainicul. „Trebuie să ne așteptăm în cel mai scurt răstimp la un cutremur de proporții neobișnuite. Repetăm : toată..." Scrîșnetele și miorlăitul reduseseră vocile la tăcere, ca și cînd Roata Mare ar fi ascuns turnul de emisie sau l-ar fi înjunghiat chiar pe crainic. De pe ecranul gol se înregistră o trosnitură înfundată... apoi nu se mai auzi nimic.

Elsie se întoarse şi-l văzu pe Jack stînd în pragul uşii salonului. Ascultase şi el anunţul. Îşi scosese casca de protecţie, iar chipul său era şi mai palid decît înainte. Fiii lui stăteau lîngă el, unul cu pansamentul, celălalt fără, însă amîndoi aveau afişat pe chip zîmbetul acela incolor, amîndoi erau acum calmi, numai picioarele care le aveau băgate în pantofii de sport le stăteau mai depărtate decît de obicei, ca să-şi poată menţine echilibrul în casa care se tot cutremura.

— Bine, acum haide să plecăm, spuse Jack. Să mergem la elicopter. Nu are nici un sens să luăm ceva cu noi. Şi o să ţinem tot timpul direcţia Est, auzi Elsie ? Spre Est... chiar dacă acolo ar fi deşertul. O să fie şi alţii pe acolo. Alimente şi alte lucruri o să le aducă ei... de undeva.

— Da, bine, spuse Elsie. Dar de ce nu mi-ai spus cu zile în urmă ? Ai *ştiut*.

— Haide, iubita mea, n-avem timp să ne certăm, spuse Jack. Haideţi băieţi, plecaţi, mă auziţi ? Direct spre Est... mai întîi nu ne căutaţi, ci pur şi simplu aterizaţi, acolo unde vedeţi lume, o să ne găsim noi mai tîrziu. Vino, Elsie, să plecăm de aici !

Jack o luă la goană după băieţi.

Un colţ al casei se prăbuşi şi făcu praf televizorul şi canapeaua. Elsie părăsi casa. În vuietul sirenelor şi exploziilor îndepărtate nu putea să perceapă bîzîitul celor două elicoptere ale copiilor, însă le văzu luîndu-şi zborul şi pornind-o spre Est.

Elicopterul lui Jack se găsea pe drumul pietruit.

— Dă-i drumul, iubita mea, intră în cabină... l-am pornit pentru tine !

Un pom împuşcă în el... unul dintre plopi. Elsie văzu cum jetul alb îl loveşte din plin în partea laterală a capului şi îl trînteşte la pămînt. Jack strigă. Încă o excrescenţă începu să tremure pe plop, atunci cînd Elsie fugi spre Jack ; se aplecă imediat şi merse mai departe în vîrful picioarelor. Puteau pomii *să vadă* cu un fel de radar ?

Jack voia să spună ceva, însă jumătate din maxilarul său era ars. Muri, şi ea nu putu să facă nimic. Fu secunde întregi ca şi paralizată, strînse apoi din dinţi şi se uită în sus, ca şi cum ar fi aşteptat o putere salvatoare din ceruri. Văzu doar o mulţime de elicoptere, care toate zburau spre Est, la o altitudine neobişnuit de mare.

— Totul în regulă, doamnă ? Aveţi un elicopter ? strigă o voce din spatele ei.

Elsie se uită prin preajmă şi văzu deasupra ei un elicopter, de la care atîrna o scară de funie ; purta lateral emblema furgonului grupării Patruzeci Şi Nouă. Un tînăr, un adolescent o iscodea cu un zîmbet prietenos dar îngrijorat, de sus, de la locul pilotului.

— Da, mulţumesc, spuse Elsie. Tocmai eram pe cale să pornesc.

— Reuşiţi să vă descurcaţi cu el ? întrebă tînărul în grabă.

— E mort.

Băiatul dădu din cap.

— Trebuie să vă grăbiţi, doamnă.

Şi plecă.

Dinspre Nord răsună un bubuit ca al vîntului şi trosnituri... şi toate astea se apropiau din ce în ce mai mult. Explozii subterane ? Sau cutremurul ? Elsie văzu cum păduri imense şi grădini se înclină în regiunea nordică. Elsie se apropie de poartă.

O crăpătură se căsca cu repeziciune spre ea, ca o făptură vie. Văzu pămîntul galben şi maro, cam la o adîncime de treizeci de metri, în prăpastia care se deschidea din ce în ce mai lată, al cărei vîrf se deplasa înainte în salturi. Pămîntul din partea stîngă a crăpăturii fusese ridicat în sus, şi acum se înclina la stînga. Crăpătura o coti acum la dreapta proprietăţii lor. Dacă o pornea acum în fugă spre elicopterul ei mai putea să scape... la limită. Dar nu voia să scape. Ceea ce trăia aici i se părea eroic şi corect.

Îi trecu fulgerător prin minte un gînd despre Jack : *m-a tratat ca pe opinia publică, ca şi cum aş fi fost doar...*

Elsie se întoarse spre stejar, stejarul *ei* tînăr şi îndrăgit, care acuma bubuia şi care îşi întoarse pieptul lui alb şi încreţit spre ea, ca şi cînd s-ar fi înarmat pentru a lansa jetul letal. Elsie nu scăpă din ochi punctul central de un roz pal. Trecură cîteva secunde, însă nu se produse nici o împuşcătură.

Vuietul răsuna acum ca izbirea unor valuri de stînci, iar Elsie ştia : asta era scufundarea Golden Gate-ului în Oceanul Pacific. Şi casa lor cu grădină cu tot dispărură. Elsie se prinse disperată de poarta ei, care era deja înclinată. La dreapta ei, stejarul împuşcă seva lui de foc ; boscheţii din stînga luară încetul cu încetul foc. Elsie era

bucuroasă că pomul mai apucase să împuște înainte de a se îneca.

Era corect așa, simțea Elsie. Era corect să pleci așa din lume, înfrîntă de pomi și de natură. Frumos din partea grupării Patruzeci Și Nouă, se gîndi ea, atunci cînd grilajul de fier începu să se miște violent în mîinile ei și o făcu să sîngereze... să mai arunce o privire prin Rainbow — o zonă pe care cei din gruparea Patruzeci Și Nouă o detestau, deoarece aici locuiau mulți oameni care lucrau la centralele nucleare — numai ca să vadă dacă ar mai putea să ajute pe cîte cineva.

Acum îi fluiera vîntul prin urechi și începu să cadă din ce în ce mai repede. O bucată de pămînt, mare cît putea ea să cuprindă cu privirea, cădea și nu se mai oprea din cădere — pentru pămînt era încet, dar pentru ea era repede — în apa de un albastru-închis a oceanului.

din limba engleză de *Peter Sragher*

LUCIAN IONICĂ

Haustori

Rareori se întîmplă ca într-un roman portiţa grădinii să nu joace un rol important.

A. P. Cehov

Încercă să adoarmă, dar, ca de obicei în asemenea situaţii de aşteptare, pline de tensiune, gîndul îi fugi înainte peste cîteva ore şi zile, fără să-l poată opri să-şi imagineze cum se va întîmpla ceea ce, iată, trebuia să se întîmple din moment ce acceptase riscul, împreună cu toate consecinţele lui neprevăzute, şi semnase contractul-angajament. Somnul îl ajunse tîrziu, de-abia spre dimineaţă. Peste puţin, ceasul deşteptător îşi făcu, insensibil, datoria şi-l trezi. Deschise ochii buimac ; se simţea la fel de obosit ca aseară. Începutul nu e prea grozav, constată el, ridicîndu-se nesigur din pat. Zgomotele din bucătărie încetară, şi soţia trecu spre camera copiilor.

Cu mişcări automate, îndelung exersate, parcurse etapele pregătirii matinale pentru a intra în mod corespunzător, după cum spunea adesea, cu ironie, în exigentul angrenaj al vieţii sociale contemporane. Cînd se aşeză la masă, constată în jurul său o atmosferă decentă, chiar discretă, fără lacrimi, fără smiorcăieli din partea ei, a soţiei, atît ar mai lipsi, să nu se stăpînească în faţa copiilor ! Să-i sperie ! Trebuiau feriţi, le-a spus numai că pleacă în delegaţie şi va sta mai mult timp. Intră în joc. Deci, întrebări, răspunsuri, monologuri despre fleacuri, mimînd firescul, apostrofări, observaţiile şi ameninţările din totdeauna : „Didi, stai cuminte ! Marc, laso-'n pace, nu mă enerva de dimineaţă !“ Aia ai luat ? cealaltă ai pus ? nu-ţi trebuie şi... ?

Sacul de voiaj stătea plin în hol, nu mai puteai îndesa nimic în el, de parcă s-ar pregăti să plece departe, undeva la capătul lumii, nu în oraşul vecin, la vreo sută de kilo-

metri... Mai bine să fie în plus decît să lipsească, acesta a fost cuvîntul de ordine dat de ea. El nu s-a opus, n-avea nici un rost, pînă la urmă tot ea ar fi avut cîştig de cauză.

Altădată i-ar fi plăcut să-şi vadă soţia, aşa maternă şi stăpînă, veghind cu siguranţă asupra lor, la masa din bucătărie, mîncînd unul lîngă altul, mereu grăbiţi precum veacul în care trăiau — imagine tipică pentru familia modernă, eficientă în toate domeniile. Acum însă, nu găsea în această scenă decît un surogat de linişte şi fericire. Doi oameni inteligenţi se menajează reciproc, asupra acestui principiu căzuseră de acord cu mult în urmă şi se străduiseră să-l respecte în ciuda faptului că înţelesul lui, atît de simplu atunci cînd îl rostiseră prima dată, se schimbase, se nuanţase şi se îmbogăţise cu fiecare moment mai dificil prin care trecuseră. Desigur, se va îmbogăţi şi de data asta.

Micul dejun s-a terminat. Copiii au sărit primii de pe scaune. Farfuriile, ceştile şi tacîmurile sînt puse grămadă în chiuvetă, nu mai e timp de spălat. Ce-au făcut, cum de-au întîrziat atîta ? Acum se grăbeau să ajungă fiecare în altă parte, o grabă de orăşeni cu distanţele pînă la staţiile de tramvai sau autobuz bine cronometrate. Copiii se vor îndrepta spre şcoală, iar ea spre ghişeul din spatele căruia servea de aproape cincisprezece ani, cu firescul unei a doua naturi, cetăţenii şi CEC-ul, scriind cu cerneală verde, specială, sumele în carnete, completînd borderouri, numărînd banii, atît de mulţi încît îşi pierduseră puterea magică de mijlocitori, deveniseră simple hîrtii colorate în chip diferit, obiecte ale muncii, îi ordona, le îndrepta colţurile, îi lega în pachete ; rămăsese doar o vagă îngrijorare, teama că, inevitabil, odată şi odată va greşi, aşa cum li se întîmplase şi altora, iar atunci va trebui să pună la bătaie economiile lor şi retribuţia, atît de mici pe lîngă sumele ce-i treceau prin mînă. Ghişeul era locul ei, nu se gîndea să-l schimbe, nu că şi l-a dorit, că l-ar fi visat de mică, după cum unii visează să se facă doctori, ingineri, avocaţi sau aviatori, ci aşa se nimerise. N-ar putea spune exact cum, nu existase un moment de răscruce, nu optase pentru aşa ceva ; doar a constatat deodată că s-a obişnuit şi că n-ar vrea să încerce altceva. Rămăsese în oraş, alături de părinţi, se căsătorise, veniseră copiii, apartamentul şi maşina, toate la timpul lor, n-avea de ce să fie nemulţumită. Ce-şi putea dori mai

mult ? La întîlnirea de zece ani avusese cu ce să se laude, nu fusese printre cele din urmă.

Ajungînd la serviciu, va scoate din poşetă pieptenul de plastic, cu dinţii mari şi îşi va aranja părul blond răvăşit de vînt. Privindu-se în oglindă, va observa cu surprindere cît de mult au marcat-o ultimele zile şi cît de clar i se putea citi în ochi neliniştea. Asta în vreme ce el nu se va mai duce la uzină, nu va mai trece prin atelierele secţiei, iar maiştrii se vor descurca şi fără deciziile sale. În schimb se va îndrepta spre o clădire destul de nouă, la fel de banală ca toate celelalte din jur, va străbate un lung coridor aflat la parter, i se va părea, poate, misterios datorită nenumăratelor uşi întîlnite în cale şi ale căror etichete nu va apuca să le citească din mers, va coti de mai multe ori, va trece pe lîngă scări şi noi coridoare, iar în cele din urmă va renunţa să încerce să memoreze traseul parcurs. Se va lăsa condus cu sentimentul pierderii iminente într-un labirint fără ieşire. De aceea, cînd va ajunge la rezerva ce-i fusese repartizată, va păşi înăuntru ca spre un liman salvator. Va remarca de îndată atmosfera de cameră de hotel, în nici un caz de spital, de centru de cercetări sau altceva de genul acesta. Vor lipsi doar reproducerile de tablouri după a căror calitate poţi să-ţi faci — mai întotdeauna — o primă impresie, destul de exactă, asupra nivelului de confort. Va vedea în jurul său un pat cu o cuvertură bordo, o masă, un dulap în perete şi două fotolii : lucruri neutre, fără personalitate. Semnele trecerii timpului nu vor reuşi să le individualizeze. Petele şi zgîrieturile de pe suprafaţa lor nu-i vor aminti de nimic, nici o întîmplare trecută nu se va lega de ele, aşa cum se întîmplă acasă, unde asemenea mici accidente îşi au fiecare povestea lor.

Undeva în urmă exista, mai există încă în amintire, o petrecere cu tombolă amuzantă : participanţii au adus cîte un obiect, lucruri vechi, folosite. Acesta fusese clenciul, un neaşteptat test al instinctului de proprietate, dar şi o probă de umor. Privind la colecţia aceea etalată pe cîteva mese, descoperise că vazele, bomboniere le, jucăriile, diferitele unelte, precum şi toate celelalte obiecte adunate acolo se individualizaseră şi emanau un inconfundabil aer familial. Purtau urmele foştilor stăpîni — puteau fi recunoscuţi, avea această convingere —, ca şi cum, odată cu părăsirea magazinului, lucrurile ar fi ieşit din anonimatul

seriei şi s-ar fi adaptat noului mediu printr-un subtil cameleonism, cîştigîndu-şi în acest fel unicitatea.

La fel de impersonale şi de neprietenoase i se vor părea şi acele minuni tehnice aflate în rezervă fără de care am început să credem că nu mai putem trăi cu adevărat : telefon, video şi radiocasetofon.

Dar, iată că ajunge cu adevărat în încăperea mică a rezervei. O găseşte mai degrabă intimă decît neîncăpătoare şi incomodă, aproape că îi place — temerile legate de acest subiect se risipesc. Geamul mare, luminos, dirijîndu-ţi privirea spre un parc sau o grădină, îi dă încredere, îi dă mai multă siguranţă decît un morman de vorbe.

Deschide sacul şi începe să-şi scoată lucrurile. Fiecăruia îi caută locul cel mai potrivit. Nu îndrăzneşte încă să se bucure pentru pasul făcut, reuşise, în sfîrşit, să se rupă de monotona trecere a zilelor. Absolvise de atîta timp facultatea, şi ce realizase ? O familie fericită, n-avea nici un motiv să creadă altfel, şi o pojghiţă de bunăstare materială pe care se străduia, asemeni altora, să o îngroaşe cît mai mult şi cît mai repede, ajutat fiind şi de părinţi. Ce-i mai trebuia, ce mai voia de la viaţă ? Nu prea reuşea să-şi explice nici măcar lui însuşi.

Pe măsură ce sacul se goleşte, simte că pune stăpînire pe spaţiul din jur. Mobilierul ce se învechea anonim prinde viaţă. Trebuie să ai mult curaj ca la aproape 40 de ani să recunoşti că proiectele din tinereţe nu s-au împlinit şi nici nu se vor împlini, să o iei de la capăt, să cauţi altă cale, încercînd să dregi ce se mai poate drege.

A terminat cu despachetatul, şi acum nu mai ştie ce să facă. Ar ieşi puţin să privească grădina sau parcul acesta, dar uşa ce dă pe terasă e încuiată şi nu zăreşte nicăieri vreo cheie, va trebui să ceară una. Acum se mulţumeşte să privească pe fereastră. Copacii tineri, bogat înfrunziţi, cu ramuri lungi şi subţiri, firave dau impresia de libertate şi sălbăticie în contrast cu arbuştii ornamentali, masivi, tunşi în forme greoaie, îngrijit, exact, fără aproximări, trădînd mîna unui grădinar priceput, dar cu o fantezie care înclină prea mult spre rigoare ; poate nici nu e fantezie, ci aplicarea obedientă a unor reguli desprinse din cărţi şi albume îngălbenite de vremuri. O alee şerpuieşte candid, purtîndu-şi pietrişul alb cînd la soare, cînd la umbră şi se pierde romantic printre trunchiuri, fără să întîlnească vreo bancă în drumul ei. Mai încolo,

acoperit în bună parte de iederă, se întrezărește un zid ce pare a înconjura locul acela, izolîndu-l de lume.

Ușa dinspre coridorul cel lung, întortocheat și tainic, se deschide și apare fostul lui coleg de clasă, în halat alb, impunător. Dă să se ridice, dar, punîndu-i mîna pe umăr, noul venit îl împinge amical înapoi în fotoliu — doar nu e cazul să fie protocolari, mai ales cînd sînt singuri ! De acum înainte, cel puțin o vreme, vor colabora, iar anii de școală nu se uită chiar așa de ușor...

Pe vremea liceului nu fuseseră prieteni, făcuseră parte din două grupuri diferite, relativ închise, cu lideri diferiți — un test sociometric ar fi evidențiat cu ușurință structura bipolară a clasei lor. S-au ignorat reciproc, fără vreun motiv anume, ca și cum nici n-ar fi existat unul pentru celălalt. Nu o făceau cu bună știință, mai mult, nici nu-și dădeau seama de această relație cu totul aparte dintre ei. Nimeni nu le atrăsese atenția, ceea ce poate să însemne că nici alții nu observaseră ori nu i-au acordat importanță.

Lucrurile s-au schimbat după cîțiva ani. Întorcîndu-se acasă la terminarea studiilor, s-au întîlnit întîmplător. El își găsise un post la uzină, celălalt mai făcea naveta în orașul vecin, dar se pregătea să se mute acolo definitiv, lucru ce s-a și întîmplat foarte curînd. Au discutat mai întîi despre școală, reconstituindu-și amintiri comune, astfel s-au apropiat. Prietenii și colegii de altădată se răspîndiseră prin țară, veștile de la ei erau puține, că nu se prea îndemnau cu scrisul. Unora li se pierduse urma și nu mai știau nimic despre ei. Cît de diferit trecuse timpul pentru fiecare, deși, la un moment dat, avuseseră aceleași șanse...

— Îi dăm drumul, sau te-ai răzgîndit ?

— Dacă am ajuns pînă aici și m-am instalat, n-o să dau înapoi. Deși, niciodată nu știi cum e mai bine pînă la urmă... O facem, dac-am zis, am zis !

— N-are de ce să-ți fie teamă, nu ești nici primul și nici ultimul. Avem deja o anumită experiență, statisticile sînt cît se poate de încurajatoare.

— Știu, mi-ai mai spus-o. Ascultă, chiar de mi-ar fi frică, n-aș recunoaște-o, ce dracu' !

— Atunci, să nu mai pierdem vremea !

Acestea fiind zise, nu-i mai rămîne altceva de făcut decît să se pregătească ; își dă jos cămașa, apoi maieul. În acest timp, fostul lui coleg de clasă — nu se văzuseră

la nici un *ceai*, la nici unul din acele prime chefuri adevărate din viața lor, de neuitat, de neegalat, nevinovate în fond (vinovăția va veni mai tîrziu, dar nu foarte tîrziu), deși nu lipseau ingredientele necesare, prea bine cunoscute, iar părinții plecau de acasă la propriile lor petreceri, de oameni maturi, cu situații, cu poziții sociale de apărat, cu prietenii de cultivat și întreținut, sau se retrăgeau discret într-o altă cameră, în cea mai îndepărtată, treceau în alt univers, în alt spațiu, după ce umpluseră bucătăria cu tăvi și cu platouri, după ce șterseseră paharele să strălucească, să nu aibă amprente, scame ori pete albicioase de evaporare, bineînțeles, nu la bloc, ci în vreo vilă, fără vecini scandalizați de tropăituri, de magnetofonul dat tare și la ora patru dimineața — deci, fostul lui coleg își pune mănuși din cauciuc subțire și deșurubează capacele flacoanelor aflate pe măsuța cu rotile, ce tocmai o adusese de pe coridor. Toarnă conținutul a două sticle într-un vas mai mare, amestecă și obține o pastă brună, de consistența mierii de albine. Un vag miros de medicamente se răspîndește prin încăpere.

— Te ung mai întîi cu un adeziv special, se va resorbi după ce plantele vor fi destul de viguroase ca să se mențină și singure...

— Presupun că aici totul e „special"...

— Hm, cam așa. Cum de-ai ghicit ?

— Intuiție, perspicacitate, inteligență...

— Plus modestie !

— Desigur.

— Ironia ta e cam înghețată, dacă ți-ai vedea mutra în oglindă !... Regret că n-am la îndemînă un aparat de fotografiat !

El stă întins pe pat, cu fața întoarsă spre perete, cum i se spusese. Fostul lui coleg îi dezinfectează cu alcool porțiuni de piele aflate pe brațe, pe piept și pe abdomen. Din cînd în cînd aruncă la coș tampoanele devenite inutilizabile. Dintr-o cutie metalică ia o pensulă sterilă și o înmoaie în adezivul pregătit. Cu mișcări sigure întinde pasta într-un strat subțire, uniform, năclăind firișoarele de păr.

— Ce mînă sigură ai ! Ți-ai ratat cariera, pictor trebuia să te faci !

— Poate zugrav sau vopsitor, regret că n-am decît o singură culoare, mi-ar fi plăcut să te fac precum un

papagal. Acum stai așa și nu te mișca, n-am terminat, ai răbdare ! De pe măsuță ia un flacon maroniu, îi deșurubează capacul și începe să scuture deasupra pieptului semințele mărunte, galbene, aciforme. O mică ninsoare se naște din gura sticluței, acoperind pielea unsă. La sfîrșit arată ca atunci cînd, vara, ieșind din apă se întindea ud pe plajă iar nisipul a cărui fierbințeală o căuta, i se lipea de piele, alcătuind un strat de minuscule paiete strălucitoare.

— Ești aproape gata, spune fostul coleg, pulverizînd peste semințe o substanță cu miros dulceag.

— Pot să mă ridic ?

— Încă nu. Mai stai culcat vreo jumătate de oră pînă se întărește adezivul, pe urmă poți să te uiți în oglindă și să te admiri cît ești de frumos. La început pelicula aceasta o să te strîngă puțin, te va jena. Dacă vei face mișcări bruște, o să te și doară, deci ai grijă. Va apărea și o oarecare mîncărime, e o reacție normală, să nu te sperii și mai ales să nu te scarpini ! Va trece pe măsură ce se resoarbe, două, trei zile va fi ceva mai greu, dar sper să nu-mi faci necazuri. Dacă simți cumva că nu reziști, vei primi un calmant, deși ar fi bine să nu iei nici un medicament în perioada asta, nu se știe niciodată ce influențe nedorite poate avea. Și acum o ultimă chestiune : să dormi neacoperit și numai pe spate. Motivul sper că e evident.

— Crezi c-o să pot ? De unde să știu cum mă sucesc în somn !

— Fă bine și te străduiește ! Altfel voi trece la alte metode, nu sînt plăcute, dar n-am încotro. Trebuie să fim prudenți, să nu ratăm, ar fi păcat s-o luăm de la început, păcat de timp și mai ales de semințele risipite. Știi cît costă ? Mai mult decît greutatea lor în aur ! Tu ai vrut să vii, tu ai insistat să te primească, nu mă face de rușine. Participarea ta la experiențele ulterioare depinde de rezultatele de acum, depinde de tine și de cîtă silință îți dai.

— Bine, bine, am să mă străduiesc... Dacă alții au reușit, am să reușesc și eu.

— Așa îmi placi, vin mai tîrziu să te văd, zice fostul coleg de clasă și iese din încăpere împingînd măsuța cu rotile.

Rămas singur, zîmbește ușurat. Își făcuse atîtea griji în legătură cu acest prim moment, avusese emoții ca în

fața unui examen dificil, și, iată, trecuse atît de repede și banal, în deplin anonimat. Nimic spectaculos, memorabil. Așa ceva nici nu merită să povestești, asta e marea încercare, pentru asta este nevoie de curaj și hotărîre ? Cît tam-tam pentru un fleac, așa ar gîndi și chiar ar zice oricine.

...Depășì cu bine perioada mîncărimilor, un adevărat supliciu inchizitorial, numai el știe prin ce chinuri a trecut ! E groaznic să n-ai voie să te scarpini, nici măcar un pic, cît să-ți alini suferința, s-o îndepărtezi puțin, precum o gură de aer proaspăt într-o încăpere plină de fum și de mirosuri incerte te face să uiți de apăsarea din coșul pieptului. Dar ce mai contează aceste amănunte penibile, devenite, în momentul reușitei, prea patetice și de-a dreptul nepotrivite. Mai bine să nu-și amintească.

La căldura corpului, semințele încolțiră. În a treia zi se iviră din ele prelungiri subțiri, străvezii, creșteau văzînd cu ochii. Căutară în jur, prin aer, pînă întîlniră firișoarele de păr, se încolăciră de cîteva ori în jurul lor, ca pe niște araci, apoi vîrfurile microscopice, aparent fragile, se îndreptară spre piele, fără ezitare, și se înfipseră pur și simplu în ea, pătrunzînd sub epidermă. Își aminti de orele de botanică de prin clasa a cincea sau a șasea, cine mai știe, de boabele de fasole așezate pe o bucată de sugativă umezită, aflată într-o farfurioară acoperită cu geam, repetase experiența acasă, voia să se convingă de adevărul ei, doar știa că semințele încolțesc în pămînt, nu în aer, că trebuie mai întîi să le semeni în grădină, abia apoi răsar, și în nerăbdarea lui științifică nu găsise în toată casa alt geam decît unul din acele două geamuri culisante de la vitrina cu bibelouri și cupe de cristal, ce scandal ieșise cînd s-a descoperit lipsa de respect față de comorile adăpostite în raft, putea să le spargă, dragă, doar știi de cîte ori i-am spus să nu umble aici, oriunde dar nu aici, i-am interzis categoric, dar el nu mă ascultă, face de pe acum ce vrea, mîine, poimîine o să dea foc la casă cu experiențele astea, și ce se mai smiorcăise el în fața neînțelegerii, dar degeaba, boabele au fost aruncate de îndată la gunoi.

Peste alte cîteva zile, apărură niște punctișoare verzi, ce crescură rapid, transformîndu-se în frunzulițe lunguiețe, orientate, cele mai multe, în aceeași direcție. Într-o săptămînă atinseră în medie cam un centimentru. Pe brațe și pe piept se putea zări o blană vegetală deasă,

un fel de gazon de un verde crud, ca frunza din aprilie, ca iarba dintîi, străbătute de lumina tăioasă a soarelui. Nu-l durea nimic, mîncărimea trecuse, nu simţea nici teamă, nici oroare faţă de bietul şi tainicul său trup, doar o nemărturisită curiozitate, ca altădată, în copilărie. „Ce chestie, firele astea nenumărate şi plăpînde se hrănesc în fond din propriul meu corp, din el îşi iau vlaga !" constată sentimental, lăsîndu-se înduioşat de situaţia sa, în timp ce privea încîlcitura verde care-l acoperise în bună parte, precum un tricou ori un pulover fantezist, tricotat după un model neobişnuit, bizar.

Lucrurile păreau să meargă foarte bine, fostul său coleg de clasă o confirma de fiecare dată. Dincolo de explicaţiile tehnice, de specialitate, pe care se străduia să le înţeleagă şi să le urmărească, zîmbetul deschis, încurajator îi dădea încrederea şi siguranţa necesară. Avea acum un program zilnic ce se impusese de la sine. Dimineaţa, în afara momentelor cînd se făceau observaţii şi măsurători asupra sa şi a plantelor sale, citea presa, apoi lua o carte, asculta muzică, rareori punea vreo videocasetă. După-masa rezolva cuvinte încrucişate, iar seara urmărea un film, apoi continua să citească din cartea începută. Romanele poliţiste le termina într-o zi, pe celelalte în două — trei, dacă nu-i plăceau nu le mai termina deloc.

Seara, într-o săptămînă, dimineaţa, în cealaltă, în funcţie de tura soţiei, telefona acasă. Suna şi la părinţi, dar pe nimeni altcineva ; n-avea de gînd să hrănească foamea de senzaţional a nimănui. Îşi prevenise prietenii că va lipsi o vreme, că va pleca din localitate într-o delegaţie, găsise un motiv plauzibil. Mai mult decît atît nu era dispus să întreprindă. Chestiunea îl privea pe el şi nu-l interesau sfaturile altora. La ce bun să asculte nesfîrşite compătimiri ? Mai bine să-l lase în pace.

Se bucura auzindu-i la telefon pe cei mici povestind agitaţi şi exaltaţi, smulgîndu-şi unul altuia receptorul, retrăind cu intensitate întîmplările, pierzîndu-se în amănunte, repetînd de cîteva ori aceeaşi idee pentru a o face mai credibilă, le asculta bîlbîiala şi justificările copilăreşti cînd recurgea la autoritatea lui de tată, certîndu-i pentru vreo notă mai mică, pentru vreo năzbîtie ori vreo obrăznicie. Soţia îi comunica puţinele noutăţi, îi cerea părerea cînd trebuia luată vreo decizie mai importantă privind bunul mers al casei, dar el nu se prea amesteca şi o lăsa

pe ea să hotărască. La început vorbeau aproape zilnic, atunci parcă aveau mai multe să-şi spună. De la o vreme se surprindeau tot mai des tăcînd, stăteau amîndoi cu receptorul în mînă şi aşteptau să continue celălalt. Asta reuşea să-l înfurie de-a binelea, ce, sîntem muţi, nu putem lega măcar două vorbe, ne-am prostit deodată, sau ce ? Zi ceva !

Întîmplările de la serviciul ei nu-l interesaseră niciodată, după cum nici bîrfele despre colegi, nici zvonurile despre iminentele restructurări în ierarhia filialei şi cu atît mai puţin ceva ce ar fi fost legat de clienţi, persoane atît de anonime, transformate în simpli purtători de carnete, semnificative şi expresive fiind doar cifrele — cam asta se vedea de acolo, din spatele ghişeului —, deci viaţa mergea înainte, cu poticnelile şi scîrţîitul obişnuit, dar, nerezolvîndu-se mare lucru prin telefon în această privinţă, despre ce să vorbească atunci ?

...Stă pe marginea patului, astfel ca lumina de la geam să-i vină bine şi să-şi poată cerceta nestingherit vegetaţia de pe trup. Plăntuţele au crescut, au cîte două şi trei frunze alungite, nu mai arată firave. Se pare că le merge foarte bine. Acum îşi trece palma de-a latul pieptului, cu un gest ocrotitor. Îi face plăcere să le simtă strecurîndu-se unduitoare printre degetele răsfirate ; senzaţia de moale şi catifelat îl umple de uimire şi de emoţie. O tentaţie necunoscută, dar cu atît mai puternică, îl atrage dincolo de ea, într-un spaţiu abia bănuit, plin de promisiuni obscure, de neînţeles. Bărbia îi stă proptită în piept şi priveşte atent, fascinat, tremurul vegetal. Pare un grădinar pus pe neaşteptate în faţa unei întîmplări neobişnuite ce s-ar fi petrecut printre straturile sale, ceva greu de crezut, dar de a cărui evidentă realitate n-ai, totuşi, cum să te îndoieşti.

Prin ziduri, prin planşeele de beton armat, prin aer, nu se ştie cum, ajung pînă la el — ridică privirea şi aşteaptă — paşii, paşii, paşii fostului coleg de clasă : uşori, siguri. Calcă moale pe talpa elastică, se opreşte în capul scărilor, pe palier ; ezită sau ce se întîmplă ? Porneşte din nou, coboară treptele, a ajuns la parter, se apropie pe coridor şi de abia cînd îl aude în spatele uşii poate spune că îl aude cu adevărat.

— Ei, cum merge azi ?

— Odihna asta mă surmenează, mă sfrepezeşte, îmi dă dureri de cap... Fă ceva !...

Nimic neobișnuit în starea de agitație ; în etapa aceasta și animalele de experiență deveneau neliniștite, refuzau să mănînce, nu-și mai găseau locul în cușcă, iar analizele hematologice păreau de fiecare dată greșite în laborator.

— Ai încredere în mine, pînă acum nu s-a întîmplat nici un necaz, nici un accident, totul a mers cum trebuie. Va fi bine, ai să vezi.

— Da, pînă acum, zici... dar nu de un accident mă tem, ci de ceva nelămurit, mi-e frică pur și simplu, fără obiect... De fapt, nici nu e teamă, ci doar o nerăbdare sau o neliniște venită din curiozitate, poate teama de necunoscut ?

— Aiurea, te gîndești prea mult la tine, a început să-ți placă să te simți preocupat de propria-ți persoană, să cauți motive de îngrijorare, iată consecințele izolării, un egocentrism bolnăvicios. Acesta e singurul lucru în neregulă, dar vom scăpa și de el. Hai, întinde-te, vreau să mă uit puțin.

Din buzunarul halatului scoate o lupă prin care începe să cerceteze plantele, pe îndelete, fără grabă. Pătrunde nestingherit în lumea lor, în încîlceala vegetală, caută și găsește ici colo semne numai de el știute. După un timp, alege o frunză mai mare, mai cărnoasă, o încearcă pipăind-o cu buricele degetelor, pare satisfăcut, apoi, brusc, o îndoaie, o zgîrîie cu unghia, o sfîșie în lungime.

— Au ! exclamă nedumerit cel întins pe pat, ce faci, că mă doare ? Pe figura lui se poate citi surprinderea. Vrea să ducă mîna la locul unde persistă încă o usturime vie, ascuțită, dar fostul coleg îl oprește cu un gest ferm.

— Stai liniștit și nu pune mîna, că nu ești copil să nu-nțelegi de vorbă ! Rabdă puțin...

Nici unul, nici altul nu mai spun nimic, așteptînd în tăcere. Sînt două așteptări diferite ; ai zice, alăturate întîmplător. După cîteva momente, în ruptura proaspătă, de un verde ceva mai deschis, se ivește încet sclipirea unui lichid rozaliu. Lupa e puternică, mărește mult și se vede bine dunga aceea licărind. Antropobotanistul pare mulțumit.

— De mîine poți să ieși în grădină. Să te plimbi, să iei aer, locul e frumos și ai să te simți minunat. Soarele va face bine acestor plante, se vor dezvolta mult mai repede și mai viguros. Asta doreai, nu ? Întrebarea lui *e*

retorică, totuși celălalt confirmă printr-o ușoară înclinare a capului. Pînă la urmă, totul va fi bine...

...În aceste momente ale dimineții s-a dedicat „Sportului". Parcurge ziarul cu plăcerea secretă a cunoscătorului care citește și dincolo de rînduri, trăind cu pasiune fiecare articol. Are păreri ferme cînd întîlnește opinii diferite de ale sale se enervează sau se amuză, după caz. Regretă că nu s-a ținut de sport, de atletism. Avusese stofă, antrenorul îl lăuda și declarase că își pune mari speranțe în el. Cîștigase și vreo două, trei concursuri. Din alergat n-ai să trăiești, ai nevoie de o meserie, de o diplomă. După aceea poți să faci ce vrei. Acum ține-te de carte, îl lămuriseră ai lui. Alții, nu știu cum, reușeau să le împace pe amîndouă, și școala și sportul, dar el nu izbutise. Dacă n-ar fi renunțat, poate ar fi ajuns campion, poate ar fi fost un nume, s-ar fi scris cu siguranță și despre el, ar fi fost cunoscut... Ei, ce-a fost, a fost, la ce bun să se indispună acum cu asemenea rememorări...

— Hai cu mine, e nevoie de plantele tale, spune fostul lui coleg, antropobotanistul, intrînd grăbit în încăpere. Hai, că nu e timp de pierdut.

— Chiar acum ? se bîlbîie el, negăsind să spună altceva mai inteligent, surprins nu de apariția bruscă și neașteptată a celuilalt, ci de tonul rece, profesional cu care i se adresase.

— Lasă ziarul și nu mai trage de timp !

Se ridică și ies amîndoi. Merg repede și el abia se poate ține după antropobotanist. Urcă la etajul întîi.

— A fost adus un accidentat grav, cu arsuri de gradul II și III. N-are decît o singură șansă : să-i transplantăm, mai bine zis să-i răsădim plantele tale. Are noroc că se găsesc într-un stadiu potrivit pentru așa ceva și că aveți aceeași grupă sanguină. Dacă se prind mai mult de șaptezeci la sută din exemplarele donate, va scăpa. A mai fost un caz și a avut o evoluție foarte bună.

— Dacă cedez totul, cu mine cum rămîne ?

— Vrei să te retragi, ți-a fost de-ajuns ?

— N-am spus asta, am întrebat doar.

— O luăm de la capăt, acum ai și experiență. Bucură-te ! asta ai dorit, să fii de folos, să-ți ajuți semenii ai o ocazie nesperată.

În sala în care pătrund vede două mese de operații, puternic luminate. Antropobotanistul îi face semn să urce pe una dintre ele, apoi nimeni nu-l mai bagă o vreme

în seamă, par să-l fi uitat. Asistentele vin și dispar preocupate, aduc și aranjează lucruri a căror destinație nu o ghicește întotdeauna. Se fac ultimele pregătiri. Cu un zîmbet binevoitor, una dintre ele pune un paravan de pînză în așa fel încît să-i ascundă masa de alături. „N-aveți ce vedea, un om luptînd între viață și moarte nu e un spectacol plăcut... V-ar tulbura peste măsură. E mai bine așa, e spre binele dumneavoastră". Chiar și așa, lui îi rămîne o jumătate din sală, are la ce să privească. Agitația de mai înainte a încetat, aude alți pași și alte glasuri este adus accidentatul. Îl frapează respirația grea, neregulată a acestuia ; răsună tare, acoperind celelalte zgomote — trebuie să fie o namilă de om. Dintr-o dată parcă se face liniște, se aude un bîzîit slab și un susurat, hîrîitul inegal de pînă atunci s-a întrerupt. E gata să se sperie, dar un sunet nou îi dă de știre că accidentatului i s-a pus masca de oxigen. Cineva chiar anunță acest lucru. Bine, e-n regulă. Cu auzul încordat încearcă să-și dea seama ce se petrece dincolo în jurul accidentatului trebuie să fie cel puțin patru cinci persoane, probabil medici și antropobotaniști. Încă nu s-au hotărît de unde să înceapă, desigur, mai e și problema densității și problema... dar nu înțelege despre ce este vorba și un timp sensul discuției de „dincolo" îi scapă. Cineva se referă la anamneză... Începe să se plictisească. Va veni și rîndul lui, doar de asta l-au adus acolo, n-ar trebui să se impacienteze, de ce s-ar grăbi să se întoarcă în rezervă ? Putem începe ? întreabă cineva. Da, răspund pe rînd cîteva voci. Antropobotanistul apare de după paravan, îl recunoaște, deși are masca albă pe figură. Se apropie de el și-i face cu ochiul. Alege o plăntuță, prinde cu grijă tulpinița între două degete și taie cu bisturiul, dintr-o singură mișcare, foarte aproape de piele, firele haustorilor *. O ridică apoi și o trece altcuiva, aflat în spatele paravanului. „Următoarea", spune o voce, și fostul lui coleg de clasă se execută de îndată desprinzînd cu aceeași ușurință și precizie o nouă plantă. Datorită mănușilor albe, mișcările sale par a avea un caracter solemn. Operația se desfășoară în zona pieptului și cel întins pe masă are posibilitatea să vadă foarte bine ; nu-și mai poate desprinde privirea de pe lama ascuțită

* Haustor : organ asemănător cu o ventuză, cu ajutorul căruia unele plante parazite își absorb hrana din planta-gazdă. —

și strălucitoare a bisturiului. Porțiunea de piele ce apare de sub învelișul verde i se pare palidă și nesănătoasă. După un timp, lucrurile devin monotone și simte cum îl cuprinde oboseala, se abandonează ei și ațipește.

...Cînd străbați a doua oară un drum, ți se pare mai scurt și mai ușor, asta, poate, pentru că știi la ce să te aștepți. La fel s-au petrecut lucrurile și în cazul lui. La cîteva zile după operație, după ce firele vegetale rămase în țesuturi s-au resorbit fără complicații, i s-a aplicat din nou stratul de adeziv și au fost presărate semințele aciforme. Perioada neplăcută de pînă la apariția haustorilor și a frunzelor n-a mai suportat-o atît de greu, se obișnuise. Chiar spunea că va dona și altădată plăntuțe și că o va face ori de cîte ori va fi nevoie și i se va cere.

Reușita operației l-a încurajat, i se confirmase totodată valoarea drumului ales. Gestul său căpătase acum, gîndea el, un sens concret, de netăgăduit : salvase viața unui om. Ieșirea din serie, din banal și monoton nu fusese un gest meschin și egoist, ci unul plin de generozitate și altruism.

Depășind stadiul în care se efectuase transplantul, a pătruns din nou într-un teritoriu necunoscut. Perfidă, nesiguranța îi dă iar tîrcoale, punîndu-l la încercare. Cum poate să fie atît de simplu, se întrebă el, și nimic să nu se revolte în mine împotriva acestei nemaipomenite invazii ? Oare animalul din mine, nevăzut la chip, pornit din cine știe ce moluscă și ieșit pînă azi învingător din cîte încercări și lupte, să fi fost păcălit și pus cu botul pe labe ? Să nu se fi iscat nici o tulburare în sînge și în carnea străbătută de firele subțiri, ramificate, ce ieșeau la suprafața pielii, continuîndu-se în tulpini și frunze ? Părea mai sănătos și mai plin de viață ca oricînd, avea poftă de mîncare în ciuda claustrării, nu făcea mofturi ; dormea foarte bine, chiar cu lumina aprinsă, așa cum i se ceruse. Nu observase nici un semn neliniștitor, nici o reacție de împotrivire, și asta îl nedumerea.

— Se poate să mă năpădească „buruienile" tale și organismul meu să nu reacționeze în nici un fel, să nu se apere ? E uimitor !

Din fotoliul în care se așezase, antropobotanistul îl urmărește detașat, cu o expresie enigmatică pe chip. Nu se grăbește să răspundă, este de gardă și are timp să-l

asculte. Îl lasă, deci, să continue, pare interesat de verva neobișnuită a celuilalt.

— Mă supui la tot felul de analize și teste, ele ce spun, arată ceva ? Oare starea asta, ce pare foarte bună, plină de energie, nu e cumva înșelătoare, nu voi claca pe neașteptate ? Îmi spui mereu că rezultatele sînt în limitele normalului, că procesul se află sub control, dar ce este „normal" în asemenea condiții ? Dacă am acceptat să vin aici și să ne apucăm de treaba asta, ar trebui să știu mai mult ! Trebuie să mă gîndesc și la cei de-acasă, am o responsabilitate față de ei !

— Modificările se produc treptat, te obișnuiești cu ele și de aceea nu-ți sar imediat în ochi. Uite, de exemplu, ai băgat de seamă că acum bei mult mai multă apă decît la început ?

Trecuse de prînz, și o liniște aparte, toropitoare se instalează peste tot. Prin aerul devenit dintr-o dată gros, aproape fluid, cuvintele își caută drumul pentru a trece de la unul la altul, rătăcesc printre mobile, nasc mici vîrtejuri acaparatoare, se lovesc de pereții albi și o pornesc din nou, netulburate, acoperite de o oboseală zgrunțuroasă, ca un strat de rugină ce le îngreunează și mai mult înaintarea, descoperă meandre și le urmează bucuroase de a fi găsit un fir călăuzitor. Vocile își schimbaseră timbrul, devenind de nerecunoscut, sînt ca doi străini într-o gară, într-un tramvai, fiți amabil, perforați-mi și mie biletul, dar ei nu observă, sau nu le pasă, după cum nu-i stînjenește cîtuși de puțin nici faptul, plin de ciudățenie, că vorbele închegate în fraze, ținîndu-se una de alta asemeni verigilor unui lanț, continuă să plutească nehotărîte printre ei — le aud, prin urmare, cu întîrziere, la un oarecare timp după ce fuseseră rostite.

În acea împrejurare singulară, cînd doar ideile contează, irizările lor putînd fi lesne urmărite în aerul vîscos, fostul coleg de liceu îi descrie din nou, pe îndelete, cum planta aceea, obținută prin manipulări genetice, se hrănește cu produsele de dezasimilație, cu diverse toxine rezultate în urma metabolismului, cum dioxidul de carbon, atît de necesar, nu-l mai ia din aer, ci din sînge, haustorii ajungînd pînă la vasele sanguine, iar în loc cedează oxigen, jucînd astfel rolul unui plămîn suplimentar, cum toate aspectele de detaliu încă nu sînt cunoscute, pentru că experimentarea pe animale atinge un prag ce

trebuie depăşit. I-ar putea aduce cărţi de specialitate şi reviste, dar le va citi oare, va trece de primele pagini ?

— Sînt sigur că vei renunţa şi se vor umple de praf. Pentru tine, nu ce scrie acolo e important, tu trebuie să te deprinzi a duce o viaţă cît mai normală cu aceste „buruieni", cum le zici, va trebui să înveţi să le protejezi...

— Am şi început să mă obişnuiesc. Uite, în ultimul timp n-am mai strivit nici o frunză, n-am mai frînt nici o tulpină ca la început cînd, pur şi simplu, uitam de ele. Acum îmi sînt mereu în minte, am grijă şi le feresc. Sper să fii mulţumit de mine, doar mă străduiesc să le asigur substratul nutritiv cel mai potrivit, ha ! ha !... Să te întreb ceva, după ce plantele vor rodi şi vei strînge seminţele, cu mine ce se va întîmpla ? Mă voi întoarce la existenţa obişnuită sau pot să sper că rolul meu nu s-a încheiat, că sînt apreciat şi că... Spune-mi, s-a hotărît ceva, am vreo şansă să rămîn la voi ?

Întrebările execută cîteva lupinguri şi tonouri dificile, manevrînd abil prin aer pentru a evita ciocnirea cu vorbele mai vechi, răzleţite, plutind în derivă. Într-un tîrziu propoziţiile ajung intacte la antropobotanist, şi-l dezamăgesc. Insistenţa celuilalt e nedelicată, în asemenea chestiuni trebuie să ai răbdare, să suporţi incertitudinea, să nu devii pisălog. Ah, cum de nu-şi dă seama că asemenea tatonări se cer făcute cu artă, cu rafinament, cu o desăvîrşită diplomaţie. Trebuie să laşi un spaţiu de manevră ambelor părţi, o întrebare directă, nesăbuită, riscă un răspuns definitiv şi jocul s-a terminat... Dorinţa celuilalt îl intrigă, e de neînţeles cu cîtă uşurinţă pare să renunţe la lucruri pentru care alţii aleargă atîta. Ce urmăreşte de fapt, doar să parvină la un destin excepţional din punctul lui de vedere ? Dar cu ce preţ ! N-ar trebui să-şi bată capul şi cu această problemă, cînd atîtea altele îl aşteaptă, îşi spune antropobotanistul. N-ar trebui să-l intereseze motivaţia fiecărui subiect în parte, apoi rosteşte cu glas tare :

— E prea devreme, e prea devreme...

Şi aşteptarea poate fi, în anumite împrejurări, o formă de eroism, chiar şi atunci cînd este vorba de o aşteptare pasivă. Să grăbească ciclul biologic al plantelor sau să sară vreo etapă din dezvoltarea lor erau idei cu totul fanteziste, imposibile. Nu-i rămînea decît să le urmărească lenta maturizare, atent să-şi păstreze netulburat echilibrul interior Starea ta psihică influenţează în

mare măsură antropocultura vegetală, spusese de mai multe ori fostul lui coleg. Optimismul tău e un factor pozitiv, stimulator. Acum încerca să se conformeze acestor sfaturi. Bineînțeles că era ajutat. Cărțile și videocasetele pe care le solicita bibliotecii erau mai întîi verificate. Emoțiile și trăirile intense aveau un efect nedorit, de aceea antropobotanistul l-a convins să renunțe la filmele cu urmăriri și împușcături, precum și la producțiile *horror*. Suspansul prea accentuat reușea, doar în decursul unui film, să ofilească plantele mai firave. Tragediile fuseseră interzise de la bun început. I se îngăduia cel mult o dramă sau o melodramă la două săptămîni. Cele mai recomandabile erau comediile spumoase, pline de vervă și umor, în care predomina comicul de limbaj.

Plimbările lungi, fie dimineața, fie seara, prin grădina împrejmuită de zidul înalt de cărămidă, care-l apăra de intruși, jucau și ele un rol pozitiv. La început îi făceau o nespusă plăcere. Ieșind din cameră, se simțea liber și important. Zborul dezordonat al gîzelor, adierea molcomă a vîntului printre plantele crescute pe corp, licărirea razelor de soare prin sita de frunze a copacilor, totul contribuia la deplinătatea acestei senzații.

În grădină nu se putea pătrunde decît prin trei locuri, verificase : prin camera sa, prin sera grădinarului, lipită de clădire, și printr-o ușă metalică practicată în zidul înconjurător. Dar aceasta din urmă era atît de ruginită și lacătul pus pe ea atît de solid, încît puteai crede că nu se va mai deschide niciodată, fiind blocată definitiv, de parcă în felul acesta s-ar fi îndreptat o eroare.

De-a lungul aleilor nu întîlnise niciodată pe nimeni, și asta îl făcu să creadă că grădina aceea fusese izolată de lume doar pentru el. Cînd i-a venit prima dată acest gînd s-a speriat. Nu cumva o iau razna ? s-a întrebat imediat, cu bunul simț intrat în alertă. Cine știe ce i se mai putea năzări !

Și-a rărit plimbările, mulțumindu-se să rămînă în cameră și să privească pe geam. Înăuntru se simțea mai ferit de tentația unor gînduri bizare. Logica îi spunea, și el îi dădea crezare, că nu se poate să nu intre în grădină și altcineva în afara lui. Și-a propus să-i surprindă pe acei necunoscuți, și-și petrecu o bucată de timp spionînd de după perdea. Zilele treceau și nu văzu pe nimeni, s-ar fi mulțumit și cu silueta grădinarului împingînd o

roabă încărcată cu două, trei unelte, ori cu un morman de frunze uscate, semn că toamna se apropia pe îndelete.

După transplant singurătatea şi izolarea deveniseră mai greu de suportat. Întîlnirile cu fostul coleg ajunseseră stereotipe, discuţiile erau banale şi îl plictiseau. Acum întrezărea foarte bine interesul profesional al celuilalt.

Întrebase zilnic de starea accidentatului, şi s-a bucurat într-un fel aparte, cum nu o mai făcuse pînă atunci, cînd a aflat că trecuse de momèntul critic şi era în afara oricărui pericol. N-ar fi putut descrie în cuvinte sentimentul acela, dar şi-l amintea cu multă claritate. Accidentatul era acum asemenea lui, un om cu blană vegetală, cu el ar fi putut vorbi deschis, i-ar fi putut spune lucruri pe care altuia nu îndrăznea să le destăinuie. L-ar fi înţeles, se găseau în aceeaşi situaţie şi asta îi unea.

A cerut să-l viziteze, dar i s-a explicat că lucrul acesta nu era posibil pînă la vindecarea plăgilor. Caracterul excepţional al metodei utilizate impunea precauţii deosebite. Argumentul nu i s-a părut convingător, dar nu a insistat, la ce bun ? Nu le-ar fi schimbat hotărîrea. A fost mulţumit că li s-a montat o linie videofon şi puteau vorbi nestingheriţi.

— ca de obicei cînd îl cheamă pe accidentat, acesta trage storurile făcînd întuneric, apoi aprinde veioza şi o potriveşte în aşa fel, încît să-şi proiecteze umbra capului pe perete, în zona asupra căreia stă fixat obiectivul videofonului. „Vreau să te scutesc de imaginea neplăcută a chipului meu desfigurat, chiar şi eu evit să mă uit în oglindă. Umbra mea va fi suficientă să nuanţeze cît de cît cuvintele ce le voi rosti", îl informase chiar de la început accidentatul. „Numele meu e Horia", adăugase imediat, „şi am douăzeci şi trei de ani, adică o viaţă în urmă şi alte două înainte. Îţi mulţumesc pentru ce-ai făcut pentru mine !" S-au împrietenit în ciuda diferenţei de vîrstă. Deschideau de cîteva ori pe zi videofoanele, chiar şi atunci cînd nu aveau ce-şi spune. Prea multe nu se întîmplă într-o rezervă. Îşi comunicau simpla lor prezenţă şi asta-i mulţumea.

Acum, după ce micile preparative iau sfîrşit şi Horia e gata să-l asculte, el începe o neaşteptată mărturisire, de mult timp ocolită

— În adîncul meu mă simţeam inutil, ceea ce făceam eu putea să facă oricine, nu era nimic deosebit. Nu era neapărat nevoie de mine, aveam doar un rost minor, de

rotiță într-un angrenaj. Puteam fi înlocuit oricînd fără să se observe, asta însemna că, de fapt, nici nu existam. Mă-nțelegi ? Riscam să dispar și să mă topesc în neant. N-aveam nevoie de laude, de succese facile. Altceva doream, doream să se facă apel la personalitatea mea, la unicitatea mea, și asta m-ar fi salvat.

Horia îl întrerupe, mai degrabă cu naivitate decît cu cinism ori impertinență :

— Poate nu ești unic, poate nu ești acela despre care vorbești... Vreau să zic, te-ai gîndit vreodată la acest lucru ?

Francheța celuilalt îl îngheață. Și dacă îmi dau seama că nu sînt dintre cei aleși, ce-mi rămîne să fac ? Nici o carte nu-ți spune cum s-o scoți la capăt, nu sufletește, emoțional, ci pur rațional cînd înțelegi că nu vei ajunge niciodată unde alții pășesc cu ușurință. Să renunți la luptă știind că succesul nu va fi de partea ta înseamnă să renunți la valorile pe care le respecți, adică să renunți la tine însuți. Nu e loc pentru abandon, încerci în continuare, deși nu este vorba de o încercare adevărată, rezultatul fiind cunoscut și de neschimbat. *Spui* că încerci și mergi înainte, n-ai încotro. Nimeni nu poate să te ajute, sînt lucruri ce se împlinesc de unul singur, ceilalți rămînînd inutili spectatori. Asta e singura cale. Timpul nu rezolvă nimic, scoate doar de pe rol, anulează și trimite în neant, asta e singura lui putere. De lucrul acesta nu se poate îndoi, ce i-ar mai rămîne atunci ? Nu renunță la ultimul său refugiu.

Vorbește mai departe, dar remarca lui Horia continuă să-l urmărească ; ar vrea s-o uite, dar nu poate.

— Cum să nu fi acceptat atunci propunerea fostului meu coleg de liceu de a mă testa în vederea acestei experiențe și cum să nu mă fi bucurat cînd rezultatele au arătat că făceam parte dintre puținii oameni care îndeplineau toate condițiile biologice necesare unei asemenea întreprinderi dificile ? Am acceptat, nu fără strîngere de inimă. Sigur, îmi părea rău că pentru a ieși din banalitatea și anostul vieții va trebui să mă despart pentru un timp de copii, dar cîți alții nu o fac pentru țeluri mult mai puțin nobile ! Cînd mă voi întoarce, se vor mîndri cu mine, voi fi un exemplu pentru ei.

Vocea lui Horia intervine din nou, pe același ton de mai înainte :

— Merită să-ţi sacrifici familia ? Asta să fie calea cea mai bună ? Iată de ce n-ai reuşit pînă acum ! Vrei să fiu sincer, să-ţi spun ce gîndesc, care este părerea mea ?

În faţa acestui ultimatum ezită. Dorise să-şi descarce sufletul, să răspundă unei întrebări mereu nerostite de Horia, nu să pună în discuţie alegerea făcută.

— În primul moment aş fi zis că da, dar acum, zău, nu ştiu, mai lasă-mă să mă obişnuiesc cu ideea unui rechizitoriu.

Mîna lui închide videofonul ; singurătatea în care se regăseşte îi dă iluzia liniştii şi a siguranţei, dar nu pentru mult timp. Vin alte gînduri să-l tulbure.

Rezerva i se pare, deodată, cam mică pentru un program de importanţa celui la care ia el parte. Începe să se plictisească, nimic nu-l mai mulţumeşte, n-are chef nici de citit, nici de filme, nici de plimbări. Monotona trecere a zilelor a devenit iritantă, o resimte aproape ca pe o suferinţă fizică. Sacrificiul lui e necesar, ajută ştiinţa să înainteze — cuvîntul *ştiinţă* îl rosteşte, chiar şi în gînd, cu voluptate —, are un sens, altfel ar mai fi sacrificiu ?

Florile mici şi galbene, ce au acoperit toate zonele verzi de pe corpul său, s-au scuturat de mult şi în locul lor au apărut cupele, nu mai mari de o jumătate de unghie, ale pixidelor, ale antropopixidelor cum le numeşte cu o inutilă şi pedantă exactitate fostul lui coleg de şcoală. Plantele au zece-cincisprezece centimetri lungime, la fiecare mişcare a lui văluresc asemeni unei ape în bătaia vîntului. Cînd stă în picioare, tulpiniţele se încovoaie sub propria lor greutate. Le cercetează din cînd în cînd, dar nu descoperă nimic neştiut.

Frunzele au început să se usuce, verdele lor se schimbă în galben şi în brun-roşcat, asemeni pădurilor toamna. În urma lui, prin cameră sau în grădină, coboară în cercuri mici asemenea pete colorate. Tulpinile îşi pierd şi ele, treptat, elasticitatea, o mişcare bruscă, neatentă ar putea lesne să le frîngă. De aceea, acum e nevoit să stea mai mult la pat. Dispare astfel şi riscul împrăştierii şi pierderii seminţelor în cazul deschiderii premature a pixidelor.

Antropobotanistul îl asigură că au mai rămas doar cîteva zile pînă se vor strînge fructele-capsulă şi rolul său de substrat nutritiv se va încheia, cel puţin pentru

moment. Ce va fi mai departe, vor vedea, nu se hotărîse încă nimic.

În sfîrşit, a venit şi momentul recoltării. În ziua aceea s-a strîns în jurul lui o întreagă comisie, pe unii îi cunoştea de la transplant. Antropobotanistul desprinde pixidele una cîte una şi le aşează într-o cutie de carton. După ce sînt numărate, cutia este sigilată.

Cu ajutorul unui aparat de tuns sînt îndepărtate plantele de pe corp. În locurile descoperite simte răcoarea aerului. Pentru prima dată de cîteva luni poate îmbrăca o cămaşă.

...Majoritatea haustorilor s-au resorbit rapid, fără să lase urme, ca şi cum nici n-ar fi fost. Din nefericire, cîţiva s-au lignificat şi au rămas înfipţi în piele şi în carne asemeni unor aşchii sau unor spini. Atingerea lor îi provoca dureri ; zona din jur se inflamase. Seara făcea cu regularitate temperatură ; medicamentele luate n-au avut nici un efect. Începu să slăbească şi cel mai mic efort îl lăsa epuizat. Sigur, era speriat, dar nu intrase în panică, nu-şi pierduse capul, încerca să privească situaţia sa cu luciditate.

Într-o dimineaţă ieşi în grădină, nu mai răbda să stea în pat, dorea să se plimbe, deşi ştia foarte bine că asta îl va obosi. Paşii îl purtară spre uşa de fier din zidul împrejmuitor. A observat de îndată că masivul lacăt dispăruse, faptul nu l-a mirat şi nu i-a căutat vreo explicaţie. Nici n-a avut timp. A apăsat plin de curiozitate pe clanţă şi a simţit imediat că mînerul îi dă ascultare şi mişcă mecanismul din interior. De-abia a împins uşa, şi ea s-a deschis în linişte, fără scîrţîitul aşteptat, de parcă balamalele fuseseră unse doar cu puţin timp înainte.

Dincolo de prag nu zări nici o stradă, nici una din casele bine îngrijite la care se aşteptase. Oraşul dispăruse şi în locul lui se înfăţişa priveliştea surprinzătoare a unei lunci înverzite. Firul apei scînteia ceva mai departe. Mireasma tare a florilor de cîmp îl învălui de îndată ce părăsi grădina.

În lumina blîndă a soarelui răsuna ciripitul binefăcător al păsărilor ascunse în frunzişul copacilor ; din cînd în cînd ajungeau pînă la el rîsetele îndepărtate a doi copii. Porni într-acolo presimţind că nu puteau fi decît Didi şi Marc. Poteca îngustă îl ducea repede, repede. Ocoli un smîrc şi, din vîrful dîmbului unde se opri, văzu totul ca-n palmă : la umbra unei sălcii era întinsă o pătură şi

soţia lui pregătea masa, tocmai scotea din sacoşă farfurioarele de plastic şi le punea alături de pungile cu mîncare. Cîteva sticle fuseseră îngropate din vreme în nisipul rece de la marginea apei.

El se apropie şi, cînd soţia îl văzu, îl întrebă cu un glas liniştit, de parcă vorbea despre altcineva :

— De ce ai făcut asta ?

El ezită, apoi vru să-i răspundă, dar ea îl opri :

— Mai bine nu spune nimic, taci ; cuvintele ne pot înşela, vorbesc singure, spun ce vor ele, nu ţin seama de gînd, îl trădează. N-ai ce să le faci, sîntem în puterea lor...

De-abia acum el lasă jos crengile uscate aduse din pădure. Caută un loc pentru foc şi se gîndeşte să-l aleagă în aşa fel încît, dacă vîntul se schimbă, să nu dea fumul peste ei. În acest timp, copiii îşi continuă hîrjoana, nepăsători, neobosiţi.

La iarbă verde

— *Sfîrşitul sesiunii de lucru. Facturare efectuată.*

Întinse maşinal mîna spre conserva cu suc şi bău cîteva înghiţituri. Lichidul aromat îl învioră, făcîndu-l să uite monotonia corectării datelor din bilanţ. Se lungi comod în fotoliu, cu ochii pironiţi în hologramа din perete. O poiană, prin care lumina soarelui pătrundea filtrată de frunze ruginite. În fundal se ghiceau reflexele unui pîrîiaş.

— Ce program avem ? întrebă după ce plescăi mulţumit, căutînd din ochi altă cutie de suc.

— *TREI ore liber. Cina. DOUĂ ore de lucru cu tarif majorat. DOUĂ ore liber. Somn.*

— Mda, făcu gînditor. Ochii i se opriră din nou asupra hologramei, apoi alunecară circular pe pereţii aproape goi. „CE MENIU ARE SESIUNEA DE LUCRU ?", tastă, din lene de a deschide gura.

— *MENIU SESIUNE LUCRU (Tarif majorat 35%. Timp : 2 ore)*

1. Reparaţii la staţia submarină „Uranus 2"
2. Intervenţie de rutină la reactorul atomic „Pralax"
3. Montaj staţie orbitală
4. Intervenţie la coloana catalitică UZINA 2
5. Misiune de sacrificiu.

Cele treizeci de secunde afectate răspunsului trecură în linişte. După o scurtă privire aruncată ecranului, mintea începu să o ia razna, încercînd să-şi imagineze ce misiuni se ascund în spatele enunţurilor seci. La ora asta

nu poate fi vorba decît de muncă necalificată, pe o ruginitură amărîtă în care te simţi ca olog. Vocea monotonă care repeta meniul îl scoase din sărite :

— Taci dracului, dobitocule ! ţipă simţind că-l doare gîtul. Pe ecran apărură, alături de semnul întrebării, două semne de exclamare. Tastă repede „SCUZE". Nu voia ca accesul la unitatea centrală să-i fie retras, taxa de reînscriere l-ar fi costat o sumă bunicică.

— Ce meniu de divertisment ai disponibil ? Afişează-l grafic !

— *MENIU DIVERTISMENTE :*

1. Jocuri la consolă. 2. Film artistic (psihoproiecţie). 3. Excursii 4. Jocuri distractive

— TREI. În ordinea preţurilor.

— *TREI : EXCURSII*

3.1 Ieşire la iarbă verde
3.2 : Mare
3.2 : Munte
3.3 : Subacvatic
3.4 : Orbital

— Trei-UNU, două ore.

— *Pregătiţi psihocuplarea. Pentru START tastaţi.*

Îşi cuplă senzorii autocolanţi şi se întinse comod în fotoliu. Mai privi o dată hologramă, amintindu-şi de părculeţul din colţul străzii : aceiaşi arbori, însă mult mai mici, abia dacă-i treceau de genunchi, pietriş, un firicel de apă strecurată printre bolovani. Oftă, întinse mîna spre măsuţă şi tastă fără să privească. Închise ochii şi se pierdu în dorinţa de a uita că este vorba doar de o psihoproiecţie.

* * *

Se strecuraseră cu greu prin gura canalizării, reuşind de fiecare dată să păcălească ecluzele. Bri-Bri s-a dovedit şi acum un adevărat as al computerului, recunoscut nu numai în cercul de prieteni, ci şi de majoritatea băncilor de informaţii, care-i furnizaseră codul secret în schimbul cuvîntului de onoare că nu va schimba nimic în memorie. Iar Bri-Bri este un om de cuvînt, mai ales că

astfel are 25% reducere de tarif la oricare filială a firmelor respective ; enorm.

Erau trei : Bri-Bri, unsprezece ani, plecat de acasă în urma unui scandal, părinţii i-au spart computerul cînd au aflat că intră în contact cu zona de memorie interzisă. Ugo : doisprezece ani, căruia i-a venit ideea de a fugi afară din oraş în urma unei lecturi interzise : *Rousseau*, găsit într-o pastilă rătăciţă prin casă. Afară ; singurul loc în care ar fi putut sta liniştiţi, la adăpost de patrule şi senzori. Cel mult un robot comandat prin psihoproiecţie, lent şi greoi.

Kyrie avea unsprezece ani şi jumătate, într-un fel era liderul grupului ; îl căutau două instituţii, orfelinatul de unde fugise şi banca de unde virase o sumă bunicică pe un cont rămas neidentificat. Neadaptat, spaţiile închise îi produceau greaţă şi nervozitate, îşi folosea banii pentru psihoprezenţă în spaţii deschise, de la terminalul lui Bri-Bri.

Se întîlneau în piaţeta cu arbuşti pitici, visînd de cele mai multe ori că ei sînt mai mici decît arbuştii. Într-o seară, după ce Kyrie făcuse o criză de nervi şi încercase să se arunce într-una din veşnicele holograme-peisaj, Bri-Bri tocmai trîntise uşa urlînd că nu vrea să mai aibă de-a face cu părinţi denaturaţi, iar Ugo plecase nebăgat în seamă de nimeni, plictisit de singurătate, s-au întîlnit la locul consacrat şi au hotărît să fugă.

— Bine, dar afară nu se poate trăi, strigase atunci Bri-Bri la auzul ideii lansate de Kyrie. Chiar dacă trecem de ecluze, aerul este irespirabil, apa otrăvită, şi ce să mîncăm ?

— Nu cred să fie aşa, spuse Ugo, am citit undeva că locul omului este în natură...

— Dacă o luăm aşa, şi asta-i natură... făcu Bri-Bri. Uite ce fericiţi sîntem aici !

— La naiba ! făcu scîrbit Kyrie. La ce mai ţinem holograme-peisaj în casă ? De ce ne plac ? Acolo-i natura, şi dacă n-o găsim aici înseamnă că-i afară, ei ?

Nu-i răspunse nimeni, se mulţumiră doar să dea din cap gînditori. Pînă la urmă s-au lăsat convinşi că toate cele spuse de adulţi despre pericolele de afară sînt basme. Au pornit pe drumul bănuit de Kyrie şi confirmat de Bri-Bri, nu înainte de a se dota cu o cantitate apreciabilă

de concentrate alimentare. La fiecare ecluză Bri-Bri a reuşit să intre în reţeaua informatică a municipalităţii şi să-i comande deschiderea, primită cu entuziasm de prieteni. Au reuşit să iasă din oraş fără ca nimeni să-i observe. O singură greşeală au făcut : ultima ecluză era supravegheată din afară de o cameră video, pe care au ignorat-o, uimiţi de strălucirea soarelui care niciodată nu ajungea atît de vie în oraşul acoperit cu o cupolă translucidă.

* * *

Era linişte în parc. Lumina plăcută a soarelui închipuia un mozaic plăcut, cum se strecura printre frunzele ruginii, pentru a face să sclipească bobiţe de rouă în iarbă. Se simţea bine aici, domnea o răcoare plăcută şi un miros de pămînt reavăn îmbătător.

O clipă păru că-şi aminteşte cine este, dar fu un moment trecător, alungat de cîntecul unei păsări. Privi în jur şi o văzu venind la cîţiva paşi în urma lui. O privi admirativ, purta o rochie albă, lungă, părul îi cădea în valuri pe spate, sclipind în bătaia razelor de soare.

Se apropie de el şi-l luă de braţ. Păşeau rar, uitîndu-se atenţi în jur, vrînd parcă să soarbă cu privirea tot ceea ce-i înconjura.

— Mi-e foame, îi şopti ea.

— Şi mie, îi răspunse el mirat că vorbeşte în şoaptă.

— Hai să ne oprim aici, propuse ea zîmbind.

O privi cîteva clipe atent. Nu-şi putea aminti cum o cheamă, deşi o cunoştea, asta-i sigur, dar de cînd, de unde ?. Ieri ? Nu-şi putu aminti nimic despre ziua de ieri, dar confuzia nu dură mai mult de o clipă, după care prezentul îl absorbi din nou. O privi cum se aşază, cum îşi potriveşte rochia, îşi trece mîna prin păr apoi îi zîmbeşte îmbiindu-l să stea lîngă ea.

Au desfăcut cele cîteva pachetele pe care le purtase în sacoşă şi au început să mestece încet, privind cu nesaţ în jurul lor şi, din cînd în cînd, privindu-se adînc în ochi. Au defilat prin faţa lor fluturi, păsări de toate felurile, o veveriţă mică şi jucăuşă, multe insecte — unele zburătoare, o căprioară care-i privea curioasă din spatele unui tufiş.

Întinse mîna spre ea și-i atinse obrazul. Ea nu se feri, îi întîmpină mîna cu obrazul, aplecînd ușor capul și alintîndu-se.

Atunci sună soneria.

Orașul rămase în urmă, o imensă cupolă cenușie, pierdută undeva în zare. Stăteau pe nisipul încins și se priveau gîfîind ușor după oboseala marșului în forță prin deșertul încins.

— Ei, cum e ? întrebă Ugo cu o veselie vădit falsă.

— Nu cred că ne-au observat, spuse Bri-Bri satisfăcut. Abia la ultima trapă au avut semnal că este în starea „deschis", un bit căruia n-am avut ce-i face, dar numai pentru cîteva secunde...

— Nu asta vă întreb, îl întrerupse Ugo, ci cum vă simțiți aici, afară ?

— A, binișor, răspunse Bri-Bri privind întrebător spre Kyrie. Văzîndu-l absent, continuă :

— E cam cald, aerul mi se pare cam înăbușitor, dar merge. Pînă acum nici un semn că sînt pe cale să dau ortul popii...

— Pe mine mă cam supără gîtul, spuse Ugo. Nu cred să pățim ceva, sîntem de peste zece ore afară...

— Ați remarcat că *„afară"* nu-i nici urmă de vegetație ? Un fir de iarbă, un tufiș, un pomișor cît de mic ? Noi ce o să mîncăm ? De unde vom lua apă ? întrebă Kyrie, cu accente de furie abia stăpînită în glas.

Rămaseră tăcuți, privindu-se întrebători. Cîteva clipe mai tîrziu ridicară din umeri în semn de neputință. Toți, în afară de Bri-Bri, care încercă să-i liniștească :

— Găsim noi ! Doar nu vreți ca la două ore de oraș să dăm de paradis, cine ar mai sta în înghesuiala aia... Nu aveți o senzație stranie mergînd așa, ore în șir, fără să vă ciocniți de nimeni, fără să vă ia careva la întrebări ?

— Unde găsim ? făcu Kyrie strîmbîndu-se. Aici n-avem conexiune cu Unitatea Centrală, să-i spunem micuțului că „mi-e foame" sau „mi-e sete" și gata, uite lista...

— Asta nu, recunoscu Bri-Bri în timp ce-și desfăcea sacoșa.

Scoase din ea un minicomputer și începu să se joace la claviatură.

— Te-ai ţicnit ? întrebă uluit Ugo. Crezi că dacă te rogi de clape o să facă o minune pentru noi ?

Kyrie pufni disprețuitor și se întoarse cu spatele spre ei.

— Uitaţi că „micuțul" are și memorie, făcu doct Bri-Bri. I-am încărcat memoria cu un program expert în tehnici de supraviețuire... L-am... împrumutat, cred că ne va fi de ajutor. Numai că, gata ! nu mai merge ca acasă ; el zice, noi zicem, el face, noi profităm... Acum el zice, noi facem și gata, dacă ne place, bine, dacă nu, adio și n-am cuvinte !

— Întreabă-l de unde facem rost de apă, interveni Ugo gînditor.

Cîteva minute s-a lăsat liniștea. Bri-Bri bătea tastele, atent, umezindu-și continuu buzele de nerăbdare. Kyrie privea spre ei peste umăr, aștepfînd rezultatul.

— Spune să săpăm o groapă, să o acoperim cu o folie de plastic bombată spre interior și să plasăm un vas în dreptul adînciturii, citi Bri-Bri anunțul listat pe ecranul rabatabil. După cîteva momente adăugă, pe un ton mai liniștit :

— Folie avem, era învelit „micuțul" în ea, un vas ar putea fi capacul cutiei sale, groapa... Ei bine, asta va trebui să o săpăm !

— Se spune că pe vremuri se săpau gropi pentru a vîrî în ele morții, spuse Kyrie fără să se întoarcă. Tăcură. Cuvîntul „mort" nu spunea mare lucru la vîrsta lor.

Sunetul era agasant, insistent, nu-i dădea voie să aibă nici un gînd, îl rupea din lumea în care abia intrase. Tresări enervat, ridică privirea și totul în jur dispăru, făcînd loc ecranului pe care sclipea enervant cuvîntul „ALERTĂ".

— Ce naiba s-a mai întîmplat ? făcu accentuînd cuvintele cu ură.

— *Solicitare de gradul ZERO ! MISIUNE ÎN EXTERIOR.*

Tăcu, incapabil să reacționeze. Întreruperea unui divertisment înseamnă returnarea sumei, de cinci ori,

indiferent de cursul ulterior al evenimentelor. În plus, gradul zero poate însemna loteria vieții, de obicei retribuția pentru o asemenea misiune este enormă.

— Cît ? întrebă, încercînd să pară indiferent, deși știa că acest lucru nu are nici o importanță, o făcea însă pentru sine.

— *„O 20 000"*

— Accept ! Verdictul căzu ca o ghilotină, mai puteau fi și alții solicitați, și atunci misiunea era dată primului venit. Uneori, căci în alte cazuri se aplică principiul „ultimul venit, primul servit". Imediat pe ecran apăru o inscripție : „ÎNDEPLINIREA MISIUNII ARE CA URMARE ASIGURAREA CHELTUIELILOR LA NIVEL MAXIM PE 90% DIN TIMPUL SPERANȚEI DE VIAȚĂ". Rezonabil... Apoi se îngrozi, dîndu-și seama că pentru banii ăștia singura misiune posibilă este să iasă în exterior, fără psihoproiecție ; efectiv, în carne și oase, fără nici o posibilitate de a se decupla în caz de pericol. Trecură cîteva momente pînă cînd îndrăzni să întrebe, aproape șoptit :

— Despre ce este vorba ?

— *MISIUNE ACCEPTATĂ. DETALII : Trei adolescenți au părăsit Orașul, ieșind în Exterior. Pericol extrem ; nu se știe cît pot supraviețui afară în lipsa echipamentului de protecție. Scopul misiunii : găsirea copiilor și readucerea lor în oraș în timpul minim posibil.*

— La naiba, puteați folosi un trasor comandat prin psihoproiecție !

— *ERONAT. Exigențele operațiunii impun prezența nemijlocită a omului.*

„Ceva nu-i în regulă aici", își spuse. Imaginea femeii din psihoproiecție îi dădea tîrcoale, o vedea aevea, dar nu reușea să-i recompună figura. Se consolă la gîndul că, după ce se va întoarce, își va putea petrece și toată viața, dacă o să aibă chef, în escapade de genul aceleia din care tocmai fusese readus.

— Programul de lucru ? întrebă, mai mult din dorința de a se dovedi activ, oricum, urma să-i fie afișat și expus vocal în cîteva clipe.

— *Echipare imediată la ieșirea TREI. Instrucțiunile de căutare implantate în costumul de protecție.*

Simți o ușoară teamă, amestecată cu exaltarea produsă de iminența unei aventuri deosebite. „Să ieși afară nu este un lucru care să ți se întîmple de două ori în

viață", își spuse mîndru, alungîndu-și frica în speranța că senzațiile nu pot fi prea deosebite de cele încercate prin psihoproiecție.

Se ridică lent, nehotărît și fără să-i pese că-l vede terminalul video. În prag se întoarse și întrebă :

— S-au luat toate măsurile de siguranță ?

— Desigur, securitatea vieții umane este prioritară în orice decizie a...

— Bine, lasă asta. Decuplează-te !

* * *

Kyrie zări primul balta. S-au așezat pe malul ei, uimiți de întinderea nesfîrșită a apei cu reflexe roșiatice. Răsfrînt în undele ei, soarele părea spart în mii de bucăți incandescente. Pe malul apei erau bolovani, colorați într-un portocaliu spălăcit, contrastînd plăcut cu galbenul roșcat al nisipului. Cîteva pete maronii marcau locul unde se aciuise vegetația ; mușchi și licheni urzicători.

— Parcă ar fi o hologramă, spuse Ugo gînditor. Deși apa nu are nuanța aceea albastru-verzui cu care ne-am obișnuit, cu toate că nu-i nimic verde împrejur, singurul lucru cu care seamănă este...

— Parcă se compară natura cu imaginea aia artificială, făcu Bri-Bri, dînd a lehamite din mînă.

În loc de răspuns, Kyrie începu să se dezbrace cu gesturi lente. Hainele și le aranjă cu grijă lîngă un bolovan, împăturite frumos.

— Ce faci ? îl întrebă Ugo mirat.

— Ce să fac ? răspunse crispat Kyrie. O baie ! Aveți o idee mai bună ?

Rămaseră stupefiați. Nimănui nu i-ar fi dat prin minte să se scalde în apa aceea tulbure, cu reflexele ei roșiatice, amenințătoare. În Oraș, scăldatul în spațiile verzi era strict interzis, mergeau și ei, o dată pe lună, la bazin și asta li se părea suficient.

— Ce-ați rămas așa ? insistă Kyrie. N-aveți curaj ? Aici nu mai există Legea ! Dacă vrem, apa asta poate fi a noastră !

— Fii atent, spuse Bri-Bri în loc de răspuns. S-ar putea să fie adîncă... sau cine știe ce alte chestii.

— „Alte chestii !", îl imită ironic Kyrie. Ce chestii ? În apă nu trăiește nimic, apă și atît. Iar eu știu să înot

destul de bine, am traversat în cîteva rînduri bazinul, fără să ating fundul.

Tăcură și îl urmăriră cu atenție cum intră zgribulindu-se în apă și începe să se zbenguie, împroșcînd stropi colorați în jur. După cîteva minute, văzînd că apa nu-i trece de umeri, nu-i mai dădură nici o atenție și începură să vorbească între ei, aruncîndu-i din cînd în cînd cîte o privire neglijentă.

— Nu ți-e foame ? întrebă Bri-Bri.

— Deloc, abia am mîncat, răspunse Ugo mirat de întrebare.

— Mda, făcu Bri-Bri gînditor. Te-ai gîndit ce o să facem după ce terminăm rezerva de concentrate ?

— M-am gîndit, spuse încet Ugo. Avem două soluții : sau ne întoarcem în Oraș cu coada între picioare, sau găsim un ținut în care se poate mînca ceva... Calculatorul tău ce spune ?

— Să-l ia dracu' ! La capitolul ăsta e plin de nume latinești și de poze din care nu înțeleg nimic, tot felul de plante pe care nu le-am văzut în viața mea și nu cred că o să le văd vreodată... Toate sînt plante de seră. Dacă ne luam după ăsta, însă, nu ajungeam prea departe, cel care l-a programat credea că afară nu reziști mai mult de douăzeci și patru de ore.

— Deci, cea mai probabilă soluție rămîne întoarcerea...

— Cam așa ceva, numai că nu prea văd cum ne-am putea întoarce... Ecluzele se manevrează numai din interior, iar Orașul, știe toată lumea, este închis ermetic. Cum și pe unde să intrăm ?

— Uite la ăsta, îl întrerupse Ugo. S-a săturat de apă !

Bri-Bri se întoarse și îl privi pe Kyrie, zîmbind amuzat de aspectul său zgribulit. Dîrdîia de parcă ar fi nimerit în congelator, îi puteau auzi dinții clănțănind, deși între ei era o distanță destul de mare.

— Ce-i cu tine ? întrebă rîzînd Bri-Bri. Te-au apucat frigurile ?

— Lasă-l, făcu Ugo. Nu vezi că abia merge ?

Kyrie ajunse lîngă ei. Tremura și gemea încet și abia acum i se putea observa pielea înroșită.

— Ce ai pățit ? întrebă Bri-Bri neliniștit.

— N... nu știu. M... m... mă ustură pielea. T... tare, răspunse Kyrie cu greutate. Se șterse cu tricoul, abia atingîndu-se, țipînd cînd contactul era prea puternic. Începu să se îmbrace, fără a mai aștepta să se zvînte.

— Îţi pui tricoul ud ? întrebă nedumerit Ugo.

— Lasă-l, interveni Bri-Bri. Poate aşa-l doare mai puţin. Kyrie dădu aprobator din cap, trăgîndu-şi cu mişcări precaute pantalonii.

— Cred că-i din cauza soarelui, spuse Bri-Bri. În două-trei zile trece. Apoi adăugă în şoaptă, astfel încît să-l audă numai Ugo

— E ceva în apă !

•

După al treilea popas, găsi gropile săpate în solul nisipos. Erau două la număr, conice, cu ceva mai puţin de doi metri în diametru, vizibil săpate de curînd. „Apă"; îşi spuse, apoi adăugă „Ingenios... de unde au ştiut ?" Apoi îşi aminti că Unitatea Centrală semnalase lipsa unui terminal. „Au zece ore avans", remarcă ghidîndu-se după analizorul de infraroşii.

— Oraşul ! Aici Unu. Sînt pe urmele lor. Au obţinut apă prin condensare. Au plecat de aici acum zece ore.

În cască răsună vocea metalică a dispecerului :

— În ce direcţie ?

— Sud-vest, răspunse după ce îşi consultă girocompasul.

— Grăbeşte-te, răsună din nou vocea, urmată de semnalul întreruperii legăturii.

„Grăbeşte-te...", făcu imitînd batjocoritor comanda, făcînd cu mîna a lehamite. „Cine naiba se poate ţine după trei puştani, în costumul ăsta izolant..."

Găsirea copiilor era vitală, i se explicase acest lucru ; nimeni nu trebuia să părăsească Oraşul, asta e Legea. „Afară nu supravieţuieşte nimeni", „Lăsaţi orice speranţă, voi cei ce afar' ieşiţi", erau sloganuri cu care începea orice buletin de ştiri. Iar puştii ăştia au plecat de atîtea ore fără să li se întîmple nimic... Ciudat. Nici măcar nu au costume separatoare.

Începu să meargă cu paşi repezi în direcţia urmelor calorice lăsate de copii. Cromatograful încorporat în brăţara multifuncţională indica urme organice la nivelul solului ; direcţia era clară. În lumina zorilor, filtrată prin vizorul căştii separatoare, cîmpia nisipoasă avea un aspect dezolant. Spaţiul deschis îi provoca o uşoară ameţeală, aşa că prefera să privească în jos.

După prima oră de mers, căutarea direcției deveni o problemă de rutină; urmele erau aproape în linie dreaptă, cu ușoare sinuozități previzibile. Spera să fi păstrat direcția constantă, căci căldura soarelui va masca în curînd amprentele calorice, iar căutarea după urmele organice era mai dificilă, mai ales dacă se va porni și vîntul.

Îl chinuia o întrebare la care nu putea găsi un răspuns satisfăcător: de ce n-au trimis un vehicul de căutare? Ce exigențe impun prezența sa într-o misiune mai mult decît banală ca logică și periculoasă în ce privește condițiile de lucru? Un modul de căutare se poate comanda comod, stînd acasă în fotoliu, nu e cu nimic mai încet decît el, dacă punem la socoteală faptul că nu obosește...

Și, deși costumul era termostatat iar soarele se înălțase binișor deasupra orizontului, simți că îl trec frisoane.

* * *

Totul doare. Lumea din jur este un ansamblu de dureri, disimulate sub cele mai atrăgătoare forme. Aerul ce intră în plămîni doare, lumina face să usture ochii, pleoapele umflate încearcă să se închidă; altă durere. Căldura zilei arde pielea, adierea vîntului pare un glaspapir nemilos, buzele arse și crăpate ustură iar setea arde pe dinăuntru.

Își simte mușchii tremurînd, nu-i poate controla, fiecare încercare înseamnă o altă durere trimisă creierului excedat de atîtea semnale de alarmă, incapabil de a mai face altceva decît să asiste neputincios la propria-i suferință.

Își auzea prietenii vorbind și vorbele lor îl dureau, ca și plînsul lor spasmodic. Spuneau ceva despre întoarcere, nu-și dădeau seama că de aici nu te mai poți întoarce, nu ai unde, nu ai cum și mai ales la ce bun.

Avea frisoane, probabil și febră. Încercă să deschidă ochii, dar nu reuși să mărească fanta lăsată de pleoapele umflate. Simți ceva nou în aer, părea încărcat cu umezeală, inspiră adînc fără să-i pese de durerea răscolitoare din coșul pieptului și se forță să închidă ochii cu gîndul de a adormi. Întunericul îi făcu bine. Tuși, mirîndu-se că durerea parcă s-a mai domolit. Îl cuprinse un simțămînt ciudat și plăcut, că devine tot mai mare, că se unește cu nisipul, cu pietrele din jur, cu apa bălții în care

înotase şi cu văzduhul. Creştea, aşa cum îşi imaginase întotdeauna că se formează plantele din spaţiile verzi, şi se simţi mulţumit că se poate gîndi la altceva decît la durere.

Liniştea în care plutea este întreruptă de o voce străină. Încercă să o asculte şi durerea îl invadă din nou, cu şi mai multă forţă. Încercă să deschidă ochii, să-l vadă pe cel care l-a readus în universul suferinţei, dar nu reuşi.

Nu va reuşi niciodată.

* * *

— Oraşul ! Apel urgent.

— Recepţie.

— I-am găsit. Sînt la circa treizeci de kilometri spre sud. Unul dintre ei a murit, ceilalţi sînt nevătămaţi.

— Cauza decesului ?

— Necunoscută. A făcut baie într-o baltă şi la ieşire pielea i s-a inflamat puternic. Arată înfiorător, întreg corpul pare o rană.

— Îndepărtaţi-vă imediat de lac !

— Am făcut-o deja, deşi în aer nu-i nimic suspect, poate doar procentul de clor mai ridicat, dar văd că băieţii nici nu-l simt.

— Bine. Întoarceţi-vă !

Declic, urmat de un moment de linişte. Ugo şi Bri-Bri privesc uimiţi la omul îmbrăcat într-un costum asemănător cu cel al cosmonauţilor.

— Hai copii, ne întoarcem acasă ! se aude vocea omului printr-un difuzor.

Băieţii îl privesc liniştiţi, fără să-i răspundă. Omul aşteaptă cîteva clipe, apoi, văzînd că nu primeşte nici un răspuns, înaintează spre ei, făcîndu-le semn cu mîna să se grăbească. Parcă în silă, cei doi pornesc spre nord-est, direcţia indicată de cel venit să-i salveze.

* * *

După primele ore de mers l-au convins să-şi scoată casca. Spuneau că, dacă ei, nişte bieţi copii, nu au nimic în atmosfera Exteriorului, cu atît mai puţin un om în

toată firea ar avea de ce se teme.-La costum n-au insistat, avea integrate toate mijloacele care le permiteau să se orienteze în teren, precum şi raţiile de hrană.

Apoi au început să discute despre viaţa în Oraş. Pînă atunci, omul nu părea deloc nemulţumit, mai ales că îl aştepta acasă o sumă de bani destul de frumuşică, ce i-ar fi permis să-şi aleagă munca după bunul plac, asigurîndu-i totodată şi cota maximă a distracţiilor. Băieţii nu erau prea încîntaţi. Lui Ugo începuse să-i placă spaţiul deschis şi îi venea greu să mai stea închis între patru pereţi. „Bine, dar psihoproiecţia ?" a replicat omul triumfător. Ugo a dat din umeri indiferent şi a spus doar „Surogat !". Bri-Bri i-a explicat că totul nu este decît o imensă cacialma a unităţii centrale, care-şi asigură astfel mîna de lucru, „terminalele" cum sînt ele indexate în memorie. Omul l-a privit ca pe un nebun, Bri-Bri nu s-a supărat şi a continuat cu explicaţiile ; nu există nicăieri convertoare de semnal între Oraş şi aşa-zişii roboţi psiho-senzoriali ; operaţiile efectuate, jocurile solicitate ca distracţie, de multe ori chiar şi excursiile nu sînt altceva decît transpunerile altor operaţii, pe care unitatea centrală nu le poate efectua. Este un fel de „metaforă", ai impresia că repari o staţie orbitală şi tu, de fapt, cureţi canalizarea. „De unde ştii ?" l-a întrebat omul vădit şocat. Bri-Bri i-a spus că a reuşit să intre în memoria secretă, unde se păstrează toate datele şi că, dacă nu şi-ar fi ţinut gura, ar fi păţit-o rău de tot, un accident soldat cu stoparea funcţiilor vitale este posibil, mai ales în psiho-proiecţie, unde eşti la cheremul unităţii centrale, cu memorie cu tot. „Bine, dar nu ţi-a citit-o ?" îl întrebă omul şi Bri-Bri îi rupse ultima barieră de neîncredere spunîndu-i : „Da' ce, crezi că am mai cerut aşa ceva ?" Era deci condamnat să rămînă în casă, să nu iasă nici măcar în lumea iluzorie oferită de computer. „Aşa-i după război", continuă el, „numai oraşele care s-au putut izola imediat au scăpat... Mai mult ca sigur că peste tot este aceeaşi situaţie, calculatoarele au procedat logic, încercînd să izoleze omul de restul lumii". Ugo interveni şi el : „Sigur că are dreptate, altfel de ce ne spune tot timpul că afară nu se poate trăi, cînd vezi bine că atmosfera este perfect respirabilă ?"

A doua zi, dis-de-dimineaţă s-au întîlnit cu caravana noastră. Omul a rămas împietrit văzînd-o pe Fath şi,

cred eu, asta i-a alungat ultima dorință de a se mai întoarce între cei patru pereți ai săi. Băieții erau în culmea bucuriei, eram dovada faptului că Exteriorul poate oferi mijloace de trai. Ne-au întrebat dacă îi putem primi lîngă noi. Le-am spus că mergem spre munți, unde se spune că vegetația începe să crească la fel ca pe vremuri. Ei mi-au spus că asta vor și ei să vadă. Atunci i-am întrebat cum au ajuns în deșert și ei mi-au povestit cele scrise aici, cu excepția morții prietenului lor, pe care am reconstituit-o. Recomand aprobarea cererii lor, colonia noastră are suficiente mijloace.

Vînătorule, întoarce-te acasă!

Nu poţi muri pur şi simplu ;
Trebuie s-o faci ca la carte.

Casey Agonistes

Pe planeta asta, ai naibii copaci, sînt nemuritori, comentau dezgustaţi cei sosiţi de curînd, aşa că nu aveau lemn de foc şi trebuiau să jupoaie fîşii de pe tulpinile crude, care pentru a arde trebuiau stropite cu pyrolen. Roy Craig se aplecă deasupra focului să amestece tocana de vînat ce clocotea mocnit şi se surprinse tînjind după bucătăria electrică dinlăuntrul aerodinei. Însă toţi tipii ăştia abia veniţi aici erau „punctaţi" şi aveau chef de focuri de tabără sub cerul liber. Desigur, aveau dreptate.

Patru dintre ei, aşezaţi de cealaltă parte a focului, pălăvrăgeau în gura mare şi pregăteau cartuşele detonante. În uniforme albastre de teren, aveau părul pieptănat pe spate şi cîte un punct roşu tatuat pe frunte. Bork Wilde, noul şef, îi privea din picioare ; era impozant, cu înfăţişare agresivă, păr negru dat peste cap şi două puncte roşii pe frunte. Părul roşcat al lui Craig nu era pieptănat peste cap ; în afară de pistrui, fruntea îi era curată, neînsemnată de vreun tatuaj, pentru că el nu luase testul mordinez de bărbăţie. În ciuda trupului său tînăr, înalt de peste 1,80, bine clădit, se simţea ca un puşti printre bărbaţi. Mai ales că, sub noua conducere, se pricopsise cu cele mai umilitoare treburi din tabără.

Cei şase alcătuiau una dintre echipele zidurilor circulare şi-şi aşezaseră tabăra lîngă aerodina lor — o chestie cenuşie şi pîntecoasă ca un cargou — la două mile de marele zid circular. De jur împrejur, trunchiuri dezgolite ca nişte creneluri argintii se înălţau şi se ramificau la vreo cinci metri deasupra capului ; în lumina di-

fuză a amurgului îți dădeau impresia că te afli pe un tărîm subacvatic. În mod normal, trunchiurile ar fi trebuit să fie acoperite cu frunze bilobate de phytozon, de cele mai incredibile forme și culori. Dar oamenii și focul le tulburaseră tihna, iar frunzele se desprinseseră și pluteau într-un nor ce vibra în toate nuanțele curcubeului, destul de sus pentru a ascunde de soare dantelăria argintată a ramurilor. Clincheteau, piuiau, tremurau și emanau o mireasmă înțepătoare. Unele chiar îndrăzneau să coboare asupra oamenilor. Unul dintre ei, un sfrijit cu mutră de șobolan, pe nume Cobb, zvîrli spre ele cu o bucată de lemn aprins.

— Mai tăceți dracului, ploșnițe zburătoare, mîrîi. Nu poate omul nici să gîndească de voi.

Ceilalți izbucniră în rîs. Încîlcirea de rădăcini aparente, cu fibre roșii și albe, se retrăgea aproape imperceptibil de sub tălpile lor, furișîndu-se în lături și în pămînt. În jurul focului se lățea un sol sterp. Nou-veniții credeau că vor să scape de foc, însă Craig își amintea că rădăcinile se retrăgeau ori de cîte ori vechea echipă a zidului circular înnopta în cîmp, chiar fără să aprindă focul. Pînă în zori, toată zona din jurul aerodinei avea să fie doar pămînt pustiu. Un gîndac cafeniu, cu multe picioare, lung de vreo trei centimetri, țîșni din pămîntul abandonat și o luă la fugă după rădăcinile ce se îndepărtau ușor. Craig zîmbi și învîrti iar în tocană. O micuță frunză de phyto, desenată în verde și roșu, alunecă din nor și i se așeză pe încheietură. O lăsă să se cuibărească. Aripile subțiri, catifelate, fîlfîiau moale, iar nervura din mijloc, mult îngroșată, părea un soi de trup fără cap sau picioare. Craig își răsuci încheietura și se miră prostește că nu cade. Apoi altă frunză, cu un filigran verde-auriu și aripi largi cît farfuria, se așeză pe umărul lui Wilde, care o înșfăcă și o rupse în bucăți cu degete butucănoase. Frunza scînci și se zbătu. Pe chipul prelung, sensibil al lui Craig se așternu o umbră de tristețe :

— Nu-ți poate face nimic rău, domnule Wilde, protestă. E pur și simplu curioasă.

— Cine ți-a tras piedica, „neînsemnatule" ? răbufni Wilde. Vreau ca împuțiții ăștia de fluturi-vampiri *să înțeleagă* ce fac eu aici.

Se întoarse şi smulse unul din trunchiurile fragile, tumefiate, rigide şi-l aruncă dincolo de aerodină. Zvîrli şi frunza sfîşiată după el şi hohoti arătîndu-şi dinţii de cal. Craig îşi muşcă buza.

— Mîncarea-i gata, zise. Haideţi, luaţi.

Sfîrşi de strîns totul cînd se lăsă întunericul, amăgit pe cer de o singură lună. Frunzele de phyto îşi adunară aripile şi se duseră la culcare pe ramurile din vîrf. Focul mai pîlpîi o vreme şi se stinse, oamenii înfăşuraţi în pături începură să sforăie. Craig se aşeză în capul oaselor, incapabil să adoarmă. Îl văzu pe Sidis cum se uită afară prin uşa luminată de la cabina principală a aerodinei. Sidis, un ecolog belcontin, era şeful fostei echipe şi îi mai însoţea încă numai ca să-l pregătească pe Wilde, înlocuitorul său. El insistase să mănînce şi să doarmă în interiorul aerodinei, spre hazul şi dispreţul „punctaţilor" de pe planeta Mordin. Fruntea lui, curată ca a lui Craig, nu-i conferea prestigiu şi nici nu-i era de vreun folos ; pe planeta Belconti aveau altfel de obiceiuri.

Pentru mordini curajul era virtutea supremă. Ei erau urmaşii unei colonii de pămînteni care decăzuseră pînă la tehnologia epocii pietrei şi purtaseră un război necurmat împotriva înfricoşătorilor dinotheri, botezaţi Marii Russeli — forma de viaţă dominantă pe planeta Mordin înainte de venirea oamenilor. De multe generaţii, tinerii candidaţi la bărbăţie plecau în cete legate prin jurămînt să ucidă un Mare Russel cu suliţe şi săgeţi. După redescoperirea prafului de puşcă, plecau la vînătoare cîte unul. Supravieţuitorii erau însemnaţi pe frunte cu punctul roşu al bărbăţiei şi zămisleau generaţia viitoare. Apoi Mordin a fost descoperită de alte planete civilizate, cunoaşterea a avansat impetuos şi a avut loc o explozie demografică. Şi dintr-o dată au rămas prea puţini Mari Russeli faţă de necesităţi. Familia lui Craig nu a izbutit să cumpere dreptul de a vîna unul.

Am să ucid şi eu un Mare Russel cînd o să-mi vină vremea, gîndea Craig. Domnul Wilde a ucis doi. Nu-i cinstit.

Cu zece ani înainte de naşterea lui Craig, Consiliul de Vînătoare de pe Mordin a descoperit că planeta cu phytozoni nu e revendicată de nimeni şi a hotărît să o transforme într-un mare poligon de vînătoare a dinotherilor. Dar vieţuitoarele de pe Mordin, de tip terestru,

nu puteau nici mînca, nici înlocui, nici stîrpi phytozonii. Mordin a încheiat un contract cu biologii de pe Belconti ce prevedea exterminarea vieţii indigene. Mordinii lucrau sub ordinele biotehnicienilor belcontini ; numai neînsemnaţii pe frunte. Căci un „punctat" n-ar fi ascultat în ruptul capului de neputincioşii de belcontini, printre care mai erau şi multe femei. Folosind planta ucigaşă *Thanasis*, belcontinii curăţaseră două mari insule şi le repopulaseră cu plante şi animale aclimatizate de pe Mordin. Instalaseră o bază permanentă pe una din insule şi de acolo atacau cele trei continente.

Cînd eram mic mi-au spus că am să ucid un Mare Russel pe planeta asta, se gîndea Craig. Îşi îmbrăţişă genunchii. Mai rămăsese un singur Mare Russel pe una din insulele curăţate de phytozoni.

De peste treizeci de ani continentele refuzau să moară. Phytozonii asediau ariile cu *Thanasis*, se adaptau, recucereau teren. Geneticienii belcontini proiectau specii de *Thanasis* din ce în ce mai eficace, ajungînd pînă la limita superioară, neprimejdioasă, a indexului recombinărilor. Şi totuşi *Thanasis* pierdea lupta... Belcontinii fură de părere să se renunţe. Dar cum, cînd planeta asta devenise simbolul speranţei de a frîna tulburările sociale de pe Mordin ? ! Consiliul de Vînătoare refuzase să renunţe, şi trimisese „punctaţi" să studieze biotehnologia pe Belconti.

Craig venise pe planetă cu un contract de doi ani. Îi făcuse plăcere să muncească alături de alţi „neînsemnaţi" sub un şef belcontin şi aproape că uitase durerea bărbăţiei refuzate. Îşi prelungise contractul cu încă doi ani. Apoi nava de asistenţă de pe Mordin aterizase acum o lună cu o echipă completă de „punctaţi", inclusiv biotehnologi meniţi să-i înlocuiască pe belcontinii care urmau să plece acasă cam peste un an, cînd avea să sosească nava lor. Craig era singurul „neînsemnat" rămas pe planetă, în afară de belcontini ; dar ei nu contau.

Deja sînt singur, gîndi. Îşi puse capul pe genunchi cu speranţa să adoarmă. O mînă îl atinse pe umăr ; ridică privirea şi-l zări pe Sidis.

— Hai înăuntru, Roy ! Vreau să-ţi vorbesc.

Se aşezară faţă în faţă la masa cea lungă din cabina principală. Sidis era un bărbat fragil, brunet, cu un fel de a fi domol şi mereu zîmbitor.

— Mă îngrijorează soarta ta, aici, în următorii doi ani, începu el. Nu-mi place cum ţi se comandă, nu-mi place cum se poartă cu tine mai ales individul ăla pipernicit şi antipatic, Cobb. De ce-i suporţi ?

— Trebuie, pentru că sînt un „neînsemnat".

— Asta tot nu se poate schimba. Şi, dacă aşa glăsuieşte una din legile voastre, atunci e o lege incorectă.

— E corectă fiindcă e firească. Nu-mi place că nu sînt bărbat, dar exact aşa stau lucrurile.

— *Eşti* bărbat. Ai douăzeci şi patru de ani.

— Nu sînt bărbat pînă nu mă simt bărbat. Şi nu pot să mă simt bărbat pînă nu ucid un Mare Russel.

— Mi-e teamă că n-ai să te simţi în largul tău nici atunci. Te-am urmărit vreme de doi ani şi cred că am descoperit la tine o calitate inutilă pe Mordin. Aşa că am să-ţi fac o propunere.

Îşi aruncă privirea spre uşă, apoi continuă :

— Declară-te cetăţean belcontin, Roy. O să te sprijinim toţi şi sînt sigur că Mil Ames o să-ţi găsească o slujbă pînă una-alta. Poţi să vii pe Belconti cu noi.

— Pe Marele Russel ! exclamă Craig. N-aş putea face niciodată aşa ceva, domnule Sidis.

— Ce viaţă duce pe Mordin un „neînsemnat" ? Măcar are voie să se însoare ?

— Are. Dar cu o femeie care a renunţat pînă şi la speranţa de a deveni cea de-a treia soţie a unui „punctat".

Se încruntă cu gîndul la tatăl lui

— O să-l urască toată viaţa pentru ghinionul ei...

— Şi tu numeşti asta corect ?

— E corect fiindcă e firesc. E firesc ca o femeie să dorească un bărbat în toată puterea cuvîntului în loc de un puştan care a crescut în înălţime şi-atît.

— Femeile de pe Belconti nu gîndesc aşa... Ce zici, Roy ?

Craig îşi îmbrăţişă genunchii, lăsă capul în jos şi-l clătină alene.

— Nu. Nu, n-aş putea. Locul meu e aici, unde să lupt pentru venirea unui timp în care nici un copil să nu mai fie minţit, cum am fost eu.

Înălţă capul :

— Şi, în plus, nici un mordin nu fuge de luptă.

Sidis surîse blînd

— Lupta asta e deja pierdută.

— Nu şi după părerea domnului Wilde. În laboratoarele de la Bază am auzit că o să se folosească un transnu-ştiu-ce.

— Translocator în matricea genetică. Îţi garantez că n-au să o facă atîta vreme cît Mil Ames e şefa laboratoarelor. După ce plecăm noi, probabil într-un an... o să se ucidă singuri.

Îl măsură nehotărît pe Craig :

— N-aş fi vrut să-ţi spun asta, dar aşa măcar sper că ai să vii cu noi.

— Cum adică să ne ucidem singuri ?

— Cu un sistem-liber ilegal.

Craig se scutură nedumerit şi Sidis zîmbi :

— Uite, ştii că trunchiurile de phytozoni au rădăcinile împletite sub pămînt, ca şi cum ar alcătui o uriaşă plantă unică. Ştii că noi am proiectat sisteme enzimatice care se înmulţesc singure şi pe care *Thanasis* le pompează în interiorul trunchiurilor. Ştim cum sistemele-libere thanasice pot digera şi un om ; din cauza asta aţi fost vaccinaţi de fiecare dată cînd am proiectat un nou sistem. Cu translocaţia, *Thanasis* îşi poate reproiecta singură sistemele-libere, în funcţie de condiţiile ivite pe teren. Poate ajunge la ceva imposibil de imunizat. E posibil să se schimbe într-atît, încît viruşii noştri specifici de control să n-o mai poată ucide. Atunci ne va ucide ea pe noi şi va pune stăpînire pe planetă.

— Nu prea înţeleg, recunoscu Craig.

— Atunci, crede-mă pe cuvînt. S-a mai întîmplat asta o dată, pe planeta Froy.

Craig încuviinţă :

— Am auzit cîte ceva despre planeta Froy.

— Asta rişti, şi, oricum, tot nu poţi cîştiga. Aşa că mai bine vino cu noi pe Belconti.

Craig se ridică :

— Aproape îmi doresc să nu-mi fi spus toate astea. Acum nici măcar nu mă mai pot gîndi la plecare.

Sidis se lăsă pe spate şi-şi întinse palma pe masă

— Vorbeşte cu Midori Blake înainte de a spune nu. Ştiu că ţine la tine, Roy. Credeam că şi tu ţii la ea.

Craig simţi că-i ard obrajii :

— Îmi place să stau pe lîngă ea. Îmi plăcea cînd hotărai să ne oprim pe insula Burton în loc să înnoptăm în cîmp. Aş vrea ca domnul Wilde să meargă şi el pe-acolo cîteodată.

— Am să încerc să-l conving. Gîndeşte-te, vrei ?

— Nu pot, nu ştiu nici măcar ce simt.

Se întoarse spre uşă :

— Mă duc să mă plimb. O să încerc să mă şi gîndesc.

— Noapte bună, Roy.

Sidis se întinse după o carte.

Tocmai răsărea cea de-a doua lună. Craig păşea printr-o junglă de trunchiuri fantomatice de argint. Frunzele de phyto, agăţate de ele, ciripeau somnoroase, înfiorate de trecerea lui. „Sînt prea ignorant ca să devin un belcontin", rosti cu glas tare. Se apropia de zidul circular. Trunchiurile creşteau mai groase, deveneau mai dure, topite pînă la urmă într-un dig pieziş, înalt de vreo 30 de metri. Craig urcă pînă la jumătate şi se opri. Era un act de mare curaj să urci în continuare fără costum de protecţie. De cealaltă parte pîndea *Thanasis ;* sistemele ei libere se împrăştiau la zeci de metri, chiar şi în aer. Trunchiurile de phyto erau toate înlănţuite prin rădăcini într-o singură plantă uriaşă, iar *Thanasis* o devora ca un cancer. Dar trunchiurile groase alcătuiau spontan ziduri circulare în jurul locurilor unde era semănată *Thanasis*, să-i stăvilească răspîndirea. Craig mai urcă vreo cîţiva metri.

Sigur că sînt destul de mare ca să-l plesnesc pe Cobb, gîndi. Să-l plesnesc pe oricare dintre ei, în afară de domnul Wilde. Dar ştia că, într-o ceartă, genunchii i s-ar înmuia şi ar vorbi piţigăiat pînă s-ar sufoca, pentru că ei erau bărbaţi adevăraţi, iar el nu. „Nu sînt laş", îşi zise tare. „Pînă la urmă tot ucid eu un Mare Russel".

Ajunse în vîrf. *Thanasis* se întindea ca un lac de întuneric sub lumina palidă a celor două luni. Chiar dedesubt se întrezărea conturul arcului de frunziş, căptuşit cu plete usturătoare şi înşirat cu stropi de otravă ce picurau în josul plantei, spre rădăcinile victimei. Zidul circular întemniţa apa otrăvită, *Thanasis* se îneca în propria otravă şi era disperată. Văzu cîrceii, înfometaţi să-şi împrăştie veninul în ţesuturile duşmane şi să le urmărească, să le absoarbă şi să le sugă vlaga. (Cîrceii îi simţiseră căldura şi tremurau uşor.) Asta de dedesubt era forma lemnoasă, urcătoare de *Thanasis*, dar ziceau că

pînă şi un biet arbust putea „mînca" un om într-o săptămînă.

Nu mi-e frică, gîndi Craig. Se aşeză, îşi scoase ghetele şi începu să-şi legene picioarele goale deasupra cîrceilor şi frunzelor de *Thanasis*. Midori Blake şi toţi belcontinii l-ar fi crezut nebun. Ei nu ştiau ce înseamnă curajul ; nu aveau în cap altceva decît creier. Totuşi îi erau dragi, mai ales Midori. Se gîndi la ea în timp ce privea dincolo de tenebroasa *Thanasis*. Întregul continent o să arate la fel. Apoi o vor ucide pe *Thanasis* cu un virus de control şi vor planta iarbă şi copaci adevăraţi şi totul va fi ca la Bază şi ca în insulele pentru Marii Russeli. Sidis greşea ; trans-aia o să reuşească. Iar el o să rămînă să dea o mînă de ajutor...

Acum, că luase o decizie, se simţea mai bine. Deodată ceva îl prinse uşor de glezna stîngă şi-l înţepă provocîndu-i o durere atroce. Smuci piciorul ; cîrcelul se rupse şi rămase agăţat de piele. Se zvîrcolea ca un şarpe subţire şi-l ustura. Craig îl desprinse înjurînd de mama focului şi se frecă cu tocul de la o gheată, grijuliu să nu-l atingă şi cu mîna. După aceea îşi încălţă gheata dreaptă şi se grăbi să se înapoieze în tabără ca să facă tratamentul de urgenţă cît mai repede. Nu-şi pusese şi gheata stîngă fiindcă ştia cu ce viteză o să i se umfle glezna. Cînd ajunse şchiopătînd în tabără, mai că nu urla de durere. Sidis era încă treaz şi neutralizâ pe dată otrava, îi dădu un sedativ şi-l convinse să se culce într-unul din paturile din aerodină. Nu-l întrebă nimic, se mulţumi să-l contemple pe Craig cu neobositul lui zîmbet :

— Voi, mordinii !..., zise şi clătină capul.

Mereu spuneau belcontinii chestia asta, cu acelaşi ton...

Dis-de-dimineaţă Cobb rînjea zeflemitor şi Wilde turba de furie :

— Dacă ai vrut să împuşti o săptămînă pe lista bolnavilor, mai trage o dată. Îţi dau două zile.

— Am să-i ţin eu locul, interveni Sidis. Are nevoie de cel puţin două săptămîni pînă să se însănătoşească.

— O să muncesc, replică Craig. Nu mă doare chiar aşa de tare ca să nu pot munci.

— Ia-ţi azi liber, se mai îmbună Wilde.

— O să muncesc şi azi, insistă Craig. Mă simt bine.

Urmă o zi de coşmar sub soarele galben, încins, cu piciorul bandajat gros şi cu o durere care-l săgeta pînă-n măduva spinării la fiecare pas. Înfigea burghiul adînc în ţesutul de la baza zidului circular şi seva înmiresmată, purpurie ţîşnea revărsîndu-i-se pe picioare. Apoi băga înăuntru cartuşele detonante, îşi lua pe umăr uneltele şi se grăbea spre următorul obiectiv. O făcu iar şi iar, ca un automat, fără să se oprească să mănînce de prînz, fără să ia în seamă frunzele care i se agăţau clinchetind moale de gît şi de mîini. Voia să-şi termine arcul chiar de-ar fi fost să moară. Abia cînd sfîrşi lucrul zăbovi cu gîndul la picior şi-şi dădu seama că-l durea mai puţin. Rupse o bucată din haina roşie, o agăţă de axul burghiului şi o flutură în aer ; aerodina se lăsă în jos să-l ia. La comenzi şedea Sidis.

— Ai terminat primul, îl întîmpină. Nu înţeleg cum de mai eşti viu. Du-te şi întinde-te !

— Trec eu s-o conduc. Mi-e bine acum.

Sidis dădu din umeri :

— Presupun că încerci să demonstrezi ceva, cuiva.

Îi dădu locul şi trecu în spate. Conducerea aerodinei era una dintre îndatoririle „umile" dragi lui Craig. Îi plăcea să fie singur în micuţa cabină cu două locuri şi geamuri de jur împrejur. Se înălţă la trei sute de metri şi contemplă zidul circular, dîndu-i ocol să-l vadă în întregime. Două arii de phytozoni, în afara zidului, scînteiau argintii, revărsînd nuanţele inconstante ale curcubeului. Departe spre nord, sus, se zărea un nor colorat printre ceilalţi, lînoşi, suri. Era o masă de frunze migratoare, purtate de vînt datorită săculeţilor lor de hidrogen umflaţi. Era o privelişte mirifică.

— Transferă substanţă ca să ridice zidul circular, auzi din spate vocea lui Sidis, explicîndu-i lui Wilde fenomenul. Ai să observi că biomasa e mai puţin densă în josul pantei. Cînd dai drumul apei otrăvite din incinta zidului circular, se produce un efect-şoc şi *Thanasis* se răspîndeşte fulgerător. Dar întotdeauna se formează alt zid circular care o stăvileşte.

— Data viitoare am să arunc în aer cîte cincizeci de mile, mîrîi Wilde.

Craig coborî să-l ia pe Jordan, un bondoc cu păr nisipiu, cam de aceeaşi vîrstă cu el.

— Iar ai ieşit primul, Craig, zîmbi el. Asta cere curaj, nu glumă, băiete. Eşti bun !

— Am doi ani de experienţă în plus, se scuză modest. Cuvintele de laudă îl făcură să se simtă bine. Era prima oară cînd Jordan îi spunea pe nume şi nu „neînsemnatule". Acesta se aşează lîngă el, pe scaunul liber.

— Ce-ţi mai face piciorul ?

— Bine. Cred că pot să-mi pun şi gheata dacă nu-i leg şireturile.

— Îţi fac eu deseară treburile din tabără, îi propuse Jordan. Tu odihneşte-ţi piciorul. Eşti prea bun ca să te pierdem.

— Uite fanionul lui Whelan, îl întrerupse Craig stingherit. Simţea că ia foc de plăcere. Jordan se mută în spate. După ce i-au culeş şi pe Rice şi pe Cobb, Craig înălţă aerodina la trei mii de metri şi Wilde declanşă explozia. Peste treizeci de kilometri de ţesut ce alcătuia ziduri circulare ţîşni în văzduh ca o arteziană de pulbere şi flăcări. Frunzele de phyto, pulverizate în nori înfricoşaţi, cromatici, se rostogoleau ca nişte valuri uriaşe provocate de suflul exploziei. În urma lor, apa otrăvită se revărsa hulpavă şi înnegrea cîmpia argintie.

— Ha ! Bravo, *Thanasis !* strigă Wilde. Pe mii de gloanţe, ce privelişte magistrală !... Sidis, unde găsim un loc sigur să ne aşezăm tabăra ?

— Sîntem la numai o oră de insula Burton. Cînd lucram în zona asta mă opream la centrul de taxonomie în fiecare noapte.

— Probabil că de-asta nu te-ai mai dus şi în altă parte, remarcă acru Wilde. Fie, vreau să văd şi eu cum arată insula aia. Consiliul de Vînătoare are planuri mari cu ea.

Cu voce tare, îi comunică lui Craig ordinul. Acesta înălţă aerodina la cincisprezece mii de metri şi o îndreptă spre sud-est cu toată viteza. O mare purpurie se ondula imperceptibil deasupra orizontului argintiu. Departe, se înfăţişau privirii insulele înşirate ca un colier de mărgele. A fost o zi bună, gîndi Craig. Cred că Jordan vrea să fim prieteni. Şi acum, în sfîrşit, are să o revadă pe Midori Blake.

Ateriză pe pămîntul zguros de lîngă clădirile atît de familiare, din pietre cenuşii, pe promontoriul estic. George şi Helen Toyama cărunţi, zîmbitori, în haine de

laborator, le ieşiră în întîmpinare. Pe Craig îl strîngea pînă la durere gheata stîngă, dar izbutise s-o încalţe nelegată cu şireturi. Helen îi spuse că Midori picta în defileu. Coborî şchiopătînd poteca dinspre defileu, pe lîngă căsuţa lui Midori şi cea a familiei Toyama, înălţate pe muchea stîncilor din stînga. Midori şi soţii Toyama era singurii locuitori de aici. Insula rămăsese intactă de la venirea oamenilor, un sanctuar al cercetării dedicate phytozonilor, şi nu fusese niciodată atinsă de *Thanasis*. În acelaşi timp era singurul loc, în afară de Bază, unde trăiau permanent oameni.

Defileul era locul preferat al lui Midori. Îl picta mereu şi mereu, niciodată mulţumită. Craig îl ştia bine: stîncile de cuarţ ieşind din apa liniştită ce se sfîrşea într-o cascadă, frunzele dansînd în lumina soarelui pe care o filtrau în mii de nuanţe, în vreme ce pădurea de trunchiuri argintii o preschimba într-o strălucitoare lumină lunară. Lui Craig îi plăcea s-o privească pe Midori pictînd, mai ales cînd uita de el şi fredona şoptit. Era curată şi altfel decît ceilalţi... şi niciodată arţăgoasă şi... ce minunat să existi în aceeaşi lume cu ea ! Prin susurul cascadei şi clinchetul frunzelor o auzi înainte de a ajunge s-o vadă în faţa şevaletului, lîngă un bolovan burtos de cuarţ. Ea îl simţi şi se întoarse numai zîmbet :

— Roy ! Ce bine-mi pare să te văd ! Mi-era teamă că ai plecat totuşi acasă.

Era micuţă şi fragilă în rochia cenuşie, cu ochi întunecaţi, uriaşi, trăsături delicate, păr moale, negru, tuns băieţeşte. Nu numai vocea, ci şi felul de a se mişca şi gesticula amintea graţia sprinţară a unei păsări cîntătoare. Craig surîse încîntat :

— Un timp, aproape mi-am dorit să plec. Acum însă mă bucur că n-am făcut-o. Se apropie şontîc-şontîc.

— Piciorul ! exclamă Midori. Vino !

Îl trase lîngă ea şi-l aşeză pe bolovan.

— Ce s-a întîmplat ?

— M-a prins *Thanasis*. Nu-i mare scofală.

— Scoate-ţi gheata. Nu trebuie să ţi-l strîngă.

Îl ajută să se descalţe şi pipăi delicat, cu vîrful degetelor, glezna tumefiată. Apoi se aşeză alături de el.

— Ştiu că te doare. Cum s-a întîmplat ?

Craig îi povesti

— Mă simţeam nefericit şi m-am urcat pe un zid

circular și picioarele goale îmi atîrnau pe partea dinăuntru.

— Prostuțul de Roy ! De ce erai nefericit ?

— Ei, chestii...

Cîteva frunze de phyto sclipitoare se așezară pe glezna dezgolită. Craig nu se clinti.

— Acuma trebuie să dormim pe cîmp, în loc să venim aici. Șeful cel nou crede că vechea echipă era leneșă. Tipii ăștia sînt toți „punctați", eu iarăși sînt un nimic și... ei, fir-ar să fie !

— Adică ei se socotesc mai buni decît tine ?

— *Sînt* mai buni, și tocmai asta mă doare. Să ucizi un Mare Russel e un fel de chestiune spirituală... Se așează mai bine. Am să apuc ziua cînd planeta asta o să aibă destui Mari Russeli pentru ca nici un copil să nu mai fie mințit, cum am fost eu.

— Phytozonii nu mor, Roy, rosti ea cu blîndețe. Acum e foarte limpede. Ne-au învins.

— Pe voi, belcontinii. Mordinii nu se lasă niciodată.

— *Thanasis* e cea învinsă. Ce-o să faceți ? o să trageți cu pușca în frunzele de phyto ?

— Te rog, nu-ți bate joc. O să folosim o trans-nu-știu-ce la *Thanasis*.

— Translocație ? O, nu ! Dacă e folosită pe teren, nu mai poate fi controlată. N-au să îndrăznească !

— „Punctații" îndrăznesc orice, se mîndri Craig. Toți tipii ăștia au studiat pe Belconti ; știu cum s-o facă. Dar altceva voiam...

Își frecă piciorul. Frunze li se așezaseră pe creștete și umeri ca niște fluturi uriași, fremătători și îi înveliseră glezna bolnavă. Ciripeau ușor.

— Ce, Roy ?

— Sînt prea ignorant pe lîngă ei. Doi ani am tot muncit la zidurile circulare, iar ei știu deja de phytozoni mai mult decît mine. Aș vrea să-mi spui despre ele ceva deosebit, ceva ce să le spun și eu băieților și să mă ia în seamă. De pildă, dacă frunzele astea simt.

Midori își mîngîie gînditoare obrazul și tăcu o clipă.

— Frunzele de phyto sînt stranii și minunate, și le iubesc, rosti ușor, cu duioșie. Sînt un amestec de plantă și animal. Pe planeta asta viața nu se disociază. Phytozonii zburători, îi explică, funcționează ca niște frunze pentru trunchiurile vegetale, stabile. Dar și trunchiurile își controlează temperatura internă. Rețelele continen-

tale ale rădăcinilor, ca niște mari conducte, dirijează seva, fluidul vital prin mișcări reversibile, ajutate de niște valve. Un trunchi plus frunzele de phyto atașate de el alcătuiesc un organism. Însă fiece frunză, Roy, poate trăi pe orice trunchi și se schimbă permanent, căci totul face parte din tot. Misiunea noastră aici, pe insula Burton, e să clasificăm frunzele de phyto, și pur și simplu nu reușim. Se modifică fără încetare, în cadrul oricărei dimensiuni, fizice sau chimice. Sigur însă că numai *felul* lor nu are, de fapt, nici o semnificație. Oftă. Asta e cel mai frumos lucru pe care-l știu despre ele. O să-ți fie de folos ?

— N-am înțeles chiar tot pentru că sînt, cum ți-am spus, un ignorant. Spune-mi ceva simplu cu care să-i uimesc pe băieți.

— Bine, spune-le atunci că tiparele cromatice ale frunzelor sînt sisteme protoplasmatice care sintetizează felurite molecule. Modul în care pot recombina părțile pentru a alcătui noi organisme le conferă o supleță și o libertate biochimică de neconceput la nivel uman. Orice nouă otravă sau sistem-liber am proiecta noi pentru *Thanasis,* undeva, prin pură șansă, ele descoperă o contrasubstanță. Cunoașterea se propagă de fiecare dată mai repede decît otrava. De asta e învinsă *Thanasis.*

— Eu n-aș spune așa ceva și n-o spune nici tu, protestă Craig. Cu translația asta...

— Nici chiar cu asta.

Un moment, vocea ei răsunase aspru.

— Frunzele de phyto posedă translocație nelimitată și orice număr de sexe. Ca o colectivitate, nu mă îndoiesc că reprezintă cel mai grandios laborator biochimic din galaxie. Alcătuiesc un soi de inteligență biochimică, aproape o minte, și învață mult mai repede decît noi.

Se întoarse și-l scutură de braț cu amîndouă mîinile :

— Da, spune-le, fă-i să înțeleagă. Inteligența umană a fost învinsă aici. Acum doar ferocitatea umană... O, Roy...

— Continuă, o îndemnă el cu amărăciune. Mordinii sînt proști, asta voiai să spui. Trebuia să știu. Vorbești de parcă ai vrea să pierdem lupta.

Midori începu să-și curețe pensulele. Se întuneca și frunzele se duceau să se odihnească pe trunchiurile care-și înălțau ramurile deasupra capetelor lor. Craig tăcea mohorît, simțind încă pe braț atingerea mîinilor ei.

— Nu știu, reîncepu ea, cu glas catifelat. Dacă ați vrea să vă faceți aici case și ferme... Dar voi vreți doar moartea rituală a omului și dinotherului...

— Belcontinii nu pot pricepe. Poate că sufletele oamenilor sînt construite diferit pe diferite planete. Eu știu că din mine lipsește o parte și știu care. Îi puse mîna ușor pe umăr. Într-o zi de vacanță am să mă duc pe insula Russel doar ca să-l văd pe Marele Russel de-acolo. Aș vrea să te iau cu mine să-l vezi și tu ; atunci ai înțelege.

— Înțeleg. Numai că nu sînt de acord.

Scutură de apă pămătuful penșulelor, fără să-și retragă umărul de sub mîna lui. Craig nu îndrăznea să o întrebe despre povestea cu frunzele și multiplele lor sexe ; asta le-ar plăcea băieților. Spuse altceva :

— De ce nu vezi niciodată o frunză de phyto moartă ? De ce, pe un continent întreg, nu-i destul lemn uscat nici cît să faci un foc de tabără ? Ele ce mănîncă ? Ce le ține jos ?

Midori începu să rîdă și se întoarse spre el, iar mîna lui alunecă de-a lungul umerilor, îmbrățișînd-o. Craig abia respira de emoție ; ea păru să nu observe.

— Se mănîncă intern ; noi numim asta resorbție. Pot crește din ele însele în alt loc și-n altă formă, ca în cazul zidurilor circulare. Roy, planeta asta n-a cunoscut niciodată moartea sau decrepitudinea. Totul e resorbit și reconstituit. Noi încercăm să o ucidem dar, — îi tremură vocea — dar *mintea* ei... nu poate concepe ideea de moarte. E imposibil să gîndești biochimic moartea.

— Pe mii de gloanțe, Midori ! Frunzele de phyto nu pot gîndi. Mă întreb și dacă pot simți ceva ?

Ea sări și se îndepărtă cu ochii arzînd :

— Da, simt ! Piuitul lor e un plîns de durere. Papa Toyama își amintește de vremea cînd planeta asta era aproape tăcută. De cînd e el aici, de douăzeci de ani, temperatura lor a crescut cu 12 grade, rata lor metabolică și viteza impulsului neural s-a dublat, chronaxia s-a redus la jumătate...

— Oprește-te ! Știi că nu înțeleg toate cuvintele astea. Te-am supărat.

Era prea întuneric să-i vadă fața.

— Cred că sînt doar teribil de speriată, nu supărată. Sînt speriată de ce am făcut noi aici fără să ne dăm seama, fără să înțelegem.

— Piuitul lor m-a întristat şi pe mine, mereu, recunoscu Craig. Eu n-aş face rău unei frunze de phyto. Dar, pe Marele Russel, dacă tu te gîndeşti la continente întregi care suferă şi plîng, zi şi noapte, ani în şir... mă bagi în sperieţi...

Midori se apucă să-şi strîngă trusa. Craig îşi puse gheata. Alunecă uşor. Nu sînt chiar aşa de speriat, se gîndi.

— Mergem la mine acasă şi fac ceva de mîncare, zise ea. Nu părea supărată. El îi luă trusa şi păşi alături, în susul potecii, şchiopătînd abia vizibil.

— De ce ai mai rămas, dacă ce faci aici te întristează ? îl întrebă.

— Încă doi ani, şi o să am destul ca să-mi pot cumpăra dreptul de a vîna un Mare Russel. Se înroşi, şi fu bucuros că era beznă. Presupun că ţi se pare un motiv destul de caraghios.

— Deloc. Puteai avea unul şi mai caraghios.

El bîjbîi după un răspuns, încercînd să nu remarce brusca ei răcire, dar îl salvă vocea lui Jordan, care striga de sus :

— Craig ! Hei, Craig !

— Aici sînt.

— Vino repede. Bork înjură de mama focului că n-ai pregătit cartuşe. Ţi-am oprit ceva de mîncare.

Restul sarcinilor care-i rămăseseră în tabără au fost mult mai lesne de îndeplinit. Jordan l-a ajutat la treburile de gospodărie şi i-a luat peste picior pe Rice şi Whelan, invitîndu-i să-i ajute. Numai Wilde şi Cobb îi mai spuneau „neînsemnatule". Craig se simţea bine în toate privinţele. Jordan se aşeză lîngă el în cabina de control cînd zburară spre casă, la Bază. Insula Russel se întrezărea albastră spre sud, iar coasta Continentului Principal mărginea spre est marea.

— Iarăşi acasă. Berea şi poligonul, aşa-i, Craig ? spuse Jordan. Poate mergem la vînătoare, ce zici ?

— Sper.

Insula avea aproape 6 500 de kilometri pătraţi de savană şi dealuri unduioase, cu pîlcuri de stejari tineri şi fagi. Pretutindeni mişunau păsări şi animale bune de vînat, aclimatizate de pe Mordin. Razele soarelui scînteiau pe întinderile de kilometri pătraţi ale serelor din spatele palisadelor ionice. Insula-Bază reprezenta promi-

siunea viitorului planetei, cînd *Thanasis* va fi ucis phytozonii şi va fi fost la rîndul ei ucisă, iar viaţa prielnică oamenilor, de pe planeta Mordin, le va fi înlocuit pe amîndouă. Insula-Bază însemna acasă.

Era prima echipă a zidului circular care sosea. Wilde raportă două mii de kilometri de zid distrus, cu 50% mai mult decît media belcontinilor dinaintea lor. Barim, Vînătorul Şef, îi felicită ; era un bărbat voinic, cu voce profundă şi părul cărunt dat pe spate, să i se vadă cele patru puncte roşii de pe frunte. Pentru prima oară Craig dădea mîna cu cineva care ucisese patru Mari Russeli. Barim răsplăti echipa cu o săptămînă de vînătoare. Jordan şi Craig merseră împreună, iar Craig împuşcă douăzeci de căprioare, doisprezece porci şi vreo douăzeci şi cinci de păsări. Tolba lui era mai plină decît a lui Cobb, pe care Jordan nu-l iertă, îl tot luă peste picior şi-l scoase din sărite îngrozitor pe pipernicit.

Odată cu venirea lor la Bază, atmosfera se încinse de bună-dispoziţie şi hohote de rîs, spre bucuria lui Craig. Îi ajunseră la ureche şi bîrfele proaspete. Barim ordonase imediata punere în producţie a polenului translocator. Mildred Ames, biologul-şef belcontin, refuzase, însă cum laboratoarele şi echipamentul aparţineau mordinilor, Barim ordonase oamenilor lui să treacă la lucru neîntîrziat. Ea îi replicase aducîndu-şi personalul înapoi în laboratoare, „numai pentru observaţii ştiinţifice". Sînt geloşi, s-au speriat c-o să le arătăm noi, rîdeau laboranţii mordini. Şi-o s-o şi facem, pe oasele Marelui Russel !

Craig o zărise de cîteva ori pe domnişoara Ameş prin preajma laboratoarelor ; o femeie înaltă, suplă. Strîngea buzele ca şi cum ar fi măcinat-o mînia şi amărăciunea. Îl detaşă pe Sidis de la distrugerea zidurilor circulare şi-l făcu laborant-observator. Craig se gîndi mult la ce-i spusese Midori. Îl încîntase în mod special noţiunea aceea de „resorbţie" şi aştepta prilejul s-o plaseze la popotă, de faţă cu toată lumea. Prilejul se ivi într-o dimineaţă, la micul dejun. Echipa lui Wilde şedea la aceeaşi masă cu laboranţii, în sala cu bîrne de lemn şi duşumea pietruită, unde în permanenţă domnea un tărăboi în care cu greu te puteai înţelege cu cineva. Craig nimerise între Cobb şi Jordan, vizavi de un laborant îndesat şi chel, pe nume Joe Breen. Joe

aduse vorba despre zidurile circulare, iar Craig prinse ocazia să se amestece în vorbă :

— Cum îşi fac zidurile circulare ? Se mănîncă singure şi cresc din ele însele ; asta se numeşte resorbţie.

— Resorb pui de puşcă ! pufni Joe. Da' îţi place cum se împerechează ?

— Mie nu ! strigă Wilde din capul mesei.

— Ce vor să spună ? şopti Craig la urechea lui Jordan, însă îl auzi şi Cobb.

— „Neînsemnatul" vrea să se iniţieze în realităţile vieţii, zbieră vesel. Cine-i spune ?

— Cine, dacă nu bătrînul Bork ? urlă şi Wilde. „Neînsemnatule", cînd pe-o ploşniţă zburătoare o apucă senzaţia aia drăguţă, adună o duzină de ploşniţe în jurul ei. Se-ngrămădesc pe un trunchi şi sînt resorbite într-o umflătură din aia rozalie, cum ai văzut tot timpul. După o vreme buboiul se sparge şi ies de-acolo o puzderie de gîndaci. Ai priceput ?

Craig roşi şi încuviinţă din cap.

— Se tîrăsc afară, se plantează singure şi din fiecare iese un trunchi de phytozon, îi explică Jordan. Timp de un an dă frunze ca nebunul. Apoi se transformă într-un trunchi vegetativ.

— Drăce ! Am văzut o mulţime de gîndaci din ăştia, murmură Craig. Dar n-am ştiut că sînt seminţele lor.

Cobb pufni în rîs :

— „Neînsemnatule", ştii cum se numesc gîndacii-băieţi şi cum gîndacii-fetiţe ?

Rîse şi Joe Breen.

— Eşti tăios ca briciul, nu-i aşa, Cobb ? aruncă Jordan. Nu le deosebeşti sexul după nume, Craig ; le numeri picioarele.

— Ei, ştii că-i bună ! zise Wilde. Poate au o duzină de sexe şi fiecare sex se înfruptă cu o bucăţică din ceilalţi gîndaci.

— O dată în viaţă e mai bine decît deloc, hohoti Joe. Dar, pe Marele Russel, dacă a venit vorba despre organisme poliploide şi multihibrizi... aş vrea să fim în stare să producem aşa ceva şi la *Thanasis*.

— O să producem după metoda mea, sublinie Wilde. Numai să-mi daţi ocazia.

— Femeile astea belcontine cred că mordinii sînt nişte necioplţi, interveni Joe. Aşa că păstrează-te pentru Mordin.

— Ba... pe insula Burton trăiește o micuță țintă drăgălașă. Singurică. Singurică ! zise Wilde.

— Daaa ! „Neînsemnatul" o cunoaște, spuse Cobb. Te poți folosi de ea, „neînsemnatule" ?

— Nu !

Craig își încleștă palma în jurul ceștii de cafea :

— E... o caraghioasă. Nu dă nimic celorlalți. Dar e un om deosebit și cu mult bun simț.

— Poate că „neînsemnatul" nici n-a încercat, chicoti Cobb, și-i făcu cu ochiul lui Joe. Citeodată ajunge doar să le soliciți pe astea mai blînde.

Pufniră toți în rîs. Craig se încruntă și scrîșni din măsele.

— Eu sînt omul care-o s-o solicite ! Dați-mi doar ocazia, urlă Wilde.

— Bătrînul Bork o să se ducă acolo cu punctele lui roșii strălucind și ea o să cadă pe spate ca unsă, strigă Joe.

— Da, și el o să afle că bătrînul Cobb a trecut pe-acolo înaintea lui, se-necă de rîs Cobb.

Soneria anunță începerea lucrului. Bărbații se ridicară în troncănit de picioare și tîrșit de scaune.

— „Neînsemnatule", tu continui pînă luni treaba la sere, zise Wilde. Apoi trecem la o nouă muncă de teren.

Craig ar fi dorit să se întoarcă de îndată pe teren. Brusc, simți o aversiune pronunțată pentru Bază.

Noua muncă de teren însemna împrăștierea polenului translocator deasupra mai multor arii ale Continentului de Nord unde, văzute din aer, brazdele de argint dinlăuntrul verdelui închis semnalau infiltrările de phytozoni în pozițiile ocupate înainte de *Thanasis*. Ucigașii fără flori se polenizau natural, prin vînt, căci aveau sexele pe plante separate. Cicatricele zidurilor circulare alcătuiau un desen în filigran suprapus de-a lungul și de-a latul a jumătate din continent, acoperit cu irizațiile argintii ale culturilor pure de phytozoni, acolo unde *Thanasis* făcuse odată ravagii. Wilde trecea pe hartă noile ziduri circulare ce urmau să fie aruncate în aer cu prilejul următoarei descinderi. Era cald, asudau muncind în haine negre de protecție și cu cască. Erau toți contaminați, mîncau rații din conserve și uitaseră de focurile de tabără. După două săptămîni, încărcătura de polen se terminase și aterizară pe insula Burton, unde petrecură jumătate de zi la de-

contaminare. De cum i se ivi prilejul, Craig evadă și se grăbi să coboare poteca ce ducea spre defileu.

O găsi pe Midori lîngă apă. Se scăldase, și rochia galbenă, umedă, îi modela trupul ; din păr îi picurau stropi strălucitori. Craig nu se putu stăpîni să nu se gîndească ce-ar fi fost dacă sosea cu cîteva minute mai degrabă și-și aminti vocea răgușită a lui Cobb ; „cîteodată ajunge doar să le soliciți pe astea mai blînde". Micuțe frunze de phyto, desenate ciudat cu auriu, roșu-aprins și verde, se lipiseră de brațele și umerii ei goi. Păreau făcute anume pentru ea și erau minunat de frumoase și ele, și Midori, și defileul. În Craig urcă o durere înceată.

Ea se bucură să-l vadă, dar se întristă cînd auzi despre polenul translocator. O phyto se lăsă pe mîna lui Craig și el încercă să schimbe subiectul

— De ce vin așa pe noi ? Băieții zic că ne sug sîngele, dar eu știu altceva.

— Ba chiar iau mostre fluide de sînge, însă așa de neînsemnate, încît nu simți și nici nu-ți face rău.

— Chiar iau ? Își scuturară frunza de pe mînă. Chiar fac asta ?

— Probe mici, mici. Le stîrnim curiozitatea.

— Ha ! Adică ne gustă ? Dacă ele pot să ne mănînce pe noi, cum se face că nici noi, nici porcii, nici dinotherii nu putem să le mîncăm pe ele ?

— Prostii, Roy ? Nu ne *mănîncă !* Bătu din piciorul gol. Vor să ne înțeleagă ; singurele simboluri pe care le utilizează sînt atomii, grupele de elemente cu reacții chimice similare, ionii și așa mai departe. Rîse. Uneori mă întreb ce cred despre noi. Poate cred că sîntem niște semințe gigantice. Sau poate cred că, fiecare în parte, sîntem o unică și teribil de complicată moleculă.

Atinse cu buzele o mică phyto, roșu-aprins și argintie, de pe încheietura mîinii și frunza i se așeză pe obraz

— Ăsta e modul lor de a încerca să conviețuiască cu noi.

— Totuna ! Tot că ne mănîncă se cheamă, se încăpățînă el.

— Mănîncă doar apă și soare. Nu pot concepe viața care se hrănește cu altă viață. Bătu iar din picior. „Ne mănîncă" ! Of, Roy, mai degrabă ne sărută !

Craig își dori în acea clipă să fie o frunză, să-i atingă brațul catifelat și cald, și umerii, și obrazul... Respiră adînc

— Eu știu un fel de sărut mai... bun.

— Da, Roy ? își plecă Midori privirile.

— Da, știu, șovăi el și își frecă palmele derutat, pentru că nu avea idee ce să mai facă și să mai spună în continuare. Midori, eu... într-o zi... eu...

— Da, Roy ? Vocea ei era moale.

— Hei ! răsună un strigăt din susul potecii. Era Wilde, care cobora cu pași mari și rînjea arătîndu-și dinții de cal.

— Moș Toyama ne amenință cu o petrecere, haideți. Se uită mai atent la Midori și fluieră. Ei, drăgălașo, arăți destul de bine ca să te mănînc.

— Mulțumesc, domnule Wilde, răspunse ea rece.

Urcînd poteca, Wilde făcea conversație în vervă :

— Pe Belconti am învățat să dansez *tanko*. I-am zis lui moș Toyama că, dacă ne cîntă, o să-i dansăm amîndoi după ce mîncăm.

— N-am deloc chef să dansez, i-o reteză Midori cu buzele subțiate.

La masă, Wilde și Cobb o încadrară și se luară la întrecere care să-i facă mai grosolan curte ; continuară și în salon. Craig discuta cu Helen Toyama într-un colț. Ea, o femeie durdulie și placidă, se făcea că nu aude necioplitele povești vînătorești pe care le înșirau de zor Jordan, Rice și Whelan. Taica Toyama se mai ținea pe picioare, deși înghițise un potop de vin fierbinte ; în ultima vreme se subțiase, îmbătrînise și se șubrezise văzînd cu ochii. Craig nu-și lua ochii de la Midori. Wilde, congestionat, mai că țipa și nu se putea stăpîni să nu pună tot timpul mîna pe ea. Dădea pe gît vinul pahar după pahar. Deodată, țîșni în picioare sprijinită pe umărul ei :

— Hei, un toast ! zbieră și ridică paharul. În picioare, bărbați ! Puștile sus pentru drăgălașa Midori !

Se ridicară și băură pînă la fund. Wilde sparse paharul în mînă, bägă un ciob în buzunar și altul i-l întinse lui Midori ca pe o ofrandă. Ea refuză tăcut și Wilde rînji :

— O să ne vedem cam des de-acuma, amicilor. Vreau să zic că Barim vă mută la Bază. Laboranții noștri vin aici săptămîna viitoare să culeagă ce le e de folos din aparatura voastră.

Fața lui taica Toyama, cu contururi subțiri, blajine, păli :

— Am înțeles întotdeauna că insula Burton o să rămînă un sanctuar pentru studiul phytozonilor.

— Mordinii n-au înțeles asta niciodată, moșule.

Toyama își roti ochii neajutorat de la Midori la Helen

— Cît timp avem ca să punem la punct ce-am început ?

Wilde dădu din umeri :

— Să zicem că o lună... dacă vă trebuie chiar atîta.

— Ne trebuie. Chiar mai mult. Mînia îi altera ușor vocea. — Nu putem rămîne aici măcar pînă vine nava de asistență de pe Belconti ?

— De douăzeci de ani asta-i casa noastră, interveni cu blîndețe și Helen.

— O să-l rog pe Vînător să vă lase cît poate, răspunse Wilde mai îmbunat. Dar imediat ce iese o recoltă nouă de semințe de translocator linie-pură, din serele supraîncălzite, vrea să se însămînțeze și insula asta. Sperăm să obținem efecte maxime pe un teritoriu virgin.

Taica Toyama clipi și încuviință vag.

— Mai vreți vin ? întrebă uitîndu-se la fiecare în parte.

Cînd Wilde și Midori dansară, melodia lui taica Toyama sună straniu pentru Craig ; îi păru la fel de tristă ca piuitul frunzelor de phyto.

„Hîbrizii ăștia translocatori sînt mortali sută la sută, chicoteau laboranții. Sistemele lor libere au o mare stabilitate termală, și asta i-ar putea îmbrobodi pe netrebnicii ăia de phytozoni cu o febră contagioasă." Indicele lor de recombinare era fantastic. Ar trece, desigur, un timp pînă la efectul final, decisiv și spectaculos. Frunzele de phyto se infiltrau însă cu tot mai multă încăpățînare în ariile ocupate pînă deunăzi de *Thanasis*. Nemernicii ăia de belcontini ar fi trebuit să pornească translocația de ani de zile, se văicăreau laboranții. Speriați, își făcuseră meseria în dorul lelii pentru că voiau planeta asta numai pentru ei. Dar o să vedeți voi ! Așteptați numai !

Craig și Jordan se împrieteniră la toartă. Într-o după-amiază Craig îl aștepta la o masă din barul ca o peșteră plină de fum de la Bază. Pe poligonul de tragere, cu o oră mai înainte, doborîse trei ținte care conturau perfect trei Mari Russeli și-l bătuse pe Jordan cu zece puncte. Barim se nimerise pe-acolo și îl felicitase numindu-l laudativ : „pușcă semeață". Craig încă radia de mîndrie. Îl zări pe Jordan croindu-și drum, cu berea în mîini, prin-

tre mesele înghesuite, gălăgioase, şi groapa în care se învîrtea pe foc friptura de porc. Aşează binedispus sticlele pe masa de lemn negeluit.

— Bea, vînătorule ! Azi o meriţi din plin.

Craig îi întoarse zîmbetul şi sorbi îndelung.

— Parcă-mi înţepenise mintea, zise. Parcă n-am tras eu.

Bău şi Jordan şi se şterse cu dosul palmei :

— Aşa e şi de-adevăratelea. Te transformi într-o singură carabină mare.

— Cum e, Jordan ? Cum e cu adevărat ?

— Nimeni nu poate spune. Privirile i se rătăciră în fum. Nu mănînci două zile, treci prin toate ceremoniile vînătorii, ajungi să ai capul uşor şi să te simţi ciudat, de parcă n-ai avea nici nume, nici familie. Apoi... nările îi fremătară şi-şi încleştă pumnii —, apoi... ei bine... apare Marele Russel şi se apropie şi devine tot mai mare, din ce în ce mai mare, umplînd întreaga lume. Numai noi doi în întreaga lume. Păli şi închise pleoapele. Asta-i clipa ! O, da... Asta-i clipa unică...

Deschise ochii şi-l contemplă solemn pe Craig

— Am tras în ţintă ca şi cum ar fi fost altcineva în locul meu, exact cum ai spus tu. Şi am *simţit* că lovesc în plin.

Inima lui Craig bătea să-i spargă pieptul. Se aplecă în faţă :

— Ţi-a fost frică, măcar un pic ?

— Nu ţi-e frică pentru că tu însuţi eşti Marele Russel... Simţi cum te lovesc propriile gloanţe şi ştii că de-acum înainte n-o să-ţi mai fie frică niciodată. E ca un dans sacru pe care tu şi Marele Russel îl dansaţi de un milion de ani. Şi, undeva în adîncul tău, dansul acela nu se mai opreşte pînă în clipa morţii.

Jordan clipi, se îndreptă şi-şi luă sticla.

— Am visat mult la clipa asta, mărturisi Craig şi observă că-i tremură mîinile. Mă trezeam speriat şi transpirat. Oricum, am trimis cu nava cu care aţi venit voi cererea către Consiliul Vînătorilor.

— Ai să-l nimereşti din primul foc. Aţi auzit că Vînătorul ţi-a zis „puşcă semeaţă" !

— Da ! De la ce distanţă ! rînji Craig.

— Mişcă-ţi tîrtiţa aia grasă, Jordan ! îl îmboldi un strigăt voios. Era Joe Breen, laborantul îndesat şi chel.

Ţinea strîns la piept şase sticle, cu mîini păroase. Sidis i se alătură.

— Ăsta-i Sidis, ochiul meu belcontin, îl recomandă Joe.

— Ne cunoaştem, a lucrat la zidurile noastre circulare, răspunse Jordan. Salut, Sidis.

— Salut, Jordan ! Salut, Roy ! Nu v-am văzut prea des pe-aici.

Şi el, şi Joe se aşezară. Joe desfăcu sticlele.

— Lucrăm mai mult afară, explică Craig.

— O să lucraţi şi mai mult, imediat ce dăm drumul semînţei de translocator linie-pură, îl încurajă Joe. E aproape gata. Sidis face pui în fiecare zi.

— Tu obţii semînţele, noi o să le semănăm, conveni Jordan. Sidis, de ce nu scapi de Joe, ca să vii iar la zidurile circulare ?

— Am prea multe de învăţat aici, în laboratoare. Toţi o să ne cîştigăm faima de pe urma a ceea ce facem, dacă Joe şi ai lui n-o să ne omoare înainte să publicăm studiile.

— Dă-le dracului de laboratoare ! Mie daţi-mi muncă de teren, zise Jordan. Aşa-i, Craig ?

— Aşa-i. Afară, cu frunzele de phyto, e curat şi bine. Cu resorbţia asta a lor termină imediat cu putregaiul şi mortăciunile...

— Mi se-ntoarce stomacul pe dos, pufni Joe şi trînti sticla pe masă. Berea te-ndeamnă la poezie, „neînsemnatule". Vrei să spui de fapt că-şi mănîncă morţii şi propriul găinaţ. Acu, fă o poezie din chestia asta !

Pe Craig îl cotropea încet-încet slăbiciunea binecunoscută, acea mînie neputincioasă.

— Cu ele totul e viu fără întrerupere, zise. Poţi spune că tot ce mănîncă e apă şi soare.

— Mănîncă apă şi rahat de heliu, îl repezi Joe. Un belcontin de-odinioară, unul Toyama, credea că pot cataliza fuziunea hidrogenului.

— Pot, interveni Sidis. Pot creşte şi în întuneric, şi sub pămînt, şi iarna. Cînd nu te gîndeşti la chestia asta, sînt chiar foarte frumoase.

— Şi tu eşti un idiot de poet, nu se lăsă Joe. Toţi belcontinii sînt poeţi.

— Nu sîntem, dar ar fi fost bine să avem mai mulţi poeţi, rosti blajin Sidis. Roy, n-ai uitat ce ţi-am spus odată ?

— Eu nu-s poet, se posomorî Craig. N-am făcut în viața mea o rimă.

— Lasă-l pe Craig. Barim l-a numit azi după-masă, pe poligon, „pușcă scroafă" spuse Jordan. Joe, tipul ăla, Toyama, e încă aici, pe insula Burton. Avem ordin să-l mutăm la Bază.

— Pe Marele Russel ! Trebuie că stă aici de vreo douăzeci de ani ! se minună Joe. Cum naiba de-a suportat ?

— Și-a adus nevasta. Craig face trei ani de cînd e aici și suportă.

— Și-ncepe s-o dea pe poezie, se strîmbă Joe. „Neînsemnatule", mai bine te-ai căra acasă cu prima navă de asistență, cît încă mai ești bărbat... cît ești de bărbat.

Craig o găsi pe Midori singură în casa care deja părea părăsită. Tablourile ședeau legate vraf lîngă lăzile cu cărți și haine. Îi zîmbi ostenită și tristă

— E greu, Roy. Nu vreau să plec de-aici. Nu suport nici măcar să mă gîndesc la ce o să-i faceți insulei mele.

— Eu nu mă gîndesc niciodată la ce facem, ci numai că așa trebuie să facem. Pot să te ajut la împachetat ?

— Am terminat. Am muncit zile întregi. Și acum Barim nu ne dă cu ce să ne transportăm cutiile cu eșantioane. Era gata să plîngă. Taica Toyama e distrus.

Craig își mușcă buza :

— La naiba, putem să cărăm cincizeci de tone. Avem loc. De ce nu-l rogi pe domnul Wilde să le ia totuși ?

Ea îi strînse brațul și privi în sus, spre el.

— Ai face-o tu, Roy ? Eu... nu vreau să-i cer nimic. Cutiile sînt stivuite afară, lîngă peretele laboratorului.

Craig găsi momentul potrivit după cină, la familia Toyama. Wilde renunțase să-i facă curte lui Midori și-și căra afară butelca de vin. Craig ieși după el și-l rugă. Wilde se uita la cer ; amîndouă lunile pluteau sus, pe o cîmpie limpede de stele.

— Ce ziceai că-i în cutii ?

— Eșantioane, mostre, diapozitive și... mă rog, materie brută. Pentru ei reprezintă un soi de obiecte de artă.

— Acuma-s toate ale noastre. Trebuie să le distrug. Of, fir-ar a dracului ! Bine, dacă vrei să-ncarci toate alea la bord, n-ai decît. Chicoti. Am cam aranjat cu Midori să ieșim la o ultimă plimbare jos, în defileul ăla al ei. Am să-i spun că încarci cutiile. Îl înghionti. Poate m-ajută, ce zici ?

După ce stivui și legă cele patruzeci de cutii, Craig înălță aerodina la vreo treizeci de metri, să-i testeze comportarea. Prin fereastra laterală îi văzu pe Wilde și Midori ieșind din casa Toyama și coborînd pe poteca dinspre defileu. Wilde o ținea după umeri. Craig ateriză și se întoarse, dar petrecerea nu-i mai făcu nici o plăcere. Timp de un ceas se plimbă pe afară cuprins de o mînie surdă, dureroasă. Apoi ieșiră și băieții, certîndu-se zgomotos.

— Hei, Craig ! Pe unde-ai umblat ? îl bătu Jordan pe umăr. Adineaori am pariat cu Cobb că mîine-l bați la trageri, cum m-ai bătut și pe mine. Îi umflăm berea, ce zici ?

— Pe dracu, zise Craig.

— Ei, aș ! Haide să dormi un pic !

— Nu mi-e somn.

— Pariez că bătrînul Bork a împușcat deja o păsăruică de colivie, se băgă în vorbă Cobb.

Rîseră cu toți în afară de Craig.

— Hai, Craig, îl îndemnă Jordan. Mîine trebuie să fii odihnit. Dacă nu-l bați pe Cobb, te reneg.

— Bine, dar nu mi-e somn.

Cînd au plecat dimineață la Bază, Craig conducea și nu avu prilejul să schimbe nici o vorbă cu Midori. Nici nu era sigur că dorea să găsească prilejul. Pe poligon Cobb îl bătu la trageri rău de tot ; se îmbătă turtă. A doua zi se trezi zgîlțîit de Jordan.

— Ieși imediat ! Să nu te prindă Bork dormind. S-a întîmplat ceva aseară în locuințele belcontinilor și e turbat de furie.

Patru ore mai tîrziu Craig ateriză la centrul de pe insula Burton cu o încărcătură de semințe de translocator linie-pură. Echipa era în costume negre de protecție. Craig se simțea rău, era amețit. Wilde părea că-și ieșise din minți. Ordonă oamenilor să însămînțeze potecile și pajiștile din jurul clădirilor. Craig și Jordan însămînțară poteca dinspre defileu și zona din jurul stîncilor. La sfîrșit se odihniră puțin pe bolovanul de cuarț. Abia acum Craig privi împrejur ; frunzele de phyto tremurau piuind deasupra capetelor lor, trunchiurile ce urcau panta metamorfozau prin dantelăria ramurilor lumina aurie a soarelui într-o intensă lumină selenară, ce scăpăra pe stîncile de cuarț și-n valurile mici ale cascadei. Oare o să mai vadă toate astea vreodată ? Oricum, nu ca astăzi...

— Ia zi, nu-i așa că-i drăguț pe-aici ? remarcă Jordan. Parcă te-nfioară, nu ? Într-o zi o să fie un teren de vînătoare clasa întîi !

Au urmat luni de muncă îndîrjită pe teren. La Bază au murit șase oameni din pricina unui sistem-liber mutant, înainte de a putea fi sintetizat un imunizator. Un virus scăpat de sub control a nimicit o întreagă recoltă de semințe. Atmosfera, cîndva jovială, devenise mohorîtă, sumbră, iar laboranții mordini șușoteau despre un sabotaj belcontin. În prima lui zi liberă, Craig alese o aerodină de agrement, o căută pe Midori la locuințele belcontinilor și o invită la plimbare. Ea veni în bluză albă, cu perle la gît și o fustă vaporoasă, albastru cu galben. Părea tristă, cu fața ei miniaturală pe jumătate visătoare și privirea absentă. Cînd înălță aerodina la o milă și se îndreptă spre sud, Craig uită că fusese supărat pe ea și încercă să o înveselească :

— Ești drăguță așa îmbrăcată, ca o frunză de phyto.

Ea zîmbi vag :

— Sărmanele mele frunze ! Ce dor mi-e de ele !... Unde mergem ?

— Insula Russel e acolo jos, drept înainte. Vreau să-l vezi pe Marele Russel.

— Vreau să-l văd.

O clipă mai tîrziu scoase un țipăt mic și-i încleștă brațul :

— Uită-te la culoarea cerului, spre dreapta !

Era o pată, un nor de culori ce licăreau pe bolta altminteri senină.

— Frunze migratoare, zise el. Le vedem tot timpul.

— Știu. Hai să ne apropiem. Te rog, Roy.

El coti spre norul verde-auriu, care se pulverizâ în milioane de frunze purtate spre nord-vest de adierea vîntului, fiecare cu sacul ei opalescent de hidrogen umflat.

— Dau frumusețe văzduhului, șopti Midori. Aproape plîngea, însă ochii îi scînteiau de încîntare, nu de lacrimi.

— Roy, intră în nor, te rog.

E ca atunci cînd picta în defileu, gîndi Craig. Așa îi plăcea cel mai mult. Egală viteza vîntului în interiorul norului și pierdu instantaneu orice noțiune a mișcării. Frunzele viu colorate ascundeau și pămîntul, și marea,

şi cerul. Craig se simţi suspendat ameţitor în nicăieri şi se apropie uşor de Midori, care deschisese geamul să pătrundă înăuntru piuitul şi mireasma înţepătoare.

— E aşa de frumos, încît abia pot suporta ! Ele n-au ochi, Roy. Noi trebuie să ştim în locul lor cît sînt de frumoase.

Şi începu să piuie şi să scoată triluri cu vocea ei cristalină. O frunză de phyto, cu filigran stacojiu, verde şi argintiu, căzu pe mîna întinsă, şi ea îi cîntă. Frunza îşi dezumflă balonul şi-şi tremură aripile catifelate. Craig se îndepărtă puţin, stingherit :

— Se poartă de parcă te-ar cunoaşte.

— Ştie că o iubesc.

El se încruntă :

— Dragostea e ceva atît de neasemuitor... Nu aşa înţeleg eu dragostea.

Ea ridică privirea :

— Şi cum înţelegi tu dragostea, Roy ?

— Păi, vrei să-i aperi pe oamenii pe care-i iubeşti, să faci ceva pentru ei. Roşi. Ce poţi face pentru un phytozon ?

— Opreşte-i să le extermine, zise ea în şoaptă.

— Te rog, nu începe iar. Nici mie nu-mi place să mă gîndesc la asta, dar ştiu că trebuie să o facem.

— Niciodată ! se aprinse Midori. Uită-te la toate nuanţele astea, la culorile de afară. Taica Toyama îşi aduce aminte de vremea cînd aproape toate frunzele de phyto erau verzi. Cu timpul şi-au dezvoltat noi pigmenţi pentru a sintetiza antidoturi împotriva lui *Thanasis*. Ridică vocea. Toate culorile şi formele lor sînt gînduri noi ale acestei stranii, neconceput de puternice minţi biochimice pe care o alcătuiesc. Norul acesta e un mesaj dintr-o parte într-alta a minţii planetei. Te sperie asta ?

— Cred că tu mă sperii. Se îndepărtă mai mult. N-am ştiut că s-au schimbat într-atît.

— Cine a stat aici destul ca să observe ? Cine priveşte în jur ca să vadă ? Îi tremurau buzele. Dar gîndeşte-te numai la agonia şi transformările lor de-a lungul atîtor ani de cînd oamenii tot încearcă să ucidă planeta asta. Ce-ar fi dacă ceva... într-un fel... ar *înţelege* deodată totul ?

Lui Craig i se zbîrli părul şi se mută şi mai departe. Se simţea nedreptăţit de soartă, singur, fără noţiunea

timpului sau a locului sau a mişcării în norul acela ca un univers de frunze parfumate, piuitoare.

— La dracu' ! Planeta asta îi aparţine Marelui Russel ! rosti aspru. O să-nvingem totuşi. Cel puţin, frunzele astea n-o să mai pună stăpînire niciodată pe Bază sau pe Insula Russel. Seminţele lor nu pot să păşească pe apă.

Ea continua să-l privească în ochi, judecîndu-l sau rugîndu-l sau întrebîndu-l... Craig nu-i putea defini expresia ambiguă. Însă nici nu-i putea ţine piept :

— Scutură chestia aia de pe mînă, îi porunci. Închide geamul. Ies de-aici.

După o jumătate de oră, Craig plana cu aerodina deasupra ierbii verzi, robuste şi a stejarilor din Insula Russel. Îl prinse pe Marele Russel pe ecranul teleobiectivului şi-l urmări cum prindea şi omora un bizon. Midori respira greu.

— Trei metri jumătate pînă la umăr, patru tone şi totuşi păşeşte uşor ca o pisică, spuse Craig mîndru. Are păr sîrmos, lung şi roşcat. Petele alea albăstrii, fără blană, sînt ca o armură.

— Nu-i ajung numai dinţii enormi să omoare animalele pe care le mănîncă ? Ce duşmani îl pîndesc ca să mai aibă nevoie şi de coarne şi de ghearele alea uriaşe ?

— Alţii ca el. Şi noi, oamenii. Băieţii noştri o să-l vîneze aici, pe planeta asta, ca să devină bărbaţi. Bărbaţii noştri o să-l vîneze ca să-şi lecuiască sufletele.

— Tu îl iubeşti, Roy, nu-i aşa ? Ştiai că eşti puţin poet ? Nu reuşea să-şi desprindă privirea de pe ecran. E, într-adevăr, impunător, sălbatic şi înspăimîntător, dar nu are frumuseţea care place femeilor.

— Zguduie toată planeta cînd păşeşte ! E nevoie de patru gloanţe bine ţintite ca să-l doboare, continuă Craig mîndru, de parcă n-ar fi auzit-o. Aleargă şi scoate răgete îngrozitoare ca şi cum ar fi sfîrşitul lumii... O, Midori ! O să vină şi ziua mea !

— Şi dacă te omoară ?

— E cea mai frumoasă moarte ! Strămoşii noştri de pe Mordin îl înfruntau cu arcul şi săgeata. Chiar şi acum, uneori, ne adunăm în cete, legaţi prin jurămînt, şi luptăm pînă la moarte împotriva lui cu arcuri şi săgeţi.

— Am citit despre cetele voastre. Îmi închipui că sînt altceva decît îţi doreşti.

— Nu chiar. O astfel de ceată, legată prin jurămînt, e cea mai mare onoare ce i se poate face unui bărbat. Dar îţi mulţumesc că măcar încerci să înţelegi.

— Vreau să înţeleg. E dorinţa mea cea mai mare, Roy. Deci... înseamnă că nu poţi crede în propriul curaj pînă nu îl înfrunţi pe Marele Russel ?

— Tocmai asta nu sînt capabile să înţeleagă femeile. Se uită în ochii ei şi văzu că încă mai persistă în apele lor întunecate acea întrebare sau ce altceva era. Fetele devin femei în mod automat, în timp ce bărbatul trebuie să se autocreeze. E ca şi cum nu aş putea căpăta curaj bărbătesc decît după ce îl smulg Marelui Russel. Cînţi şi participi la un întreg ritual cu sare şi foc... după care mănînci inima Marelui Russel... N-ar trebui să-ţi vorbesc despre lucrurile astea, fiindcă ai să pufneşti în rîs.

— Mai degrabă îmi vine să plîng, mărturisi Midori. Sînt mai multe feluri de curaj. Chipul său era straniu, îl privea fix în ochi. Adevăratul curaj trebuie să-l găseşti în inima ta, nu în inima Marelui Russel.

— Nu pot. Încleştă pumnii şi-şi întoarse privirile de la ea. Sînt un nimic pînă nu-l înfrunt pe Marele Russel.

— Du-mă acasă, Roy, mi-e teamă că încep să plîng. Eu nu sînt prea curajoasă.

Zburară spre Bază în tăcere. Cînd Craig o ajută să coboare din aerodină, Midori plîngea cu adevărat. O clipă îşi sprijini capul de pieptul lui şi un parfum înţepător de frunze se înălţă din părul ei.

— La revedere, Roy, îi spuse abia auzit. Apoi se întoarse şi o luă la fugă.

Craig n-a mai văzut-o. Echipa lui Wilde îşi petrecea timpul pe teren, aruncînd în aer zidurile circulare şi plantînd în loc seminţe de *Thanasis*. Era mulţumit să fie departe de Bază, unde atmosfera devenise din posomorîtă apăsătoare. Pe tot Continentul de Nord noile mlădiţe de phytozoni, argintii, verzi şi roşcate, pătau verdele intens al zonelor în care creştea *Thanasis*. Şi celelalte echipe de distrugere a zidurilor circulare raportau acelaşi lucru în Continentul Central şi în cel de Sud. Wilde se dezlănţui ca un sălbatic, Cobb înjura cu foc orice fleac ; pînă şi seninul Jordan încetă cu glumele.

Într-o noapte, în tabăra din cîmp, Craig îl auzi prin somn pe Wilde cum urla și insista cu întrebări neroade în aparatul de transmisie din interiorul aerodinei. Ieși apoi afară și începu să înjure pînă îi trezi pe toți.

— Phytozonii au invadat Insula-Bază, le comunică furibund. Răsar tulpini peste tot.

— Pe Marele Russel din ceruri ! sări Jordan în picioare, treaz de-a binelea. Cum naiba au reușit ?

— Le-au plantat bastarzii de pe Belconti, uite cum ! zbieră Wilde. Oamenii lui Barim i-au arestat pe toți și-o să-i judece după legea Taberei.

Cobb înjura continuu, cu voce monotonă.

— Na, crapă cremenea ! spuse Jordan.

— Nu putem să dăm drumul acolo semințelor de *Thanasis*, constată Whelan. Ce-o să facem ?

— O să le omorîm cu mîna, se răți Wilde. Plantăm aici ce-a mai rămas din semințe și mergem să le dăm o mînă de ajutor.

Craig încremenise nevenindu-i să-și creadă urechilor. Puțin după prînz ateriză la Bază, pe teritoriul infestat, dincolo de poligonul de lansare a rachetelor de urgență. Wilde se decontamină și imediat plecă să-l vadă pe Barim, în timp ce echipajul rămase să decontamineze aerodina.

La ieșirea din tunelul de iradieri îi aștepta Wilde.

— „Neînsemnatule", vino cu mine ! urlă.

Craig îl urmă în clădirea de piatră cenușie de la marginea cîmpului. Wilde îl îmbrînci înăuntru, spuse : „Uite-l, Vînătorule !" și închise ușa.

Pereții de piatră erau decorați cu puști, arcuri și sulițe. Corpolentul Vînător Șef, cu ochi de gheață sub părul bogat, cărunt și cele patru puncte roșii de pe frunte, stătea la un birou de lemn, cu fața spre ușă. Îi făcu semn spre scaunele înșirate de-a lungul peretelui, iar Craig se așeză simțind că are deja gura uscată.

— Roy Craig, ai să fii judecat pentru viață și onoare, conform legii Taberei, spuse Barim tăios. Jură pe sîngele Marelui Russel să spui adevărul.

— Jur pe sîngele Marelui Russel să spun adevărul.

Lui Craig i se păru că vocea îi sună strident și fals. Începu să transpire.

— Ce ai spune despre cineva care a trădat în mod deliberat proiectul nostru de a distruge phytozonii ?

— Ar fi vinovat de trădarea vînătorii și ar trebui scos în afara legii.

— Foarte bine. Barim își frecă mîinile, se aplecă înainte și-l sfredeli cu privirea lui de oțel. Ce i-ai spus lui Bork Wilde că se află în cutiile alea pe care le-ați adus din insula Burton ?

Lui Craig i se încrîncenă stomacul :

— Diapozitive, eșantioane, probe științifice, domnule.

Barim îl interogă nemilos în legătură cu cutiile Craig încerca cu disperare să spună adevărul fără să menționeze numele lui Midori. Barim îl forță să o numească, apoi îl întrebă ce crede despre atitudinea ei Craig se simțea încolțit, îl treceau toate nădușelile și îl copleșea o frică din ce în ce mai ascuțită. Continua să-l privească în ochi pe Barim, ocolind adevărul cît îi stătea în putință, pentru a nu o implica pe Midori. În cele din urmă Barim rupse vraja privirilor și izbi cu pumnul în masă :

— Te-ai îndrăgostit de Midori Blake, băiete ?

Craig își plecă ochii :

— Nu știu. Cum să știi cînd iubești ? se gîndi. Știi tot așa cum știi că trăiești. Îmi plăcea să fiu în preajma ei... Cred că nu m-am gîndit niciodată. Dacă trebuie să te gîndești la asta, înseamnă că nu iubești, ești doar prieten, își spuse în sinea lui. Nu, nu cred că o iubesc, domnule, rosti în sfîrșit.

— Semințele de phytozoni au ajuns aici în cutii, zise Barim. Cine le-a plantat ?

Craig îi evită privirea :

— Pot să umble și să se planteze singure, domnule. Probabil că au scăpat.

Gura i se uscase de parcă ar fi înghițit praf de pușcă.

— Midori Blake ar fi în stare, din punct de vedere moral, să le elibereze ?

Craig se crispă :

— Din punct de vedere „moral"... Nu prea știu ce vrea să spună cuvîntul, domnule.

— Vreau să spun : ar avea ea curajul să vrea să o facă și să o și facă ?

O gheară de gheață îi strînse inima lui Craig. Se uită în ochii lui Barim :

— Nu, domnule ! N-am să cred niciodată așa ceva despre Midori !

Barim zîmbi furibund și lovi iar cu pumnul în masă.

— Wilde ! strigă. Adu-le înăuntru !

Intră întîi Midori, în bluză albă şi fustă neagră. Era palidă, dar stăpînă pe ea, şi-i zîmbi uşor lui Craig. Urmă Mildred Ames, suplă, cu faţa prelungă, în alb, apoi Wilde, încruntîndu-se ameninţător. Wilde se postă între Craig şi d-ra Ames.

— Domnişoară Blake, e limpede că tînărul Craig a fost fraierul dumitale, aşa cum ai şi mărturisit de altfel. În fapt, mărturia dumitale încheie procesul, minus sentinţa care o să urmeze. Te mai rog încă o dată să spui de ce ai făcut-o.

— Nu aţi înţelege, răspunse Midori. Fiţi mulţumit cu ce ştiţi.

Vorbea încet, dar hotărît. Lui Craig aproape îi venea rău de deznădejde.

— Pot să înţeleg, însă nu să trec cu vederea, insistă Barim. E spre binele dumitale să cunosc motivul. S-ar putea să fii nebună.

— Ştiţi prea bine că sînt sănătoasă. O ştiţi doar.

— Da. Umerii largi ai lui Barim se încovoiară. Atunci măcar inventează un motiv. Părea că o roagă. Spune că urăşti planeta Mordin. Spune că mă urăşti pe mine.

— Nu urăsc pe nimeni. Mi-e milă de voi toţi, spuse Midori.

— O să vă dau eu un motiv ! sări în picioare d-ra Ames, cu obrajii în flăcări. Faptul că folosiţi cu nesăbuinţă, iresponsabil translocatorul pune viaţa tuturor în pericol. Acceptaţi înfrîngerea, şi să ne ducem acasă !

Intervenţia ei îl ajută pe Barim să-şi recapete calmul ; zîmbi :

— Te rog să stai jos, domnişoară Ames. În trei luni nava de asistenţă o să te ducă spre locuri mai sigure. Noi însă nu o să acceptăm niciodată înfrîngerea şi nici nu o să ne temem de moarte. N-avem nevoie de lacrimile dumitale sau ale altcuiva.

D-ra Ames se aşează sfidătoare. Barim îşi îndreptă din nou privirea spre Midori şi chipul i se înăspri :

— Domnişoară Blake, te faci vinovată de trădarea vînătorii. Ţi-ai trădat semenii în lupta cu forme de viaţă străine. Dacă nu admiţi un motiv cît de cît uman, trebuie să trag concluzia că îţi renegi propria condiţie de om.

Midori nu răspunse. Craig îi furişă o privire ; stătea dreaptă, mîndră, cu picioarele ei mici lipite, cu mîinile strînse în poală. Barim bătu cu pumnul în masă şi se ridică :

— Foarte bine. Ţinînd seamă de legea Taberei, te condamn la izolare de semenii tăi. Eşti femeie şi nu aparţii neamului mordin, aşa că voi face uz de o mare severitate. Vei fi transportată pe insula Russel, fără să poţi beneficia de nimic făcut de mîna omului. Ai să te hrăneşti cu rădăcini şi boabe asemănătoare tipului de viaţă de pe Pămîntul pe care l-ai trădat de bunăvoie. Dacă ai să supravieţuieşti cînd o să sosească nava de asistenţă de pe Belconti, ai să fii trimisă acasă cu ea. O privi tăios. Ai ceva de spus înainte de a-ţi aplica pedeapsa ?

Cele patru puncte roşii străluceau în contrast cu paloarea apărută brusc pe fruntea Vînătorului. Ceva se frînse în Craig ; sări în picioare şi strigă spărgînd liniştea :

— Nu puteţi face asta, domnule ! E mică şi lipsită de apărare ! Nu cunoaşte felul nostru de a...

— Stai jos ! Taci din gură, plîngăciosule !

Wilde îl plesni şi-l sili să se aşeze.

— Linişte ! tună Barim.

Wilde se aşeză gîfîind, şi în încăpere se aşternu din nou tăcerea.

— Înţeleg prea bine felul vostru de a fi, rosti Midori. Scutiţi-mă de mila voastră. Duceţi-mă pe insula Burton.

— Midori, nu ! se întoarse spre ea d-ra Ames. O să mori de foame ! O să te omoare *Thanasis !*

— Nici tu nu înţelegi, Mildred. Domnule Barim, îmi puteţi îndeplini cererea ?

Barim se apleçă înainte, odihnindu-se în mîini :

— Aşa să fie, zise el răguşit. Midori Blake, aproape că mă faci să simt din nou gustul fricii. Se îndreptă şi se întoarse spre Wilde. Îndeplineşte sentinţa, Wilde !

Acesta se ridică şi îl trase în picioare şi pe Craig :

— Adună echipajul la aerodină ! Puneţi-vă costumele de protecţie ! *Alergă,* băiete !

Craig ieşi împleticindu-se.

Craig conduse aerodina spre nord-vest în plină viteză, mai repede decît soarele, făcînd să fie iarăşi zi. În cabina principală din spate domnea o tăcere apăsătoare, dure-

roasă. Se apleca mult, ca şi cum ar fi vrut să împingă nava cu forţa muşchilor. Refuză să gîndească, dar nu-şi putea stăpîni vîrtejul din suflet. Ştia că aşa trebuia să se întîmple şi totuşi abia putea îndura. Se chinui tot drumul pînă reuşi să aterizeze brusc printre clădirile părăsite de pe insula Burton. Din aerodină coborîră bărbaţii în costume de protecţie. Midori, în fustă şi bluză. Stătea liniştită, la distanţă, şi-şi privea lung căsuţa de pe marginea falezei. Tulpinile de *Thanasis* creşteau drepte, verde închis şi înalte pînă la genunchi, de-a lungul tuturor potecilor.

— Distrugeţi toate uneltele folosite la zidurile circulare ! Aruncaţi în aer toate clădirile, porunci Wilde. „Neînsemnatule", tu vii cu mine !

Ajunşi la casa lui Midori, Wilde îi ordonă lui Craig să îngroape explozibilul la un metru de-a lungul fundaţiilor. Un singur cartuş detonant ar fi fost de ajuns. Craig îşi regăsi graiul :

— Vînătorul nu a spus să facem asta, domnule Wilde. Nu-i putem lăsa măcar casa ?

— Nu o să aibă nevoie de ea. *Thanasis* o s-o omoare înainte de a se lumina de ziuă.

— Atunci, lăsaţi-o să moară în ea. O iubeşte.

Wilde rînji dezgolindu-şi dinţii de cal :

— E proscrisă, „neînsemnatule". Cunoşti legea : nimic făcut de mîna omului.

Craig înclină capul şi scrîşni din dinţi. Wilde fluieră tot timpul cît el plasă cartuşele. Se întoarseră la aerodină şi Jordan raportă că şi celelalte clădiri erau gata să fie aruncate în aer. Faţa lui rotundă, jovială, era întunecată. Midori nu se mişcase. Craig ar fi dorit să-i vorbească, să-i spună că-i pare rău, să-şi ia rămas bun, dar ştia că, dacă ar fi încercat, nu ar fi găsit nici un cuvînt, ar fi putut doar să scoată un urlet. Zîmbetul ei slab, straniu, părea să o poarte spre altă lume, la un milion de ani lumină depărtare de Craig şi de cei ca el. Cobb o măsură cu mutra lui de şoarece pofticios.

— O să detonăm din aer, hotărî Wilde. Altfel suflul ne-ar ucide.

— Întîi trebuie s-o dezbrăcăm, zise Cobb. Cunoşti legea, Bork : nimic făcut de mîna omului.

— Aşa e.

Midori îşi scoase bluza. Se uita fix la Wilde. Un nor roşu înceţoşă privirea lui Craig.

— Urcați uneltele la bord, îi repezi Wilde. Cu toții în aerodină ! Mișcați-vă, ciinilor !

Pe fereastra laterală Craig observă că Midori pornise în josul potecii înguste. Pășea liniștită, ca și cum s-ar fi dus să picteze. *Thanasis* îi biciuia picioarele goale și lui Craig i se păru că-i vede sîngele țîșnind. Nu se opri și nici nu privi înapoi. Craig simți durerea în propria piele. Înălță nava smucind-o și nu se uită cînd Wilde detonă clădirile.

Departe de soare, spre Bază, prăbușit în infernul din suflet, Roy Craig se grăbea să prindă noaptea.

Cu bombe incendiare, substanțe chimice, grenade, mordinii duceau o luptă deja pierdută pentru insula Bază. Craig muncea amețit pînă la epuizare pentru a fugi de gînduri. În el se amestecau durerea și mînia și satisfacția, și se întreba dacă nu își pierduse mințile. Tulpinile de phytozoni creșteau din pămînt cu o forță incredibilă. În zori țîșneau la suprafață, de două ori mai multe decît în ziua precedentă, precum capetele hidrei. Bobocii proaspeți, de mărimea unghiei mari, colorau aerul de deasupra insulei în încîntătoare vîrtejuri. Într-o zi Craig îl văzu pe Joe Breen, laborantul cel îndesat, înjurînd și țopăind ca o broască în timp ce lovea la întîmplare cu un topor în mugurii care dansau. Era cea mai potrivită imagine a situației în care se aflau de fapt.

Barim luă crunta hotărîre de a muta cartierul general în insula Russel pentru a planta *Thanasis* pe insula Bază, unde fusese casa lor. Craig tocmai ajuta la ridicarea noii tabere, cînd clacă. Se trezi într-o infirmerie micuță și nemobilată, de la Bază. Doctorul mordin îi lua sînge și-i punea diverse întrebări. Craig îi mărturisi că, în ultimele zile, avusese o senzație acută de greață și dureri în diverse părți ale corpului.

— Eram pe jumătate nebun, domnule doctor, încercă să se apere. N-am știut că sînt bolnav.

— Mai am douăzeci de cazuri, dacă vrei să știi, mormăi medicul și ieși posomorît.

Craig dormi pentru a scăpa în coșmaruri de obsesia ochilor unei femei. Din cînd în cînd se trezea pe jumătate, înghițea medicamente și suporta tot felul de analize, apoi adormea la loc și iarăși se pomenea față în față cu un Mare Russel care îl privea cu ochii enigmatici ai unei femei. În zorii celei de-a doua zile se trezi și

observă încă un pat, lîngă fereastră. În el — taica Toyama.

— Bună dimineaţa, Roy, îi zîmbi. Aş fi fost mai fericit să te întîlnesc în altă parte.

Mulţi căzuseră la pat şi cel puţin zece muriseră, îi spuse lui Craig. Belcontinii se întorseseră în laboratoare şi lucrau intens pentru a identifica agenţi şi vectori. Craig se simţea gol pe dinăuntru, îl durea capul, însă nu-i păsa. Ca prin ceaţă, văzu cum d-ra Ames veni la picioarele patului, într-un halat alb, se aşeză între el şi taica Toyama şi-l luă pe bătrîn de mînă :

— George, vechiul meu prieten, l-am găsit.

— Nu zîmbeşti, Mildred.

— Nu zîmbesc. Toată noaptea am analizat structuri de difracţie. E exact de ce ne temeam : s-au răspîndit două unităţi Ris complete.

— Deci, iarăşi planeta Froy. Glasul lui taica Toyama era liniştit. Aş vrea să fiu cu Helen acum, cînd mai avem aşa de puţin timp.

— Desigur, îi răspunse. O să am grijă de asta.

Paşi repezi şi grei răsunară afară. O voce pătrunse în încăpere.

— Ah ! Iată-te, domnişoară Ames !

Barim, în costum de vînătoare, de piele, se înghesui în uşă. D-ra Ames se întoarse să-l privească peste patul lui Craig.

— Mi s-a comunicat că aţi găsit virusul, zise Barim.

— Da, surîse vag d-ra Ames.

— Ei bine, ce contramăsuri sînt de luat ? Au murit deja doisprezece oameni. Ce-aş putea să fac ?

— Să trageţi în el c-o puşcă, domnule Barim. Avem de-a face cu un sistem-liber *Thanasis,* care are deja o libertate temporară de gradul doi. Vă spune ceva acest lucru ?

Maxilarul lui greu se închise ca o capcană.

— Nu, dar atitudinea dumitale îmi spune. E molimă, nu ?

D-ra Ames încuviinţă din cap.

— Nici un costum nu vă poate proteja. Nu e posibil nici un tratament. Sîntem infestaţi cu toţii.

Barim îşi muşcă buzele şi o privi în tăcere.

— Pentru binele dumitale, mai bine să nu fi venit niciodată aici, rosti în cele din urmă. O să lansez pe orbită racheta noastră de urgenţă cu un mesaj de aver-

tisment. Așa o să salvez nava voastră de asistență cînd o să sosească și Belconti va putea evita sectorul. O jumătate de zîmbet îi muie trăsăturile dure. De ce nu-mi dai peste nas ? De ce nu spui că m-ai prevenit ?

— Mai e nevoie ? Mi-e milă de voi, mordinii. Va trebui să muriți fără demnitate, plîngînd după apă și după mamele voastre. Cît de scîrbiți o să fiți de voi înșivă !

— Asta te consolează ? Barim încă mai zîmbea. Nu-i chiar așa. Toată noaptea, m-am gîndit și la posibilitatea de a ajunge aici și, chiar acum, oamenii mei forjează vîrfuri de săgeți. O să organizăm o ceată legată prin jurămînt și o să luptăm pînă la moarte cu Marele Russel. Vocea îi deveni mai profundă și ochii îi scînteiară. N-o să șovăim, o să-i tîrîm după noi, dacă trebuie, pe cei neajutorați și o să murim toți luptînd ca bărbații.

— Ca sălbaticii ! Nu ! Nu ! Iertați-mi reproșurile, domnule Barim. Nimeni nu spune niciodată „da" morții. Am cu adevărat nevoie de ajutorul dumneavoastră, de transport și de oameni. Unii dintre noi pot trăi, dacă vom lupta din greu.

— Cum ? mormăi el. Credeam că pe planeta Froy...

— Oamenii noștri de pe planeta Froy aveau numai resurse umane. Pe cînd aici, sînt convinsă că undeva phytozonii au sintetizat deja imunizatorul, antidotul contra acestei molimi, lucru ce pare imposibil pentru știința omenească. Glasul îi era emoționat. Să ne ajutați, domnule Barim. Dacă îl putem găsi, să izolăm suficient din el pentru a-i cerceta structura...

— Nu ! o întrerupse brusc. E un joc prea lung. Nu trebuie să fugi scîncind din fața morții. Hotărîrea mea e de bun simț și irevocabilă.

D-ra Ames își împinse bărbia înainte și vocea i se ascuți :

— Cum îndrăzniți să vă condamnați oamenii fără să le cereți părerea ? Poate că ar prefera să lupte pentru viață.

— Ha ! Nu-i cunoști, domnișoară ! Se aplecă și-l bătu pe umăr pe Craig, cu aspră afecțiune. Tu, băiete, ai să te ridici și ai să lupți alături de noi, nu-i așa ?

— Nu, răspunse Craig.

Se ridică cu greu de pe pernă și se sprijini pe brațe. D-ra Ames zîmbi și-l mîngîie pe obraz :

— Ai să rămîi să ne ajuţi să luptăm pentru viaţă, nu-i aşa ?

— Nu, răspunse Craig.

— Gîndeşte-te la ce spui, băiete ! îl preveni Barim. Marele Russel poate fi şi el doborît de molimă. Îi datorăm o moarte curată.

Craig se ridicase în capul oaselor. Se uita drept în faţă, cu ochi limpezi :

— L-am întinat cu murdărie ! L-am întinat cu gunoi ! L-am întinat cu...

Pumnul lui Barim îl trînti pe pernă şi îi crăpă buza. Vînătorul se îngălbenise :

— Eşti nebun, băiete ! şopti. Dar nici chiar un nebun nu poate rosti astfel de vorbe.

Craig se chinui din nou să se ridice.

— Voi sînteţi nebuni, nu eu. Îşi linse buza, şi picături de sînge îi alunecară pe pijama. O să mor ca un nelegiuit, aşa am să mor. Un proscris alungat pe insula Burton. Întîlni privirea neîncrezătoare a lui Barim. Am întinat sîngele...

— Linişte ! răcni Vînătorul. Asta-i nelegiuire ! O să trimit o patrulă să te ia, *străine*.

Se răsuci pe călcîie şi ieşi bocănind. D-ra Ames îl urmă.

— Voi, mordinii ! zise ea clătinînd capul.

Craig şedea pe marginea patului şi-şi descheia încet pijamaua. Vedea încăperea ca prin ceaţă şi totul se legăna în jur. Zîmbetul lui Toyama era ca o lumină.

— Mi-e ruşine. Mi-e ruşine. Te rog să mă ierţi, taică Toyama. Tot ce ştim e să ucidem, să ucidem şi iar să ucidem.

— Nu toţi facem ce trebuie, ci ceea ce ni se spune, grăi bătrînul cu blîndeţe. Moartea şterge datoriile, Roy. Ar fi bine să ne odihnim.

— Nu şi datoriile mele. Eu n-am să mă odihnesc niciodată. Mi-am dat seama deodată — Mare Russel, *cît* de bine ! — mi-am dat seama că am iubit-o pe Midori Blake.

— Era o fată ciudată. Demult, Helen şi cu mine credeam că te iubeşte. Îşi plecă capul. Dar vieţile noastre sînt numai nişte aşchii în calea unui torent. La revedere, Roy.

După puțin apăru Jordan într-un costum de protecție negru. Pe față i se citea un dispreț amar. Arătă cu degetul spre ușă :

— În picioare, străine ! Ieși ! se răsti.

În pijama și cu picioarele goale, Craig îl urmă. De undeva, din altă încăpere a infirmeriei, auzi pe cineva țipînd. I se păru că era vocea lui Cobb. Se îndreptă spre locul de decolare. Totul în jur tremura ca sub apă. Oamenii încărcau combustibilul în racheta de urgență. Craig se așeză deoparte. Cobb lipsea. Wilde era congestionat, dîrdîia și ochii îi străluceau de febră. Jordan preluă comenzile aerodinei. Nimeni nu scotea un cuvînt. Craig se uita picotind prin bucățelele de geam colorat în timp ce nava întrecea în zbor soarele. Se trezi doar cînd, în zorii palizi, aerodina se lăsă pe pămîntul insulei Burton.

Coborî și rămase clătinîndu-se lîngă navă. În lumina slabă, *Thanasis* își croia drum peste grămezile de moloz și se îngrămădea pe poteci, înaltă acum pînă la brîu. Phytozonii se mișcau pe tulpinile lor și se înălțau somnoroși în aerul umed. Ochii lui Craig căutau ceva, o amintire, o prezență, împlinire și odihnă, nu mai știa, scruta depărtarea, dar simțea totul foarte aproape. Apoi Wilde veni din spate și-i dădu brînci.

— Străine ! strigă.

Craig se întoarse și privi în ochii aprinși de febră. Dinții mari clănțăneau.

— Am întinat sîngele lui Midori Blake. L-am întinat cu bălegar. Am...

O forță neașteptată îi izbucni în oase și mușchi. Sări ca un arc și simți dinții de cal spărgîndu-i-se sub pumn. Wilde se prăbuși. Ceilalți coborîră iute din aerodină.

— Dretpul sîngelui ! Dreptul sîngelui ! țipă Craig. Din voce i se desprinse o tonalitate adîncă, de clopot, ce îi păru tot așa de stranie ca și acea putere care-i ardea nervii. Jordan îi opri pe Rice și Whelan. Wilde se ridică, scuipă sînge și-și bălăbăni amenințător pumnii uriași. Craig se apropie să-l înfrunte clocotind de furie. Lumea se învîrtea și se topea, pulverizată în culori sclipitoare, palpitînd, gemînd, horcăind și blestemînd ; în centrul lumii îl sfida Wilde, și Craig se năpusti asupra lui. Simți loviturile, nu și durerea, își simți coastele plesnind, simți impactul loviturilor proprii în trupul adversarului din creștet pînă-n tălpi. Prăvă-

liri pe zgura zgrunţuroasă, carne învineţită, tropăieli, braţe încleştate, mîini sfîşiind, gîfîieli ; cei doi bărbaţi ajunseseră să stea în genunchi şi aşa să se izbească cu pumnii şi braţele. Scena se limpezi, şi Craig îl văzu cu un singur ochi pe Wilde ghemuit şi inert în faţa lui. Se ridică nesigur. Parcă îşi pierduse greutatea şi îşi curăţise sufletul.

— Dreptul sîngelui, străine, rosti necruţător Jordan arătîndu-l pe Wilde.

— Nu mai e nevoie, zise Craig. Marele Russel fie cu tine, străine.

Se întoarse şi coborî pe poteca ce ducea spre defileu, nepăsător la durerea din piept şi la tulpinile zemoase de *Thanasis* strivite sub tălpi. Acasă ! Să te întorci acasă ! Să te întorci acasă ! îi clinchetea un glas cristalin în minte. Nu privi înapoi.

Thanasis creştea mai rar în defileul îngust. Auzi căderea apei şi amintiri vechi năvăliră în cascadă. La bolovanul de cuarţ îşi roti privirile, genunchii i se înmuiară şi căzu lîngă el. Ea era foarte aproape. Îi simţea cu nedescrisă putere prezenţa copleşitoare. Ea era însuşi locul acela.

Lumina zorilor pătrunse ca o săgeată în defileu, se lovi de cuarţ sclipitoare şi născoci curcubee diafane în picăturile de deasupra cascadei. Frunze de phyto se ridicau din tulpinile lor argintii, fantomatice, se desprindeau şi dansau în propriul lor curcubeu prin văzduh. Ceva se ridică şi în pieptul lui Craig, şi un nod îl sufocă. În ochiul teafăr se iviră lacrimile.

— Midori, şopti. Midori.

Sentimentul îl copleşi. Inima bătea gata să i se spargă. Îşi înălţă braţele şi faţa tumefiată spre cer şi începu să strige incoerent. Apoi bezna îi alină durerea.

Zvîrcoliri titanice. Rafale de vînt. Năvală continuă de crunte violenţe.

Potriviri în întuneric. De un milion de milioane de ori, milioane de căutări răbdătoare. Frînturi de lumină filtrată, argintie, verde, aurie, roşie aprins.

Tociri. Nivelări. Transformări neîntrerupte. Revelaţii pîlpîitoare, vastitatea planetei şi micimea atomului, nici un punct central între ele. Sensul primordial al vreunui zeu care tînjeşte să se cunoască pe sine. Agonie împăcată, fără de sfîrşit, în căutarea vieţii.

Formă și culoare topite într-același miez. Străfulgerări de bucurie nemărginită și iubire de negrăit. Privea. Asculta. Simțea. Gusta.

Risipe polare, cristaline. Vin al dulcții. Sclipirea caldă a soarelui în apa albastră. Mîngîieri parfumate de vînt. Ghimpele amarului.

Răpăiala ploii. Coasta verde-argintie a dealului. Furtuna cu muget și zguduiri. Asprimea sării. Munții somnolenți. Bătaia valurilor. Pete de stele ascunse-n întuneric. Limpezimea regretului. Lumile reci ale nopții.

Știa și iubea.

Linia zdrențuită de bărbați cu fețele supte sub barba nerasă. Verde pur. Soare auriu în înalt. Răget. Roșeața părului aspru sărind de colo-colo. Zbîrnîitul arcului. Zborul șuierător al săgeții. Strigăte din adîncul piepturilor bărbaților. Împlîntarea sulițelor. Trupuri sfîșiate, aruncate, străpunse de spini și bătăi cu pumnii. Un contur uriaș îngenunchind, fulgerat, vărsînd rîuri de sînge. Strigăte puternice de bărbați stingîndu-se în tăcere.

Știa și îi părea rău.

Femeia care se scaldă. Lumina soarelui pătîndu-i cu auriu brațele rotunde. Păr negru curgînd în șuvițe mici. Grație peste putință de îndurat. Frumusețe care era durere.

Tremura intens de dragoste.

Pămînt neclintit sub carnea ce se odihnea, întreagă și nevătămată pentru totdeauna. Încîntare miraculoasă. ACASĂ ! Să te întorci ACASĂ ! Să te întorci ACASĂ !

Se întorcea acasă.

Ray Craig își percepu din nou trupul și lucrurile din jur. Ședea culcat pe spate, iar briza caldă, înmiresmată, sufla de-a lungul defileului și răsucea ramurile către albastrul cerului în forme argintii, delicate. Auzea cascada și frunzele de phyto și-i era bine, se odihnise. Căută urma unei vechi dureri, dispărute, și cu adevărat durerea se topise, cînd o zări pe Midori îngenunchind lîngă el cu chip strălucitor și cu degetele răcoroase pe fruntea lui. În afară de frunzele agățate de trupul ei, era goală. Și el era gol și nici nu-i era rușine, nici nu era aț̦iț̦at, și înț̦elese că amîndoi erau morț̦i. Se ridică mirat și temător.

— Midori, șopti. Cînd mori... e ca acum... cum... ce...

Voia să știe o mulț̦ime de lucruri, dar mai cu seamă unul :

— Te mai pot pierde vreodată, acum ?

— Niciodată, îi zîmbi ea. N-am murit, Roy. Sîntem mai vii decît oricînd.

Craig o luă de mîini ; le simţi calde şi mătăsoase.

— Molima i-a omorît pe toţi, îi zise.

— Ştiu. Ai delirat. Noi însă n-am murit.

— Ce s-a întîmplat atunci cu noi ?

— Ne-au salvat frunzele de phyto. Undeva, în spectrul lor infinit de tipuri de viaţă, au creat o porţiune specială destinată oamenilor. Au amestecat substanţa lor vitală cu a noastră, ne-au epurat de *Thanasis* şi ne-au dăruit imunitate. Îi zîmbi şi îşi frecă mîinile. Ştiu cum te simţi. Te-am vegheat două săptămîni şi tot timpul frunzele veneau şi plecau de la tine. Atunci am înţeles ce se întîmplase şi cu mine.

Craig îşi pipăi barba şi încuviinţă :

— Trebuie să te cred. Dar de ce, cînd noi am încercat din toate puterile şi de atît de mult timp să le omorîm ? De ce ?

— Nu aveau cum şti asta. Aici moartea şi descompunerea sînt transformări ale vieţii. O astfel de formă de viaţă niciodată nu se fracţionează, Roy, şi în totalitate nu este decît dragoste.

— Am simţit... am visat asta. Şi îi povesti despre viziunile sale.

— Nu a fost vis, îi spuse Midori. Ai fost integrat în conştiinţa planetară. Mi s-a întîmplat şi mie.

— Mi-e teamă că visez şi acum. Mai putem să mîncăm, să bem, să dormim şi toate celelalte ?

Ea rîse, sări în picioare şi-l trase după ea.

— Prostuţul de Roy ! Încă nu crezi că eşti viu ! Vino să-ţi arăt ceva.

Alergară de mînă pînă la marginea apei. Nisipul îi înţepa tălpile, dar tulpinile aspre de *Thanasis*, care îi biciuiau gleznele, nu-l mai răneau. Lîngă apă, trunchiurile de phytozoni se lipiseră — după modelul zidurilor circulare — alcătuind încăperi legate între ele, ca nişte conuri goale pe dinăuntru, curate, uscate şi argintii. O urmă pe Midori prin încăperi şi din nou afară, unde creştea un boschet de tulpini aparte, pline de nişte umflături maronii. Ea rupse membrana ca o foiţă şi dedesubt apărură noduli perlaţi, de mărimea unor prune, strînşi unii într-alţii. Întinse unul spre buzele lui şi

el îl mîncă. Era răcoros și crocant, cu o aromă și savoare încîntătoare și neobișnuită. Își dădu seama că-i era foarte foame. Mîncă altul și o privi uluit.

— Sînt sute de astfel de vezicule, îi explică Midori. Nu există două cu același gust.

— Atunci... ne cunosc ca oameni ? Așa cum eu te știu pe tine ?

— Ne cunosc biochimic, ca și cum am fi niște molecule uriașe. Iată ce cred, Roy : cred că acest tip de viață are posibilități nebănuite și stăpînește mediul înconjurător folosind numai cele mai mici părți ale acestor posibilități. Niciodată nu se divide pentru a lupta împotriva ei înseși și ca astfel să se dezvolte. Așa că zace visînd și probabil ar fi visat pentru totdeauna dacă...

Privi dincolo de apă, către povîrnișul îmbrăcat cu rădăcini și norii colorați de frunze de phyto care dansau în aer.

— Continuă, o îndemnă. Vrei să spui că atunci am venit noi cu *Thanasis* ?

— Da. Am provocat schimbări, recombinări genetice, ridicarea temperaturii și accelerarea vitezei proceselor vitale. Tot ce se întîmpla într-un punct era multiplicat pretutindeni, fiindcă aici totul este un întreg și într-un an evoluează cît Pămîntul într-un milion de ani. Toate astea au adus planeta la un nou nivel de conștiință. Noi am trezit-o. Simt că ne cunoaște și ne iubește pentru asta.

— Să ne iubească pentru *Thanasis* ?

— O iubește și pe *Thanasis*, care a devenit o parte componentă a vieții planetei, ca și noi. Ne gîndește biochimic, Roy. Ca oricare din micuțele frunze de phyto, și noi sîntem niște gînduri ale minții ei stranii. Cred că acum sîntem, într-un fel, centrul conștiinței nou create, slujind ca sistem de simboluri, ca niște creatori... Coborî vocea și se strînse spre el, încît Craig îi simți căldura. Sîntem gîndurile ei care în același timp gîndesc ele însele ; prima oară i se întîmplă așa ceva, șopti. Planeta e un nesfîrșit mister, Roy. Numai prin noi își poate cunoaște propria frumusețe și minunăție. Ne iubește și are nevoie de noi.

— Înțeleg ce vrei să spui. Îi mîngîie spatele lin și ea se înfioră. Simt tot ce vrei să spui. Știu ce vrei să spui. — O trase spre el și o sărută ușor. Și eu iubesc planeta asta. Prin tine o iubesc.

— Am să-ţi înapoiez dragostea ei, şopti Midori cu capul pe umărul lui.

— Trăim ! Acum ştiu că sîntem vii !

— Trăim. Îţi dai seama că nu o să fim niciodată bolnavi, că n-o să îmbătrînim niciodată, că nu o să murim niciodată ?

Îşi lipi obrazul de părul ei :

— Niciodată e foarte mult. Dar te vreau pentru mult timp, Midori.

— Copiii noştri ne vor prelua datoriile, rosti ea blînd şi se îmbujoră. Dacă o să obosim, o să putem fi resorbiţi şi răspîndiţi în conştiinţa planetei, aşa cum s-a întîmplat în viziunile pe care le-am avut.

— Copiii noştri, şopti şi Craig. Copiii copiilor noştri. Mii şi mii. E minunat, Midori.

— Ar putea fi la fel pentru orice fiinţă omenească, bătrînă sau bolnavă, dacă ar veni pe planetă acum. Ar putea fi din nou şi pentru totdeauna tînără şi în plină putere.

— Da, spuse cu ochii spre bolta cerului. Şi pe orbită se roteşte o rachetă cu un mesaj de avertisment. Poate că într-o zi au să ne descopere. Dar multă vreme de aici încolo au să încerce să ne vîneze ca pe o molimă, căci asta cred ei că sîntem.

— Aşa e. Nu e drept că ei nu pot afla...

— Că ei sînt propria lor molimă...

Craig îi sărută ochii strălucind de lacrimi şi îi înclină capul să se odihnească pe umărul lui.

din limba engleză de *Liana Mihailovici* şi *Doina Hanu*

Judecătorii

Nu te speria, zise unul din necunoscuți, nu te agita zadarnic, nu te deranja pînă la telefon, în acest moment ai încerca degeaba să chemi pe cineva, jucăria asta primitivă nu funcționează ; uite, dacă ții neapărat, n-ai decît să verifici, să te convingi singur, dar poți să mă crezi pe cuvînt. Și chiar dacă țipi, chiar dacă ai chema pe cineva aici, nu cred să-ți folosească, ei, ceilalți, nu ne văd, noi am venit doar pentru tine. Te-ai face de rîs, pentru ei sîntem invizibili, privirea lor s-ar plimba prin noi și n-ar vedea decît peretele. Au să creadă că nu ești în toate minții, că ai vedenii, că strigi ca un nebun. Să nu-mi spui că n-au să creadă asta ! M-am documentat, știu ce cunoașteți și ce nu, știu pînă unde merge intuiția voastră, nu puteam veni aici fără să încerc să vă cunosc, să vă reconstitui, acesta-i cuvîntul. Dar am venit doar pentru tine, altceva nu ne interesează, trebuie să discutăm, ai să înțelegi imediat de ce, trebuie să ajungem la o înțelegere, să facem un pact, parcă așa se spune, așa spuneți voi. Așază-te, o să ne găsim și noi un loc, e bine că ești singur și putem vorbi în liniște. Eu sînt Ciprian, lui poți să-i spui Frey, vorbește cu accent, a învățat limba în mare grabă, dar asta nu contează, important e să ne înțelegem. La început va fi mai greu, bănuiesc că dumitale îți va fi mai greu, împrejurarea e oarecum paradoxală. O să-ți fie greu să înțelegi că, într-un fel, sîntem chiar rude, într-un fel sînt chiar strănepot, nu te lăsa înșelat de faptul că par mai în vîrstă decît dumneata. Sînt realmente mai în vîrstă. La ora asta, cînd destinul ne-a adus față în față, sînt cu mult mai în vîrstă, nici

nu încerca să ghiceşti cu cît. Ai avut un fiu, Adrian, pardon, ai un fiu, trebuie să fie de vreo doisprezece ani acum; ei bine, pentru mine el a fost tatăl mamei tatălui meu, e de necrezut, nu-i aşa? De necrezut. Obişnuieşte-te cu gîndul ăsta, obişnuieşte-te totuşi, altfel nu vom putea vorbi şi nu ne vom putea înţelege.

Agită îndelung eprubeta, în dreptul ochilor, privindu-i conţinutul incolor prin care mici bule de gaz îşi croiau drum spre suprafaţă. Făcea totul cu gesturi mecanice, părea concentrat, şi impresia asta o dădea mai întîi felul cum urmărea jocul luminii prin lichidul în continuă mişcare. De fapt, atunci era distrat, stătea cu gîndul în altă parte, şi numai obişnuinţa unor lucruri de rutină, făcute identic de aproape douăzeci şi cinci de ani, îi dădea aerul acela preocupat, încît un străin ar fi avut impresia că omul priveşte eprubeta cu multă atenţie.

Dincolo de glasvand, pe coridor, telefonul ţîrîi scurt, repetat, făcîndu-l să tresară. Cu eprubeta în mînă, ieşi din laborator şi se apropie de aparatul vechi, negru, cu mai multe butoane pentru liniile interioare. Un tub fluorescent, instalat chiar în faţa uşii, lumina coridorul cu ferestrele orientate, neinspirat, spre o curte întunecoasă, mărginită de ziduri.

Ridică receptorul cu mîna stîngă, cu cealaltă reîncepu să agite conţinutul eprubetei; apăsă butonul cu unul din capetele receptorului, pe care îl duse apoi la ureche.

— Alo! zise şi aşteptă.

— Budulică dragă, te rog ceva: împrumută-mi un mojar pentru...

Şocat, bărbatul trînti receptorul în furcă, fără să mai asculte restul. Se schimbase la faţă, o roşeaţă uşoară îi urcă în obrajii plini, pînă spre tîmplele cărunte. De enervare, chelia îi transpiră, primind luciu în lumina artificială a coridorului. Reveni cu paşi lenţi în laborator şi, aşezînd cu o mînă tremurătoare eprubeta într-un stativ, alături de altele, se lăsă greoi pe scaunul de lîngă masa încărcată cu borcănele de diferite culori. Scaunul scîrţîi, revoltîndu-se sub greutatea corpului mătăhălos.

„Lasă că i-o coc eu!" îşi zise, gîndindu-se la colegul de la etaj, îi recunoscuse vocea imediat, ar fi recunoscut-o pe a oricui din institut, chiar dacă acela ar fi încercat să şi-o prefacă; era furios pe cel de la etaj. „Cretinul! gîndi,

Știe bine că nu-mi place să-mi spună așa, și tot îmi spune..." Nu-i plăcuse niciodată numele pe care îl purta și, din nefericire, toată lumea știa asta. „Budulău, Budulău !" îl strigau colegii în liceu, hlizindu-se ca de-o poreclă ; numele părea mai degrabă o poreclă, îi scutise pe ceilalți de un efort, nu mai trebuiseră să-i găsească una. „Fă-te încoace, Budulău, aruncă mingea, Budulău, apleacă-te, stai «capră», Budulău..." ; pînă și profesorii : „Șterge tabla, Budulău, treci la loc, Budulău, treci la loc !" Și zîmbetele ironice ale fetelor cu care făcea cunoștință. Se prezenta întotdeauna cu numele mic : Iustin, dar nu trecea mult pînă cînd ele aflau că-l mai chema și Budulău, urmau zîmbete și, de ce să nu recunoască, avusese nu o singură dată impresia că eșuase într-o legătură sentimentală datorită numelui său caraghios. Era ca și cum fetele s-ar fi sfiit, s-ar fi rușinat să continue la modul serios o relație cu persoana care era dispusă să poarte un asemenea nume. În fond, puteau ele să se întrebe, ce credit ar avea cineva care se înfățișează lumii cu o poreclă trecută în actul de identitate ? Și e mai mult ca sigur că respingeau cu vehemență perspectiva de a deveni doamna Budulău, în eventualitatea că în gîndurile lor secrete luaseră în seamă o asemenea perspectivă, fie și din simpla curiozitate a adolescentei care, în joacă, din amuzament, în singurătatea unei clipe de intimitate, își alătură prenumele de numele unui bărbat. Eugenia Budulău. Ioana Budulău. Sanda Budulău. Amuzant, nu-i așa ?

Auzi pași pe coridor și se răsuci spre ușa care rămăsese întredeschisă.

— Ce te-a apucat ? se miră noul-venit. Trînțești receptorul, nu mai aștepți să-ți spun pînă la capăt ce aveam de spus.

Budulău simți că-și pierde firea.

— Ascultă, mă, Popescu-oarecare ! vorbi el înfuriat. M-am săturat de glumele tale. Te rog să-ți vezi de treabă, eu n-am venit la tine în laborator să te întreb ce și cum, te rog să mă slăbești ! Dacă nu încetezi, ridic problema în prima ședință de lucru, îți promit asta în mod solemn. Nu mai poate omul să trăiască din cauza prostiilor voastre !...

Celălalt rămase în prag, cu o expresie care îi trăda nedumerirea, surprinderea. Înțelegînd că întrece măsura, Budulău se opri brusc, se întoarse spre masa de lucru,

înhăţă cu un gest nervos eprubeta aşezată pe stativ şi reîncepu s-o scuture.

— Ia nu te mai „stropşi" atîta ! zise celălalt, revenindu-şi imediat şi găsind că nu strica să se distreze puţin pe seama colegului supărăcios. Dacă nu-ţi convine să fii deranjat, pune pe uşă inscripţia „Cîine rău" şi-ai terminat cu grijile din partea asta.

— Ce vrei ?! întrebă Budulău, răstit, străduindu-se să nu privească decît pata galbenă pe care i-o lăsase un colorant pe mîneca halatului.

— Păi... ţi-am mai spus, un mojar, că ale mele sînt toate împrumutate la alţii. Acum e rîndul meu să împrumut.

— Uite-l colo, ia-l şi lasă-mă să-mi văd de treabă.

Celălalt, Popescu, umblă într-un raft, luă obiectul căutat şi, în drum spre uşă, aruncă o privire spre masa de lucru a colegului.

— Merge, merge ? întrebă ironic, şi era limpede că dorea într-un fel să-i plătească celuilalt primirea ostilă. Apropo, mai zise el din prag, nu ştii cumva pentru cine descarcăăia piatră în faţa institutului ? Se zice că tocmai pregătesc soclul unui monument.

Ieşi încîntat de glumă, era ca şi cum ar fi zis : „Acuşi, acuşi o să fii urcat pe soclu, Budulău" ; făcu pe coridor cîţiva paşi, apoi se întoarse şi, cu aerul cel mai serios, întrebă :

— Să las uşa deschisă sau s-o închid ?

— Las-o deschisă, zise Budulău, deşi în momentul acela abia se stăpînea să nu înjure.

— Stă cam prost cu nervii Budulică ! povestea Popescu în laboratorul de sus şi, plimbîndu-se printre mese, pisa mărunt un bulgăre de culoarea varului în mojarul ţinut în mînă. Nu poţi să-i spui ceva, că se şi înfurie. Puţin a lipsit să nu mă scoată afară, ce, asta-i atitudine de coleg, de om civilizat ? Văd că nu i-a fost destul cu avertismentul de luna trecută, e un inconştient, asta e...

— Avertismentul ăla, observă cineva, l-a primit pentru depăşiri de termene, nu pentru scandal...

— Tocmai de aia ziceam eu că-i un inconştient ! se repezi Popescu, făcînd astfel manevra care-i convenea mai bine. I s-a atras atenţia, nu-i aşa ? I s-a atras atenţia să predea lucrarea pe care o cîciie şi o mîciie de atîta vreme, că, uite, eu am încărunţit de cînd îl ştiu că se

ocupă de ea. A zis că o face, și ce-a făcut ? Un rahat mare ! Nici nu putea ieși altceva din povestea aceea... Totul e absurd, dacă stai și te gîndești. Să modifice proprietățile apei, asta vrea Budulică-Burticică, asta se chinuie să facă de ani de zile, ca și cum n-ar exista altceva mai important. Să facă din lichid un corp solid, ca și cum apa n-ar îngheța și singură... Ăsta nu înțelege, poți să-i spui de cîte ori vrei, nu înțelege odată pentru totdeauna că problema lui e o falsă problemă. Vrea, cu orice preț, cu prețul ridicolului chiar, să fie ultimul pe baricadă. Ei bine, chiar așa va fi, puteți fi siguri că acolo îl vor mînca moliile, pe el, împreună cu cercetările lui ! I-au dat un avertisment pentru că papă degeaba banii institutului. Și cum să nu depășească termenele, dacă n-are ce să predea... Dacă n-a ajuns la nici un rezultat ! Nici măcar la acela, limpede pentru toată lumea, și anume că problema era din capul locului greșit pusă, că toate încercările lui nu sînt altceva decît praf în ochii altora, ce experiențe-s ălea care nu dau nici un rezultat ? Ce experiențe-s ălea ? Tovarășu coleg, spune dacă n-am dreptate ! După părerea mea, războiul ăsta încăpățînat cu morile de vînt, pe care cu un aer de martir îl practică amicul de jos — și trebuie să admitem că o bună perioadă de timp tactica i-a reușit de minune — nu-i altceva decît o subtilă inducere în eroare a noastră, a tuturor. Și dacă lucrurile încep în sfîrșit să se dreagă, Budulică dă din colț în colț, protestează, poartă pică unora și altora, amenință, trîntește telefonul. În inconștiența lui, are impresia că mai e în stare să ne ducă multă vreme de nas !

Terminînd de sfărîmat substanța albicioasă, așează mojarul pe un suport de marmură și, privind-o cu un zîmbet insinuant, de vulpoi bătrîn, pe laboranta durdulie de alături, întrebă :

— Care dintre tinerele noastre colege se angajează să mai facă un rînd de cafele pentru iubitorii eternului feminin ?

Cercul lentilei delimitează un întreg univers. O lume înghețată sub lumina reflectată de oglinda microscopului. Structuri grunzoase, uniform răspîndite pe un cîmp cenușiu. Filamente paralele. Culori, vag imobilizate în acest peisaj straniu, ca în fața unei planete moarte. Printr-o rotire abia perceptibilă, mîna omului întărește lumina

căzută pieziș pe fața oglinzii, năpustindu-se apoi, vertical, asupra preparatului. Brusc, structurile grunzoase sclipesc metalic pe discul intens luminat. Culorile dispar. Dispar și filamentele. Ochiul caută răbdător printre grămăjoarele de culoarea argintului. Cercetează spațiile de legătură, lichidul acela viu iluminat. Același aspect, gîndește omul. Ar fi dorit o suprafață mai mată.

Soneria telefonului străpunse din nou liniștea de pe coridor. *„Iar ăia de sus !"* își zise Budulău și, în primul moment, se gîndi să nu răspundă. Dar soneria țîrîia întruna, așa că se văzu nevoit să-și ridice capul de la microscop și să treacă dincolo de ușă. „Dacă-s tot ei, îi reclam ! își propuse. Așa nu se mai poate !"

— Alo, auzi glasul doamnei Budulău. Uite, dragul meu, de ce te-am chemat...

Zicea „dragul meu" cu o intonație nepăsătoare și imediat și-o imagină stînd în micul hol al apartamentului, privindu-se în oglinda fixată de cuier în timp ce vorbea la aparat. Slabă, cu părul tuns scurt, proaspăt dat cu Cromoplatin nu-știu-cît (nu reușise niciodată să rețină numărul soluției folosite de consoarta lui, prea se perindaseră multe și cu efecte diferite, încît bărbatul ajunsese să le accepte ca pe o calamitate necesară), doamna Budulău spunea „dragul meu" cu același glas și cu aceeași intonație neutră oricui, exceptîndu-i pe copii, cărora le spunea pe nume. Într-o vreme, cînd era mai tînăr și observase reținerea asta, ca și alte lucruri care-l puneau pe gînduri, făcîndu-l uneori să se întrebe dacă nu cumva greșise însurîndu-se cu femeia aceea, Budulău suferise destul, trecuse în cîteva rînduri prin niște sfîșieri lăuntrice neștiute de nimeni, nici măcar de Margareta, care, chiar dacă le-ar fi aflat — și poate că le intuise, era doar femeie, dar se prefăcuse că nu dă atenție faptului — nu s-ar fi sinchisit prea mult, arăta o fire prea nepăsătoare ca să-și facă din asta probleme. Bărbatul se simțise apoi intimidat, „dacă nu mă iubește, de ce a acceptat să trăiască cu mine ?" se întrebase fără să găsească niciodată răspunsul, temîndu-se de un răspuns, evitînd discuțiile care ar fi putut să-l provoace. Cu timpul, suferințele s-au stins, ceea ce nu însemna însă că nu rămîneau regrete ascunse, ceea ce nu însemna că, din cînd în cînd, bărbatul nu-și amintea înciudat de povara numelui său, văzînd în ea piedica simbolică așezată între el și cei

care-l înconjurau. Veniseră copiii, doamna Budulău se dovedise o mamă destul de atentă, împărțindu-și timpul între serviciu (era dactilografă la o instituție cu profil cultural), plăcerile înfrumusețării unui chip cu care natura nu fusese prea darnică, și nu în ultimul rînd bucuriile, ca și îngrijorările provocate de creșterea celor doi urmași. În sinea lui, bărbatul nu-i mai reproșa de mult nimic, nici măcar faptul că se dovedise întotdeauna mai preocupată de ideea creșterii salariului soțului ei decît de el însuși, și de nenumărate ori îi făcuse scene, atunci cînd avusese impresia că el nu lupta îndeajuns să se impună, să se remarce în institut, că nu se zbătea suficient să pună mîna pe un post mai bine remunerat, poate chiar un post din conducere. Ca și cum el într-adevăr nu s-ar fi zbătut. Ca și cum posturile din conducere s-ar fi găsit pe toate gardurile și el n-avea decît să întindă mîna ca să-l ia pe cel care-i plăcea. Ca și cum n-ar mai fi stat în calea lui și numele Budălău — cine și-ar fi imaginat un șef de institut cu un asemenea nume, cine l-ar fi crezut o persoană demnă de luat în seamă, cînd uneori nici nevastă-sa nu părea să-i mai acorde un credit cît de cît ? Se gîndise la un moment dat să-și schimbe numele, apoi renunțase : prea era cunoscut de toți, așa că o schimbare în acte n-avea să aducă în același timp și una similară în relațiile lui cu ceilalți. Pentru ceilalți, colegi, cunoscuți, rubedenii, el avea să rămînă pînă la capăt Budulău, personaj de la care aștepți clovnerii mai degrabă decît lucruri serioase, ins mărunt, cununat pe viață cu treapta de jos a cercetării științifice. Și nu de puține ori își judecase părinții, amîndoi învățători pensionari într-un sat uitat din Crișana, amîndoi foarte în vîrstă acum ; trebuia să fi făcut ei pasul acela, gîndea, trebuia să-i fi netezit drumul în viață mai mult decît o făcuseră. Apoi se gîndea la propriii lui copii și înceta să-și mai învinuiască — în sinea lui, firește — cu atîta asprime părinții. Pentru ei, pentru copii, își zicea că trebuia să facă totuși ceva care să-l scoată din impas. Și, de cînd își pusese mari speranțe în ultimele lui cercetări, era din ce în ce mai sigur că totul avea să se schimbe în cele din urmă.

— Dragul meu, zicea doamna Budulău la telefon, mai știi ce zi e mîine ? N-ai uitat, nu-i așa ? Te anunț că Mia vrea să invite la masă niște colegi de clasă, așa că vom avea puțin deranj. Și cheltuială, mai încape vorbă ?

Mia zicea de vreo șase-șapte. Cum adică ? De ce să fie prea mulți ? De ce să renunțe ? E domnișoară de-acum, nu știu dacă ai observat, poate că n-ai avut vreme ! ironiză doamna Budulău. Vine și băiatul ăla, de care ți-am mai vorbit, ce spui de asta ? Sau mai bine nu spune nimic, știi doar că taică-său are o funcție mare la județ, e un noroc că putem să-l cunoaștem și noi pe băiat. Mia era foarte emoționată, se temea să nu-i fie refuzată invitația. Înțelegi, deci, că n-ai ce pierde nici tu, poate că-i o nouă șansă ; tipul, știi, tatăl băiatului, are încă destulă putere.

Ascultînd pe coridor vorbele femeii, Budulău privea prin ușa deschisă a laboratorului, vedea o parte din aparatură, stativele cu eprubete, cîteva rafturi pline de cutii și borcane, un colț al incintei care funcționa la presiune scăzută ; pe o masă, între reactivi și instrumente metalice, cutia cu microcapilarele de sticlă, vasele acelea fine în care aștepta — de atîta vreme aștepta ! — să se declanșeze reacția. Măcar acolo, în proporții infime, dacă eprubetele și retortele îi dăduseră mii de alte reacții, refuzîndu-i-o însă pe cea urmărită, pe cea dorită, așteptată cu o nerăbdare din ce în ce mai greu de stăpînit.

„La ce bun toate astea, gîndi bărbatul, dacă trebuie să fac curte nu știu cui, ca să ajung acolo unde vreau să ajung ?" Dar imediat își alungă din minte ezitarea. „La urma urmei, băiatul trebuie văzut, își zise, o să cer prin el o audiență la taică-său. Dacă nu reușesc altceva, măcar le calc ăstora, de deasupra, pe nervi."

— Cît costă ? întrebă el de-a dreptul, înțelegînd bine unde băteau insistențele doamnei Budulău.

— O mie, veni răspunsul pe un ton calm, care voia să i se transmită și soțului.

— Pentru un bairam ? ! Pentru o *singură* masă ? se înfioră Budulău, speriat de suma care i se propunea.

— Nu uita că-i vorba de fiica ta. Și de tine ! vorbi tăios, de la celălalt capăt al firului, doamna Budulău. Mia e domnișoară. Dacă-și serbează ziua de naștere, nu-și poate permite să invite colegi la o masă cu meniu de cantină, ai înțeles ? Și mai e vorba de băiatul acela. Tu ce crezi, cum trăiesc ăia acasă ? O singură dată îți calcă pragul, și vrei să-i arăți imediat că nu ești decît un neisprăvit oarecare...

Bărbatul se clătină sub greutatea reproşurilor, glasul doamnei Budulău era iarăşi cel din clipele ei de mînie, cînd părea că nimeni şi nimic n-ar fi putut trece peste prăpastia îngheţată dintre soţi.

— Mai am cinci sute rămase din salariu, îl anunţă doamna Budulău, atunci cînd îl simţi înmuiat. Să mai faci rost de încă cinci sute.

Dincolo de geam, zidurile curţii interioare se înălţau masive, strîmtorînd lumina zilei, care pătrundea acolo cu greu, pe lîngă acoperişurile mai multor clădiri apropiate. O lumină cenuşie, la fel şi peretele din faţă, de fapt spatele unei alte construcţii, de pe care căzuseră bucăţi de tencuială, lăsînd să se vadă în mai multe locuri cărămida. Budulău rămase un timp alături de măsuţa telefonului ; privi absent zidul cu tencuială veche, se simţea încă apăsat de gîndurile stîrnite de convorbirea abia terminată. Îi trebuiră cîteva minute pînă să se poată smulge din loc şi să se înapoieze în laborator.

Îşi privi ceasul, mai avea două ore bune pînă la sfîrşitul zilei de muncă. „Pînă atunci nu pot să fac nimic, îşi zise, aici n-am de la cine împrumuta, nu vreau să cer de la nimeni, de ce să le dau eu satisfacţia asta ? Să-i ia naiba pe toţi !“ Se gîndi să apeleze la o cunoştinţă care lucra în altă parte, dar nu se hotărî imediat să-şi sune omul la telefon. Ar fi vrut să întîrzie puţin momentul. Revenit la masă, aruncă o privire microscopului instalat în faţa sa, îl dădu la o parte cu dosul mîinii şi începu să-şi frunzărească, aproape mecanic, carnetul cu însemnări.

La urma urmei, Margareta avea dreptate, fata lor nu mai era copil, la 16 ani o fată nu mai poate fi socotită copil, şi dacă Margareta susţinea că masa trebuia să primească un anumit fast, ştia ea de ce-o face. De altfel, de mai multă vreme Mia începuse să dea semne de personalitate, îşi aminti povestea cu ultima rochie : văzuse ea un material care-i plăcea şi-i trebuiau imediat bani, iar el o întrebase atunci, surprins, de cînd pierdea ea vremea prin magazine şi ce rost avea să-şi facă o rochie nouă cînd uniforma şcolară era încă obligatorie, iar pentru restul zilei mai avea cîteva rochii, una cumpărată, dacă-şi amintea el bine, abia cu o săptămînă în urmă. „Aia nu-mi mai place, n-o port !“ declarase Mia şi insistase pentru cea nouă. Apoi, îmbufnată, făcuse un fel de grevă

a tăcerii, care pe el îl enervase cumplit, abia se stăpînise atunci să n-o plesnească. Se certase însă cu Margareta, „asta-i politica ta", îi strigase, „asta-i educația ta !" Fata voia să apară la o petrecere școlară îmbrăcată ca nimeni alta, „de ce să fie cutare și cutare, întotdeauna, mai bine îmbrăcate ca mine ?" zicea. Iar el se mirase atunci, „ia te uită ce-i trece prin cap !" gîndise, închipuindu-și că, dacă n-o va pune la punct, urma să aibă probleme de atunci înainte. Bineînțeles că, la data serbării, Mia purta rochia pe care și-o dorise. „De unde ai avut bani ?" întrebase Budulău, mînios. „Mi i-a dat mama", răspunsese fata și, în clipa aceea, Mia îi păruse atît de asemănătoare maică-si — ceva din voce și nepăsarea aparentă din priviri îl făcuseră să se gîndească la asta — încît potopul de vorbe, pregătit să se reverse asupra ei, i se împotmoli în gîtlej, iar el, tatăl, se văzu nevoit să cedeze. Era o fatalitate, pesemne venise vremea să se recunoască înfrînt și în fața propriilor lui copii.

Rămînea invenția. Descoperirea. Catalizatorul.

Își trecu privirea peste aparatele din laborator, erau acolo mărturiile mai multor ani de cercetări, dosarul experiențelor umpluse rafturile unui întreg dulap. Însemnări luate zi de zi, date tehnice, rezultate de orice fel, notate conștiincios, prelucrate din cînd în cînd la un centru de calcul, interpretate și anulate, sau, după cum era cazul, preluate, trecute mai departe, dacă serveau scopului final al experiențelor. Omul trudise, se ambiționase să urmărească o himeră, convins că odată și odată himera aceea avea să-și dovedească tuturor consistența, materialitatea. Totul mergea bine la început, colectivul se arătase interesat de idee, sigur, apa putea ascunde nenumărate enigme, o știa fiecare, chiar dacă experimentul propus de Budulău și mai ales ceea ce credea el că va obține părea, la prima vedere, de domeniul utopicului. În sfîrșit, se mai auzise de niște cercetări asemănătoare ; undeva, în lume, se vorbea chiar de unele rezultate care confirmau direcția propusă, totul era secret, bineînțeles, dar zvonurile scăpate în afară lăsau să se întrevadă perspective încurajatoare. Tema fusese aprobată, inclusă în planul de cercetări al institutului. „Lucrează, Budulău, arată ce poți, Budulău, dă-le americanilor peste nas, să vadă și ei că putem să le-o luăm înainte !" Cam așa se vorbea la început, mai în serios, mai în glumă, dar important era că treaba se urnise din

loc, că primise fonduri şi aparatură, atîta cît exista, şi i se permitea accesul, cu problemele lui, la utilajul electronic al centrului teritorial de calcul.

Dar timpul trecuse, nici el nu mai ştia cînd, iar rezultatul final întîrzia să se arate. Se iviseră o mulţime de complicaţii ; cercetările luminau, rînd pe rînd, un aspect sau altul al problemei, însă, cu cît avansa, cu atîta i se părea că se îndepărtează de ceea ce îşi propusese. Unele rezultate deschideau noi şi noi direcţii, interesante ele însele pentru cercetător. Un altul s-ar fi aventurat imediat pe una din ele, el însă nu, el refuzase să se lase furat de căile laterale, îşi spusese : ori totul, ori nimic ! Şi în felul acesta avea impresia că dă bătălia cea mare cu numele lui păcătos, „am să te învinge, Budulău, zicea, pe tine şi pe ceilalţi". Ştia prea bine încotro se putea merge, ieşind de pe firul principal al cercetărilor lui ; avea consemnat totul şi, într-o zi, de bună seamă, avea să revină el însuşi la capetele de drum neexplorate pe care le întrezărise în treacăt, se bucurase o clipă de mirajul lor, abandonîndu-le totuşi. Asta se va întîmpla însă numai *după* victoria cea mare, care l-ar fi proiectat în atenţia lumii. Jocul cel mare trebuia cîştigat mai întîi, celelalte, de o mai mică importanţă, nu-l mai interesau deocamdată, nu mai avea timp pentru ele, „dacă mă înfund în ele, acolo rămîn îngropat", gîndea uneori, ca să-şi dea curajul necesar unui refuz al tentaţiei.

Tot ce realizase pînă atunci, tot ce intuise, mai ales, i-ar fi permis să afirme, cu deplină convingere : apa pe care o bei, apa cu care te speli pe ochi sau te bălăceşti în ea vara, sau o pui în vin ca să-l dregi ori să-l strici, apa asta e un adevărat miracol, o mare necunoscută, un ce plin de surprize posibile oricînd. Dar asta nu era o noutate, asta n-ar fi cîştigat interesul publicului mai mult decît cîteva rînduri la rubrica faptului divers. Altceva urmăreau ambiţiile lui întîrziate, cu altceva voia el să-şi răzbune umilinţa de care, exagerînd, era convins că avusese parte ca nimeni altul. Acest ceva plutea în spaţiul nelămurit spre care tindeau în final cercetările sale, *exista* acolo, era convins de asta, chiar dacă de la o vreme rămăsese singur în convingerea lui. Ori poate că nimeni nu crezuse serios în rezultatul spectaculos al cercetărilor, poate că i se acceptase tema cu o neexprimată lipsă de încredere, poate că cei din labo-

ratorul de sus zîmbiseră pe ascuns, zicîndu-şi : „Lasă-l pe Budulău să se lupte cu morile de vînt, lasă-l să-şi frîngă gîtul. Ce-o să ne mai distrăm !" Numai gîndul acesta, că alţii aşteptau să-şi recunoască înfrîngerea pentru a-l bate pe umăr, într-un gest de încurajare consolatoare — ceea ce nu însemna că ar fi scăpat astfel de postura ingrată de ţintă a ironiilor, exprimate pe faţă sau în dos, pe la colţuri — chiar şi numai gîndul acesta îl făcea să se tulbure, îl arunca uneori în pragul deznădejdii ; mai ales atunci cînd vedea că timpul trece fără a-l apropia de ţelul propus, oferindu-i în schimb perspectiva unor satisfacţii mărunte, dintre cele care-l mulţumeau pe un Popescu, bunăoară, sau pe alţii din laboratorul de sus, dintre cele de care se bucurase el însuşi înainte de a fi hotărît să joace totul pe o singură carte. Apoi, de la o vreme, ajunse să vadă că încăpăţînarea lui de a experimenta într-o direcţie abandonată, pe rînd, de majoritatea cercetătorilor îi atrăgea mai multe ironii decît dacă ar fi depus în linişte armele. „Budulău inventează un perpetuum-mobile !" se spunea prin institut. „I-ai bătut pe americani, Budulică ! îi rînjea obrăznicătura de Popescu. Aia de mult au abandonat, tu ai rămas singurul pe cîmpul de bătaie..." „Sînteţi invidioşi, asta e !" spumega Budulău, uneori înjura, se certa, jignea şi el, punînd paie pe foc. Se spunea despre el că n-avea simţul umorului, poate că aşa şi era, dar de data asta nu mai voia să dea şansei cu piciorul, aşa că îşi vedea înainte de experienţe, prepara conştiincios soluţiile, dilua prafurile în eprubete, pregătea lichidul în retorte, în vase de plastic, analiza microcapilarele la microscop, obţinea combinaţii din cele mai diverse şi îşi întărea convingerea că, încetul cu încetul, se apropia de marea clipă a vieţii lui : clipa aceea în care apa din vas, influenţată chimic, avea să-şi arate brusc o altă faţă, cea ascunsă pînă cînd catalizatorul îndelung căutat urma să o proiecteze deasupra, în atenţia tuturor. O apă vîscoasă, cu alte proprietăţi fizico-chimice, cu alte reacţii. Da, trebuia, cu orice preţ trebuia să obţină catalizatorul.

Încă nu-şi revenise din surpriză. Îşi fixa vizitatorii şi încerca să-şi adune gîndurile. O umbră de teamă ; înţelegea însă să şi-o ţină ascunsă. Necunoscuţii aşteptau, îi dădeau astfel răgaz să-şi mai vină în fire. Budulău roase, fără să-şi dea seama, un capăt al creionului, apoi, deo-

dată, luminîndu-se la față, rîse ușurel ; un rîs însoțit de pufnituri scurte pe nas.

— Nu cred nici *atît !* arătă el capătul creionului. Dacă nu sînteți nebuni, atunci jucați teatru.

Îi trecuse prin minte că, de bună seamă, cei din laboratorul de la etaj puseseră la cale o nouă farsă pe seama lui. Se pregăti să-și scoată afară musafirii nepoftiți, își ridică de pe scaun corpul plin și, ca să pară mai impunător, își împinse burta înainte. Cei doi se priviră unul pe altul, fără să se clintească de la locurile lor.

— Va trebui să-i dovedim, zise Ciprian, adresîndu-se celuilalt.

Budulău își așeză iarăși greutatea pe scaun, își sprijini coatele de masă și, cu sclipiri jucăușe în priviri, provocă :

— Dovediți !

Cel despre care Ciprian spusese că se numea Frey încuviință și, înainte de a face ceva, îl cercetă insistent cu ochii săi inexpresivi. Apoi se balansă pe scaun și aruncă un obiect înainte. Budulău se feri instinctiv, retrăgîndu-se, fără a-și ridica totuși palmele de pe marginea mesei. Obiectul căzu pe masă și se rostogoli lîngă microscop.

O bucățică de cretă, un vîrf subțire, bine șlefuit. Nu mai lung de trei centimetri. „Nu e cretă, gîndi, nu poate fi cretă..." După traiectorie și după sunetul pe care îl făcuse, căzînd pe masă, trebuia să fie ceva cu mult mai greu. Nu pricepu ce era, ce rost putea avea vîrfulețul acela alb, lustruit, fără luciul fildeșului însă. Părea mai degrabă o rocă șlefuită.

— Ce vreți cu ăsta ? întrebă, arătînd cu degetul micul obiect. Ce dovedește ăsta ?

Și, deși surprins, deși intrigat, zîmbi iarăși, cu neîncredere, așteptînd. „Vor să mă ducă ! își spuse. Așa cred ei, că mă duc..." Gîndul că ajunsese victima unei farse nu-i mai dădea pace. Dar nici nu-l mai speria acum din cale-afară, „o să mă antrenez în jocul lor, gîndi, să văd pînă unde merg, să înțeleg ce vor de la mine. Pînă la urmă găsesc eu ceva, îi pun eu la punct, îi scot eu de-aici, important e să aflu cine-s și cine i-a trimis. Dacă i-a trimis Popescu, îl înfund, asta-i curată bătaie de joc, așa ceva nu se mai suportă !" Se gîndi că, poate, nu strica să-i încuie în laborator și să cheme miliția. Ce spectacol avea să iasă, ce minunăție ! „Vai de

tine, Popescule ! gîndi. Vai de capul tău dacă eşti amestecat..."

— Este un vas acolo ! spuse Frey şi se vedea că nu-i era la îndemînă să vorbească limba, făcea între cuvinte nişte pauze care, ca şi intonaţia, îl trădau.

Un vas de sticlă, cu fundul întins, un fel de tavă rotundă şi destul de largă. Era uscat, dar fundul şi suprafeţele interioare mai păstrau urme de săruri.

— Ia vasul. Pune apă. Umple ! ceru Frey şi, fără să se clintească de pe scaunul său, urmări, cu o atenţie care acum i se citea în ochi, mişcările lui Budulău.

După un moment de ezitare, acesta se ridică, „am să fac ce zic ăştia, gîndi, să văd unde vor să ajungă". Luă vasul, dădu drumul apei din robinet să curgă. Umplu tava de sticlă aproape pînă sus, apoi o aşeză pe masă. Fără să-i scape din ochi pe cei doi, reveni la chiuvetă şi închise robinetul.

— Pune, pune în vas ! zise Frey şi, de data asta, arătă spre micul obiect care zăcea pe masă, lîngă microscop, acolo unde se rostogolise.

— Pune-l tu ! strigă Budulău, înfuriat, simţea că nervii începeau să-i cedeze. M-am săturat de prostiile voastre ! Ieşiţi afară, nu vă cunosc şi nici n-am de gînd să vă cunosc vreodată. Nu înţeleg ce căutaţi aici, în acest laborator se fac experienţe cu caracter secret, nu pricep cum aţi intrat, o să daţi socoteală...

— Destul ! ceru Ciprian şi se ridică în picioare. Ai vrut dovezi, le vei avea. Dacă ţi-e teamă să faci azi ceea ce tu însuţi aveai să faci, singur, fără intervenţia noastră, peste puţină vreme, dacă nu vrei *acum*, dacă n-ai curajul, uite, te ajut. Te ajut să înţelegi, preciză el, este singura şansă a dialogului nostru.

Era mai înalt decît Budulău, era înalt şi slab. Veni spre masă, Budulău îl urmărea acum fără să se mai împotrivească, liniştea din glasul celuilalt îl făcu să renunţe la ideea de a provoca imediat un scandal ; pe de altă parte, instinctul îi spunea că n-avea, totuşi, de ce să se teamă şi, în plus, încetul cu încetul, în el învingea curiozitatea. Mîna lui Ciprian, o mînă subţire, bronzată, ieşind din mîneca unui costum demodat — fulgerător, Budulău îşi aminti că *asta* îl intrigase încă de la început, dar abia acum deveni conştient de faptul că asemenea costume se purtaseră cu ani şi ani în urmă, chiar după război, în tinereţea lui ; era limpede, recunoscu

stofa, recunoscu linia croielii, lucrătura ! — mîna lui Ciprian se apropie de micul obiect lustruit, cu aspect albicios, ca de cretă, îl apucă, îl ridică de pe tăblia murdară şi arsă de acizi a mesei, îl cîntări în palmă, şi apoi, ajungînd deasupra vasului umplut cu apă, îi dădu drumul să cadă.

O fierbere scurtă, o bolboroseală. Valuri mici, de culoarea cenuşii, se izbiră de pereţii vasului. Apa nu mai era apă, ci o pastă vîscoasă, densă, cenuşie. Lichidul curat, limpede, transparent, nu mai exista. „Dumnezeule !" gîndi Budulău, străfulgerat, cuprins apoi de o slăbiciune care-i înmuia tot corpul. „Dumnezeule ! Catalizatorul..." Îşi imaginase, visase de nenumărate ori clipa aceea.

Ceva se rupse în el, ceva se prăbuşi în el, gîndurile îi vîjîiau prin cap, împrăştiate, dezarticulate, fragmente învălmăşite de gînd. Vedea şi nu-i venea să creadă, îşi plimba privirile de la unul la altul şi înapoi, la vasul în care parcă dospea pasta cenuşie, vasul acela umplut de el însuşi cu apă şi devenit, în mai puţin de o secundă, ceea ce urmărea el de ani întregi. „Nu, viaţa nu poate fi chiar atît de crudă !" gîndea, simţindu-se deodată zdrobit, simţindu-şi marele vis sfîşiat, terminat, distrus odată cu împlinirea lui de către alţii ; demonstraţia fusese făcută. „Am muncit zadarnic", părea să spună expresia jalnică a feţei lui, cu obrajii căzuţi, „am sperat zadarnic să ies învingător aici, *măcar aici*, ăştia mi-au luat-o înainte !" Nu mai vedea decît vasul, cu conţinutul lui miraculos, umplutura aceea lipsită de aspect, dar care pentru el era, de la o vreme, totul. Încă ameţit, zăpăcit de neaşteptata lovitură, simţi, deodată dorinţa să tragă mai aproape microscopul, să prepare o lamelă şi s-o studieze prin aparat. Ar fi vrut ca totul să fie o mistificare şi, în acelaşi timp, înţelese că i-ar fi părut totuşi rău dacă iluzia s-ar fi spulberat acum, cînd o ştia atît de aproape. N-avu curajul să întindă mîna după microscop.

Zîmbi strîmb, era palid şi mîinile îi tremurau.

— Patru ani ! zise, cu glasul sugrumat. De patru ani alerg după catalizatorul ăsta...

— Încă n-ai înţeles ? Încă n-ai înţeles ? se miră cel care-şi zicea Ciprian. Este catalizatorul *tău*, omule ! Catalizatorul tău.

Budulău respiră adînc, chinuindu-se să-şi înghită nodul care-l sufoca.

— Ţi-am spus de la început cine sînt, reluă Ciprian. Ţi-am spus de unde vin. Acolo, de unde vin, catalizatorul există. Aici, unde trăieşti dumneata, el nu există pentru simplul motiv că nu l-ai descoperit. Nu l-ai preparat încă, dar asta nu înseamnă că n-o vei face, destul de curînd.

Era prea mult pentru nervii chinuiţi ai lui Budulău. Bîjbîi după scaun şi, aproape ţinîndu-şi răsuflarea, se lăsă pe el. Pe coridor ţîrîi soneria telefonului, de două ori scurt, era chemat cineva din alt laborator. Tresări, speriat, dar nu-şi întoarse privirea de la cei doi străini, îl fixa îndeosebi pe Ciprian ; omul acela spusese că-i era strănepot, era o nebunie, desigur, dar nu mai mare decît isprava cu apa. „Să cred într-o nebunie... gîndi. Şi de ce n-aş crede ?" Poate că asta era şansa lui, poate că la ora aceea catalizatorul într-adevăr *nu fusese încă* preparat, poate că necunoscuţii aveau dreptate cînd spuneau că *el* avea să-l inventeze ; în fond, nu lucra el de atîţia ani, singurul care mai credea în idee, după ce, rînd pe rînd, alte colective o abandonaseră ? Bucăţica aceea cu aspect calcaros venea de unde venise şi Ciprian ; dacă n-ar fi fost adusă de acolo, dintr-un moment *ulterior* inventării ei, cum altfel îi s-ar fi putut explica existenţa ? O mulţime de gînduri i se încrucişau prin creier, ordonîndu-se treptat, pe măsură ce el privea cu alţi ochi faptele şi-i vedea în alt chip pe cei doi vizitatori, fără a înţelege totuşi rostul acelei vizite paradoxale.

— Spune-mi ! şopti. În mod precis... eu voi fi acela... ?

— Da. Judecînd după informaţiile noastre, nu e nici o îndoială, confirmă Ciprian. De altfel, s-a făcut destul de mult zgomot în epocă. O asemenea descoperire nu rămîne fără urmări.

Budulău simţi un val fierbinte ridicîndu-l, făcîndu-l parcă să plutească, legănat, nu-şi amintea să fi fost vreodată fericit, atunci însă era. Cum să-şi fi numit altfel starea aceea ? Euforie, ameţeală, speranţă, bucurie imensă, totul se amesteca într-o trăire violentă, pentru care nuanţele nu mai existau ; ar fi vrut să ţipe, ca să scape de senzaţia că se înăbuşă, la un moment dat avu chiar impresia că nu va rezista unei asemenea bucurii copleşitoare. Cei doi îl urmăreau în tăcere. În sfîrşit, îşi mai veni în fire şi, aplecîndu-se peste masă, întrebă :

— Dacă veniți de acolo de unde spuneți, probabil că știți... nu se poate să nu știți... ce s-a întîmplat, ce se va întîmpla cu mine, cu invenția ?

Frey se foi pe scaun, răsucindu-se spre Ciprian.

— Încă nu ! îl liniști acesta, apoi se întoarse spre Budulău și îl privi cîteva secunde, într-o tăcere calmă, înainte de a se hotărî să-i răspundă: S-au făcut lucruri interesante, zise. O revoluție în domeniul construcțiilor. Apa, mai precis pasta asta, folosită ca liant, fără adaos de materiale clasice, ciment, nisip, var... Clădiri îndrăznețe, o arhitectură aproape fantezistă, cum nici nu-ți poți închipui ! Insule artificiale, platforme deasupra oceanului, structuri destinate spațiului cosmic. În orice condiții, catalizatorul face apa să reacționeze la fel.

— Minunat ! exclamă Budulău, transportat de imaginație. Minunat, e mai mult decît puteam să-mi doresc. Niște perspective de-a dreptul uimitoare... Și cînd te gîndești că puțin a lipsit să mi se suspende fondurile necesare ultimelor cercetări ! spuse, simțind cum începea să clocotească în el o legitimă revoltă.

— Acum poți să-i arăți, vorbi Ciprian.

Frey se întinse și puse pe masă un alt obiect. Un tub de armă, lung de vreo cinci centimetri. Frey îl așezase vertical, cu orificiul capătului mai subțire în sus. O mișcare abia perceptibilă a mesei îl răsturnă, tubul clincheti ușor, iar dinăuntrul lui se vărsă pe tăblia uzată o cantitate mică de praf cenușiu-albicios.

— Asta ce-i ? întrebă Budulău, privind cu ochi mărițitubul și neînțelegînd din prima clipă rostul lui.

Ciprian luă tubul în mînă.

— Uite, explică el, aici era înfipt vîrful pe care cu cîteva minute în urmă l-am aruncat în vasul cu apă, ca să-ți dovedească reacția... E un cartuș, un simplu cartuș.

Budulău rămase multă vreme nemișcat, cu fața în palme, apăsîndu-și ochii cu degetele, ca și cum i-ar fi apărat de lumină. Cei doi se volatilizaseră, pieriseră într-un fel care nu mai lăsa nici o îndoială asupra originii lor ; nici dacă zidul laboratorului i-ar fi absorbit, n-ar fi reușit să dispară mai repede. „Prea multe emoții dintr-o dată, prea multe pentru o singură zi !“ își zise Budulău, simțindu-se lovit brusc de o ascuțită durere de cap.

Cei doi plecaseră, se retrăseseră, cum ziceau ei, în *timpul lor*. Acum, rămas singur cu gîndurile sale — dar

ce gînduri ! — încerca să se regăsească, să mediteze cu calm la întîmplarea stranie prin care trecuse şi să-şi dea lui însuşi răspunsul promis, răspunsul cu care se trezise pe neaşteptate dator. „Cine şi-ar fi închipuit !“ gîndi. Totul plecase de la glontele acela, al cărui tub încă mai zăcea pe masă, cu pulberea golită pe jumătate, aşa cum se răsturnase. Cu o oră în urmă, Budulău trăia între numeroasele lui griji, mai mari sau mai mărunte ; fără a avea confirmarea reuşitei, fără a bănui măcar momentul succesului, se ştia dator să tragă cu toată încăpăţînare de firul care-l conducea spre ţelul său final : catalizatorul. Acum, cînd apucase să cunoască, anticipat, bucuria victoriei, apăruseră noi motive de îngrijorare, se iviseră complicaţii de care, fireşte, n-ar fi avut nici o nevoie.

„Cine naiba i-a pus să se servească de descoperirea mea în asemenea scopuri !“ gîndi.

Ceea ce aflase de la Ciprian era grav.

— Vezi, spunea el, ce s-a petrecut în vasul ăsta se întîmplă în orice organism străpuns de glontele care îţi transportă invenţia. Nu ştiu cum se murea pe timpul dumitale, dar aşa se moare la noi, aşa se moare în unele locuri. E destul să fii zgîriat, efectul e sigur. Toate organismele conţin apă, viaţa e un accident acvatic, aşa s-a spus cîndva, poate-ţi aminteşti, îţi aminteşti, nu-i aşa ? E destul un glonte ca ăsta, şi corpul ţi se umple de pasta densă pe care o vezi aici, în cîteva secunde eşti inert, un depozit de pastă...

— Nu se poate ! exclamase înfiorat Budulău. E de necrezut !

Dar era o împotrivire provocată de şocul revelaţiei ; mintea lui răvăşită de vorbele celuilalt întui imediat că tot ce-i spunea Ciprian era, la urma urmei, perfect posibil. „Te pomeneşti că nebunii ăia, îşi zicea, s-au apucat să facă arme din descoperirea mea !“ Iar Ciprian vorbea mai departe :

— Au fost cîteva războaie, amintea el, de mai mică importanţă şi în locuri destul de îndepărtate. Europa nu le-a cunoscut grozăvia, ceea ce nu înseamnă că grozăvia lor ar fi fost astfel mai mică. Zeci de mii de oameni au căzut victime acestui mic proiectil, corpurile lor nici măcar nu se mai descompun, devin un fel de fosile, un fel de mumii, care sufocă străzile oraşelor asediate, trebuind cărate apoi pe cîmp, cu miile, clădite în grămezi

înalte şi acoperite cu pămînt. S-au pregătit şi proiectile mari, depozite de bombe, deocamdată lumea pare convinsă că nu se va recurge la ele, pericolul ar fi prea mare, dezastrul ar fi total. Imaginează-ţi bombele cu pacostea asta căzînd în fluvii, în oceane. Atîtea cîte sînt, vor fi destule pentru a schimba proprietăţile ştiute ale apei, pasta cenuşie se va revărsa pînă în străfundurile foselor planetare, sufocînd orice vietate, stingînd orice urmă de viaţă acvatică. Imaginează-ţi o omenire prizonieră pe continente, fără apă, fără hrană, măcinată de gloanţele acestea modernizate — armele s-au modernizat continuu, nu-i aşa ? voi aveţi, sau veţi avea, bomba cu hidrogen, dar ce contează bomba cu hidrogen pe lîngă consecinţele invenţiei tale — imaginează-ţi toate primejdiile, toate ororile de care ţi-am pomenit şi gîndeşte-te, în deplină luciditate, la povara pe care o născoceşti ca s-o arunci pe umerii urmaşilor.

În momentele acelea Budulău se înspăimîntase de-a binelea.

— De asta am venit noi doi, de asta am fost trimişi, spusese Ciprian. Ca să te facem să vezi, să înţelegi. Timpul în care trăim noi este plin de urmele descoperirii la care munceşti ; dacă n-ai făcut-o pînă acum, o vei face de acum înainte. Sîntem exasperaţi, înţelege-ne ! Catalizatorul ne-a luat pacea şi liniştea, ne ameninţă viaţile şi însăşi planeta. Nu ştiu dacă realizezi exact dimensiunile catastrofei, acum, cînd pentru dumneata descoperirea încă nu există.

— Ce trebuie să fac ? întrebase Budulău, impresionat, cu vocea sugrumată.

— Renunţă ! îi ceru Ciprian.

Budulău îl privi ca şi cum n-ar fi priceput sensul cuvîntului.

— Renunţă ! reveni Ciprian. Ăsta-i pactul pe care trebuie să-l semnezi cu noi, cu urmaşii. Cu cei care te vor judeca şi te judecă.

„Să renunţ, îmi cer să renunţ !" gîndea Budulău, rămas singur, cu fruntea lui înaltă sprijinită în palme. Treptat, realiza în detalii tabloul sugerat de Ciprian, dar parcă groaza din primul moment, cînd lucrurile acelea i se păreau totuşi neverosimile, se risipea pe măsură ce mintea lui, mai puţin tulburată după plecarea celor doi,

revedea, concretiza în imagini mai clare problema. La început, imediat după ce se trezise singur, fusese tentat să se creadă abia deşteptat dintr-un vis urît, dar întîlnirea îi stăruia în memorie cu atîta claritate, încît n-avu încotro şi trebui să judece situaţia, aşa complicată cum era. „Trăim între paradoxuri, îşi zise, cu cît deschizi ochii mai bine, cu atît te vezi obligat să... Aştia doi, dacă într-adevăr vin din viitor, ştiu ei prea bine... De ce să mă fi minţit, de ce să fi cheltuit energia necesară unui salt cronospaţial numai ca să mă mintă ? Poate că substanţa care se alcătuieşte acum în recipientele mele va avea într-adevăr efecte neplăcute pentru ei, altele decît cele dorite de mine. Asta nu e bine !" recunoscu Budulău şi, nemulţumit, îşi roti privirile prin laboratorul încărcat de aparatură, sclipindu-şi în lumina după-amiezii suprafeţele de metal lăcuit şi de sticlă.

— Dar ce pot eu să fac ? izbucni Budulău, simţind în el o sfîşiere, un gol crescînd, ameninţînd să-i surpe fiinţa ca într-o prăpastie.

Se vedea ajuns la un pas de rezultatul pentru care se zbătuse ani în şir, Ciprian nu făcuse altceva decît să confirme, să-i arate cît de aproape ajunsese. Să-l pună în situaţia de a trăi cu cîteva clipe mai devreme emoţia, fericirea, inexprimabilă în cuvinte, a descoperitorului. În vasul care dispăruse apoi, odată cu necunoscuţii, explodase reacţia *lui*, cataliza *lui*, totul se petrecuse aşa cum bănuia el de mult, cum bănuise parcă dintotdeauna. Se produsese miracolul pentru care suportase atîtea jignitoare ironii, mai ales în ultima vreme, cînd optimismul fals, afişat, sau constatările sceptice de la început lăsaseră locul atacurilor directe, în spatele cărora el, Budulău, vedea ambiţiile altora, invidia colegilor, mai ales invidia. Se îndîrjise împotriva lor în nenumărate rînduri, „am să vă arăt eu vouă", strigase în şedinţe şi pe coridoarele institutului „am să vă arăt !" Şi iată că tocmai acum, cînd un singur pas îl mai despărţea de victorie, cînd aproape că-şi imagina privirile uimite ale adversarilor, ale celor care-l înfruntaseră pînă atunci cu zîmbetul otrăvit al neîncrederii lor şi-l luau drept un fel de bufon al ştiinţei — unii îi spuseseră chiar escroc — iată că acum se iviseră aceste complicaţii, încît îşi vedea ameninţat tot ce clădise, tot ce dorise, tot ce sperase în ultimii ani. „Ce să mai demonstrez ? Cu ce să mai

dovedesc că n-am fost așa cum zic ei, un bufon ?" se întreba Budulău, prăbușit peste masă, privind țintă tubul de metal răsturnat, lăsat acolo parcă anume, spre aducere-aminte.

Își imagină fețele ironice ale colegilor, zîmbetele lor, reluate de la o zi la alta, se auzi bîrfit prin laboratoare, prin birouri, nimic n-avea să se schimbe în viața lui, nimic. Avea să rămînă același cercetător obscur, de care nimeni n-auzise vreodată dincolo de zidurile institutului și în reușita căruia nici măcar nevastă-sa nu mai credea ; poate că nici nu erezuse vreodată, cu excepția unei scurte perioade, la început, înainte și imediat după căsătorie, se lăsase înșelată de aparențe atunci. „Ce-mi pasă mie de babacu ! E un fraier..." parcă își auzea propria fiică, poate că și pe mucosul ăla pe care Ciprian îl va considera, atunci cînd avea să vină vremea, străbunic.. „Taică-tău e un ratat !" aveau să-i spună colegii la școală, de fiecare dată cînd ar fi încercat să iasă în față, să se remarce, ori poate că nici n-ar fi încercat, poate că destinul celor cu numele Budulău era să nici nu mai încerce, să accepte resemnați condiția mediocrității. „La vechimea ta, dacă ți s-ar recunoaște meritele, ai putea fi și tu măcar șef de secție !" o auzea pe Margareta, enumerîndu-și apoi prietenele care „se ajunseseră", își văzuseră soții plasați în posturi bine plătite. Iar lui îi rămăseseră întipărite în minte vorbele acelea, nu protestase, nu încercase să se apere, simțea în cuvintele femeii una din marile ei nemulțumiri, simțea și un dispreț care-i paraliza orice încercare de împotrivire. „Anul acesta iar nu ne-au ajuns banii pentru un concediu ca lumea !" îi reproșa Margareta ; ce era să facă el, ce vină avea el dacă ea îi împrăștia pe fel de fel de fleacuri, era plină casa de nimicuri scumpe, dar reproșul femeii viza altceva, îl obliga să se gîndească la un alt salariu, să se ambiționeze. „Altul dă din coate, se zbate, tu ai fost și-ai să rămîi un neisprăvit !" conchidea femeia, iar lui îi crăpa obrazul de rușine și tăcea, înghițind noduri, întrebîndu-se dacă fusese totuși iubit vreodată, o singură dată măcar. Și era din ce în ce mai sigur că nu fusese.

„Poate că acum ! gîndi. Poate că de data asta... Poate că, în sfîrșit, e momentul..." Ciprian îl făcuse să înțeleagă că se afla la un singur pas de marea lui realizare ;

de cîte ori nu crezuse astfel şi totul se dăduse peste cap, în ultimul moment, dar acum sfîrşitul drumului se prefigura mai limpede decît oricînd, avusese înaintea ochilor, chiar dacă numai pentru cîteva minute, dovada evidentă. Cei doi, vizitatorii insoliţi, vorbeau de o revoluţie tehnică declanşată de aplicarea descoperirii lui — asta era ceva grozav, era mai mult decît îşi îngăduise să spere în cele mai ambiţioase visuri ale lui. „Va trebui să iau lucrurile aşa cum sînt, *aşa cum vor fi !*" îşi preciză, observînd că începuse şi el să încurce timpurile ; nici nu era de mirare, îi fusese dat să trăiască anticipat nişte momente uluitoare, să fie sigur de ceea ce urma să se întîmple în cîteva săptămîni sau luni. Sau în cîteva zile. Sentimentul acesta straniu, al omului care cîştigă *sigur* lozul cel mare dintr-un joc încă nejucat, încă neîncheiat, îl umplu deodată de o bucurie nestăpînită, îl făcu să se ridice de pe scaun şi să măsoare de mai multe ori încăperea, cu paşi rari, ezitanţi, cu privirile în podea, cu mîinile în buzunarele halatului. Îi reveniră în minte fraze rostite de Cipriani ; atunci le înregistrase mecanic, abia acum conţinutul lor îl copleşea, dezvăluindu-i perspectivele imediate ale descoperirii. „Doamne ! gîndi. Pentru aşa ceva se acordă *Premiul Nobel...*" Şi se cutremură, oprindu-se lîngă masa pe care îşi instalase un spectroscop de serie veche, oprindu-se lîngă el fără să-l vadă, deşi privea într-acolo. Gîndul îl zguduise, un val de emoţie îl înăbuşi din nou, colorîndu-i obrajii, urcînd pînă şi în pielea asudată a cheliei. Închise ochii şi întrevăzu perspectiva unei călătorii în jurul lumii, cu Margareta, poate chiar şi cu copiii, voiaj în faţa căruia păleau cu totul cele două excursii făcute în tinereţe, ca simplu turist, una la Budapesta şi Praga, alta la Kiev. O croazieră, o croazieră în Pacific ! Şi aeroporturile... „Air France", „Panam", „Boeing-747"... Conferinţe şi invitaţii... California, India, Coasta de Azur... Şi marile capitale... Şi Margareta, care va putea să-şi permită, în sfîrşit, un lux după care tînjea de atîţia ani, luxul visat probabil încă dinainte de căsătorie... Şi, de ce nu, pentru el un titlu de academician, cu onorurile lui, cu toate celelalte... Şi colegii, colegii lui de acum, le şi vedea feţele stupefiate, le auzea murmurele, exclama-

țiile : „Auzi, domnule ! auzi, domnule, de necrezut..." „Cine aleargă după cai verzi pe pereți ?" avea să-i întrebe, strivindu-i într-un dispreț cu care le era dator pentru repetatele lor șicane și ironii. „Cine mă mai *lucrează* la conducere, cine îmi mai trimite anonime, cine mă mai sancționează în ședințe, cine mai amenință cu sistarea creditelor pentru experiențe, cine, cine, cine ?..."

Uitase, uitase cu totul de vizita celor doi, de avertismentele lor, își lăsase imaginația să zburde printre mirajele stîrnite de niște ambiții tîrzii, avea acum certitudinea că toate acele lucruri plăsmuite, dorite, sperate deveneau reale, se apropiau de el, era destul să întindă mîna și să le apuce. Îl încerca un fel de nerăbdare, „o să-mi pierd somnul, gîndea, n-o să mai am putere să aștept". Apoi, deodată, își aminti de Ciprian, și bucuria lui începu să scadă, amestecîndu-se cu o undă de nemulțumire, cu o vagă neliniște. „Cum poate să-mi pretindă cineva să renunț ? De ce să renunț ? Ce-am realizat, pentru mine, pentru ai mei, dacă renunț ? Ce altă șansă aș avea, ce-aș mai putea face de acum înainte ?" se întrebă și simțea cum crește în el o mînie surdă, încă nu știa împotriva cui, poate numai împotriva propriei lui slăbiciuni, împotriva unei slăbiciuni pe care se temea că ar fi putut s-o aibă, lăsîndu-se impresionat și renunțînd la șansa, la lovitura vieții lui. În definitiv, toate descoperirile mari au avut partea lor bună și partea lor rea, își zise, căutînd argumente care să-i justifice hotărîrea, hotărîrea pe care avea impresia că încă n-o luase, deși ea se prefigura în mintea lui, primea contur, exista, se străduia să iasă deasupra, să i se impună pe deplin și irevocabil. „Cine-i obligă să facă din catalizatorul meu o armă ? își zise. N-au decît să-l folosească la altceva, n-au decît să renunțe *ei*, dacă le stă în putere. Și chiar dacă fac ! La urma urmei, cine se revoltă astăzi de faptul că războaiele nu sînt purtate cu arcuri și cu pietre, ci cu armament modern, cine ar condamna energia atomică pentru că, alături de curentul electric, a produs și bombe nucleare... Și chiar dacă s-au produs, nu e obligatoriu să fie folosite, așa cum bine zicea Ciprian, cu atît mai mult în cazul unor arme noi, cu atît mai mult..." Omul

nu va fi niciodată atît de nebun încît să-şi distrugă planeta, gîndi Budulău, şi în cazul acesta ce-l interesează pe el, pe Ciprian, că undeva se stochează bomba, că altundeva se ucid între ei cîţiva indivizi, treaba asta se repetă de cînd lumea, mijloacele folosite sînt singurele care diferă. Nu te străpunge un vîrf de săgeată, ci un glonte care produce cataliza excepţională a apei — ei, şi ce-i cu asta ? Pentru cel ucis moartea-i aceeaşi. „Care ar fi, prin urmare, vina mea ? Cu ce drept îmi cer să renunţ ? Şi de ce tocmai eu, de ce m-au ales pe mine ? De ce să renunţ tocmai acum, de ce, de ce ? !" striga Budulău, transfigurat, sufocîndu-se, în vreme ce mîinile lui smuceau de gulerul cămăşii, încercînd să-l desfacă. Întrebările îi ieşeau printre dinţi scrîşnite, se concentrase în ele îndîrjirea omului care-şi vedea dovada genialităţii risipindu-se, lăsînd în loc cenuşiul unei existenţe din care avea acum, o singură dată în viaţă, posibilitatea să iasă.

Striga, întreba, învinuia şi încă nu devenise conştient de faptul că hotărîrea lui era luată.

Paşi pe coridor, uşa se deschise cu violenţă, trîntită de perete, omul intră grăbit, împiedicîndu-se de prag. Budulău, surprins, nu-l recunoscu din prima secundă, era mult îmbătrînit şi, în plus, avea faţa plină de funingine, iar costumul îi mirosea a ars ; un costum ciudat, un fel de pelerină decolorată şi murdară, roasă în cîteva locuri pînă la reţeaua de fire metalice care o întăreau.

— Vin de *dincolo*, hîrîi el, îţi aminteşti de mine, nu-i aşa ? Vin de dincolo de marele război, am trăit ce nu se poate imagina, am văzut cu ochii mei grozăvii ce nu se pot descrie... Asta înseamnă că pactul nostru n-a fost încheiat şi nici nu va fi, înseamnă că ai o mie de motive să refuzi, deci n-avem ce să discutăm, tot dintr-o mie de motive... Eşti orb, nu vezi, nu înţelegi, sau pur şi simplu nu-ţi pasă de noi, esenţial e că refuzi să ne acorzi dreptul la viaţă, şi cu mîna asta, cu care îţi prepari soluţiile, aparent atît de paşnic şi nevinovat, cu mîna asta ne condamni.

— Bine, dar nici n-am inventat... încercă Budulău să protesteze, moale, speriat, încă sub impresia şocantă a neaşteptatei reveniri a celui pe care îl considera retras definitiv în timpul lui viitor.

— Nu-ţi pasă ! i-o reteză acela, ridicînd tonul, iar ochii îi străluceau întunecat sub fruntea pe care i se lipise o şuviţă de păr sur, mürdărit parcă de cenuşă. Nu-ţi pasă că arunci pe umerii noştri povara unei invenţii catastrofale, nu-ţi pasă că murim înăbuşiţi de propria-ţi descoperire, nu-ţi pasă că amintirea ta va speria somnul copiilor, nu-ţi pasă de faptul că vei fi judecat şi condamnat, ce mai contează, îţi spui, voi fi plecat de mult, ce mai contează, deci, părerea lor, revolta lor, a celor care încă nu-s, sentinţa ! Ei bine, ai greşit ! Un singur lucru ţi-a scăpat, sau ai uitat, sau n-ai vrut să ştii, sau n-ai crezut : că vom putea să ne apărăm, cu riscul de-a schimba un viitor întreg, fiindcă oricare altul va fi mai bun decît cel pe care ni l-ai pregătit şi ni l-ai aruncat pe umeri.

Budulău vru să spună ceva, simţea primejdia plutind în preajmă, dar nu reuşi decît să bîlbîie cîteva cuvinte fără legătură. Privi mîna întinsă a străinului şi-i trebuiră cîteva secunde bune pînă să înţeleagă că obiectul pe care-l ţinea îndreptat spre el era totuşi o armă. Atunci cînd înţelese, tresări, desfigurat de spaimă, aruncîndu-şi braţele înainte, într-un gest de apărare.

— Prea tîrziu, murmură cel care-şi spusese Ciprian şi, în momentul următor, Budulău se prăbuşi, trăgînd în cădere un stativ cu eprubete, care căzură alături şi se sparseră, împrăştiindu-şi pe jos conţinutul. Prea tîrziu ! repetă străinul, pentru sine, privind corpul celui ucis, în mod paradoxal, de o armă pe care n-o inventase încă şi nici n-avea s-o mai inventeze vreodată.

Ascunse revolverul într-un buzunar al pelerinei, se apropie de masa la care obişnuia Budulău să lucreze, răsfoi fără grabă carnetul plin de însemnări, cercetă cu atenţie cîteva pagini acoperite cu formule. Lămurit, aruncă în chiuvetă carnetul şi, negăsind ce mai căuta, se aplecă asupra mortului, înţepenit într-o poziţie nefirească între dulap şi cuva în care zăceau cîteva duzini de microcapilare pregătite pentru analiză.

Sună telefonul, străinul tresări, își întoarse capul și rămase așa, aplecat, cu mîna întinsă spre mort, pînă cînd soneria își încetă țîrîitul. Apoi îi scotoci prin buzunarele halatului, găsi cutia de chibrituri, reveni la chiuvetă, aprinse un băț și-l apropie de filele carnetului. Nemișcat, privi răsucirea paginilor devorate de foc, le urmări pînă la capăt prefacerea în scrum.

Și abia atunci cînd ultima pîlpîire se stinse peste grămăjoara de hîrtie carbonizată, dispăru.

Pădurea

Cînd ajunseră la Intrarea 54, un mare număr de automobile părăseau parcajul de la liziera pădurii, însoţite de un murmur difuz de voci din care se desprindeau din cînd în cînd cîte o remarcă mai clară sau o replică amabilă. Sezonul de vînătoare era pe terminate. Paznicul de la intrare asista impasibil la spectacolul plecărilor urmărind cu coada ochiului eşalonarea lor pe terminalul de lîngă el. Fiecare anula, înainte de a părăsi parcajul, semnalul de identificare.

Opriră maşina în dreptul lui. Deşi era îmbrăcat în uniforma Autorităţilor Forestiere, n-avea nimic oficial în el. Părea că îndeplinea funcţia asta în orele lui libere şi începuse deja să se plictisească. Încă nu era obişnuit cu uniforma, sau îl deranja ceva la ea, şi-o aranja mereu.

— Aţi venit cam tîrziu, zise el. Distracţia mai durează doar trei zile.

— N-am venit pentru vînătoare, i-o întoarse bărbatul de lîngă şofer, întinzîndu-i cartelele de identificare. Şi-n plus, asta nu-i distracţie.

— Ei sînt de altă părere, răspunse paznicul, arătînd cu un gest neglijent spre parcaj. Introduse apoi cartelele în unitatea de identificare. Bărbatul nu-i răspunse, rămînînd cu privirile aţintite în adîncimea verde a pădurii de unde răzbătea cîte un ţipăt răzleţ de pasăre. În depărtare se auziră două împuşcături rapide, înfundate, încă o vietate murise pentru ca momentul să fie apoi relatat cu înfloriturile de rigoare.

— Vă aşteptam de cîteva zile, glăsui paznicul întorcîndu-şi ochii de la terminal. Centrul de cercetări ambientale mi-a notificat deja venirea voastră. În maşină răsunau discret acorduri de muzică simfonică şi, întinzîndu-le cartelele, paznicul se apropie mai mult decît era necesar.

— Vivaldi, zise bărbatul ghicindu-i curiozitatea.

— Da, „Anotimpurile", observă paznicul zîmbind, privirile uşor pierdute arătau că se lăsase dus pentru o clipă în spaţiul unor amintiri îndepărtate. La început nu-mi venea să cred, relată el. Foarte puţini mai ascultă aşa ceva astăzi. Şi mai ales aici. De data asta, cuvintele lui luaseră forma unui dispreţ direct adresat celor din parcaj care se complimentau amabil şi convenţional pentru vînatul care dispărea în portbagajele pîntecoase. I se citea pe faţă că nu era de acord cu cele ce se întîmplau aici, şi acum avea ocazia să se exprime deschis înaintea unor oameni pe care-i simţea de partea lui. Sau, chiar dacă nu erau de partea lui, cel puţin nu vînau.

— Ştiu că sună caraghios, zise bărbatul, dar mi-am dorit dintotdeauna să intru în pădure ascultînd „Anotimpurile".

— Nu-i nimic caraghios aici, ripostă paznicul. E mai degrabă o imagine clasică, la fel ca aceea a cavalerului fără frică şi prihană călărind pe un bidiviu alb, amîndouă corespunzînd idealurilor unei vîrste specifice.

Vorbise cu o cordialitate subită, şi bărbatul nu reuşi să-şi dea seama cît era glumă şi cît ironie. Se hotărî să nu rişte, şi-i oferi paznicului un zîmbet reţinut, completat de părerea de rău că nu-i putuse oferi o imagine în care cele două imagini „clasice" să fuzioneze, adică să fi apărut la liziera pădurii călare pe un cal alb şi ascultînd Vivaldi. Paznicul lăsă să-i scape un hohot de rîs.

— Azi-dimineaţă era un cal alb pe aci, păştea acolo, zise el arătînd înspre turnul lui, care se înălţa pe piloni la vreo zece metri deasupra ierburilor. Dar, cînd m-am apropiat ca să-l prind, să nu-l împuşte nebunii ăştia, continuă el, a desfăcut o pereche de aripi enorme şi şi-a luat pur şi simplu zborul.

De data asta rîseră amîndoi.

— Să ştii că nu mi-ar fi displăcut un Pegas, spuse bărbatul scoţînd capul pe geam. Bine, făcu el după o

pauză, știm că pînă la prima cabană sînt cam 20 de km. Ai idee dacă-i liberă ?

Paznicul aruncă o privire pe terminal.

— Dacă ăsta nu minte, zise mîngîind carcasa aparatului, înseamnă că mai sînt trei oameni în pădure. Nu cred să fi ocupat tocmai cabana asta.

Odată cu întoarcerea la atribuțiile sale, deveni ceva mai solemn.

— Mi s-a comunicat că posedați aprobare pentru intrare în pădure cu tot cu mașină, așa că bănuiesc că vi s-a făcut un mic instructaj înainte.

Bărbatul îl privi fără să-i spună ceva, dădu doar ușor din cap. Paznicul nu mai insistă.

— Cunoașteți drumul pînă la cabană ? se mai interesă el.

— Îl avem pe indicatorul de rută. Stăm o săptămînă. Paznicul dădu și el aprobator din cap. Bărbatul îi făcu un semn cu mîna, apoi demarară căutîndu-și drum printre copacii de la lizieră. Din parcaj îi urmăreau priviri nedumerite care se îndreptară spre paznic îndată ce mașina dispăru în pădure. Ridică arătătorul în sus împungînd aerul de mai multe ori. Ăștia intrau așa, peste capul lui.

•

— Isteț puștiul, zise șoferul. Bărbatul de lîngă el dădu din cap.

— Da... mă întreb dacă-i mulțumit cu ce face aici. Mi-a lăsat impresia că ar putea mai mult.

— Îl cunosc din vedere, mărturisi șoferul. L-am văzut de cîteva ori pe stația Lagrange 5, unde are Centrul laboratoarele. Era un fel de tehnician, continuă șoferul atent la slalomul la care-i obliga pădurea. Era în același timp pădure sălbatică și parc, copacii nu prea bătrîni îi ofereau acest aspect. Lipseau siluetele mărețe ale arborilor seculari. Era impresia de neînlăturare sugerată de toate pădurile enorme, dar relativ tinere, plantate de oameni ca un tampon în calea sumbrelor perspective ecologice apărute pe la finele celuilalt secol.

— Și cum îți explici prezența lui aici ?

— Stătea pe afară, deși spectacolul nu-i făcea nici o plăcere și nici nu era nevoie de el afară, putea primi toate informațiile în turnul lui.

— Claustrofobie ? Șoferul dădu din cap.

— Uneori nu se decelează la primele teste. Destul de rar, dar se mai întîmplă. Habar n-ai cîți s-au ratat acolo, sus, din cauza asta.

Celălalt înălță din umeri.

— Eu eram convins că asta este imposibil într-o societate care a început să sufere de agorafobie.

— O fi vreo reminiscență a nomadismului ancestral, începu șoferul. Să nu uităm că, pe vremea aceea, aveau doar cerul deasupra capului.

Muzica izbucni ceva mai tare, și șoferul văzu în asta o aluzie la contemplarea dorită de celălalt. Da, într-adevăr, imaginea clasică, să te strecori printre copaci, absorbit de peisajul începutului de toamnă, ascultînd Vivaldi. O asociere de fetișcană încă nedesprinsă din adolescență. Puștiul avusese dreptate, era la fel ca neprihănitul cavaler galopînd pe un bidiviu alb. Pe Yannik îl mai surprinsese de cîteva ori afișînd niște gusturi retardate. Ca atunci cînd încercase să introducă în biblioteca de pe stație poezii scrise de el, și fusese refuzat de computer din pricină că poeziile aveau formă fixă. I se explicase că era de preferat literatura modulată, romanul modificat de cititor cu o lovitură de tastă, trebuia să-ți pui mintea la contribuție dacă voiai ceva mai interesant. Cîți cititori, atîtea romane. Era și mai democratic. Dar toate astea erau privite de Yannik cu indulgență. Excentricități care nu deranjau pe nimeni.

Copacii fluturau uneori smocuri de frunze pe dinaintea parbrizului, frunze îngălbenite care semănau cu niște palme înmănușate, fluturate într-un gest amical. Unele dispăreau în urma lor cu un trosnet sec, de crengi rupte.

Ajunseră la cabană în vreo zece minute. Ieșiră din mașină aproape în același timp. Yannik își întinse mîinile deasupra capului încercînd să se dezmorțească. Celălalt era prins într-o gimnastică alcătuită din mișcări alternate rapid, care-i dădeau un aer milităros.

— E altceva decît oxigenul reciclat, ei ? făcu Yannik inspirînd aerul încărcat cu miresme felurite. Începînd cu mirosul omniprezent al florilor și verdeții și terminînd cu izul amărui de putregaiuri vegetale ridicate dintre frunzele răscolite cu piciorul de șofer.

— Trăim într-o împuțită de cutie de conservă, decretă el.

— Da, Yannik, trăim. Aici ai muri de foame. Nu

mai există altă industrie în afară de cea turistică. Ici, colo, centre de cercetări, platforme miniere. Tu aparţii spaţiului, Yannik, îi reaminti şoferul. Te-ai născut acolo. Eşti, practic, extraterestru, continuă şoferul încurajat de muţenia îngîndurată a lui Yannik. Aici nu te-ar angaja decît ca să păzeşti păduri.

— Păcat că nu sînt mic şi verde, glăsui Yannik. M-ar angaja în mod sigur. Aş putea pîndi braconieri perfect asimilat de peisaj. Şoferul îl privi descumpănit. Ca să anuleze lipsa de replică, lansă un scorţos : „Hai să-i dăm drumul, că avem o grămadă de treburi". Şi profită de ocazie ca să dispară din maşină. Începu să scoată cutiile cu echipament.

Yannik mai zăbovi cîteva momente pierdut în contemplarea minunăţiilor din jurul lui. Ierburile erau pline de mănunchiuri de culori brute ale florilor sălbatice, în aer se simţea mirosul lor amestecat, erau atît de diferite de culorile domestice ale plantelor dresate ca să ornamenteze habitatul monocromatic al staţiilor de pe orbită. Era cîntecul de triumf al toamnei pămîntene, se gîndi el observînd totodată că ajunsese în mijlocul luminişului. Se întoarse la maşină şi începu să care cutiile cu aparate în cabană. Operaţiunea se petrecu într-un ritm tot mai alert, ca şi cum aveau de gînd să care tot ce se mai putea căra înainte de scufundarea definitivă a corăbiei. Doi robinsoni pe insula pustie a dezolării. De fapt, nu doreau decît să înceapă cît mai repede. O singură dată îşi ridicară privirile în direcţia de unde se auzise o detunătură îndepărtată care percutase liniştea umedă a pădurii. Asta le reaminti că nu erau singuri.

Cînd se termină totul, maşina lor arăta ca un animal bizar, împresurat de plasa vînătorului, nemişcat, ucis pe loc. Erau cabluri de alimentare, fibre optice, fire petrecute peste caroserie, toate astea formau un mănunchi gros la intrarea în cabană, unde şi dispăreau. Fuseseră atît de absorbiţi de ceea ce făceau, încît de-abia mai tîrziu — aşezaţi pe paturile pliante, mîncau într-o tăcere moleşită — îşi dădură seama cît erau de obosiţi. Cabana, construită din bîrne solide, înnegrite, şi piatră de munte, poseda doar două încăperi, una rămăsese nefolosită, goală, ei se refugiaseră în aceeaşi încăpere cu masa ocupată de ecranul terminalului şi de aparatele de control. Fără să vrea, aduseseră cu ei o parte din mediul în care trăiau pe orbită. Acelaşi susur calm de aparatură funcţionînd co-

rect, de data asta încercau să descifreze viața secretă a pădurii. Dincolo de nemișcarea ei complice și liniștitoare apăreau spasmele deloc abstracte ale unei existențe înălțată uneori pînă la momente explozive. Mîncau în tăcere, și tocmai atunci un astfel de moment se închega în jurul lor. Dar încă nu știau nimic. Nu conectaseră aparatele la pulsul pădurii.

* * *

La cîțiva dintre arborii din împrejurimi fuseseră implantați senzori, și Yannik, după ce făcuse toate astea, alergă spre cabană ca să se așeze în fața aparatelor. Nu-și putu alunga senzația că vizionează un spectacol transmis la cererea abonatului. Daly, cu privirile ațintite constîncios în ecranul terminalului, îi întărea această impresie. Dar, pe măsură ce se eșalonau datele, senzația de spectacol privit cu detașarea plictisită a telemaniacului rutinat dispăru treptat. Cînd aparatele le oferiră o imagine de ansamblu a ceea ce se petrecea în interiorul pădurii, cu pădurea însăși, nu le veni să creadă.

— E pur și simplu o stare similară cu stresul unei mulțimi care se apropie de faza critică a nervozității, zise Yannik.

În nemișcarea ei, pădurea mormăia, se foia, bombănea, vuia.

— Du-te mai bine și vezi ce-i cu senzorii ăia. Toate astea trebuiau luate încet, iar Yannik tratat cu binișorul, se cunoștea predispoziția lui pentru fantasmagorii. Mintea lui îl lăsa uneori să vadă lucruri care nu erau acolo, și totul era bine atîta timp cît își ținea gura. Îl scosese frumușel în pădure ca să nu-l lase să improvizeze scenarii abracadabrante.

Yannik apăru în cadrul ușii arborînd o expresie gravă, ca și cum urma să anunțe ceva important și neplăcut, un accident grav.

— Ce-i ? glăsui Daly ușor intrigat.

— Uită-te și tu, veni răspunsul odată cu clinchetul celor două bucățele de metal aruncate pe masă. Daly le culese dintre aparate și le ținu în palmă ezitînd să recunoască în ele doi senzori implantați în copacii de la marginea poienii cu numai jumătate de oră înainte. Arătau de parcă i-ar fi ținut cineva într-o baie acidă, puteau

fi amestecați printre vîrfurile ruginite de săgeți din muzee, fără să se deosebească prea mult de ele.

— Rășină scursă din scoarța copacilor, zise Yannik. Ai mai auzit de așa ceva ? Dar știu ce să fac, adăugă el repede, de parcă s-ar fi temut să nu-i vină și celuilalt aceeași idee. Se îndreptă hotărît spre planta „martor" adusă de ei, un cactus botezat întîi Oliver, și apoi Olivia, din pricină că dăduse în floare, și în ziua aceea, sub ochii lor, arăta ca o fetișcană gătită pentru bal în rochia purtată atunci pentru prima dată cu gingășia timidității.

Cu Olivia stabiliseră deja un limbaj primar, o conversație electroscopică fără prea mari subtilități, dar în schimb era direct, la obiect. Răspunsurile „cactușiței" aveau asperitatea minereului brut care ascundea diamantul ce trebuia șlefuit. Și apoi scos la lumină. Yannik o conectă pe Olivia contînd pe faptul dovedit că există printre plante un mijloc de transmitere a informației ; spera să afle astfel cîte ceva despre pădure. Despre încrîncenarea cu care refuza să comunice. Despre furia ei.

— Ce se întîmplă cu pădurea ? începu el.

— Pădurea nu-i iubește pe oameni, replică Olivia după o vreme, în stilul ei direct, ocolind ambiguitățile manevrate de firea umană. Avea ceva din resemnarea înțeleptului obligat să răspundă la întrebări stupide. Oricum, răspunsul îl lăsă pe Yannik într-o tăcere stînjenită. Apoi :

— De ce ?

— Omul a ucis făpturi. Asta doare. A ucis făpturi, repetă Olivia. Pe ecranul terminalului răspunsul continuă să clipească acuzator.

— Nu mai am nici un semnal din pădure, anunță Daly, care stătuse tot timpul cu ochii pe aparate. Să știi că purtau amprenta caracteristică a nervozității.

— Nici nu mă miră, făcu Yannik arătîndu-i dialogul afișat pe terminal. Păcatul originar îi este reproșat omului pînă și în locul lui tradițional de refugiu, peroră el ridicîndu-se în picioare, fără să mai privească ecranul. Violența se tîrăște ca o umbră în urma noastră. Și ne mai mirăm că ni se întoarce spatele. Trebuie să ne mai naștem o dată, asta-i, trase el concluzia.

În acel moment, Olivia „vorbi" fără să fi fost întrebată.

— Pădurea vrea să omoare oameni, apăru scris pe ecranul ignorat de ei, prinși într-o polemică vehementă despre moralitatea îndoielnică a omului și despre tot felul

de aspecte neplăcute ale firii umane. Yannik le trecea scîrbit în revistă.

„Pădurea este bolnavă" licări ecranul prin glasul electronic al Oliviei.

— Unu plus unu fac doi, decretă Yannik hotărît. Atîta timp cît nu ne revizuim atitudinea, nu poate fi vorba de un dialog purtat cu alte civilizații. S-ar putea să ne dăm și atunci în petec, glăsui el. Ajunseseră cu discuția și aici. Daly îl pironi cu o privire care dezvăluia că ajunsese la capătul răbdării. Nu agrease discuția. Yannik era stînjenitor de acaparator și vehement.

— Ce-ar fi să discutăm direct cu pădurea, propuse el. Schimbăm senzorii, bine ?

Cuvintele lui purtau o notă imperativă, se hotărîse în cele din urmă să arate că totuși el era șeful.

Întoarcerea lui Yannik fu precedată de o tuse chinuită, seacă, de om care respiră din vîrful plămînilor fără să poată să tragă mai mult aer în piept. Daly ridică privirile spre el. Yannik păși în încăpere administrîndu-și lovituri de pumn în coșul pieptului. Da, într-adevăr, sîntem făcuți din carne și oase, din cînd în cînd ceva nu merge bine, și atunci ne amintim că nu sîntem eterni.

— Nu știu ce naiba, începu Yannik, dar aerul de afară e îmbîcsit. Greu, stătut. Termină cu un soi de grimasă. Pe figura lui Daly înflori un zîmbet ironic.

— O fi puțin cam tare aerul pentru tine. Ar trebui să mai faci cîteva exerciții de respirație. Prea-i bruscă trecerea de la aerul ăla reciclat.

— Nu, serios, se apără Yannik. Du-te afară ! Parcă s-ar fi stricat instalația de aer condiționat. Se așeză înaintea terminalului, apoi întoarse încet capul spre Daly.

— Tu ai văzut ce-i aici ? Răspunsul fu un mormăit nemulțumit. Cuvintele Oliviei erau acolo, în fața ochilor lor.

„Cum ucide pădurea ?" întrebă Yannik, așteptînd într-o crispare nervoasă. De la ecran își mută privirea spre cactus, repetînd întrebarea cu voce tare, încercînd să sară peste toate barierele de comunicare. Se întoarse ca să întîlnească figura nedumerită și înfricoșată a lui Daly.

„Aerul nu e bun. Nu e bun. Mi-e frică."

— Dioxid de carbon, făcu Yannik, spulberînd tăcerea coborîtă în urma răspunsului. Fotosinteză inversată, dar așa ceva sună a imposibilitate fundamentală. Pădurea asta se distruge numai ca să ne lichideze. Furia incendiară a

disperării. Pădurea nu este bolnavă, noi sîntem cei bolnavi şi acum ne vedem imaginea reflectată într-o oglindă de sute de hectare. Părea că dăduse tot din el, se aşeză obosit înaintea terminalului. În spatele lui, Daly îşi păstrase atitudinea de expert ce evaluează lucid o situaţie în curs de descifrare.

— E mutilată, zise el. E un mutant. Aici a fost cîndva un depozit pentru deşeuri radioactive. Au mutat tot, au adus pămînt din altă parte, şi au plantat pădurea asta. Nu mai căuta nimic subiectiv aici, şi termină odată cu accesele astea de inferioritate şi de vinovăţie. De data asta folosise un ton mai dur, palmele administrate soldatului panicat de atacul inamic. Trebuie să plecăm urgent de aici, hotărî el. Pădure nebună... rosti din pragul uşii cu o voce lipsită de inflexiuni. Da, aerul e viciat, comentă el. Apoi se întoarse spre Yannik iluminat brusc de o revelaţie. Am o soluţie, anunţă el. Muzica. Îşi aminti ce efect are muzica. Vivaldi-ul tău...

Entuziasmul său se izbi de zidul vopsit în culori sumbre care era figura lui Yannik.

— Da, ar fi interesant ca experiment, admise Yannik. Începu să deconecteze aparatele aruncînd cablurile cu o nepăsare mohorîtă. Dar chiar crezi că ne-am putea răscumpăra cu puţină muzică de Vivaldi ?

Vîntul şi ploaia

Planeta se curăţă singură. Este important să ne amintim acest lucru atunci cînd nu sîntem prea încîntaţi de noi înşine. Procesul de vindecare este natural şi inevitabil. Acţiunea vîntului şi a ploii, fluxul şi refluxul valurilor, fluviile viguroase care spală lacurile îmbîcsite şi puturoase — toate acestea sînt naturale, manifestări sănătoase ale armoniei universale. Desigur, ne aflăm şi noi aici. Facem tot ce putem ca să grăbim procesul. Sîntem însă numai nişte auxiliari, şi ştim asta. Nu trebuie să exagerăm valoarea muncii noastre. Falsa mîndrie este mai mult decît un păcat ; este o prostie. Nu ne amăgim singuri gîndindu-ne că sîntem importanţi. Dacă n-am exista deloc aici, planeta s-ar reface singură în 20—50 de milioane de ani. Se estimează că prezenţa noastră reduce intervalul la mai puţin de jumătate.

Eliberarea necontrolată a metanului în atmosferă a fost una dintre problemele cele mai serioase. Metanul este un gaz incolor şi inodor, cunoscut uneori ca „gaz de baltă". Componentele lui sînt carbonul şi hidrogenul. Atmosferele lui Jupiter şi Saturn sînt alcătuite, în cea mai mare parte, din metan. (Jupiter şi Saturn n-au fost niciodată locuite de fiinţe omeneşti.) O cantitate mică de metan a fost mereu prezentă, în mod normal, în atmosfera Pămîntului. Totuşi, creşterea populaţiei omeneşti a dus la o sporire imediată a cantităţii respective. Marea parte a metanului eliberat în atmosferă provenea din mlaştini şi minele de cărbuni. O altă parte apărea din plantaţiile de orez asiatice, care erau fertilizate cu deşeuri umane

sau animale ; metanul este un subprodus al procesului de digestie.

Surplusul de metan urca în pătura inferioară a stratosferei, de la 10 la 30 de mile deasupra suprafeței planetei, unde existase cîndva un strat de molecule de ozon. Ozonul format din trei atomi de oxigen, absoarbe radiațiile ultraviolete, vătămătoare, emise de Soare. Reacționînd cu atomii liberi din atmosferă, metanul a redus cantitatea destinată formării ozonului. În plus, reacțiile metanului din stratosferă au produs vapori de apă ce au sărăcit și mai mult ozonul. Această epuizare a ozonului, provocată de metan, a permis bombardarea Pămîntului cu radiații ultraviolete, determinînd sporirea frecvenței cancerului pielii. [...]

Astăzi urmează să injectăm fluide colorate într-unul din fluviile principale. Pentru această operație au fost numiți Edith, Bruce, Paul, Elaine, Oliver, Ronald și cu mine. Majoritatea membrilor echipei cred că fluviul este Mississippi, dar există dovezi că s-ar putea să fie Nilul. Oliver, Bruce și Edith sînt de părere că e mai plauzibil să fie Nilul, dar se înclină în fața opiniei majorității. Fluviul este larg și adînc, în unele locuri fiind negru, iar în altele verde întunecat. Fluidele sînt amestecate de computer pe malul estic al fluviului, într-o uzină mare, construită de altă echipă. Noi supraveghem introducerea lor în fluviu. Întîi injectăm fluidul roșu, apoi pe cel albastru și pe cel galben ; ele au densități diferite și formează benzi paralele ce se întind în apă pe sute de kilometri. Nu știm exact dacă aceste fluide sînt agenți activi de vindecare — adică dacă sînt substanțe care dizolvă poluanții solizi din albia și de pe malurile fluviului — sau dacă servesc doar ca semne, facilitînd analize chimice ulterioare ale fluviului prin sistemul de sateliți orbitali. Atît timp cît urmăm cu exactitate instrucțiunile, nu avem nevoie să știm ce facem. Elaine glumește, invitîndu-ne să înotăm.

— Ce prostie, spuse Bruce. Fluviul ăsta este renumit pentru peștii carnivori care îți smulg carnea de pe oase.

Rîdem cu toții. „Pești ?“ Aici ? Ce pește ar putea fi mai ucigaș decît fluviul însuși ? Apa ne-ar putea dizolva carnea și chiar oasele dacă am intra în ea. Ieri am scris o poezie, apoi am aruncat-o în fluviu ; hîrtia s-a dizolvat instantaneu.

Serile ne plimbăm pe plajă și filosofăm. Apusurile de soare din această regiune sînt îmbogățite cu tonuri vii de purpuriu, verde, cărămiziu și galben. Uneori strigăm cînd o combinație uluitoare de gaze atmosferice transformă lumina. Sîntem mereu veseli și optimiști. Nu ne-au mîhnit niciodată lucrurile găsite pe această planetă. Chiar și distrugerea poate fi o formă de artă, nu-i așa ? Poate că este una dintre cele mai mărețe forme de artă, deoarece arta distrugerii își consumă mediul, își devoră propriile fundații epistemologice și, prin această superbă anulare și întoarcere la origine, depășește cu mult, din punct de vedere moral, formele care sînt numai productive. De aceea apreciez mai mult arta transformativă decît pe cea generativă. Sînt oare înțeles ? Oricum, deoarece arta înnobilează și exaltă sufletele celor care o pătrund, noi sîntem exaltați și înnobilați de condițiile de pe Pămînt. Îi invidiem pe aceia care au colaborat la crearea acestor condiții extraordinare. Știm că noi sîntem locuitorii de rînd ai unei epoci minore ulterioare ; ne lipsește dinamismul grandios al energiei care a permis strămoșilor noștri să reușească asemenea lucruri. Planeta aceasta este o simfonie. Bineînțeles, ați putea afirma că restaurarea unei planete necesită mai multă energie decît distrugerea ei, dar ați greși. Totuși, deși sarcinile zilnice ne storc și ne epuizează, ne simțim stimulați și excitați, deoarece, restaurînd această planetă, planeta-mamă a omenirii, participăm într-un fel la superbul proces original al distrugerii ei. La fel precum vibrația unei corzi participă la distrugerea corzii.

Am sosit acum la Tokio, capitala imperiului insular al Japoniei. Vedeți cît de mici sînt scheletele oamenilor ? În felul acesta, am putut identifica locul ca fiind Japonia.

— Vedeți ? strigă Edward. Acolo este muntele Fuji.

Este un munte superb, învești mîntat în zăpadă. Pe pantele lui lucrează una dintre echipele noastre de arheologi, săpînd zăpada ca să culeagă mostre din straturile de reziduuri chimice, praf și cenușă din secolul douăzeci.

— Odată, în jurul orașului Tokio existau peste 75 000 de furnale, anunță Edward mîndru, din care ieșeau zilnic sute de tone de oxizi de sulf și azot, de amoniac și gaze carbonice. Nu trebuie uitat nici faptul că orașul avea peste 1 500 000 de automobile.

Multe automobile se mai zăresc, dar sînt extrem de fragile, mîncate de acțiunea atmosferei. Dacă le atingem, se prăbușesc în norișori cenușii. Edward, care și-a studiat amănunțit originea, ne spune :

— În zilele obișnuite de vară, nu era ceva neobișnuit ca densitatea oxidului de carbon din aer să atingă aici nivelul de 250%. Datorită condițiilor atmosferice, muntele Fuji era vizibil numai o zi din nouă. Cu toate acestea nimeni nu era înspăimîntat.

Evocă pentru noi tabloul strămoșilor săi, muncind fericiți și nepăsători în mediul lor otrăvit. Japonezii, insistă el, își mențineau, ba chiar își sporeau venitul național brut într-o perioadă în care alte națiuni începuseră deja să piardă teren în lupta economică datorită scăderii populației... Așa o ținea întruna. După o vreme ne-am plictisit de laudele necontenite ale lui Edward.

— Termină cu lăudatul, îi spuse Oliver, că te scoatem în atmosferă.

Avem multă treabă de făcut aici. Paul și cu mine conducem mașinile de săpat ; Oliver și Ronald ne urmează, plantînd semințe. Aproape imediat răsar arbuști ciudați, ascuțiți. Au frunze lucitoare și ramuri lungi și bifurcate. Unul dintre ei s-a înfipt ieri în gîtul Elainei și ar fi rănit-o în mod serios dacă Bruce nu l-ar fi smuls din rădăcini. Incidentul nu ne-a tulburat. Aceasta este doar o etapă din procesul lung și încet al restaurării. Vor mai fi multe asemenea incidente. Într-o bună zi, aici vor înflori cireși.

Acesta este poemul dizolvat de rîu :

DISTRUGERE

I *Substantive :* distrugere, devastare, pustiire, ruină, ruinare, paragină, nimicire, prăpăd, spargere, sfărîmare, demolare, dărîmare, zdrobire, dărăpănare, stricăciune, descompunere, decimare, pieire, vătămare, doborîre, dizolvare, ștergere, răsturnare, frîngere, stricare, alterare, mutilare, dezintegrare, desfacere, pulverizare, sabotaj, vandalism, anulare, stîrpire, anihilare, exterminare, extirpare, epavă, fărîmițare, spulberare, năruire, radere, pierzanie.

II *Verbe :* a distruge, a devasta, a pustii, a ruina, a părăgini, a nimici, a prăpădi, a sparge, a sfărîma, a demola,

a dărîma, a zdrobi, a strica, a descompune, a decima, a pieri, a vătăma, a dizolva, a doborî, a șterge, a răsturna, a frînge, a strica, a altera, a mutila, a dezintegra, a desface, a pulveriza, a sabota, a stîrpi, a anula, a anihila, a extermina, a fărîmița, a spulbera, a nărui, a exploda, a prăbuși, a consuma, a coroda, a eroda, a roade, a uza, a rugini, a toci, a săpa, a paradi.

III *Adjective :* distrugător, coroziv, eroziv, ruginit, ros, uzat, consumat, mutilat, stricat, alterat, dezintegrat, pulverizat, spulberat, ruinat, dizolvat, șters, devastat, ucigător, sinistru.

— Eu confirm, spune Ethel.
— Eu refac, spune Oliver.
— Eu integrez, spune Paul.
— Eu reechilibrez, spune Elaine.
— Eu ridic, spune Bruce.
— Eu repar, spune Edward.
— Eu decorodez, spune Ronald.
— Eu vindec, spune Edith.
— Eu creez, spun eu.

Reconstruim. Reînnoim. Reparăm. Refacem. Renovăm. Restaurăm. Reconstituim. Reproducem. Restituim. Reintegrăm. Reînlocuim. Reînviem. Recuperăm. Redăm. Reparăm, aranjăm, punem la punct, dregem, cîrpim, corijăm, modificăm, înfrumusețăm, schimbăm, copiem. Ne celebrăm succesele prin cîntece energice și porcoase. Unii dintre noi facem dragoste.

Iată un exemplu remarcabil din umorul negru al celor vechi. Într-un loc denumit Richland, Washington, se afla o instalație ce producea plutoniu pentru armele nucleare. Lucrul ăsta se făcea în numele „securității naționale", adică pentru a spori și întări securitatea Statelor Unite ale Americii și a-i face fericiți și lipsiți de griji pe locuitorii lor. Într-un timp relativ scurt, aceste activități au produs aproximativ 55 milioane de galoni de reziduuri radioactive concentrate. Materialul era atît de activat, încît avea să fiarbă în mod spontan vreme de zeci de ani și își menținea caracterul productiv nociv pentru multe mii de ani. Prezența unui reziduu atît de periculos amenința mediul de pe o suprafață întinsă a Statelor Unite. Cum, totuși, să scapi de reziduuri ? Soluția, extrem de amuzantă, a apărut ime-

diat. Instalația de plutoniu era situată într-o zonă instabilă seismic, aflată de-a lungul centurii ce înconjoară Oceanul Pacific. În apropierea ei a fost ales un loc de depozitare, chiar lîngă o falie ce produsese cu cincizeci de ani înainte un cutremur violent. Aici, chiar sub suprafața solului, au fost construite 140 de rezervoare din oțel și beton, la vreo 80 de metri deasupra pînzei de apă a rîului Columbia, care alimentează o regiune foarte populată. În aceste rezervoare au fost turnate deșeurile radioactive ; un cadou superb pentru generațiile viitoare. Peste cîțiva ani, subtilitatea glumei a devenit evidentă, deoarece la rezervoare au fost detectate primele fisuri. Unii observatori au apreciat că nu vor trece mai mult de 10—20 de ani și căldura imensă va provoca explozia capacelor și eliberarea gazelor radioactive în atmosferă, iar a lichidului radioactiv în fluviu. Constructorii rezervoarelor au susținut, totuși, că acestea erau suficient de rezistente pentru a dura un secol. De remarcat că asta însemna mai puțin de 1% din timpul de înjumătățire a deșeurilor radioactive. Datorită unor lacune în documentele noastre, nu putem ști care apreciere a fost mai aproape de adevăr. Echipele noastre de decontaminare vor putea intra în zonele afectate abia peste 800—1000 de ani. Acest episod îmi provoacă o admirație deosebită. Cîtă subtilitate, cît gust și rafinament trebuie să fi avut cei vechi !

Am fost răsplătiți cu o vacanță, așa încît ne putem duce în munții Uruguayului ca să vizităm locul uneia dintre ultimele așezări omenești, poate chiar ultima. O echipă de investigație l-a descoperit acum cîteva sute de ani și a fost păstrat, neschimbat, ca muzeu pentru turiștii care, într-o bună zi, vor dori să vadă planeta-mamă. Se intră printr-un tunel lung din cărămizi roz, strălucitoare. O serie de uși etanșe opresc pătrunderea aerului de afară. Așezarea în sine, situată între două creste ascuțite, este acoperită de o cupolă transparentă. Termostate îi mențin temperatura la un nivel constant, plăcut. Locuiau aici o mie de oameni. Îi putem vedea în piețele largi, în restaurante și în locurile de distracție. Familiile stau laolaltă, adesea cu cîini sau pisici. Cîțiva au umbrele. Toți se păstrează extraordinar de bine. Mulți zîmbesc. Nu se știe încă de ce au murit acești oameni. Unii au pierit în timp ce vorbeau, și cercetătorii au cheltuit multe eforturi, pînă acum fără succes, ca să le descifreze ultimele cuvinte în-

gheţate pe buze. Nu avem voie să atingem vreunul, însă putem intra în casele lor ca să le inspectăm mobila şi obiectele personale.

— Poate sînt chiar strămoşii noştri, exclamă Paul.

— Spui prostii, replică Bruce dispreţuitor. Strămoşii noştri au scăpat de aici cu mult înainte ca oamenii aceştia să trăiască.

Chiar lîngă aşezare, afară, găsesc un oscior strălucitor, poate degetul unui copil sau poate din coada unui ciine.

— Pot să-l păstrez ? îl întreb pe conducătorul nostru.

El mă obligă să-l donez muzeului.

Arhivele păstrează multe lucruri fascinante. De exemplu, următoarea mostră de detaşare ironică în admiraţia mediului. În oceanul de lîngă un loc denumit California creşteau păduri uriaşe de alge de mare, numite kelp, ce adăposteau o comunitate largă şi complicată de vietăţi marine. Pe fundul oceanului, la 30 de metri adîncime, printre rădăcinile algelor, trăiau arici de mare. Aceştia constituiau hrana unor mamifere cu blană, numite vidre. Locuitorii Pămîntului vînau vidrele pentru a le folosi blana. Mai tîrziu kelpul a început să moară. Păduri cîndva de multe mile pătrate au dispărut. Lucrul acesta a avut consecinţe comerciale serioase, deoarece kelpul era valoros, şi odată cu el şi animalele pe care le adăpostea. O cercetare a fundului oceanului a arătat sporirea numărului aricilor de mare. Nu numai că duşmanii lor naturali, vidrele, fuseseră împuţinate, dar aricii se hrăneau cu cantităţi enorme de materie organică din reziduurile de canalizare, vărsate în ocean de locuitorii Pămîntului. Milioane de arici dezrădăcinînd kelpul şi distrugîndu-l. Cînd un petrolier şi-a descărcat accidental încărcătura în ocean, mulţi arici au pierit şi kelpul a reînceput să se îndesească. Acesta s-a dovedit însă un mijloc nepractic de a controla aricii. S-a sugerat întoarcerea vidrelor, dar nu mai existau suficiente exemplare disponibile. Recoltatorii de kelp din California şi-au rezolvat problema aruncînd în ocean var nestins. Lucrul acesta a fost fatal aricilor ; au fost aduse exemplare noi, sănătoase de kelp şi au fost plantate pentru a deveni nucleul unor viitoare păduri. După o vreme, aricii s-au întors şi au reînceput să distrugă kelpul. A fost aruncat din nou var nestins. Aricii au murit şi s-a plantat

kelp din nou. Mai tîrziu s-a descoperit că varul nestins avea o acțiune nefastă asupra fundului oceanului și, pentru a opri această acțiune, s-au azvîrlit alte chimicale. Toate acestea necesitau risipă de imaginație, energie și resurse. Edward se gîndește că era ceva foarte japonez în manevrele astea. Ethel crede că necazul cu kelpul n-ar fi avut loc dacă locuitorii Pămîntului nu ar fi exterminat vidrele. Ce naivă poate să fie ! Nu înțelege principiile ironiei. De asemenea, o tulbură poezia. Acum, Edward refuză să se mai culce cu Ethel.

În ultimele secole ale erei lor, locuitorii Pămîntului au reușit să acopere aproape integral suprafața planetei lor cu un înveliș de oțel și beton. Mare parte din el a trebuit să fie smuls, ca planeta să respire din nou. Ar fi fost ușor și eficient să folosim explozivi sau acizi, dar nu sîntem preocupați de ușurință și eficiență ; în plus, există temerea ca explozivele sau acizii să nu determine alte dereglări ecologice. De aceea am folosit mașini ce introduceau rîngi în crăpăturile ivite în beton. O dată ridicate, blocurile de pavaj se sfărîmau iute. Nori de praf de moloz pluteau pe străzile acestor orașe, acoperind cioturile clădirilor cu un strat fin și pur de pudră alb-cenușie. Efectul era delicat și înviorător. Paul a sugerat ieri că s-ar putea să producem tulburări ecologice dacă lăsăm praful acesta în libertate. Ideea m-a înspăimîntat și l-am raportat pe Paul la șeful echipei noastre. Paul va fi transferat la alt grup.

Către final, aici, purtau cu toții costume-respiratorii, similare cu ale noastre, ba chiar mai complete. Am găsit astfel de costume zăcînd peste tot, precum carapacele abandonate ale unor insecte gigantice. Modelele cele mai avansate erau adevărate căsuțe pentru o persoană. Se pare că nu era necesar să-ți părăsești costumul decît pentru a îndeplini funcții vitale cum ar fi contactul sexual și nașterea. Înțelegem că lipsa de dorință a locuitorilor Pămîntului de a părăsi costumele, chiar pentru funcțiile vitale arătate, a dus la rapida scădere a populației.

Discuțiile noastre filosofice. Dumnezeu a creat această planetă. Dacă ignorăm definițiile unor concepte ca „Dumnezeu" sau „a crea", sîntem cu toții de acord cu această afirmație. De ce s-a chinuit El atîta să facă Pămîntul, dacă

dorința Lui a fost numai să-l facă de nelocuit ? A creat El omenirea special în acest scop, sau oamenii și-au impus voința făcînd ceea ce au făcut ? A fost omenirea modul prin care Domnul s-a răzbunat pe propria Lui creație ? Poate că este o greșeală să privim distrugerea Pămîntului din punct de vedere etic sau moral. Eu cred că trebuie văzută în termeni pur estetici, o manifestare artistică în sine realizată pentru propria plăcere, fără să fie necesare explicații. Doar în acest fel putem înțelege cum locuitorii Pămîntului au putut colabora atît de veseli la propria lor asfixiere.

Schimbul meu este pe terminate. A fost o experiență copleșitoare ; nu voi mai fi niciodată același. Trebuie să-mi exprim recunoștința pentru această ocazie de a vedea Pămîntul aproape așa cum l-au cunoscut locuitorii lui. Rîurile lui ruginii, luncile corodate, cerul purpuriu, smîrcurile albăstrii. Gunoaiele, dealurile sterpe, fluviile strălucitoare. În curînd, grație muncii susținute de echipe ca a noastră, aceste embleme ale morții, superficiale dar minunate, vor dispărea. Va rămîne o planetă pentru turiști, de curiozitate sentimentală, dar fără valoarea aceea unică. Cît de plictisitor va fi ; din nou un Pămînt verde și plăcut, de ce, de ce ? Universul are destule planete locuibile ; în prezent are însă un singur Pămînt. Toată munca noastră să fi fost o greșeală ? Uneori mă gîndesc că ne-am pripit abordînd acest proiect. Dar, pe de altă parte, îmi amintesc de trăsătura lui fundamentală. Procesul de vindecare este natural și inevitabil. Cu noi sau fără noi planeta se curăță singură. Vîntul, ploaia, valurile. Noi sîntem aici doar pentru a ajuta.

Ne parvine zvonul că pe platoul Tibetului a fost descoperită o colonie de pămînteni vii. Zburăm într-acolo să vedem dacă este adevărat. De deasupra unei cîmpii uriașe, roșie și pustie, zărim siluete mari și întunecate care o străbat. Să fie oare aceștia pămînteni, în costume respiratorii de o construcție diferită ? Coborîm. Înaintea noastră a ajuns deja o altă echipă de intervenție. Membrii ei au înconjurat una din creaturi. Aceasta se învîrte în cerc emițînd strigăte guturale și mormăituri. Apoi se oprește, privindu-ne, sfidîndu-ne parcă. O răsturnăm, își mișcă

greoaie membrele, dar nu se poate ridica. După o consfătuire scurtă, ne hotărîm să o deschidem. Plăcile exterioare se ridică ușor. Înăuntru găsim doar niște mecanisme și bobine de sîrmă strălucitoare. Membrele nu i se mai mișcă, deși în interior un timp mai ticăie și mai bîzîie ceva. Sîntem impresionați în mod plăcut de durabilitatea și rezistența acestor mașini. Poate în viitorul îndepărtat asemenea creaturi vor înlocui complet formele de viață mai fragile de pe toate planetele, așa cum se pare că au făcut pe Pămînt.

Vîntul. Ploaia. Valurile. Toată tristețea se scurge în ocean.

din limba engleză de *Dan Mihai Pavelescu*

Bomba

Îl trezise în zori un acut sentiment de sărbătoare. Zvîrlise cît colo pledul subțire, înhățase o haină de casă și ridicase agil storul. Privită de la etajul douăzeci și opt, Rotonda era o fosă adîncă, ovală, în care se aruncau cu furie valurile pestrițe ale circulației mai multor bulevarde, pentru ca, după marea învolburare, apele să se aleagă, limpezi, și să părăsească piața năvălind în alte zone ale metropolei. Dar, mai puternic decît impetuosul fluviu de metal, pe bătrînul de la fereastră îl impresiona eleganța cercului de marmură din mijlocul pieței, nobil meterez dincolo de care domneau cele din urmă plante ale cetății. Cu petale netede, ridicate ușor către margine, apărată de cîțiva spini minusculi, floarea de culoarea apusului de soare, venită din cine știe ce mlaștini exotice, se dovedise unica în stare să reziste aerului viciat, luminii filtrate de praf și vibrațiior marelui oraș. Bătrînul o botezase „Coroana portocalie". Fermecat de apariția ei, după ce generații de flori fuseseră plantate în centrul Rotondei numai pentru a muri, se întrecuse pe sine în procurarea unui răsad. Într-o dimineață pe care n-o va uita niciodată, cu doi ani în urmă, asistînd, fără vrere, de la fereastra lui, la un *embouteillage* ce paralizase piața imensă, profitase pentru a coborî și, riscînd în orice moment să fie surprins de reluarea circulației pe cele douăsprezece fire, trecuse printre automobile — nu fără efort, căci unele erau lipite de cele dinaintea lor, și nu fără a fi gratificat cu expresii pitorești — și izbutise, mirîndu-se el însuși de

reușită, să escaladeze cu bine bordura de marmură, să aleagă o floare și să revină, după o nouă traversare, pe trotuar. Un ceas mai tîrziu captura odihnea într-un vas comod, plin cu pămîntul de flori cel mai bun pe care și-l putuse procura.

Planta se dezvoltase frumos, îngrijirile priindu-i de minune. Ochii bătrînului sclipiră cu orgoliu pe cînd se încredința încă o dată că nicăieri în raza lui vizuală, la nici una dintre sutele de ferestre care priveau către Rotondă nu apărea măcar un singur fir de verdeață.

Nu era o noutate. Ultimele grădini de pe teritoriul metropolei pieriseră de multă vreme, iar cei care-și mai permiseseră un timp luxul de a-și împodobi locuințele cu cîteva plante renunțaseră unul după altul. Bătrînul știa prea bine că pe zecile de kilometri pătrați pe care arhitecții sau întîmplarea rostogoliseră cuburile inegale ale clădirilor de beton minunea fotosintezei dispăruse cu desăvîrșire, singurele excepții formîndu-le ochiul de aur vechi al Rotondei și planta care privea soarele alături de el.

Atunci se produse nenorocirea. O mișcare greșită în spațiul zgîrcit al ferestrei, și „Coroana portocalie" căzu în gol. Bătrînul simți că-și pierde respirația, dar își reveni într-o clipă. Din fericire, vasul cu floarea poposise în balconul unui etaj inferior. Bău o gură de apă, numără de două ori etajele, apoi coborî. Îi deschise o tînără. În spatele ei — doi copilași. Dîndu-i pur și simplu la o parte din drum, fără nici o explicație, bătrînul ieși în balcon. Planta era acolo, intactă, printre spărturile de ceramică. Își dezbrăcă haina de casă, se așeză pe mozaicul balconului și începu să adune cioburile și pămîntul. Deasupra instală floarea. Abia la ieșire își aminti că bunacuviință ar fi cerut să fie rostite cîteva formule de politețe. Bolborosi ceva și alergă spre ascensor.

Nu avea la îndemînă un alt vas potrivit, dar sacrifică fără pic de remușcare o vază de cristal. Greutatea era să introducă în ea nu numai planta, ci și pămîntul. Pentru că, observă cu mirare, încîlcitele rădăcini ale florii crescuseră, se multiplicaseră considerabil, se împletiseră, ajungînd practic să ocupe întreg spațiul vasului distrus. „Nu mă pricep la horticultură, își spuse, dar este posibil oare

să nu existe nici o proporție între partea vizibilă a plantei și rădăcină ?" Socoti foarte aproximativ că, dacă le-ar fi cufundat în apă, ultimele ar fi ocupat un volum de peste zece ori mai mare decît prima. „Să fie o particularitate a «Coroanei portocalii» ?" Surîse corolei salvate ca printr-o minune. Unei asemenea splendori i-ar fi iertat orice.

Încheie operația, făgăduindu-și să procure în aceeași zi un vas nou, corespunzător. Cu acest gînd reveni la fereastră. Rămase gînditor, întrebîndu-se cum vor fi arătînd rădăcinile rondului de coroane portocalii din centrul Rotondei, acolo unde nimic nu le îngrădea. Și atunci avu, deodată, viziunea sutelor și miilor de șerpi albi, limfatici, penetrînd în adînc, răspîndindu-se în toate direcțiile pe sub asfaltul pieței, atacînd fundațiile clădirilor piramidale care alcătuiau Rotonda, dislocîndu-le, depășindu-le, răzbătînd pe sub întreaga metropolă, învîrtoșindu-se, prinzînd forțe de ciclop. Înainte să-și dea cineva seama, bomba vegetală își va fi încolăcit brațele subterane în jurul întregii succesiuni de așezări care s-au dezvoltat în cursul istoriei una peste alta, culminînd cu monstrul de oțel. Și văzu cum, în ziua Z, infernul va exploda la suprafață, scoțînd capul în mii de locuri și crescînd stupefiant, neoprit, o pădure neiertătoare care va înlătura cu violență tot ceea ce stînjenește respirația solului. Înainte de a se putea înțelege și întreprinde ceva, leșul metropolei va fi măturat și se va instaura domnia celei mai exuberante jungle. Printre giganticele ramuri cu spini de o palmă vor mai rămîne, presărate ici-colo, cu aerul unor pietre antice într-un peisaj romantic, fragmente de zgîrie-nori frînți, gheare de poduri metalice întinse nefiresc înspre cerul susținut de cupola verde și portocalie.

Bătrînul era palid, buzele îi tremurau : „Să fie cu putință ? Și cine, pentru ce s-o facă ?" Ridică din umeri „Cine ? Oricine. Dar de ce ?"

Nu era timp nici pentru întrebări, nici pentru răspunsuri. Zidit în beton, otrăvit de gazele de eșapament, bătrînul realiză brusc că e atît de puternic încît lumea în care trăia se află la cheremul lui, că dacă ar vrea ar putea chiar s-o distrugă. Tremurînd, căută un cuțit de

bucătărie, părăsi garsoniera, luă liftul şi ieşi în Rotondă. Se grăbea. Înainta făcîndu-şi cu greutate loc prin aglomeraţia străzii, stîrnind curiozitatea pietonilor, care se întrebau încotro aleargă omul acela bătrîn cu ochii în lacrimi.

Ajuns la marginea trotuarului, se lansă nebun între fulgerele colorate ale maşinilor care înconjurau în şuvoi continuu cea din urmă pată verde a oraşului. „Un destin fericit mă ocroteşte" — constată ajuns pe insula înflorită. Se aplecă spre plantele care-şi disputau spaţiul zgîrcit. „Să fie oare cu putinţă ?" Răspunsul era o sentinţă : „Ajunge că nu este imposibil". Săpînd cu mîini febrile, bătrînul scoase din pămînt cîteva exemplare, cercetîndu-le rădăcinile. Lungimea şi forţa lor depăşea orice imaginaţie. Ciufuli fără menajamente alte cîteva, alegîndu-se cu zgîrieturi adînci pe degetele febrile. Se opri gîfîind. Nu şi învins. Aplecîndu-se cu o nouă vigoare, începu să smulgă, metodic, floare după floare. Trudea din greu, concentrat, atent să extragă rădăcinile în întregime, să nu lase nici o singură şansă întîmplării.

Spectacolul omului care, în inima pieţei, nimicea ultimele flori ale oraşului sfîrşi prin a fi remarcat. Un poliţist se afla prin preajmă. El fluieră neauzit în tunetul motoarelor şi începu dificila manevră de a străbate către centrul Rotondei. Cîţiva conducători auto îşi striviră frînele, cu tot riscul care decurgea din această manevră. Bătrînul nu vedea nimic. Transpira din belşug, orb de nebunia lui, la capătul forţelor. Încîntat să-şi încheie cu bine misiunea, extirpă ultimul fir. Apucă apoi cu mîini însîngerate şi azvîrli una după alta, la întîmplare, plantele înflorite peste capotele în curcubeu, insolită şi tragică bătaie cu flori.

Deodată zări cascheta cu însemnele autorităţii care se apropia primejdios. Grăbi operaţia, făcînd coroanele portocalii, nevinovate sau monstruoase, să sfîrşească sub pneurile al căror tăvălug neiertător nu se oprea nici o clipă. Încheindu-şi misiunea, rîse mut, epuizat şi fericit. Poliţistul, care ceruse prin radio ajutoare, puse în sfîrşit piciorul pe bordura de marmură. Dar bătrînul se şi angaja să traverseze în sens invers. Încolţit de carapacele

multicolore, sălta tinereşte de pe un picior pe altul, ferindu-se de o atingere fatală. Piaţa părea să se fi lărgit fără limite. Trotuarul, pacea, ziua de ieri nu se mai zăreau. Bătrînul aruncă o ultimă privire oraşului pe care, dacă era să acorde vreun credit ipotezei sale, îl salvase. Apoi dispăru asemenea florilor care aveau menirea să arunce în aer o civilizaţie.

Undeva, la etajul 28, într-un vas de cristal, îşi revenea după ce fusese în pericol să piară ultima coroană portocalie de pe continent.

Şi am auzit glasul

Lida plînge. Şi chiar dacă îmi întinde zîmbind ba ceaşca de cafea, ba pîinea prăjită cu unt, tot văd că plînge. Nu poate să înţeleagă ce-i cu mine, iar eu ştiu că am devenit cu totul altul după întoarcere. Şi nu pot să explic nimic. Nimic.

Mi-am băut cafeaua în tăcere şi am ieşit pe balcon. Apartamentul nostru se află la ultimul etaj, al treizecilea, în clădirea cea mai înaltă din oraş, şi văd cum pe teritoriul Institutului roboţii-reglori aleargă prin curtea de mărfuri. În zona maşinilor sclipesc ritmic lămpile semnalizatoare de control : cineva pleacă în trecut. Mai departe se zăreşte terenul viran, acolo unde tocmai au început să sape fundaţiile noului corp de clădire pentru paleontologi. La marginea oraşului, dincolo de terenul viran, la intrarea în Centrul de Presă, filfîie steaguri multicolore, iar deasupra tuturor — steagul O.N.U. De aici nu pot să văd mulţimea din faţa clădirii, ştiu însă că era deja strînsă acolo, cunoşteam şi motivele. Totuşi, nu mă voi duce acolo, nu voi pleca nicăieri, mai bine stau pe balcon şi aştept pînă cînd Lida va strînge vesela şi va pleca la biologii ei. Şi atunci... Ce ? Încă nu ştiu, dar ceva-ceva tot trebuie să fac.

Întotdeauna am avut o voinţă slabă. În copilărie ascultam pe toată lumea, şi am nimerit sub cele mai diferite influenţe. „Valea e un băiat foarte ascultător", spunea mama cu mîndrie. Ce motiv de mîndrie o fi fost în asta ? Tata m-a învăţat să mă supun împrejurărilor. Cu greu îmi amintesc de el — era marinar —, a făcut înconjurul lumii şi mai mult ca sigur că în copilărie nu a fost la fel

de cuminte ca mine. Am învăţat excelent pentru că am avut noroc de un diriginte excepţional. Cînd am plecat, după terminarea şcolii, la Institutul de Cronografie, nimeni nu mi-a înţeles gestul. Or, eu mă aflam sub puternica influenţă a personalităţii lui Ragozin, lucru pe care nimeni nu-l bănuia şi de aceea purtarea mea a fost echivalată cu o primă manifestare de independenţă.

Pe Ragozin l-am întîlnit abia în anul doi. Pînă atunci doar îi citisem cu nesaţ cărţile şi articolele. Ele m-au frapat şi m-au silit să fac ce însumi nu m-aş fi aşteptat. Fără să bănuiască, el a făcut din mine un bărbat adevărat. Cu greu ar fi prevăzut un asemenea efect pedagogic din partea publicaţiilor lui strict ştiinţifice şi prin formă total neatractive.

Ragozin ! Încovoiat de dureri — încă de pe atunci era bolnav incurabil — micuţul, plăpîndul fondator al cronodinamicii, te supunea prin simpla sa privire. Ar fi trebuit să se nască în India, să vrăjească şerpi şi să hipnotizeze mulţimile în pieţe. Aşa cum ni se părea, cunoşteam bazele cronografiei la fel de bine ca el, pentru că dezbătusem fiecare capitol de cel puţin zece ori. Se urmărea înţelegerea absolut deplină. Atunci venea 5-ul *. În caz contrar, doar 2. Probabil că de aceea Ragozin a şi trăit aşa, împărţind întreaga lume în două categorii, în două culori. Bun şi rău, alb şi negru. Cronodinamica şi restul. Sau cronodinamica aducea fericire oamenilor, sau mai bine nu exista deloc. Era un visător, un romantic. Cursurile pe care le ţinea în faţa unui auditoriu înnebunit de entuziasm nu puteau fi descrise. Trebuiau văzute şi simţite. Şi trebuiau văzute şi simţite în acea vreme, pe vremea tinereţii mele.

* * *

Primele maşini ale timpului erau voluminoase, ca nişte furnale, şi doar două ţări — U.R.S.S. şi S.U.A. — le posedau, deoarece cheltuielile s-au dovedit prea mari. După fiecare călătorie apăreau în ziarele naţionale fotografii şi rapoarte amănunţite. Biblioteca lui Ivan cel Groaznic, Petru cel Mare la consiliul de război, Lincoln

* Nota maximă în şcoala sovietică — *Nota trad.*

şi lupta pentru eliberare. Cronografiile au devenit, practic, proiecţii grandioase care reînviau istoria.

Călătoriile în timp se înrudeau cu primele zboruri în cosmos, doar că erau mult mai pe înţelesul tuturora şi de aceea mai populare. Dar nimeni, niciodată nu a reuşit să iasă din maşina timpului în lumea fizică. Nimeni n-a strivit în trecut măcar un fir de iarbă, n-a schimbat măcar o vorbuliţă cu strămoşii.

Odată, nişte băieţi se certau pe stradă. Treceam întîmplător pe acolo şi am auzit discuţia. Unul afirma că poţi să schimbi trecutul, dar că există o convenţie ce interzicea asta. Altul era convins că influenţa asupra trecutului nu era posibilă din principiu. M-am gîndit cît de repede formează timpul noi opinii. Iar convenţia ONU cu privire la interzicerea pentru totdeauna a oricărei influenţe asupra trecutului a fost adoptată deja după moartea lui Ragozin. Puţin înainte de moarte, profesorul a pus prima piatră la clădirea Institutului de Cronografie — aceea din centrul oraşului, unde sînt plasate doar serviciile administrative. Dar acum douăzeci de ani se perindau acolo şi ingineri, şi cercetători, şi tehnologi, şi noi — operatorii.

Maşinile timpului sînt astăzi foarte scumpe — mai scumpe decît cele mai moderne nave cosmice. Nici în privinţa dimensiunilor nu s-au făcut mari progrese. Cînd mă strecuram în cabina de conducere, mă simţeam întotdeauna ca un şurubel căzut dintr-o piesă lipsită de importanţă. Eram acoperit de traductori, înconjurat de ecrane, legat de fotoliu, iar ca să ies în trecutul fizic, nici nu încăpea vorbă. Ca să vezi şi să asculţi tot ce a fost în urmă cu o sută, o mie de ani — asta nu se poate compara cu nimic. Cu nici un zbor în cosmos. Cu nimic.

M-am gîndit că odată cu moartea profesorului totul s-a terminat. Dacă nu cu cronografia, atunci cu existenţa mea în acest domeniu. Dar Ragozin nu mă formase numai pe mine. A avut studenţi şi mai talentaţi. Munca a continuat.

Apoi a apărut Lida. Ba nu, la început se deschisese în oraş Institutul de Biologie, anexa de mai tîrziu a Institutului de Cronografie. Iar şi mai înainte fuseseră clădirile Institutului de Fizică, Institutul de Chimie şi chiar a Institutului de Istoria Literaturii. Oraşul creştea. Institutul de Cronografie înghiţea tot : oameni, colective, întreaga ştiinţă. Biologia n-a făcut excepţie.

Nu se poate spune că biologii şi chimiştii au cercetat doar ceea ce noi, operatorii, am adus din trecut, pe benzi şi holograme. Aveau destule idei, chiar fără legătură directă cu cronografia.

Totuşi, cînd ne-am cunoscut, habar n-aveam cu ce se ocupa Lida şi de fapt de ce exista în oraş Institutul de Biologie. M-am lăsat din nou în voia soartei şi din nou simţeam o atracţie, iar numele acesteia era iubirea. Era Lida.

Cînd ne-am căsătorit, Sovietul orăşenesc ne-a dat un apartament la ultimul etaj al unei clădiri pe atunci noi, şi deseori stăteam pe balcon, aşa cum stau acum şi privesc oraşul. În centru se ridica un turn uriaş şi, se pare, complet nelalocul lui — maşina timpului. Acum nu mai există. Pe cea veche au demontat-o, dar două maşini noi, deşi încă mari, au înlocuit-o şi susţin acoperişul sălii operaţionale. Dar nu mai seamănă atît de mult cu un dinozaur şi nici nu se mai văd de aici. Nu se văd de aici nici zilele cînd Lida comunicase că biologii reuşiseră să sintetizeze protobionii. Acest moment mi se desprinde clar din memorie. Şase ani nu e o perioadă atît de mare încît să uit. Îmi amintesc că atunci l-am lăsat pe Igorek la părinţii Lidei, în Crimeea, în vacanţa de vară. Era în perioada cînd prelucram rezultatele ultimei mele călătorii la sciţi şi am fost entuziasmat de această ocupaţie. Poate de aceea am şi uitat restul. Nu îmi mai amintesc nimic. Nimic.

Protobionii. Microorganisme care s-au aflat la începuturile vieţii. Şi oare puţine microorganisme au sintetizat biologii în zece ani ? Aşa mi s-a părut la început. Importanţa sintezei protobionilor am înţeles-o abia după trei ani, cînd Manuhin a realizat cea mai profundă scufundare din istoria cronografiei. Am fost de faţă la start, eram de serviciu la tablourile de comandă. L-am întîlnit pe Manuhin după o săptămînă — totul era clar ca bună ziua, fiecare pas. Manuhin plecase în trecut cale de patru miliarde şi jumătate de ani — în acele vremuri cînd se năştea viaţa pe Pămînt. Călătoria lui înghiţise rezervele energetice ale Institutului pe doi ani înainte. Totuşi în locul mult aşteptatei benzi cu înregistrarea naşterii organismelor proteice, Manuhin a adus ceva ce i-a îngrozit pe toţi, pe oricine ar fi priceput ceva din genetica moleculară şi biologia celor mai primitive forme de viaţă. La început n-am înţeles nimic. Am judecat totul doar după reacţia

pe care a avut-o conducătorul experimentului. În paginile presei se transmiteau publicului relatări îmbucurătoare şi emoţionante despre faptul că Manuhin a fost aproape sufocat de îmbrăţişările entuziaste ale prietenilor, dar la noi se ştia deja că Manuhin adusese date ce confirmau că pe Pămînt nu fusese şi nici nu se putea naşte viaţa.

În natură sînt o mulţime de legi, printre care şi constanta vitezei luminii — şi din această cauză nu zburăm spre stele. Conservarea energiei — şi de aceea sîntem obligaţi să căutăm alte surse ale ei, în loc să construim perpetuum mobile. Există şi în biologie o lege fundamentală — legea concentraţiei. Numai într-un mediu cu concentraţie puternică se putea naşte viaţa, prin intermediul fluctuaţiei spontane.

Pe Pămîntul văzut de Manuhin vulcanii erau unul peste altul, totul bolborosea, iar oceanele, într-o veşnică furtună, se spărgeau de ţărmurile abrupte. Pe acest Pămînt legea concentraţiei nu se realiza, şi asta însemna că nici un fel de poli electrici sau magnetici nu puteau da naştere la ceea ce nu se putea naşte. Viaţa. Microorganisme, organisme unicelulare, protozoare. Nici măcar atît. Nimic.

Îmi amintesc că atunci am adoptat o atitudine ironică. Încă nu-mi dădeam seama cît de serioase erau lucrurile. Încă nu bănuiam ce mi se va întîmpla. Acum patru miliarde şi jumătate de ani nu era viaţă, dar în urmă cu un miliard de ani ea exista. În oceane şi chiar în bălţi. Bletner a fost în Arhaic acum o jumătate de an, aducînd un material excelent. Biologii s-au înşelat undeva. Ei şi, foarte bine. Muncă de gîndire — lasă-i să se descurce.

Şi s-au descurcat. Călătoria lui Manuhin a fost analizată şi întoarsă pe toate feţele, şi întreaga lume biologică s-a pronunţat într-un glas : experimentul era corect. Viaţa nu se putuse naşte pe Pămînt.

Se părea că cea mai simplă ieşire din această situaţie, iar pentru noi, cronografiştii, cea mai logică, era o parcurgere a intervalului de un miliard de ani pentru a vedea ce s-a întîmplat. Aşa, de fapt, s-a şi propus, înţelegîndu-se prost şi incompetent în ce constă problema de către reporteri, comentatori, chiar şi de către unii politicieni — în general de către toţi cei care formau opinia publică.

Un miliard de ani ! Călătoria lui Manuhin era echivalentă din punct de vedere energetic cu opt sute de starturi în mezozoic. Această călătorie ne-a răpit posibilitatea vizitării Rusiei Vechi de douăzeci şi şapte de mii

de ori. În general, dacă începeai să cercetezi o regiune enigmatică, trebuia să abandonezi totul, să treci de la cronografia universală la această problemă, să mai construiești sute de mașini și să lipsești de fonduri restul ramurilor economice. Asta era imposibil, și un asemenea nonsens nici nu merita să fie discutat. Și nici nu a fost discutat — în orice caz nu în cercul specialiștilor.

Într-o duminică am plecat cu Lida și Igorek la lac. Era foarte îngrijit, deși nu era artificial. Peștii, desigur, puteau fi pescuiți cu mîna. Igorek prindea fluturii fără plasă, cred că îi convingea să-și strîngă aripile și să stea pe umărul lui. De ce îmi amintesc asta? Fusese o zi obișnuită pe planeta Pămînt: lacul, copacii, iarba, fluturii și noi trei. Fusese. Dar ar fi putut să nu fie. Dacă-i crezi pe biologi — pur și simplu n-ar fi trebuit să fie. N-ar fi putut, n-ar fi trebuit să existe nici poiana de lîngă lac, nici eu și Lida, nici Igor. Nimic.

La Centrul de presă — văd asta foarte bine de pe balcon — au început să aterizeze elicopterele cu dungi albastre. Sînt aparatele O.N.U., întotdeauna apar ultimele. Asta înseamnă că peste zece minute vor începe să sune aici, să-l caute pe eroul tuturor timpurilor, Valentin Melentiev.

Cînd au început să se agite spiritele, a trebuit să recitesc lucrările lui Ragozin. Traiectoriile universale virtuale le-am lăsat pentru sfîrșit — pentru noi, cronografiștii-operatori, era cea mai abstractă și mai evident inutilă parte a cursului special. Toată lumea vorbea în oraș numai de traiectoriile universale. S-a descoperit, se pare, unica explicație a paradoxului lui Manuhin — că toată istoria planetei Pămînt, începută în vremurile arhaice, a fost și rămîne pînă în prezent exclusiv o traiectorie universală virtuală care se poate întrerupe în orice moment. Și, ce-i mai important, nimic nu depinde de noi. Nimic.

Traiectoriile virtuale. Evenimente care nu au nici o cauză și de aceea nu au ca efect, în general, evoluția Universului. Fără a complica lucrurile, se poate spune așa: dacă în istorie are loc un eveniment lipsit cu desăvîrșire de cauze, atunci istoria poate decurge în întregime și fără el, evenimentul neavînd nici o consecință, iar traiectoria lui universală se va întrerupe, fie imediat după eveniment, fie la multă vreme după petrecerea lui, dar se va întrerupe

obligatoriu, iar lumea va continua să evolueze ca şi cînd straniul eveniment nici n-ar fi fost.

Omenirea a luat naştere şi a evoluat pe o traiectorie universală virtuală — pentru mine asta era un delir. Iar delirul cel mai vizibil părea să fie teza teoreticienilor noştri că traiectoria universală pe care există omenirea se va întrerupe inevitabil, iar atunci Pămîntul va rămîne instantaneu aşa cum a fost în urmă cu patru miliarde şi jumătate de ani şi va evolua în conformitate cu logica naturii, fără a mai exista astfel nici o omenire care să încalce această logică.

Aveam altă idee, şi o împărtăşeam oricui avea chef s-o asculte. De ce să nu recurgem la explicarea paradoxului prin intermediul extratereştrilor ? În urmă cu patru miliarde de ani au venit în zbor, pe Pămînt, reprezentanţii altei civilizaţii, au văzut că Pămîntul e pustiu şi i-au populat cu protobioni oceanele lipsite de concentraţie. Apoi totul şi-a urmat drumul, fără paradoxuri. Mai bine să strîngem cureaua, să construim încă vreo cîteva sute de maşini şi să-i găsim în trecut pe extratereştri, decît să trăim într-o teamă permanentă cauzată de o posibilă dispariţie deplină şi instantanee, dar care s-ar putea să nu aibă loc niciodată.

Am propus această idee chiar şi în consiliul ştiinţific. Pentru prima dată în viaţă. Inutil. Mai exact, au fost discuţii, dar nu chiar cum m-am aşteptat. Dorisem să atrag atenţia asupra ideii, dar am atras atenţia asupra mea. Iar cînd s-a hotărît alegerea candidatului pentru călătorie, toţi şi-au adus aminte de încăpăţînatul operator.

Apoi am uitat de toate astea. Multe săptămîni a existat numai Igor. Buzele lui muşcate, privirea rugătoare. Groaznic. Fiul meu avea o afecţiune congenitală la inimă. Nu chiar atît de înspăimîntător. Dacă era să-i crezi pe doctori, nu existau deloc boli înspăimîntătoare. Igor nu se deosebea de ceilalţi copii. În timpul operaţiei, mi-am numărat paşii pe coridorul spitalului şi mi-am amintit unul şi acelaşi film. Malul lacului şi cum fugeam jucînd leapşa. Igor aproape nici nu gîfîia. Şi dintr-o dată buzele vinete, ochii speriaţi, şoaptele : „Mămico, n-am să mor ?". Asta a fost după aceea, dar totul s-a învălmăşit şi mi s-a părut că această şoaptă era cumva legată de plimbarea noastră.

L-am dus pe Igor la Leningrad, era nevoie de o operaţie urgentă. Am uitat de Rusia Kieveană, de care mă ocupam atunci. Mi-aş fi amintit de ea, dacă în Rusia Kieveană ar fi

trăit vrăjitori care ar fi putut să descînte afecţiunile de inimă. Aş fi stat atunci nevăzut, alături, aş fi ascultat, aş fi văzut şi învăţat şi aş fi devenit eu însumi vrăjitor ca să nu mai văd aceşti pereţi ai spitalului, coridorul şi pe bătrînul chirurg care a ieşit de după o uşă albă şi ne-a făcut doar un semn, dînd obosit din cap şi îndepărtîndu-se. Apoi a ieşit infirmiera şi ne-a spus că totul era în regulă, valva fusese cusută ireproşabil, iar Igor putea trăi şi două sute de ani. Tensiunea a dispărut brusc, şi m-am gîndit că o să trăiască şi două sute şi o mie de ani şi va trăi veşnic, deoarece copiii sînt nemuritori. Doar dacă... dacă nu se va întrerupe această traiectorie universală oarbă a omenirii, care, potrivit ecuaţiei lui Ragozin, nu a început nicăieri şi nu va duce nicăieri.

Igor se însănătoşi, iar eu am reluat lucrul, ştiind deja de hotărîrea ce fusese luată. Apoi m-am informat, voiam să aflu cui îi venise primului ideea. Nu ştiau. Probabil că ea plutea în aer şi izbucnise ca un rug aprins instantaneu din mai multe părţi.

Omenirea trebuia să trăiască. Să trăiască în linişte, să nu se mai teamă că mîine totul se poate termina. Şi însemna că pentru binele oamenilor trebuia ridicată interdicţia, o singură dată. Protobionii trebuiau duşi în Arhaicul Inferior şi aruncate capsulele în apă, de pe malul oceanului. Doar atît. Va dispărea paradoxul, iar viaţa se va naşte, nu va mai exista nici o traiectorie virtuală şi nici extratereştrii. Uite-aşa.

Convenţia mondială interzicea amestecul în trecut, schimbarea deciziei putînd-o face doar o altă convenţie, deoarece controlul fusese riguros pus la punct şi nu se putea întreprinde nimic fără asentimentul guvernelor celor nouăzeci şi trei de state. La consfătuirea din Genua a participat din partea noastră academicianul Merejniţki — directorul nostru permanent. Apoi, cu puţină vreme înaintea startului l-am întrebat ce a simţit cînd a votat pentru ridicarea provizorie a interdicţiei. „Nu provizorie, ci unică", a precizat. Se părea că se gîndeşte la ce cantitate de protobioni trebuia încărcată în buncăre. Un om practic. De parcă ar fi trebuit să ia asupra lui experimentul făuririi omenirii.

Aud cum Lida se apropie de uşa balconului, aşteptînd să mă întorc — vrea să mă încurajeze înaintea întîlnirii cu ziariştii. Nu m-am întors, mă aştepta alt fel de întîlnire,

şi nu puteam să văd pe nimeni. Lida s-a îndepărtat în linişte. S-a simţit jignită. Las-o. Trebuie să stau singur, cu mine însumi, ca atunci. Da, m-au ales pe mine. În unanimitate. Merejniţki a propus şi a demonstrat. Pînă la start mai rămînea un an, iar munca era dură — şaisprezece ore din douăzeci şi patru. Un an. S-ar fi putut fixa startul şi peste cinci ani, ca să se evite pripelile. Dar oamenii se enervaseră aşteptînd sfîrşitul lumii, şi nu se mai putea aştepta.

În ziua startului oraşul a devenit pustiu. Riscul era de neînchipuit, doar nimeni nu mai ieşise vreodată în trecutul fizic. Populaţia a fost evacuată, rămînînd doar grupele de control la Centrul de lansare şi la staţiile energetice. Pe Lida şi pe Igor i-am trimis încă de ieri-seară într-o cabană, în mijlocul pădurii, linişte, aer curat.

Eram calm. Nici o presimţire. Ştiam ce voi face pe malul oceanului din Arhaic, de sute de ori mi-am repetat mişcările la antrenamente, am devenit aproape un automat, unicul specialist în aruncarea celor şaisprezece tone de protobioni în apa moartă. Era o încărcătură dublă — după calcule ajungeau şi opt tone pentru ca procesul reproducerii şi evoluţiei să decurgă spontan. Reasigurarea. Dacă făureai viaţa pe planeta proprie, reasigurarea era obligatorie.

Nu, totuşi eram nervos. Am înţeles asta după ce ecranele mi-au arătat tridimensional stînca, imensă, atîrnînd deasupra golfuleţului îngust, toată neagră, colţuroasă, sumbră, deşi soarele era aproape de zenit şi chiar mi s-a părut că sudoarea îmi curge şiroaie pe spate din cauza arşiţei, iar oceanul era la fel ca acum, albastru, la orizont bleumarin. Probabil că a trecut un minut de cînd mi-am luat privirea de pe ecrane şi mă uitam la aparate — ar fi trebuit să procedez exact invers. Aparatura era în perfectă stare. Cu psihicul stăteam la fel de bine.

Oceanul mugea. Şi, deodată, explozia. În depărtare : şiruri de vulcani, unul mai înalt decît celălalt, ca nişte uriaşi într-o ordine de marş. Toţi fumegau, orizontul era învăluit în văluri cenuşii, iar această cortină semitransparentă se lăsa pe ţărm. Unul dintre vulcani — cel mai apropiat — scoase un muget sugrumat şi aruncă un stîlp de foc ; se părea că unul dintre capetele Zmeului-zmeilor se trezise şi se înfuriase pe întreaga lume, întrerupîndu-i somnul.

Mi-am scos traductorii, mi-am desfăcut centurile, m-am ridicat şi am stat în cabină în picioare.

Am ieşit în trecutul fizic.

Era arşiţă. Şi, într-adevăr, sudoarea îmi curgea pe spate. Am suspinat. Deşi aveam pe faţă masca de oxigen, mi se părea că şi aerul pe care îl respiram era din această atmosferă moartă, încă fumegîndă. Nu exista oxigen în ea. Dar el va apărea, pentru că mă aflam aici. Şi va apărea viaţa, vor fi copaci, lanuri de grîu, delfini se vor zbengui în apa albastră, copiii se vor juca în părculeţe cu nisip fin de plajă şi o să fie ce va fi — viaţa pe planeta Pămînt.

Am fugit de pe platforma înclinată a ieşirii pe mal, văzînd mai întîi maşina timpului dintr-o parte — fără acoperămîntul serviciilor auxiliare, fără complexul Centrului de lansare, doar un con uriaş, asemănător unui vulcan ce strălucea în soare. Maşina era minunată ! Lumea era minunată ! M-am lăsat în genunchi şi am luat un pumn de nisip — zgrunţuros şi cu aşchii de piatră. L-am cernut printre degete, am mai luat încă un pumn şi mi-am umplut unul din buzunarele de la centură.

Apoi am umplut toate buzunarele şi toate containerele — aproape o sută, la fiecare dintre ele punînd o inscripţie corespunzătoare. Nisip de la un metru de ţărm. Nisip de la cinci metri. Nisip de la adîncimea de trei centimetri. Cinci centimetri. Nisip grosier. Pietriş. Bazalt. Şi aşa mai departe. Munceam. Îmi erau acordate trei ore pentru programul de recoltare a materialelor. Eram concentrat, dar deja la sfîrşitul primei ore începuse să mă doară capul. Îmi pocneau tîmplele. Cu timpul, durerea s-a înteţit, ca şi cum capul ar fi fost strîns într-un cerc de fier. Nervii, m-am gîndit. Am transportat containerele în cabină şi m-am întors pe ţărmul oceanului, pentru ultima oară.

Deasupra mea pocni ceva, iar de la înălţimea de şase metri se ivi din corpul maşinii un braţ telescopic lung, care începu să se întindă spre ţărm. Numărătoarea inversă era deja începută — mai rămăseseră douăzeci şi şapte de minute.

Se înserase. Dinspre munţi venea un nor negru ca străfundurile cosmosului. Înaintea lui se rostogoleau nori cenuşii, se contopeau şi se spulberau în bucăţele. Acolo, la înălţime, băteau rafale de vînt, gonind spre ocean mirosul de ars, cenuşa şi scrumul — am văzut cum între ţărm şi lanţul munţilor, la vreo trei kilometri de mine, parcă ar fi

căzut o cortină, unind norii cu pămîntul şi ceva răsună surd. Ploaie torenţială.

Instalaţia de aruncare era pregătită, atîrna deasupra fluxului astfel încît stropii ajungeau pînă la cupa de la capătul braţului. Bătea vîntul, ca dintr-un cuptor. Rafalele se stîrneau brusc, şi dispăreau la fel de repede. Era un avertisment. Acum, probabil, va izbucni uraganul. Era timpul să mă întorc în cabină.

Şi atunci am auzit glasul.

— Cine eşti ?

Tăceam. Doar n-o să-mi răspund mie însumi. Cine sînt ? Un om. Un om obişnuit, făcînd treaba cea mai neobişnuită din istorie. Începeam istoria. Dumnezeu. După miliarde de ani oamenii îşi vor crea un dumnezeu după chipul şi asemănarea lor.

— Un om ? Ai venit din stele ?

N-am întrebat eu asta ! În mintea mea nu exista o asemenea întrebare. Şi nici nu putea exista.

M-am întors brusc. Pietre. Cenuşă. Norii tot mai aproape.

— Ai venit din stele ?

Nu m-am gîndit dacă asta poate fi real. M-au întrebat şi am răspuns.

— Nu. Sînt din viitor.

— Din viitorul acestei planete ? preciză glasul.

— Da, al ei, am spus. Tulburarea zăcea undeva în interiorul meu, dar nu i-am dat drumul. Eram totuşi un profesionist. Fusesem antrenat pentru diferite feluri de surprize.

— Viaţă bazată pe proteine ?

— Da, am spus, uitîndu-mă la pietre, la stîncile de pe ţărm şi munţii de la orizont. Pustiu. Cine vorbeşte ?

— Raţiunea planetei.

— Care planetă ? întrebarea îmi scăpă involuntar.

— Asta. În mintea ta o denumeşti Pămînt. Încearcă să gîndeşti mai clar, te înţeleg cu mare greutate.

M-am împiedicat de o piatră şi mai-mai să cad.

— Atenţie ! spuse glasul. Şi, surprinzător, m-am liniştit. Nu ştiu de ce, această grijă pentru persoana mea mi-a adus aminte că trebuie să mai şi întreb, nu numai să răspund.

— Cu cine vorbesc ? Unde sînteţi ? Cine ? Care raţiune a planetei ? Pe Pămînt nu există viaţă...

— Pe Pămînt există viaţă. Uite, deja de aproape un miliard de ani. Sînt greu de citit gîndurile tale. Fii liniştit, altfel dialogul devine imposibil.

— Sînt liniştit, am spus.

— Înseamnă, conchise glasul, că în viitor aici va apărea viaţa proteinică.

— Da, am spus. Mai degrabă m-am gîndit, dar chiar şi în gînd am auzit cît de mîndru sună asta.

— Ştiu ce este viaţa proteinică — glasul îşi continuă concluziile. Într-un miliard de ani a apărut nu o dată şi a dispărut imediat. Dezvoltarea unui astfel de tip de viaţă e imposibilă.

— Imposibilă, am fost de acord. Tocmai de aceea sînt aici.

— Taci ! spuse glasul. Gîndeşte-te. La tine, la vremurile tale, la raţiune.

N-am reuşit să mă gîndesc. Dorinţa de a înţelege ce se petrecea de fapt devenise mai puternică decît orice gînd coerent.

— Bine, spuse glasul, voi începe să-ţi spun eu. Sînt împrejurul tău. Eu — raţiunea Pămîntului. Învelişul gazos plus toate amestecurile pe care le-ai denumit în gînd „văl cenuşiu". Toate astea sînt eu, corpul meu, creierul meu, raţiunea mea. Dacă atmosfera Pămîntului ar fi avut altă compoziţie, eu n-aş fi apărut. Nu conţin structuri organice. Şi totuşi sînt raţional. Îţi simt uimirea. Multe nu cunoşti. Ştiu mai multe decît tine. Despre lume. Despre mine. Despre planetă. Şi ştiu să fac multe. Aceşti vulcani eu i-am activat, astfel încît corpul meu să primească substanţele indispensabile vieţii. Oceanelor eu le-am dirijat contururile pentru a regla climatul. Bineînţeles, e un proces de durată, dar nu mă grăbesc. Vînturile, ploile, zăpada apar doar atunci cînd doresc eu. Totul e raţional pe această planetă, totul e bine chibzuit. Şi lanţurile muntoase, atît de uimitoare pentru tine, eu le-am ridicat aici. Ţie îţi este cunoscută noţiunea de frumuseţe. Uite, această lume este frumoasă... Dar mie îmi e cunoscut şi cosmosul. Ceea ce tu numeşti alte lumi. Am crezut că ai venit de acolo. Apariţia vieţii proteinice pe Pămînt m-ar omorî.

— De ce ?

— Ştii foarte bine de ce, spuse tărăgănat glasul.

Oare această... fiinţă... cunoaşte frica ?... Încerca oare un sentiment de autoconservare ?... Existînd de un miliard de ani, putea să nu se gîndească la moarte.

M-am uitat în sus. Cupa de descărcare se afla pregătită. Peste cincisprezece minute containerele vor ajunge în adîncul mării pentru a declanşa procesele care vor duce la apariţia microorganismelor, apoi a unicelularelor, a peştilor, animalelor şi a noastră — a oamenilor. Asta va fi pentru ea sfîrşitul, pentru că văzduhul — corpul ei — se va îmbogăţi cu oxigen, iar acesta o va ucide.

Va pieri, ca să trăim noi.

Nu, eu o voi ucide, ca să trăim.

Dar cum altfel ?

— Da, aşa e, spuse ea.

— Fă ceva ! am rugat-o. Nu voiam s-o văd — cum să vezi văzduhul ? — dar măcar urmele acţiunii ei. Voiam să mă conving că n-am înnebunit.

M-a înţeles.

— Priveşte ! Norul care se îndreaptă spre ocean se va întoarce spre ţărm.

Totul s-a petrecut repede. Norul se cabră, se umflă, capătul lui se ridică spre înălţimi şi fulgere se abătură în zig-zag asupra pietrelor. Am văzut cum au apărut în nisip cratere negre — atît de puternice fuseseră trăsnetele. Norul se întoarse. O porni în direcţia ţărmului. În ceaţă apărură dîre de lumină, iar soarele strălucea de parcă s-ar fi limpezit, spălîndu-se cu apă necăzută pe pămînt.

Pînă la lansare rămăseseră opt minute.

Încă puteam opri lansarea, era complicat, dar aş fi reuşit. Las-o să trăiască — vocea, atmosfera raţională a Pămîntului. O raţiune ciudată şi străveche. Doar era planeta ei, casa ei. De ce, pentru a începe să trăiască, oamenii să facă o crimă ? Poate de aceea au existat în lumea noastră războaie groaznice, copii morţi de foame, ciumă care secera popoare întregi ? Poate că şi Ginghis-Han şi Hitler au fost ca un blestem pentru faptul că stau aici nemişcat şi astfel o omor ? De ce trebuie să hotărăsc pentru întreaga lume ? Pentru două lumi raţionale ?... De ce trebuie să aleg eu ?

Aveam impresia că înnebunesc. Că devin un ucigaş. Că săvîrşesc un păcat. Primul din istoria speciei umane. Totul începe cu mine — suferinţele şi chinurile omenirii.

— Şi fericirea la fel, spuse glasul. Nu există nici o forţă superioară care să lege destinele noastre şi care să se răzbune pe voi pentru pieirea mea. Ia-ţi inima-n dinţi ! Sînt două raţiuni — eu şi voi. Şi un singur habitat — Pămîntul. Trebuie să alegi !

De ce am ezitat, alegerea era așa de clară ! Oamenii, cu toate defectele lor, erau oameni, era Igorek, era Lida, era Ragozin cu ideile lui și eram eu însumi.

Două minute pînă la lansare. Acum eu eram toți oamenii. Puteam să repet cît voiam că nu eram pregătit să iau asemenea hotărîri, că astə e o cruzime. Dar trebuia să aleg.

Și nu am spus nimic, știam că hotărîsem. Voiam să-i spun că ea a creat o lume frumoasă și că în această lume minunată este... va fi băiatul, care nu se poate să nu trăiască... Și femeia fără de care acest băiat nu ar fi... Pentru ei... Și pentru alții ? Și pentru alții la fel.

Cupa s-a deschis și containerele au căzut în adîncul oceanului. Se scufundă, iar învelișul lor a și început să se dizolve. Trilioane de microorganisme active se năpustesc în întunericul apelor... și această clipă din istoria Pămîntului a separat vidul de viață. O viață, de alta.

Dar eu, oricum, tot auzeam vocea. O aud tot timpul. Și acuma. Am ascultat-o mai atent cînd Merejnițki și Manuhin mă întrebau mirați despre cauza întoarcerii mele precipitate. O auzeam cînd raportam cu indiferență îndeplinirea misiunii. O auzeam cînd tăinuiam că ea — vocea — a existat. Aparatura nu indicase nimic, așa cum nu semnalase nimic cînd a fost trimis Manuhin.

Vocea îmi cerea să tac. Amîndoi doream ca oamenii să nu afle cum a început viața. Oamenii nu sînt vinovați.

Stînd pe balcon aud vocea. Îmi vorbește despre Universul infinit, despre ierarhia rațiunilor. Vorbește tot timpul, o aud și în somn. Nu mai pot să tac. Vocea izbucnește din mine și înțeleg că în curînd n-o să mai rezist, voi vorbi. Nu trebuie să vorbesc.

Niciodată.

din limba rusă de *Valeriu Stoicescu*

Întoarcerea acasă

Red își desfăcu în grabă costumul, scuturîndu-se, lepădîndu-și parcă o piele învechită care-i făcea silă. Erau gesturile fiecărei reintrări în cupolă, de ani de zile aceleași. Și, dacă n-ar fi fost regulamentul, probabil că nici nu și-ar mai fi ridicat costumul de pe podea, i-ar fi întors spatele și ar fi părăsit ecluza mișcîndu-și a lehamite mîinile lungi.

Își alesese singur locul acela de muncă, îl luaseră în echipă fără nici o întrebare în plus, știau cît de mult îi place să stea afară și să privească cerul, bănuiau că nu va face altceva nici în timpul lucrului, dar îl luaseră, privilegiu acordat poziției speciale pe care o avea în colonie. „Pămînteanul, el e Pămînteanul...", șoptiseră multă vreme oamenii în jurul lui, și șoaptele îl amețeau precum legănatul unei ape verzi și adînci și limpezi. Revedea în același timp și filmele copilăriei, și imaginile întrevăzute prin hublourile navei imobilizate în nisip, copacii care foșneau întruna — pe ecrane — și pustiul galben pe care nu-l întrerupea nici o tufă, nici un fir de iarbă, cascadele zgomotoase și nemișcarea grinzilor strîmbe, ieșind pe alocuri dintre dune, corbii viguroși zburînd razant peste troiene și soarele galben, anemic, decorativ, abia conturîndu-se prin praful care înconjura Pămîntul. „Pămînteanul, el e Pămînteanul..." Destui oameni din colonie erau născuți pe Pămînt, copilăriseră *acolo*, dar numai pe el îl arătau cu degetul, numai în urma lui șușoteau, numai el era Pămînteanul...

* *

Se născuse într-o navă de antrenament* protejată termic şi împotriva radiaţiilor, care traversase astfel cu bine Marea Încleştare Atomică. Echipajul supravieţuise, părinţii lui şi încă un pilot, aşa se născuse el. Văzuse Pământul, ce mai rămăsese din acesta, prin hublourile navei, dar şi aşa cum fusese *înainte*, în filmele pe care mamă-sa i le arăta zilnic, însoţindu-le cu amintirile ei despre cascade, păduri, corbi şi troiene şi astfel imaginile se suprapuneau, interferau ameţitor, nici nu mai ştia care erau mai reale decît celelalte, ce lăsase în urmă cu adevărat şi ce era doar o amintire. Plecase la douăzeci de ani, îl trimiseseră „spre oameni" cu un modul de salvare special construit pentru el, plecase şi-i lăsase pe ai lui acolo, în mijlocul pustiului galben, nu le promisese că va reveni şi nici ei nu sperau asta, nici n-o doreau măcar, erau iradiaţi, în ultimul lor mesaj spuneau că vor deschide nava, după plecarea lui o vor deschide spre pîrjolul radioactiv de afară, curmîndu-şi agonia lipsită din acel moment de noimă. Pentru că el fusese singurul rost al agoniei lor, el, salvarea lui. „...Mergi cu bine şi iartă-ne ! Uită-ne ! Uită Pământul... uită-l... uită-l...", spuneau ultimele cuvinte ale ultimului mesaj.

*
* *

Nu putuse uita nimic. Chiar dacă ar fi încercat, tot n-ar fi reuşit. Era de ajuns ca o mamă să-l arate copilului ei şi să şoptească „Pământeanul, el e cel care a venit acum şase ani de pe Pământ...", era de ajuns să ia în mînă un aparat oarecare pe care să fie scris locul de fabricaţie, era de ajuns să zărească pe cerul brun mica stea despre care ştia că e planeta natală şi apele tremurătoare ale amintirilor îl cuprindeau dintr-o dată, purtîndu-l înapoi, mai departe chiar decît vîrsta lui, în amintirile mamei, în vîrsta filmelor care-i acoperiseră copilăria în cascade zdrumicate, păduri veşnic foşnitoare, corbi viguroşi şi troiene însoţite totdeauna — abia mai tîrziu şi-a dat seama de asta — de sprinţare şi nemotivate clinchete despre care

* Vezi povestirea „Planeta natală", din volumul *Sfera paralelă*, Editura Albatros, 1984.

i s-a spus că sînt clopoței, „niște conuri mici de bronz în care se mișca un fel de pendul...“ Gîndindu-se la clopoței și troiene și corbi, i se făcea frig, întreaga ființă retrăia imaginile netrăite vreodată cu adevărat, i se făcea frig și își freca reflex brațele, ca un schior după coborîre. „Marțienii“ — se obișnuise să-i numească astfel, la fel cum ei îl numeau „Pămînteanul“ — nu-l prea tulburau, cel mult clătinau din cap văzîndu-l zgribulit, sub cupolă erau totdeauna aceeași temperatură, același aer, aceeași umiditate, li se părea ciudat că ei se adaptaseră atît de bine vieții în colonie iar el nu, dar nu spuneau nimic, îi respectau amintirile, nostalgia, suferința poate. „Încărcătura afectivă a vorbelor mamei a dat imaginilor povestite o forță de impact mai mare decît a celor văzute efectiv de copilul închis în navă și astfel...“, încercau uneori să explice psihologii coloniei starea lui. Așa o fi, dar nu-l interesau deloc explicațiile, le răspundea fără tragere de inimă la toate întrebările, convins de bunele lor intenții, dar și pătruns de inutilitatea eforturilor lor. Și psihologii bănuiau, poate erau deja convinși, că încearcă degeaba. Unul dintre ei inventase chiar un nume „bolii“ lui, *dor-de-Terra* îi spusese, și termenul prinsese imediat. Era probabil cea mai bună denumire, „depresiuni nervoase cu accese trecătoare“ aveau mulți, dar nu de acest gen, acei mulți nu se zgribuleau la pronunțarea cuvîntului „clopoțel“ și nici nu cădeau pe gînduri privind steaua despre care știau că este Pămîntul și mai știau că Pămîntul nu mai există, cel puțin nu are rost să se gîndească la întoarcerea pe el, sau la vreo posibilă utilizare a pustiului pîrjolit și înghețat și apoi din nou pîrjolit...

* *

— Sînteți Red Connors... Pămînteanul ?...

Întrebarea sunase oarecum oficial, deși adăugirea „Pămînteanul“ părea stînjenită, stînjenitoare. Un ziarist probabil...

— Sînteți chemat la Consiliul Coloniei. Astăzi, dacă se poate. Cererea dumneavoastră...

Se făcu dintr-o dată o liniște nesfîrșită, cuvintele celui care-i vorbea pieriră, apele verzui ale amintirilor încercară să-l împresoare, dar le respinse hotărît, concentrîndu-se asupra unui singur gînd, asupra unui singur cuvînt,

„cererea"... Apoi se făcu o breşă în liniştea care căzuse peste colonie, peste planetă, peste univers, şi ciocanul fără ritm al inimii i se auzi în tîmple şi i se simţi în coaste, lovitură cu lovitură, acompaniindu-i gîndul, singurul gînd „cererea, cererea..."

— ...veţi putea pleca peste vreo două săptămîni... e prima expediţie... vor să vă comunice oficial... mi-a făcut plăcere să...

Cetăţeanul se înclinase şi voise să plece, dar Red îl prinse de braţ şi-l reţinu.

— Pot să vin acum ?

Bineînţeles că putea. Au plecat împreună, Red stăpînit de senzaţia copleşitoare că se află în apropierea unei bucurii fără margini, călcînd apăsat şi legănîndu-şi braţele lungi, iar însoţitorul zîmbind, privindu-l cu coada ochiului şi zîmbind continuu.

*

Înaintase Consiliului Coloniei cererea de a se duce pe Pămînt de îndată ce aflase că au fost recepţionate semnale radio venind din acea direcţie. „Oameni, mai există oameni pe Pămînt !" se grăbiseră să exclame toate ziarele, toate posturile de televiziune din coloniile marţiene. Ştirea era aşteptată de toţi coloniştii, în ciuda formulărilor pesimiste din comunicatele care urmaseră Marii Încleştări Atomice. „Probabilitatea supravieţuirii în condiţiile războiului atomic generalizat este teoretic nulă, chiar regiunile care nu au fost lovite direct devenind improprii pentru viaţă din cauza radiaţiilor extrem de puternice, a scăderii bruşte a temperaturii în perioada imediat următoare şi a încălzirii excesive care se va produce apoi ca urmare a efectului de seră..." În orice caz, altceva decît ascultarea radio şi observarea continuă prin telescoapele obişnuite nu se mai putea face, tot Pămîntul trebuia să dea primul semne de viaţă, rezervele energetice ale coloniilor marţiene, chiar dacă erau suficiente pentru a susţine un zbor pe Pămînt, nu erau atît de bogate încît să se riste o expediţie care să nu aducă alt rezultat decît confirmarea faptului că bătrîna Terră, planeta pe care mulţi dintre ei se născuseră, era acum un pustiu, nelocuit şi multă vreme nelocuibil. Iar sosirea lui Red pe Marte întărise pesimismul privind soarta Pămîntului.

Chiar dacă el dovedea că, iată, se putea scăpa dintre ruinele radioactive ale superbei civilizații sinucigașe, dovada era o excepție care confirma regula, probabil singura navă de antrenament protejată, complet autonomă și locuită în acel moment.

Dar cu vreun an în urmă fuseseră interceptate niște semnale radio, incoerente, puternice dar incoerente, nu păreau a însemna nimic, deși se repetau, aproape zilnic s-au repetat o vreme, apoi s-au întrerupt. Veneau însă de pe Pămînt...

* * *

Au înconjurat planeta de zeci de ori, scrutînd-o și ascultînd-o prin toate mijloacele...

Nimic...

* * *

— Trebuie să coborîm totuși, *trebuie*...

Red stătea în fața comandantului și-l privea fix. Mîinile lungi nu-și găseau locul. Era palid și încercănat.

— Măcar să vedem ce e *acolo*, dincolo de nori...

Bineînțeles că aveau să aterizeze pînă la urmă, dar comandantul amîna luarea acestei decizii, așteptînd ceva, un semn, o minune, nici el nu știa ce.

— Unde să coborîm, Red, unde ? Norii sînt la fel peste tot, liniștea aceeași... Unde să coborîm ?...

— Pe Pămînt, oriunde...

— Da, desigur, desigur...

Cunoștea dorința Pămînteanului de a ajunge cît mai repede jos, pe solul de atîția ani așteptat, i-ar fi îndeplinit-o imediat dacă ar fi știut că vor întîlni acolo ceva viu, măcar o insectă, un fluture, o șopîrlă, ceva care să le dea speranța că și ei pot, vor putea vreodată trăi acolo, că vor putea reveni și vor putea rămîne... dar nimic nu-i îndreptățea o asemenea speranță, coborîrea se putea încheia cu o deziluzie mai amară decît incertitudinea lipsită de speranțe de acum, semnalele radio se întrerupseseră de mult, fusese probabil o baliză, activată din cine știe ce cauze, poate o baliză cu baterii solare, o luaseră drept un semnal de viață și se grăbiseră, nu, nu se gră-

biseră, trecuse aproape un an şi jumătate de atunci, veniseră totuşi pînă aici, în iluzia regăsirii unor semeni, propria lor iluzie îi adusese pînă aici, deşi n-o arătau ca Pămînteanul, tînjeau şi ei la fel cu acesta după planeta de origine, după legendarul Pămînt, avea dreptate Red, trebuie să coboare, mai devreme sau mai tîrziu tot trebuie să coboare şi tot vor afla pînă la urmă ce e dincolo de nori, pustiul fără viaţă sau poate... poate...

— Da, desigur, vom coborî. Peste cîteva rotaţii. Pregăteşte-te, vei fi primul care va ieşi din navă, dacă condiţiile vor permite ieşirea cuiva...

*

Marea sală circulară a Consiliului Reunit al Coloniilor era aproape goală. Cîţiva oficiali, cîţiva gazetari, abia vreo treizeci-patruzeci de persoane. Planificaseră şedinţa de presă aici, erau convinşi că publicul va dori să ia parte la prima conferinţă de presă a misiunii abia revenite de pe Pămînt, dar nu venise nimeni. Toţi ştiau deja esenţialul, veştile se răspîndiseră din colonie în colonie, din om în om pe toată suprafaţa locuită a planetei. Restul erau amănunte. Neimportante. Le vor afla mai tîrziu sau poate niciodată, era totuna, pentru ei era totuna. Cei care mai aşteptau ceva, care crezuseră într-o întoarcere, nu mai aşteptau acum nimic. Şi erau tot mai puţini cei născuţi pe Pămînt, într-o bună zi, peste un an sau peste zece, n-avea importanţă cînd, pentru *omenire* nu avea importanţă, nu va mai rămîne nici unul. Pentru cei care încă din leagăn nu văzuseră deasupra altceva decît tavanul de plastic al cabinelor individuale şi culopa translucidă care acoperea colonia, misiunea era de neînţeles, un fel de călătorie în ţara basmelor, adică o întreprindere sortită de la început eşecului, că basmele de-aia sînt basme, să rămînă intangibile, să nu existe, să fie doar în vorbe şi atît. După ce vestea că Pămîntul e încă mort, pustiuri de ţărînă din care şi ciulinii au dispărut, înconjurate de oceane în care alge monstruoase se înmulţesc haotic, putrezind pe maluri, valuri negru-verzi, încremenite, înverzindu-se la fiecare val şi căpătînd culoarea prafului pustiei la fiecare pală de vînt, după ce aflaseră că Pămînteanul a fugit din navă, singur, fără costum de protecţie, doar cu un aparat de transmisie prin care le-a spus să plece, să-l

lase acolo, *acasă*, pe planeta lui, după ce au aflat deci aceste două lucruri esențiale, locuitorii mai vîrstnici ai coloniilor, ai tuturor coloniilor, parcă vorbiți unii cu alții, au lăsat capul în jos, au oftat, și-au privit copiii și au revenit la lucru, parcă nu se întîmplase nimic, parcă uitaseră sau încercau doar să uite de expediția revenită de pe Pămînt. O parte din femei lăcrimaseră, dar cine să le bage în seamă, s-au grăbit și ele să-și șteargă ochii și să-și reia preocupările curente. Tinerii nici nu-și întrerupseseră efectiv lucrul, ascultaseră în căști sau la difuzoarele din blocurile de locuit veștile, ridicaseră din umeri și atît. „Pămîntul ? !... păi dacă acolo nu se mai poate trăi, de ce să dorim să mergem acolo, avem aici de toate, de la hrană la parcuri, fiecare colonie are o grădină, pînă la urmă se vor amenaja și păduri, ca acelea din filme, dacă vrem, așa vom face, e doar o chestiune de efort, de timp, dacă «bătrînii» noștri doresc păduri, le vom amenaja păduri și, gata, ce atîta nostalgie, ce atîta dor-de-Terra ?... Pămînteanul ?... eii, Pămînteanul..."

Cuprins

Cuvînt înainte de LUCIAN HANU 5
JAROSLAV VEIS — Sănătate ! 7
BOGDAN IVAN — Punctul de belvedere 15
LUCIAN MERIŞCA — Primăvara nucleară 21
ERIK SIMON — Exod în ţara făgăduinţei 23
VASILE ANDRU — Oraşul din marginea pustiei 29
WALTER KUBILIUS — Dincolo 34
HERBERT W. FRANKE — Visul lui despre mare 50
IMRE PUSKÁS — Cucul 55
JEAN-PIERRE ANDREVON — Jerold şi pisica 58
VLADIMIR COLIN — Broasca 63
URSULA K. LE GUIN — Anunţarea unei expediţii 88
STANISLAW LEM — Reginald Gulliver Eruntica 94
GYÖRGY GYÖRFFY — Părul auriu 106
PATRICIA HIGHSMITH — Vă rog, nu trageţi în pomi ! 112
LUCIAN IONICĂ — Haustori 133
CONSTANTIN COZMIUC — La iarbă verde 155
RICHARD McKENNA — Vînătorule, întoarce-te acasă ! 169
MIRCEA OPRIŢĂ — Judecătorii 213
SILVIU GENESCU — Pădurea 239
ROBERT SILVERBERG — Vîntul şi ploaia 248
HORIA ARAMĂ — Bomba 258
PAVEL AMNUEL — Şi am auzit glasul 263
GHEORGHE PĂUN — Întoarcerea acasă 277

Tehnoredactor : FLORIAN SĂPUNĂRESCU

Format 16/54×84. Coli tipar 18.
Bun de tipar 23 martie 1989. Apărut – iunie 1989.

Comanda nr. 859/90064
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1,
București, Republica Socialistă România

Lei 17
ISBN 973-28-0035-6

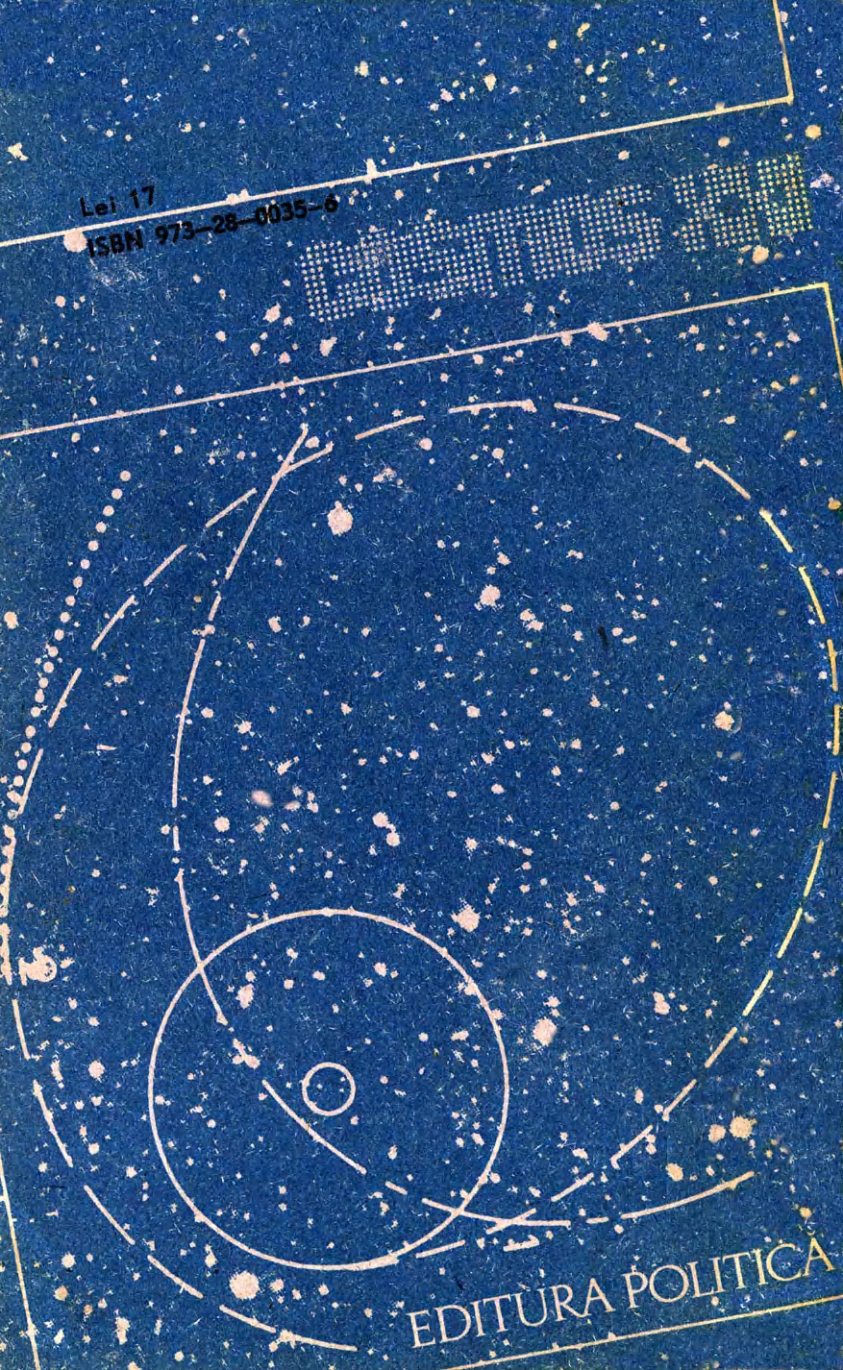

EDITURA POLITICĂ